

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Збірник тез доповідей
II Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(Полтава, 11–12 травня 2017 року)

Полтава 2017

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
II Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

(м. Полтава, 11–12 травня 2017 року)

**Полтава
ПУЕТ
2017**

Програмний комітет

О. О. Нестуля, голова програмного комітету, д. і. н., професор, ректор ПУЕТ;
Е. А. Гулієв, д. е. н., професор, ректор Азербайджанського університету кооперації;
С. М. Лебедєва, д. е. н., професор, ректор Білоруського торгово-економічного університету споживчої кооперації;
Е. Б. Аймагамбетов, д. е. н., професор, ректор Карагандинського економічного університету (Казспоживспілки);
Л. А. Шавга, д. е. н., професор, ректор Кооперативно-торгового університету Молдови;
М. М. Шаріпов, д. е. н., професор, ректор Таджикиського державного університету комерції;
Статі Статєв, д. е. н., професор, ректор Університету національної та світової економіки.

Президія організаційного комітету

С. В. Гаркуша, д. т. н., професор, проректор із наукової роботи ПУЕТ;
О. В. Карпенко, к. е. н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;
Ю. А. Верига, к. е. н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ.
Н. І. Колиушка, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ;
Л. М. Діденко, начальник редакційно-видавничого відділу ПУЕТ.

Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: проблеми теорії та практики : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 11–12 травня 2017 року). – Полтава : ПУЕТ, 2017. – 219 с. – Текст укр., рос., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-273-0

Процеси глобалізації стимулюють новий рівень розвитку національної системи обліку, контролю й аналізу, вибудованої на діалозі наукових традицій, визнані на прогресивному міжнародному досвіді. Проблеми розвитку обліку, контролю й аналізу, які порушують автори публікацій, вирізняються своєю актуальністю та новизною наукових поглядів.

Матеріали подаються в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, імен власних, інших відомостей. Редакція може не поділяти думку авторів на викладену тему. Тези опубліковано мовою оригіналу. Посилання на матеріали збірника обов'язкові.

УДК 657:658

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

СПІВОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Полтавське територіальне відділення ФПБАУ
(м. Полтава, Україна)

Азербайджанський університет кооперації
(м. Баку, Республіка Азербайджан)

Білоруський торгово-економічний університет споживчої кооперації
(м. Гомель, Республіка Білорусь)

Карагандинський економічний університет Казспоживспілки
(м. Караганда, Республіка Казахстан)

Кооперативно-торговий університет Молдови
(м. Кишинів, Республіка Молдова)

Таджицький державний університет комерції
(м. Душанбе, Республіка Таджикистан)

Університет національної та світової економіки
(м. Софія, Республіка Болгарія)

СЕКЦІЯ 1. МІСЦЕ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КОМПЛЕКСНОГО ОБЛІКОВОГО ОБ'ЄКТА «НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ» БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

О. В. Артюх-Пасюта

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент*

Н. О. Кулявець

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
асистент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту*

За умов фундаментальної перебудови змістовних положень обліку в бюджетних установах, спричинених необхідністю модернізації інформаційно-аналітичного забезпечення системи управління державними фінансами України, потреба в дослідженнях за вищевказаною тематикою є надзвичайною, а власне дослідження мають бути першочерговими.

Перегляд публікацій вітчизняних вчених-обліковців свідчить про поживлення наукової діяльності у сфері бюджетного обліку. Серед найбільш вагомих публікацій слід відзначити результати досліджень відомих авторів, як Гізатуліна Л. В., Дорошенко О. О., Єфіменко Т. І., Калюга Є. В., Кондратюк І. О., Куценко О. П., Левицька С. О., Ловінська Л. Г., Свірко С. В., Сушко Н. І. та ін. Безумовно, така тенденція пов'язана безпосередньо з поточною реалізацією положень Плану заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016–2018 роки» [4]. Важливим результатом виконання намічених заходів є оновлення об'єктного поля і виникнення нових укрупнених об'єктів бюджетного обліку, зокрема нефінансових активів.

Поняття «нефінансові активи» є новим для облікової термінології бюджетних установ. Його застосування на практичному рівні розпочато з 01.01.2017 р. з веденням в дію НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» [1]. Саме в зазначеному нормативному документі представлено структуру нефінансових активів суб'єктів державного сектора через фрагмент активної частини Балансу (ф. № 1-дс) (табл. 1).

Слід зауважити, що, незважаючи на досить широке термінологічне поле, представлене в НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» [1], характеристика поняття «нефінансові активи» відсутня. Тому, нами

здійснимо спробу визначити його на підставі опрацювання МСБОДС [3] та Керівництва зі статистики державних фінансів 2001 р. [5].

Звернення до МСБОДС [3] та їхнього глосарію призвело до висновку про відсутність такого терміну.

Таблиця 1 – Розділ I «Нефінансові активи» Балансу (ф. № 1-дс) суб'єкта державного сектору [1]

Розділ I. Нефінансові активи	Код
Основні засоби:	1000
Інвестиційна нерухомість:	1010
Нематеріальні активи:	1020
Незавершені капітальні інвестиції	1030
Довгострокові біологічні активи:	1040
Запаси	1050
Виробництво	1060
Поточні біологічні активи	1090

Опрацювання позицій Керівництва зі статистики державних фінансів 2001 р. [5] надало змогу сформуванати характеристики нефінансових активів:

- «...до нефінансових активів відносяться всі економічні активи, крім фінансових активів...»;
- «...на першому рівні їх класифікації виокремлюють чотири категорії нефінансових активів».

Перші три категорії являють собою вироблені нефінансові активи: основні засоби (611), запаси оборотних матеріальних засобів (612) і цінності (613), а до четвертої належать всі невироблені активи (614)...». Класифікація нефінансових активів за Керівництвом зі статистики державних фінансів 2001 року [5] представлена у табл. 2.

Таблиця 2 – Класифікація нефінансових активів [5]

Код	Нефінансові активи	
611	Основні засоби (I категорія)	
	6111	Будівлі та споруди
	6112	Машини і обладнання
	6113	Інші основні засоби
612	Запаси оборотних матеріальних засобів (II категорія)	
	6121	Стратегічні запаси
	6122	Інші запаси матеріальних оборотних засобів
613	Цінності (III категорія)	
614	Невироблені активи (IV категорія)	

Тобто, відповідно до Керівництва зі статистики державних фінансів 2001 року [5], нефінансовими активами є економічні активи нефінансового характеру, що включають основні засоби, запаси матеріальних оборотних засобів, цінності та невироблені активи.

Повернення до тезаурусу НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», надає змогу встановити, що в цілому «...активи – ресурси, контрольовані суб'єктом бухгалтерського обліку в державному секторі у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигід у майбутньому...» [2].

Отже, зважаючи на вищенаведене, досить логічним є таке визначення нефінансових активів: «нефінансові активи – це економічні ресурси нефінансового характеру, контрольовані суб'єктом бухгалтерського обліку в державному секторі в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигід у майбутньому». До їхнього складу входять основні засоби, інвестиційна нерухомість, нематеріальні активи, незавершені капітальні інвестиції, запаси, біологічні активи, виробництво.

Список використаних інформаційних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 р. із змінами і доповненнями. – Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua>. – Назва з екрана.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202. із змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
3. МСБОДС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>. – Назва з екрана.
4. План заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016–2018 роки [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 28.11.2016 р. № 1038. – Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua>. – Назва з екрана.
5. Руководство по статистике государственных финансов 2001 года (Government. Finance. Statistics.Manual. 2001) (Washington, D.C.: IMF, 2001) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfs/manual/index.htm> – Назва з екрана.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

О. В. Артюх-Пасюта

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент*

К. В. Чміль

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
магістрант, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»*

Нечіткість нормативно-правового регулювання, численні зміни правової бази сприяли перекручуванню сутності основних засобів, а також до неоднозначного сприйняття фахівцями інформації про них.

Наукові дослідження даної проблематики знаходять відображення у працях таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як Н. Верхоглядова, С. Ільїна, О. Коваленко, Ю. Неміш, Н. Самбурська, В. Шило та ін. Проте відсутність єдиної точки зору до розуміння економічного змісту поняття «основні засоби» призводить до різного тлумачення цієї категорії, що потребує її уточнення.

Вивчення фахової літератури [1; 3; 5] з досліджуваного питання показало, що необхідно трактувати основні засоби у широкому (загальноекономічному) і вузькому (прикладному) розумінні. За першим підходом, основні фонди – це економічна форма засобів праці, які функціонують у процесі виробництва протягом багатьох колообертів і поступово, у міру зношування, переносять свою вартість на продукт [2, с. 672]. За другим підходом, основні засоби з одного боку, є матеріальним втіленням основного капіталу, його реальними інвестиціями, з іншого: засобами подальшого збільшення капіталу; економічним інструментом нарощування прибутку; виробничим ресурсом підприємства, за допомогою якого створюється додана вартість; складовою активів підприємства. Відтак, із загальноекономічної точки зору основні фонди – це економічна форма засобів праці, що функціонують у виробничому процесі протягом багатьох колообертів, частково, у міру зношування, переносять свою вартість на новостворений продукт, відтворюючись через кілька виробничих циклів. Основними фондами є лише засоби праці, залучені у виробничий процес, які виконують певні функції [2, с. 672].

Отже, згідно з класичною теорією, обов'язковими умовами належності засобів праці до основних засобів є: наявність економічної форми; функціональний зв'язок з виробничим процесом; участь у багатьох колообертах; зношування; часткове перенесення вартості на новостворений продукт; відтворення.

З позицій бухгалтерського обліку основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [6]. За Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку [4] основні засоби – це матеріальні активи, які: утримуються підприємством для використання у виробництві або постачанні товарів та наданні послуг, для оренди іншим або для адміністративних цілей; будуть використовуватися, як очікується, протягом більш ніж одного періоду.

Отже, відповідно до методологічних засад формування облікової інформації щодо основних засобів, слід виокремлювати такі умови їх ідентифікації: належність до матеріальних активів; функціональний зв'язок з виробничим процесом; зношування; використання для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій; строк корисного використання більше одного року або операційного циклу.

Спостерігаються розбіжності в ознаках сутнісного тлумачення основних засобів. З позицій бухгалтерського обліку стосовно основних засобів: більш чітко визначені функції основних засобів та очікувані строки корисного використання; не враховано такі притаманні основним засобам процеси, як зношування і відтворення; не враховано місце основних засобів у створенні доданої вартості.

Для більш точного формулювання сутності основних засобів як об'єкта бухгалтерського обліку доцільно також врахувати впливи сучасних економічних теорій (табл. 1).

Таблиця 1 – Економічні теорії [8, с. 117–121]

Економічна теорія	Основні положення економічної теорії
Теорія власності	Основні засоби – матеріальні активи, що перебувають у розпорядження власника, корисна експлуатація яких забезпечує збільшення його економічних вигод. Основні засоби оцінюються за поточною вартістю.
Теорія інвестиції	Основні засоби є об'єктом інвестицій. Кінцевою метою інвестицій є отримання прибутку підприємствами і забезпечення ефективного попиту.
Теорія господарської одиниці	Основні засоби – матеріальні активи, уречевлення права господарської одиниці на отримання майбутніх доходів від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг у зв'язку з їх використанням. Від ефективності використання основних засобів залежить рівень отримання доходів підприємства.

Економічна теорія	Основні положення економічної теорії
Теорія підприємства	Основні засоби виконують функції, пов'язані із задоволенням інтересів не лише власників, але й інших зацікавлених сторін (технічне забезпечення виробничої, адміністративної, соціально-економічної діяльності).
Теорія попиту і пропозиції	Основні засоби пов'язані теорією попиту і пропозиції через постійні витрати, до складу яких входить їх використання.
Теорія ризику	Основні засоби є характерними ризику їх втрати та неефективного використання, що проявляється у недоотриманні доходів від операційної діяльності. Також в умовах ринкової економіки можливим є ризик зниження ринкової вартості основних засобів, їх знецінення.
Теорія трудової вартості	Основні засоби пов'язані з трудовою теорією вартості через основний капітал, тобто є його частиною.

З урахуванням вищенаведеного логічним є тлумачення економічного змісту основних засобів як матеріальних активів, які зберігають свою натуральну форму понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік), використовуються як під час здійснення господарської діяльності, так і під час виконання підприємством адміністративних чи соціально-культурних функцій та по частинах переносять свою вартість на виготовлений продукт, надану послугу або товар.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : навч.-практ. посіб. / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна [та ін.]. – Київ : ЦУЛ, 2010. – 536 с.
2. Економічна енциклопедія: у 3-х т. / за ред. С. В. Мочерного. – Київ : Академія, 2001. – Т. 2. – 846 с.
3. Коваленко О. В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О. В. Коваленко, І. В. Громова // Економічний вісник Запорізької ДІА. – 2014. – Вип. 7. – С. 20–27.
4. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/46/3217.html>. – Назва з екрана.
5. Неміш Ю. В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях / Ю. В. Неміш // Аграрна економіка. – 2012. – Т. 5. – № 3–4. – С. 181–187.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 із змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

7. Сук Л. К. Фінансовий облік : навч. посіб. / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – Київ, 2012. – 647 с.
8. Теорія бухгалтерського обліку : монографія / Л. В. Нападівська, М. Добія, Ш. Сандер, Р. Матезіч [та ін.] ; за заг. ред. Л. В. Нападівської. – Київ : КНТЕУ, 2008. – 735 с.

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

О. В. Безсмертна

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
магістрант, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»*

Н. І. Самбурська

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
к. е. н., доцент, науковий керівник*

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю національної економіки України. Станом на кінець 2015 року продукція сільськогосподарського комплексу (включаючи мисливство та лісове господарство) у ВВП країни склала близько 12 % (не враховуючи територію Криму, м. Севастополь та зону АТО). У цій галузі станом на 2015 рік працювали понад 30 000 тис. осіб, що становило близько 17 % зайнятого населення України. Так, у цьому секторі працює близько 55 тисяч підприємств [1]. Утім, проблемою залишається їх збиткова діяльність. З огляду на це, особливого значення набуває необхідність управління готовою продукцією сільськогосподарських підприємств та своєчасне отримання об'єктивної, повної та достовірної інформації, яку можуть забезпечити лише якісно сформовані облікові дані.

Дослідженню вказаних питань присвятили свої наукові розробки М. О. Пушкар, Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Малюга, Н. В. Чебанова, М. І. Должанський, В. П. Завгородній, О. В. Лишиленко та інші. Проте окреслені дослідження здебільшого проводилися у контексті необхідності удосконалення загальних аспектів організації та методики фінансового та/або управлінського обліку витрат. Проблеми ж обліку готової продукції сільськогосподарських підприємств зумовлені як специфікою виробництва, так і неузгодженістю нормативно-правового забезпечення.

На нашу думку, найбільш складним для вирішення є питання узгодження діючих нормативних положень бухгалтерського обліку та по-

даткового законодавства. П. 3.17 Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємствах від 15.05.2001 р. № 132, передбачено, що по тваринах основного стада амортизація не нараховується, а різниця між первісною вартістю і виручкою від вибраковки тварин основного стада відноситься на витрати виробництва відповідного виду продукції (молоко, приплід, вовна тощо). При п. 138 Податкового кодексу передбачено нараховувати амортизацію на довгострокові активи у тваринництві (тварини) за ставкою, яку вибирає підприємство, але мінімально допустимі строки корисного використання цього об'єкту мають бути не менше 6 років. В п. 138.3.3 передбачається, що облік вартості, яка амортизується, ведеться за кожним об'єктом, що входить до складу окремої групи основних засобів. Це призводить до того, що практиків та науковці не можуть запропонувати схему розрахунку амортизації по кролях, звірах, отарі овець (маток чи баранів-плідників), по стаду корів (особливо у нових підприємствах, де їх число сягає 2 000 голів).

Щодо застосування МСФЗ у сільськогосподарських підприємствах, слід відмітити те, що МСФО 41 «Сільське господарство» не набуло широкого розповсюдження у країнах світу, адже лише Австралія на його основі розробила власний стандарт, в подальшому до цього процесу приєдналися також деякі країни СНД, включаючи Україну, яка запровадила П(С)БО 30 «Біологічні активи». Окремі його положення вимагають уточнення:

- спірне тлумачення поняття сільськогосподарської продукції, оскільки окремі її види не передбачають відокремлення від біологічного активу;
- оцінка сільськогосподарської продукції та біологічних активів за справедливою вартістю можлива лише в обмежених випадках;
- приріст молодняку робочої худоби, живої маси свиней, птиці не можуть бути відокремлені від біологічного активу.

Це свідчить про складність і дискусійний характер сфери обліку й аудиту експортно-імпортних операцій, яка потребує подальших досліджень.

Список використаних інформаційних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: Статистичні матеріали по Україні, 2014 р. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Назва з екрана.

ТРЕБОВАНИЯ ВЕДЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ПО ПРОСТОЙ СИСТЕМЕ ДЛЯ ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ, ОСУЩЕСТВЛЯЮЩИХ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

В. И. Гуцан

*«Кооперативно-Торговый Университет Молдовы»,
старший преподаватель кафедры
бухгалтерского учета и аудита*

В. П. Фулга

*«Кооперативно-Торговый Университет Молдовы»,
доцент кафедры
бухгалтерского учета и аудита, к. э. н*

С 1 января 2015 года в обязательном порядке крестьянские (фермерские) хозяйства, индивидуальные предприниматели и другие физические лица, осуществляющих предпринимательскую деятельность, которые применяют простую систему бухгалтерского учета и кассовый метод, не являются плательщиками налога на добавленную стоимость или обладателями предпринимательского патента применяют правила ведения бухгалтерского учета в соответствии с Методическими указаниями о бухгалтерском учете для физических лиц, осуществляющих предпринимательскую деятельность.

Простая система бухгалтерского учета – бухгалтерская система, предусматривающая одностороннее отражение экономических фактов с использованием регистрации путем простой записи по методу «приход-расход» без применения счетов бухгалтерского учета и составления финансовых отчетов.

Кассовый метод – метод, согласно которому доходы признаются в налоговом периоде, в котором были получены денежные суммы или компенсации в иной форме, а расходы – в периоде, в котором они были фактически оплачены, за исключением износа основных средств, амортизации нематериальной собственности.

Бухгалтерский учет деятельности физического лица-предпринимателя может вестись непосредственно физическим лицом-предпринимателем, службой бухгалтерского учета (штатным бухгалтером), консультационной фирмой, аудиторским обществом или аудитором – индивидуальным предпринимателем.

Ответственность за ведение бухгалтерского учета несет физическое лицо- предприниматель.

Бухгалтерский учет для физического лица-предпринимателя ведется в национальной валюте. В случае осуществления операций в ино-

иностранной валюте их учет ведется как в национальной, так и в иностранной валюте.

Физическое лицо-предприниматель обязано составлять первичные документы, бухгалтерские регистры, налоговые и другие отчеты, предусмотренные законодательством.

Первичные документы, относящиеся к доходам и расходам, составляются в момент осуществления операции, а если это невозможно – непосредственно после осуществления операции согласно типовым формам и/или формам, разработанным самостоятельно, которые должны содержать обязательные элементы, предусмотренные Законом о бухгалтерском учете.

Обязательные элементы первичных документов, предусмотренные в ст. 19 Закона о бухгалтерском учете: наименование и номер документа; дата составления документа; наименование, адрес, IDNO (фискальный код) субъекта, от имени которого составлен документ; наименование, адрес, IDNO (фискальный код) получателя документа, а в случае физических лиц – идентификационный номер; содержание экономических фактов; количественные и стоимостные единицы, в которых выражаются экономические факты; должность, фамилия, имя и подпись (в том числе цифровая) лиц, ответственных за осуществление и отражение экономических фактов.

Физическое лицо-предприниматель обязано применять первичные документы строгой отчетности в случаях, установленных Законом о бухгалтерском учете и согласно требованиям, предусмотренным Постановлением Правительства № 294 от 17.03.1998 г.:

- а) отчуждение активов с передачей права собственности, за исключением ценных бумаг;
- б) оказание услуг;
- в) осуществление перевозок активов в рамках территориально дезинтегрированного субъекта и за пределы субъекта без передачи права собственности;
- г) приобретение активов и услуг у поставщиков-граждан;
- е) передача активов в лизинг, аренду, имущественный наем.

Физическое лицо-предприниматель учитывает доходы и расходы в *Книге-журнале доходов и расходов* (далее – *Книга-журнал*).

При составлении *Книги-журнала* физическое лицо-предприниматель должно соблюдать следующие требования:

- 1) *Книга-журнал* открывается на каждый отчетный период (налоговый период);
- 2) *Книга-журнал* составляется в одном экземпляре на бумажном носителе или в электронной форме;

3) в случае составления Книги-журнала на бумажном носителе его страницы пронумеровываются и прошнуровываются. На последней странице Книги-журнала указываются дата и количество страниц, подтвержденные подписью и печатью физического лица-предпринимателя;

4) в случае составления Книги-журнала в электронной форме обеспечивается его распечатка на бумажном носителе. В конце отчетного периода страницы Книги-журнала, распечатанные на бумажном носителе, могут быть, по необходимости, прошнурованы в хронологическом порядке с указанием даты и количества страниц, подтвержденных подписью и печатью физического лица-предпринимателя;

5) записи осуществляются в хронологическом порядке на основании первичных документов;

6) доходы и расходы в иностранной валюте отражаются в Книге-журнале согласно официальному курсу Национального банка Молдовы (НБМ) на дату получения доходов или осуществления расходов (платежей);

7) в Книге-журнале отражаются только доходы и расходы, связанные с предпринимательской деятельностью;

8) суммы доходов и расходов подсчитываются в конце отчетного периода или, по необходимости, в каждом месяце (квартале) нарастающим итогом с начала отчетного периода.

Отчеты физического лица-предпринимателя включают налоговые отчеты, отчеты по взносам обязательного государственного социального страхования и взносам обязательного медицинского страхования и другие отчеты, которые составляются в сроки и согласно формам и нормам, установленным законодательством.

Список использованных информационных источников

1. Закон о бухгалтерском учете № 113-XVI. В: Официальный Монитор Республики Молдова № 90-93/399 от 29.06.2007 г.
2. Налоговый Кодекс Республики Молдова № 1163-XIII от 24.04.1997 г.
3. Официальный Монитор Республики Молдова от 08.02.2007 г.
4. Национальные стандарты бухгалтерского учета, утвержденные Приказом Министерства Финансов Республики Молдова № 118 от 06.08.2013 г.
5. Официальный Монитор Республики Молдова № 233-237 от 22.10.2013 г.

ПЕРЕВАГИ ТА ПРОБЛЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ

І. Ещенко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
спеціальності 07161 «Облік і оподаткування»
студентка*

В. Л. Вороніна

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту, к. е. н.
науковий керівник*

Інформація стає основним ресурсом зростання суспільного виробництва, а в системах управління різного рівня вирішуються складні завдання: переведення економічної діяльності на інноваційний шлях розвитку; більш раціональне використання виробничого потенціалу економіки країни; зростання ефективності праці у всіх галузях економіки; привернення уваги до соціальних та екологічних показників діяльності економічних інститутів. Це і стало причиною появи електронних документів, електронного документообігу, електронного цифрового підпису та нових носіїв інформації.

Аналіз сучасних наукових джерел дозволив дійти висновку, що дослідження документування та документообігу суб'єктів господарювання традиційно проводилися за двома напрямками – бухгалтерським (управлінським) та технологічним. Дослідженням бухгалтерського аспекту документування присвячені праці В. І. Бачинського, М. Т. Білухи, Т. А. Бутинець, Л. В. Гнилицької, В. В. Євдокимова, В. П. Завгороднього, А. С. Крутової, С. А. Кузнецової, В. А. Кулик, І. Д. Лазаршиної, С. О. Левицької, С. Ф. Легенчука, В. В. Муравського, В. О. Шевчука, в яких основна увага приділялася документуванню як елементу облікового процесу. Актуалізація проблеми розробки і впровадження електронних документів та електронного документообігу була предметом досліджень М. М. Бенька, А. Д. Болгарова, А. Є. Голоскокова, С. В. Івахненкова, О. В. Матвієнко, Т. Г. Мельник, Т. В. Меркулової, І. Ю. Савельєва, А. А. Пилипенка, які розглядали електронний документообіг як інноваційний процес, що підлягає імітаційному моделюванню та радикальному реінжинірингу в рамках технологічного напрямку.

Відповідно до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа [1].

Електронний документообіг (обіг електронних документів) – сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів [1].

Електронний документообіг має безліч переваг перед паперовим. До основних слід віднести: скорочення строків підготовки і погодження документів, відстеження руху документопотоків; швидкість надходження документів до адресатів, оперативність пошуку; зручність редагування і архівації документів, прискорення проведення численних комерційних операцій; заощадження часу співробітників і витрат підприємства, пов'язаних з укладенням договорів, оформленням платіжних документів, поданням звітності, отриманням довідок від різних державних установ тощо; зменшення витрат на обробку паперу, на устаткування, на підтримку процесу обробки; зниження потреби в канцелярських предметах; забезпечення захисту від втрати або ушкодження, зберігання ключової інформації на оптичних або магнітних носіях; компактність, швидкість і дешевина копіювання дозволяють робити і зберігати стільки копій інформації, скільки потрібно для забезпечення надійності бізнесу; захист від несанкціонованого доступу; можливість більш ефективно управляти важливою інформацією, збереженою в електронному вигляді; забезпечення комунікаційної інфраструктури передачі інформації між співробітниками; звільнення реальної, фізичної площі, необхідної для зберігання документів, забезпечення необхідних умов для зберігання паперових документів тощо.

Як паперові, так і електронні документи мають свої переваги і одночасно і обмеження, пов'язані з носієм інформації. Проблем формування електронного документообігу наведені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Проблеми електронного документообігу та шляхи їх вирішення

Проблема	Зміст проблеми	Шляхи вирішення
Правильність ведення документування в обліковому процесі	Перехід до електронного документообігу, призводить до постійних збоїв роботі облікового програмного забезпечення	Впровадження електронного документообігу, який враховував би особливості обліку підприємства та структуру бухгалтерської комп'ютерної системи

Проблема	Зміст проблеми	Шляхи вирішення
Юридична обґрунтованість облікових даних, юридична доказовість електронних документів	На законодавчому рівні не розроблено єдиних нормативно – правових актів, та методології щодо регулювання використання електронних документів	Розробка пакетів законодавчих актів, які б регулювали порядок ведення та обігу електронних документів
Відповідність реквізитів електронного документа прийнятним стандартам	Відсутність законодавчо затвердженого переліку обов'язкових реквізитів первинних документів	Крім загальних реквізитів можливо застосовувати електронний підпис та додаткові реквізити документу, затвержені у внутрішніх нормативних документах підприємства
Контроль за правами доступу	Користувачі бухгалтерської комп'ютерної системи можуть мати доступ до інформації, на користування	Необхідно розмежовувати доступ до інформації для відповідних користувачів за рахунок використання різних засобів захисту
Захист електронного документа і його реквізитів	При зберігання електронного документа можливе його псування чи видозміна	Захист електронного документа необхідно забезпечувати різними апаратними і програмними засобами

Більшість розглянутих проблем щодо правильного впровадження та використання електронного документообігу можливо вирішити на рівні затвердження у внутрішньому нормативному документі підприємства, а саме: навчання облікового персоналу, використання потужнішого устаткування та удосконаленого програмного і технічного забезпечення, контролю за правами доступу тощо.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про електронні документи та електронний документообіг [Електронний ресурс] : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV (із змінами і доповненнями) // База даних інформаційно-правової системи «ЛІГА». – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/>. – Назва з екрана.
2. Кулик В. А. Документування господарських операцій в електронному середовищі / В. А. Кулик // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». – 2013. – № 3. – С. 325–332.

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЗА МСФЗ В УКРАЇНІ

В. А. Кисельова

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
магістрант, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»*

Ю. О. Ночовна

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»*

*к. е. н., доцент
науковий керівник*

Сучасна стратегія розвитку бухгалтерського обліку в Україні спрямована на застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності. Адже звітність, сформована відповідно до МСФЗ, відрізняється високою інформативністю, доступністю та достовірністю для користувачів. Вона забезпечує порівнянність показників та користується більшою довірою з боку потенційних партнерів й інвесторів.

В Україні згідно з Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] складати та оприлюднювати фінансову та консолідовану фінансову звітність за МСФЗ зобов'язані публічні акціонерні товариства, банківські установи та страхові компанії. Решта українських підприємств можуть самостійно приймати рішення про використання МСФЗ при складанні фінансової звітності.

Вирішити проблему складання фінансової звітності за Міжнародними стандартами в Україні можна двома способами:

- за допомогою конверсії – ведення бухгалтерського обліку паралельно за національними та за Міжнародними стандартами;
- шляхом трансформації фінансової звітності, складеної за П(С)БО, у звітність, що відповідає вимогам МСФЗ [2].

Так, конверсія (паралельне ведення бухгалтерського обліку) забезпечує процес формування фінансової звітності за МСФЗ на основі відповідних бухгалтерських записів, зроблених упродовж усього звітного періоду. У зв'язку із цим, паралельний облік є абсолютно точним, але більш витратним та трудомістким. Він вимагає паралельного формування облікової політики підприємства та складання плану рахунків у форматі, відповідному МСФЗ, перенесення залишків з національного Плану рахунків на рахунки Плану за МСФЗ з одночасним коригуванням та подальшим щоденним паралельним веденням обліку. При цьому кожна господарська операція реєструється паралельно у двох облікових системах: в системі обліку за національними стандартами та одночасно в системі обліку за вимогами МСФЗ [3].

Проте на сьогоднішній день лише невелика кількість вітчизняних підприємств можуть дозволити собі ведення паралельного обліку у двох системах стандартів. Більшість з них віддають перевагу способу трансформації фінансової звітності.

Трансформація фінансової звітності – це разова процедура, яка не стосується системи обліку, а охоплює виключно статті фінансової звітності станом на звітну дату. Коли на основі даних звітності, складеної за П(С)БО, формуються дані, скориговані на величину відмінностей в обліку і звітності відповідно до МСФЗ. Ці відмінності стосуються складу фінансової звітності, концептуальних положень, понять суттєвості у фінансовій звітності, звітної дати та грошового вимірника, а також складу проміжної звітності (табл. 1). Відповідно, чим більше подібні правила обліку і звітності за П(С)БО до МСФЗ, тим менше коригувань необхідно здійснити при трансформації фінансової звітності.

Таблиця 1 – Основні відмінності фінансової звітності за П(С)БО та МСФЗ [4]

Критерій	П(С)БО	МСФЗ
Вимога суворого дотримання стандартів	П(С)БО не дають підприємствам такої можливості.	МСФЗ дають можливість керівництву підприємства відступати від вимог МСФЗ, якщо застосування окремих позицій МСФЗ є недоречним.
Концептуальна основа	Якісні характеристики фінансової звітності наводяться як у Концептуальній основі, так і у НП(С)БО 1	У Концептуальній основі МСФЗ наведено два основоположні припущення – безперервності та нарахування і відповідності доходів і витрат.
Поняття суттєвості у фінансовій звітності	У П(С)БО поняття суттєвості не згадується.	МСФЗ не поширюється на несуттєві статті.
Склад фінансової звітності	Регламентовані типові форми звітності, затверджені МФУ.	Форма звітності не регламентована.
Звітна дата	Є фіксованою	Не є фіксованою
Грошовий вимірник	У грошовій одиниці України	У будь-якій грошовій одиниці

Проте, на сьогодні відсутні офіційні державні регламенти щодо трансформації фінансової звітності за МСФЗ, що призводить до вільного трактування окремих положень, консультування з фахівцями та користування аудиторськими послугами задля трансформації фінансової звітності.

На нашу думку, для того, щоб усунути зазначені недоліки необхідно здійснити ряд заходів щодо удосконалення процесу складання фінансової звітності за МСФЗ на державному рівні, а саме:

- максимальне зближення вимог П(С)БО та МСФЗ;
- законодавче закріплення можливості ведення бухгалтерського обліку паралельно за П(С)БО та МСФЗ;
- розробку методичних рекомендацій щодо трансформації фінансової звітності за МСФЗ;
- підвищення кваліфікації бухгалтерів шляхом проведення семінарів-тренінгів із поступовим запровадженням обов'язкової сертифікації;
- розвиток міжнародного співробітництва з міжнародними спеціалізованими професійними організаціями.

За таких обставин застосування МСФЗ при складанні фінансової звітності стане надійною основою для оцінки та однозначного трактування фінансового стану та результатів діяльності вітчизняних підприємств, що забезпечить пошук нових інвесторів і задовольнить їх потребу у достовірній та зрозумілій інформації.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. / І. В. Жолнер. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
3. Колінько Н. І. Відповідність фінансової звітності українських підприємств міжнародним стандартам / Н. І. Колінько, Т. Є. Єзерська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.4. – С. 215–220.
4. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://msfz.minfin.gov.ua>. – Назва з екрана.
5. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 року № 911-р. – Режим доступу: <http://msfz.minfin.gov.ua>. – Назва з екрана.

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

I. Р. Коротаєва

*Університет державної фіскальної служби України
напряв підготовки «Облік і аудит»
студентка*

T. I. Тесленко

*Університет державної фіскальної служби України,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
к. е. н., доцент
науковий керівник*

Управління підприємством в процесі здійснення господарської діяльності включає планування, організацію, мотивацію та контроль з метою досягнення обраної мети та цілей. Важливим елементом управління є наявність повної, правдивої та неупередженої інформації про господарську діяльність підприємства, яку забезпечує бухгалтерський облік.

Роль і місце бухгалтерського обліку в управлінні підприємством є предметом постійної уваги науковців та практиків, зокрема таких як Сопко В. В., Кушніренко Д. І., Гаркуша С. А., Волот О. І., Плаксієнко В. Я., Ліпський Р. В., Вольська В. В. та інші.

Бухгалтерський облік як складова системи управління є впорядкованою системою збору, накопичення, реєстрації, класифікації й узагальнення інформації у грошовому вимірнику про активи, капітал і зобов'язання підприємства та їх рух шляхом суцільного, безперервного й документального відображення всіх господарських операцій [4, с. 39]. В той же час бухгалтерський облік є не просто джерелом інформації, а й фундаментом роботисьогопідприємства.

Бухгалтерський облік є складною системою, яка створюється із сукупності елементів, пов'язаних між собою та об'єднаних в єдине ціле. Він виконує ряд важливих функцій, зміст яких відображений у таблиці 1.

Таблиця 1 – Функції бухгалтерського обліку[5]

Функція	Зміст функції
Інформаційна функція	Забезпечення користувачів даними бухгалтерського обліку, які їм потрібні для прийняття відповідних рішень. Це відповідні дані, показники тощо, що характеризують стан, зміни стану активів та пасивів господарства, можливість робити узагальнення та висновки.
Контрольна функція	Можливість виконувати за даними бухгалтерського обліку перевірку раніше прийнятих управлінських рішень господарського характеру, їх виконання.

Функція	Зміст функції
Аналітична функція	Процес бухгалтерського обліку пов'язаний безпосередньо з виконанням функцій аналізу: виявлення відхилень, їх причин, ініціаторів, виконавців тощо.
Оцінювальна функція	Можливість за даними бухгалтерського обліку, контролю та аналізу дати оцінку роботі виконавців, визначити фінансовий стан підприємства, оцінити дохідність, рентабельність.

Облік виступає у ролі інструмента, що забезпечує всі шаблі управління інформацією про стан суб'єктів управління [1, с. 215]. Саме бухгалтерський облік відображає господарські процеси і явища в динаміці. Завдяки цьому можна встановити певні закономірності в розвитку керованого об'єкта, що дає можливість прийняти необхідні управлінські рішення щодо нього. Інформація щодо діяльності підприємства, сформована в системі бухгалтерського обліку, дозволяє керівництву приймати управлінські рішення оперативного, стратегічного характеру та розробляти тактику щодо підвищення ефективності функціонування підприємства в сучасному економічному просторі з мінімальними витратами. Керівники повинні вміти використовувати облікові дані для планування й контролю за діяльністю підприємства, інтерпретувати інформацію залежно від її характеру і сутності управлінських рішень, які приймаються на її основі [2, с. 49].

З іншого боку, техніка бухгалтерського обліку не цілком очевидна для необізнаного користувача, тому, не дивлячись на велику кількість цифрового матеріалу, будь-який користувач облікових даних вимушений робити деякі аналітичні групування й розраховувати показники, які не передбачені системою подвійного запису, але необхідні для формування показників оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства [3].

Таким чином, управління підприємством тісно пов'язане з обліковим процесом. Правильність відображення інформації про діяльність підприємства в системі бухгалтерського обліку та формування якісних звітів є передумовою ефективних управлінських рішень, від яких в перспективі буде залежати діяльність підприємства. Тобто, дані про господарську діяльність підприємства, які використовуються в системі бухгалтерського обліку, є вхідною інформацією, а сформовані звіти, що передаються користувачам для прийняття управлінських рішень, є вихідною інформацією.

Отже, бухгалтерський облік відіграє важливу роль в процесі управління підприємством. Від правильності дій бухгалтерів залежить за-

конність і ефективність функціонування підприємства. Завдяки звітній інформації, що формується за даними бухгалтерського обліку, керівництво може своєчасно виявити проблеми в процесі діяльності підприємства і прийняти ефективні управлінські рішення.

Список використаних інформаційних джерел

1. Волот О. І. Облік як основа інформаційного забезпечення управління підприємством / О.І. Волот // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2012. – № 1(13). – С. 214–217.
2. Вольська В. В. Бухгалтерський облік як складова системи управління підприємством / В. В. Вольська // Економіка АПК. – 2012. – № 8. – С. 48–52.
3. Гаркуша С. А. Роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємством [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NITSB_2013/Economics/7_130302.doc.htm. – Назва з екрана.
4. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: проблеми теорії і практики / В. Я. Плаксієнко, Р. В. Ліпський // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 7. – С. 39–43.
5. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / В. В. Сопко. – Київ : КНЕУ. – 2006. – 577 с.

МЕСТО И РОЛЬ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА В ЭПОХУ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

В. В. Лапицкий

*Учреждение образования «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации»,
специальность «Бухгалтерский учёт и статистика»,
магистрант*

Е. В. Князькова

*Учреждение образования «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации»,
старший преподаватель кафедры иностранных языков,
научный руководитель*

Бухгалтерский учёт – это система теоретических знаний и технических методов, которые используются для измерения, регистрации и представления финансовой информации об экономическом субъекте (или субъекте хозяйствования). Он играет важнейшую роль в оценке объектов учёта и определении их стоимости. Так как в отличие от других видов учёта, бухгалтерский учёт является системным, то в нём отражается каждая выполненная хозяйственная операция, что позво-

ляет получить информацию о вновь созданной стоимости, её распределений и перераспределений.

В основе современного бухгалтерского учёта лежит модель монаха эпохи Возрождения – Луки Пачиоли, имеющую более чем 500-летнюю историю. Но, не смотря на это, основы его модели продолжают служить деловому миру и сегодня, т. к. они являются краеугольным камнем даже для самых сложных компьютеризированных бухгалтерских систем [1].

Широкое использование вычислительной техники в учёте началось ещё в 50-х годах 20 века на базе электромеханических перфорационно-вычислительных машин (ПВМ). В целом, развитие учётных компьютерных комплексов прошло несколько основных этапов – от централизованной обработки учётных данных на МСС в 50-х и ВЦ в 70-х, до децентрализации учёта на ПК. В наши дни бухгалтерский учет, безусловно, является важнейшей частью информационной системы любого субъекта хозяйствования, т. к. именно в учёте сосредоточена большая часть информации, используемой для осуществления функций управления. А если учесть, что основной частью экономической информации является именно учётная информация, то можно утверждать, что основным преимуществом при обработке учётных данных является правильная организация автоматизированного рабочего места (АРМ). Таким образом, технология автоматизированной обработки на базе вычислительных сетей приводит к изменению состава комплексов задач стоящих перед бухгалтером. При этом основной целью проектирования данных систем является именно разработка мероприятий, обеспечивающих переход к изменению системы управления и комплексному решению экономических задач на новой информационно-технической базе.

Процесс создания автоматизированных бухгалтерских систем проходит несколько основных этапов: предпроектный, проектный и непосредственно ввод в эксплуатацию. При этом, сложность работ производимых на каждом из этих этапов зависит от выбранного метода проектирования: индивидуального или типового. И, конечно же, чтобы бухгалтерская система была успешной, бухгалтер должен принимать участие на всех этапах проектирования.

Основным критерием при выборе типового программного обеспечения для автоматизации бухгалтерского учёта служат: размер субъекта хозяйствования, специфика учёта, степень его адаптации к конкретным условиям организации и комплексность автоматизации учёта. Другими словами, состав бухгалтерских комплексов, предусматривает организацию АРМ по отдельным участкам учёта (расчётные и валютные счета, учёт основных средств и материалов, учёт зарплаты и налогов), объединённых при этом в единую информационную сеть во

главе с, так называемым, модулем «Главный бухгалтер», в котором формируются основные справочники, начальные остатки и сводная отчётность.

Выделяют четыре основных вида бухгалтерских программ: мини-бухгалтерия (применяются для ведения синтетического учёта на основе внесения проводок в журнал хозяйственных операций и составления сводной отчётности), интегрированные бухгалтерские системы (применяются для обработки определённых комплексных задач и осуществления простого аналитического учёта), комплексные и корпоративные информационные системы (КИС). Причём бухгалтерский комплекс создаётся одной фирмой-производителем и охватывает все основные участки учёта (вплоть до получения финансовой отчётности). Так в Республике Беларусь используются следующие комплексы: «Профит-Комплекс», «МАП» и «Гедемин». КИС применяются для автоматизации различных функций управления. Они состоят из множества сложных компонентов, включающих в себя как функциональную систему учёта, так и системы анализа, планирования и принятия управленческих решений. К таким системам относятся: «1С: Предприятие», «Галактика-ERP», «Парус», «Флагман», «TurboFly ERP» и др.

При этом основополагающим элементом КИС являются системы управления и планирования ресурсами, поэтому именно КИС играют важнейшую роль в работе любого субъекта хозяйствования, т.к. они отражают как концептуальную, так и физическую его структуру. Мировой опыт показывает, что правильно выбранная и внедрённая КИС значительно увеличивает управляемость организации, повышая её эффективность.

В наши дни Интернет-технологии развиваются нарастающими темпами и всё больше и больше компаний переводят свой управленческий и финансовый учёт в «облака». Уже во многих странах развита система электронного налогообложения. Развиваются Интернет-сервисы аутсорсинга бухгалтерских услуг. И уже не только малый и средний бизнес, но и крупные компании начинают использовать облачные технологии для ведения бухгалтерского учёта. Конечно, стоит заметить, что крупный бизнес не хочет передавать ведение такой жизненно-важной составляющей как бухгалтерия, сторонним организациям. Но в тоже время они широко используют облачные сервисы от компании «1С», «Галактика» и «Парус». Таким образом, подводя итог всему вышеизложенному можно утверждать, что будущее бухгалтерского учёта именно за «облачными технологиями».

Список использованных информационных источников

1. Бугаев А. В. Бухгалтерский финансовый учёт : учебное пособие / А. В. Бугаев. – Минск : Регистр, 2015. – 511 с.

МІСЦЕ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

В. С. Любченко

*Університет державної фіскальної служби України
напрямок підготовки «Облік і аудит»
студент*

Т. І. Тесленко

*Університет державної фіскальної служби України,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
к. е. н., доцент
науковий керівник*

Підприємницька діяльність здійснюється в різних галузях економіки та у різних організаційно-правових формах. Результати діяльності підприємства залежать від ефективного використання його активів. Рішення про використання активів, а також формування власного та залученого капіталу приймаються керівництвом підприємства на підставі інформації, яка створюється у бухгалтерському середовищі. Бухгалтерський облік виступає у ролі інструмента, який забезпечує всі ланки управління підприємством інформацією про його господарську діяльність.

Питання місця облікової інформації в управлінні підприємством є предметом постійного уваги науковців та практиків сьогодення, зокрема це Гаркуша С. А., Подунай В. В., Бурко К. В., Верига Ю. А., Плаксінко В. Я., Омецінська І. Я., Вольська В. В., Яворов В. В., Волот О. І., Реслер М. В та інші.

У вузькому розумінні управління – це перетворення інформації про стан об'єкта в командну інформацію від суб'єкта. У широкому розумінні – цілеспрямований програмований чи довільний вплив на об'єкти задля досягнення кінцевої мети за допомогою процесорів, явищ, процесів, коли є з ними взаємодія в режимі детермінованої чи довільної програми (регламенту) [1].

Оскільки метою діяльності кожного господарюючого суб'єкта є отримання економічної вигоди від проведення своєї діяльності, то для управління таким суб'єктом необхідна економічна інформація, ядром якої є облікова інформація. Саме облікові дані про господарську діяльність підприємства є найбільш повними, достовірними, неупередженими та достатньо аналітичними.

Інформаційні потреби користувачів облікової інформації є різноманітні, що відображено у таблиці 1.

Інформація бухгалтерського обліку потрібна керівникам в управлінні підприємством для здійснення його поточної діяльності, а також планування на майбутнє шляхом прийняття стратегічних рішень, за

умови наявності в ній якісних характеристик, а саме достовірності, повноти, доречності та зіставності.

Таблиця 1 – Інформаційні потреби в обліковій інформації різних користувачів [2]

Категорія зацікавлених користувачів	Інформаційні потреби
<i>Зовнішні користувачі</i>	
Держава	Інформація про сплату податків до бюджету, про наявність робочих місць, про розробку і реалізацію загальнодержавної політики.
Інвестори	Інформація про прибутковість і ризики запланованих або вкладених ними інвестицій, про можливість і доцільність розпоряджатися інвестиціями, про здатність підприємства, в яке вкладаються кошти, виплачувати дивіденди.
Банки, інші позикодавці	Інформація про платоспроможність підприємства, яка гарантує своєчасність погашення наданої ними позики і виплату відповідних відсотків.
Постачальник, підрядники	Інформація, яка дозволяє визначити, чи будуть сплачені в строк належні їм суми. Процедури звірки взаємних зобов'язань в інтересах власника та осіб, пов'язаних з ним діловими відносинами.
Покупці, замовники	Інформація про тривалість діяльності підприємства.
Громадськість	Інформація про роль і вклад підприємства в підвищення добробуту суспільства на місцевому, регіональному і державному рівнях.
<i>Внутрішні користувачі</i>	
Працівники	Інформація про стабільність і прибутковість підприємства, про гарантії в щомісячній виплаті заробітної плати і збереження робочих місць, підвищення соціальної захищеності, надання пенсійних гарантій.
Керівництво підприємства	Інформація про стан активів, власного капіталу, зобов'язань, витрати, доходи, результати діяльності в розрізі структурних підрозділів, центрів відповідальності тощо.

Отже, інформація, яка формується в системі бухгалтерського обліку, виявляє та відображає факти господарської діяльності підприємства і узагальнює його економічні показники, займає важливе місце в процесі управління підприємством та є підґрунтям для прийняття ефективних управлінських рішень.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : конспект лекцій для студентів спеціальності 8.03050901 «Облік і аудит» денної і заочної форм навчання / уклад. І. Б. Садовська. – Луцьк : Луцький НТУ, 2015. – 73 с.
2. Голячук Н. В. Якісні характеристики обліково-аналітичної інформації / Н. В. Голячук, В. С. Рихлюк // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»: Збірник наукових праць ЛНТУ. Випуск 8 (29). – Ч. 1. – Редкол.: відп. ред. д. е. н., професор Герасимчук З. В. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2011. – С. 216–221.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ: СПІЛЬНІ ОЗНАКИ Й ВІДМІННОСТІ

К. С. Марченко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
студентка спеціальності 071 «Облік і оподаткування»*

Н. В. Прохар

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту, к. е. н.
науковий керівник*

Фінансова звітність є заключним етапом облікового циклу підприємства, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення інформаційних потреб різних категорій користувачів. Саме тому порядок складання фінансової звітності підприємствами всіх форм власності, видів та масштабів діяльності є актуальним та потребує вдосконалення в контексті орієнтації на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку й фінансової звітності. Малий бізнес в Україні є одним з найважливіших сегментів ринкової інфраструктури і сприяє підвищенню зайнятості населення, створенню і нарощенню національного продукту країни, тому звітність таких суб'єктів господарювання має містити повну й достовірну формацію для прийняття управлінських рішень.

Особливості складання фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва досліджені в працях зарубіжних вчених-економістів, серед яких П. С. Безруких, К. Друрі, Ч. Хорнгрен, Дж. Фостер та інші та вітчизняних вчених, а саме Ф. Ф. Бутинця, Ю. А. Вериги, С. Ф. Голова, С. І. Головацької, Л. М. Кіндрацької, Г. Г. Кірейцева, О. А. Полянської, В. О. Шевчука, О. М. Чабанюк та інших.

В останні роки відбулися зміни в нормативно-правовій базі щодо регулювання бухгалтерського обліку в Україні, які вплинули на орга-

нізацію обліку і складання фінансової звітності малими підприємствами. На початку 2013 р. було затверджено Національне П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1], відповідно до якого для суб'єктів малого підприємництва встановлено скорочену за показниками фінансову звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати, форму і порядок складання яких визначено П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [2].

За П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», фінансова звітність малих підприємств включає баланс (ф. №1-м) і звіт про фінансові результати (ф. № 2-м) або баланс (ф. № 1-мс) і звіт про фінансові результати (ф. № 2-мс) (якщо ведеться спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат) [2]. Отже, якщо малі підприємства працюють на внутрішньому ринку України без наміру виходу в майбутньому на міжнародні ринки, то вони складають скорочену за показниками фінансову звітність.

Фінансова звітність малих підприємств зарубіжних країн має певні відмінності, обумовлені соціальними, економічними і політичними чинниками, тому для її уніфікації прийнято Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств [3].

Порівняння методичних аспектів складання фінансової звітності малими підприємствами України та зарубіжжя свідчить про їх несуперечливість, оскільки Міжнародні стандарти фінансової звітності були покладені в основу розробки національних П(С)БО. Так, за МСФЗ і П(С)БО метою складання фінансових звітів є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів малого підприємства. У свою чергу, якісними характеристиками фінансової звітності є дохідливість, зрозумілість, доречність та достовірність. У МСФЗ додатково наводиться така якісна характеристика, як суттєвість, що залежить від розміру статті чи помилки, оцінюється за конкретних обставин пропуску чи викривлення інформації. З метою складання фінансової звітності активи, власний капітал, зобов'язання, доходи й витрати визнаються, якщо відповідають ідентичним критеріям вітчизняної та зарубіжної облікової практики.

Однак, подання малими підприємствами фінансової звітності до фіскальних органів передбачене лише в Україні, що пояснюється фіскальною спрямованістю економічної політики держави. Поелементний склад фінансової звітності малих підприємств України та зарубіжжя наведено в табл. 1.

Дослідження свідчить, що фінансова звітність малих підприємств за МСФЗ включає п'ять форм, але вони не мають уніфікованого формату. МСФЗ лише містять вимоги щодо мінімального переліку статей

фінансової звітності, які повинні містити цифровий матеріал. В Україні формат Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва є затвердженим на законодавчому рівні, а тому не може бути спрощеним, чи, навпаки, доповненим окремими статтями.

Таблиця 1 – Елементи фінансової звітності за П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» та МСФЗ для малих та середніх підприємств

П(С)БО 25	МСФЗ для малих та середніх підприємств
Баланс (ф. № 1-м) або баланс (ф. № 1-мс)	Звіт про фінансовий стан на дату звітності
Звіт про фінансові результати (ф. № 2-м) або звіт про фінансові результати (ф. № 2-мс)	Єдиний звіт про сукупний дохід за звітний період або окремий звіт про прибутки та збитки і окремий звіт про сукупний дохід. Замість звіту про сукупний дохід та звіту про зміни у власному капіталі підприємство може подати єдиний звіт про дохід та нерозподілений прибуток
–	Звіт про зміни у власному капіталі за звітний період
–	Звіт про рух грошових коштів за звітний період
–	Примітки, що містять стисле викладення значної облікової політики та іншу пояснювальну інформацію

Загалом, складання малими підприємствами звітності за міжнародними стандартами є одним із раціональних шляхів удосконалення бухгалтерського обліку, оскільки концепція розробки МСФЗ ґрунтується на створенні єдиних правил ведення обліку та увібрала найкращі характеристики міжнародного досвіду його ведення. Тому МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки й світових господарських зв'язків, а також доступу до міжнародних ринків капіталу.

Список використаних інформаційних джерел

1. Національне П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 7.02.2013 р. № 73. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. – Назва з екрана.
2. П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>. – Назва з екрана.
3. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств від 1.01.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_063/page. – Назва з екрана.

ІНФОРМАЦІЙНА ОСНОВА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

*Т. В. Попітіч,
Львівський торговельно-економічний університет
старший викладач*

В сучасних умовах потенціал ефективності та керованості економікою багато в чому визначається станом контрольної функції менеджменту, оскільки ступінь її реалізації безпосередньо впливає на багато параметрів мікро- і макроекономічного характеру, таких як: достовірність оцінок стану та перспектив розвитку окремих галузей, інформаційна прозорість бізнес-середовища, якість бухгалтерської звітності, інвестиційна привабливість, економічна безпека суб'єктів господарювання.

Внутрішній контроль, на наш погляд, це безперервний процес, націлений на отримання достатньої і підтверженої впевненості в тому, що фінансово-господарська діяльність здійснюється стійко і ефективно, при її веденні забезпечується збереження активів, достовірність, своєчасність і прийнятний рівень повноти інформації по об'єкту контролю в цілому, за сегментам його діяльності і центрами відповідальності, в повній мірі виконуються вимоги законодавства, стратегічні та оперативні рішення власників і апарату управління.

Технологія внутрішнього контролю являє собою сукупність і алгоритм застосування конкретних методик і цілеспрямованих процедур, розроблених і затверджених на малому підприємстві, які враховують особливості його діяльності та вплив істотних факторів, заснованих на інформації, що формується в системі бухгалтерського та управлінського обліку, економічного аналізу.

До найбільш важливих параметрів якості обліково-аналітичної інформації (серед багатьох інших) з метою внутрішнього контролю, на нашу думку, відносяться:

- корисність інформації для своєчасного прийняття управлінських рішень менеджментом підприємства, причому інформація повинна чітко відображати параметри ефективності бізнесу, досягнення його цілей, бути зрозумілою і максимально однозначною;
- повнота розкриття і прозорість інформації в бухгалтерській (фінансової) та внутрішній звітності з урахуванням факторів її суттєвості та порівняння, а також динамічності середовища;
- релевантність характеризує ключову, дійсно необхідну і актуальну інформацію, яка здатна вплинути на прийняття управлінських рішень; методи управління, які використовуються;
- достовірність інформації означає її надійність за формою і змістом, відсутність спотворень, формування відповідно до затвердженої ме-

тодології та з покладанням відповідальності на конкретних виконавців.

Динамічність зовнішнього середовища, ускладнення загальної та облікової нормативно-правової бази, організаційної і функціональної структури малих підприємств, об'єктивно викликали розширення використовуваної при внутрішньому контролі інформаційної бази, яка охоплює:

- внутрішні регламенти та стандарти, такі як всі види облікової політики (для цілей бухгалтерського обліку, оподаткування, управлінського обліку, внутрішнього контролю), порядок розкриття інформації у внутрішній управлінській звітності, положення про внутрішній контроль;

- робочий план рахунків, накази, розпорядження, методичні рекомендації тощо;

- бухгалтерську (фінансову) звітність і внутрішню управлінську звітність, як індивідуальну, так і консолідовану, статистичну звітність;

- бази даних з урахуванням особливостей їх формування (ручним способом, на основі спеціалізованих і неспеціалізованих обліково-аналітичних програмних продуктів), первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку тощо;

- сукупність планової, нормативної і прогнозної інформації, зокрема програми стратегічного розвитку, бізнес-план, бюджети, кошториси, планові показники і калькуляції, норми витрачання сировини і матеріалів, виробітку, виходу продукції тощо;

- оперативну і проміжкову розрахунково-аналітичну інформацію, що генерується в управлінському обліку (розроблювальні і аналітичні таблиці, графіки, трансформаційні схеми і таблиці, дані про організацію бізнес-процесів, інформацію про причини, фактори і винуватців порушень, спотворень даних, відхилень у внутрішній звітності та іншу додаткову інформацію).

Інформаційна система в більшості малих підприємств поки не генерує обліково-аналітичну інформацію в достатньому для ефективного внутрішнього контролю обсязі і якості.

У зв'язку з цим вважаємо першочерговими такі наступні заходи:

- формування моделі обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього контролю на малому підприємстві, що враховує різноманітність інформаційних потоків і реальні потреби в управлінському обліку та управлінській звітності;

- розробка методичного підходу і рекомендацій щодо формування системи управлінського обліку;

- адаптація облікової політики, локальних документів до норм чинного законодавства, на основі економіко-правового аналізу та закріплення тих положень, які найбільш оптимальні для малого підпри-

емства, доповнення облікової політики розділом, що розкриває інформаційне і організаційно-методичне забезпечення внутрішнього контролю, за необхідності – розробка положення про внутрішній контроль;
– підвищення зацікавленості у впровадженні ефективної системи внутрішнього контролю з боку менеджменту малого підприємства.

Список використаних інформаційних джерел:

1. Редченко К. І. Контроль і аудит на стратегічному рівні управління підприємством : монографія / К. І. Редченко. – Львів : Видавництво ЛКА, 2011. – 360 с.
2. Воронко Р. Функціональне призначення внутрішнього контролю підприємства [Електронний ресурс] / Р. Воронко. – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2015_04_29_lviv/sekcija_section_2_2015_04_29/funkcionalne_priznachennja_vnutrishnogo_kontrolju_pidprijemstva/91-1-0-1313. – Назва з екрана.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

А. О. Прихожа

*студентка магістерської підготовки
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,*

В. А. Кулик

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту, к. е. н.
науковий керівник*

Бухгалтерський облік є важливою складовою інформаційного суспільства та інформаційної економіки, оскільки виступає інформаційною базою про стан і результати діяльності підприємства, що створюється з метою надання повної, правдивої та неупередженої інформації зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Виходячи з вищесказаного, можна впевнено стверджувати, що теоретичні основи бухгалтерського обліку також змінюються в умовах повної автоматизації суспільства та економіки.

В Україні із 1999 року мета бухгалтерського обліку визначена Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (стаття 3, п. 1) [1]. Згідно із зазначеним нормативно-правовим актом, метою бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності визначено надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. У п. 2 стат-

ті 3 вказано, що на підставі даних бухгалтерського обліку здійснюється складання фінансової, податкової, статистичної та інших видів звітності, що використовують грошовий вимірник.

Дослідження підходів вітчизняних вчених за останні два десятиліття щодо визначення мети бухгалтерського обліку, варто відмітити наступне:

1) багатьма вченими мета бухгалтерського обліку розглядається відповідно до статті 3 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» – не піддається сумніву та критичній оцінці;

2) багато науковців ототожнюють поняття «мета», «ціль», «завдання», «призначення» бухгалтерського обліку, що, на нашу думку, є різними та потребують окремого визначення;

3) окремими вченими не здійснюється розмежування мети обліку на макро- та мікрорівнях (В. М. Жук, М. С. Пушкар);

4) не враховують впливу постіндустріальної економіки, у тому числі інформатизації та глобалізації суспільства, на систему бухгалтерського обліку як головну інформаційну систему управління підприємством [2].

Прагнення до підвищення ефективності системи управління підприємством зумовлює необхідність перебудови способів обробки облікової інформації в основі яких знаходиться метод бухгалтерського обліку. До елементів методу бухгалтерського обліку належать способи:

1) первинного спостереження (документування та інвентаризація);

2) вартісного вимірювання (оцінка і калькуляція);

3) поточного групування (рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис);

4) підсумкового узагальнення (баланс і звітність).

Документування як елемент бухгалтерського обліку поступово змінює форму свого існування. Зокрема, первинні документи можуть створюватися із використанням «безпаперових» носіїв інформації; змінюються форми первинних документів та перелік їх обов'язкових реквізитів; окремі обов'язкові реквізити бухгалтерських документів видозмінюються під впливом способу представлення та обробки облікової інформації (наприклад, підпис та електронний цифровий підпис); частина бухгалтерської документації – зокрема, облікові реєстри та звітність, в умовах автоматизованої форми обробки облікових даних взагалі формується автоматично.

Досліджуючи особливості проведення інвентаризації в постіндустріальній економіці, тобто, в умовах повної комп'ютеризації бухгалтерського обліку, варто відзначити, що на даний час не створено жод-

ного програмного продукту, який без участі людини здатен визначити стан та якісні характеристики об'єкту, що контролюється.

Звітність господарюючого суб'єкта є кінцевим продуктом бухгалтерського обліку, а також узагальнюючим обліковим інструментом, що використовується як зовнішніми так і внутрішніми користувачами облікової інформації. Пріоритетна роль бухгалтерської звітності як основного засобу комунікації виявляється в тому, що її мета і вимоги, що пред'являються до неї, є пріоритетною при розробці концептуальних основ теорії бухгалтерського обліку. Розвиток інноваційних інформаційних технологій здійснює суттєвий вплив на зміст та перелік форм бухгалтерської звітності, методику їх складання та подання. Одним із видів прояву впливу інформаційних технологій на процес подачі звітності є отримання бухгалтерами можливості її подання у електронній формі.

Еволюція інформаційних технологій змінює вектор розвитку звітності як одного із головних понять бухгалтерського обліку. Одним із сучасних напрямів розвитку звітності є удосконалення методичного та технічного забезпечення процесу електронного звітування.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Назва з екрана.
2. Кулик В. А. Перегляд теоретичних основ бухгалтерського обліку для побудови системи обліку підприємств електронного бізнесу / В. А. Кулик // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 11. – С. 390–400.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

К. І. Сайко

*Київський національний університет технологій та дизайну,
спеціальність «Облік і оподаткування», магістрант*

О. В. Зінченко

*Київський національний університет технологій та дизайну,
доцент кафедри обліку і аудиту,*

к. е. н., доцент

науковий керівник

Інвентаризація виробничих запасів проводиться не менше одного разу на рік (але не раніше 1 жовтня) згідно із Законом України Про бухгалтерський облік [1]. Інвентаризація проводиться з метою забез-

печення достовірності бухгалтерського обліку шляхом їх зіставлення з фактичною наявністю майна.

Відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства, який повинен створити необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначити об'єкти, кількість і терміни проведення інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим.

Інвентаризація проводиться на підставі Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [4]. Дане Положення встановлює єдині вимоги щодо порядку інвентаризації відповідних статей Балансу.

Основними завданнями інвентаризації є:

- виявлення фактичної наявності основних засобів, матеріальних цінностей, бланків суворої звітності, грошових коштів у касах, на реєстраційних, бюджетних, валютних та поточних рахунках;
- виявлення невикористовування матеріальних цінностей;
- дотримання умов зберігання матеріальних цінностей і грошових коштів, а також правил утримання та експлуатації матеріальних цінностей;
- перевірка реальної вартості обліковуваних на Балансі матеріальних цінностей, сум дебіторської та кредиторської заборгованості, в тому числі такої, термін позовної давності щодо якої минув, та інших статей Балансу.

Для проведення інвентаризації створюється комісія на підставі наказу керівника підприємства.

Документальне забезпечення інвентаризації виробничих запасів:

1. Наказ керівника про створення постійно діючої робочої комісії;
2. Наказ про проведення інвентаризації;
3. Інвентаризаційні описи;
4. Порівняльні відомості результатів інвентаризації.
5. Акти інвентаризації;
6. Протокол засідання інвентаризаційної комісії;
7. Наказ про затвердження протоколу засідання інвентаризаційної комісії.

До початку проведення інвентаризації в присутності комісії і матеріально відповідальної особи (далі – МВО) складають звіт про останні проведені операції, відображають їх у складському обліку і разом з описом документів під розписку здають до бухгалтерії. Інвентаризація виробничих запасів провадиться за місцем зберігання та окремо за МВО. Дані про наявність виробничих запасів записують до інвентаризаційного опису.

Інформація з інвентаризаційного опису, зіставляється з обліковими даними про залишки виробничих запасів і записується до Звірювальних відомостей результатів інвентаризації виробничих запасів.

У результаті зіставлення облікових даних з фактичними можуть бути виявлені розбіжності (нестачі, надлишки).

Розбіжності між фактичною наявністю виробничих запасів з даними бухгалтерського обліку, встановлені під час інвентаризації та інших перевірок, регулюються підприємством, у такому порядку:

- виробничі запаси, що виявилися у надлишку, підлягають оприбуткуванню та зарахуванню відповідно на результати фінансово-господарської діяльності або збільшення фінансування з наступним встановленням причин виникнення надлишку і винних у цьому осіб;
- убування виробничих запасів у межах затверджених норм списування за рішенням керівника підприємства відповідно до витрат виробництва, обігу або на зменшення фінансування. Норми природного убування можуть застосовуватися лише в разі виявлення фактичних нестач. За відсутності норм убування розглядається як понаднормова нестача;
- понаднормові нестачі виробничих запасів, а також втрати від їх псування відносять на винних осіб за цінами, за якими обчислюється розмір шкоди від розкрадання, нестач, знищення та псування виробничих запасів;
- понаднормові втрати і нестачі виробничих запасів, в тих випадках, коли винуватці не встановлені або у стягненні з винних осіб відмовлено судом, зараховуються на збитки або зменшення фінансування.

На виявлені при інвентаризації непридатні або зіпсовані виробничі запаси додатково складаються акти.

Якщо вартість нестач перевищуватиме вартість лишків, то різниця у вартості має бути віднесена на винних МВО.

Взаємний залік лишків і нестач внаслідок пересортиці може бути допущений тільки за виробничими запасами одного і того самого найменування і в такій самій кількості за умови, що лишки і нестачі утворилися за один і той же період, що підлягав перевірці, та в одній і тій же МВО.

Порядок відображення результатів інвентаризації виробничих запасів, згідно з П(С)БО 9 «Запаси» [2] та П(С)БО 16 «Витрати» [4], такий:

Нестачі, втрати від псування цінностей, незалежно від причин і розмірів), збільшують інші операційні витрати підприємства [3, п. 20]) і відображають їх у складі інших операційних витрат на субрахунку 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»	Відразу ж при виявленні у тому періоді, коли були встановлені нестачі цю суму обліковують на позабалансовому рахунку 072 записом (винної особи не встановлено): Дебет рахунку 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей» Кредит рахунку – (метод подвійного запису відсутній);
Якщо винуватця не встановлено і списано за рахунок підприємства	Дебет субрахунку 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» Кредит субрахунку 201 «Сировина і матеріали» Кредит субрахунку 203 «Паливо»;
При встановленні винної особи	слід врахувати, що на дебеті субрахунку 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків» відображається сума збитку, розрахована за Порядком № 116, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.96 р. з доповненнями № 1402 від 15.12.97 р.

Відповідно до статті 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення, несвочасне або неякісне проведення інвентаризації виробничих запасів, а також неприйняття заходів з відшкодування з винних осіб збитків від нестач, розтрат, крадіжок, безгосподарності тягнуть за собою накладення штрафу від 8 до 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Ті ж дії, здійснені особою, яка протягом року підлягала адміністративному стягненню, тягнуть за собою накладення штрафу від 10 до 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

За результатами інвентаризації складається протокол, інвентаризаційної комісії, який має бути розглянутий і затверджений у 5-денний термін керівником підприємства.

Результати інвентаризації після затвердження керівником відображаються у бухгалтерському обліку підприємства у тому місяці, в якому проведена (закінчена) інвентаризація, але не пізніше грудня звітного року.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність [Електронний ресурс]: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 р. П(С)БО 9

- «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. П(С)БО 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
 3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>. – Назва з екрана.

ГАРМОНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДО ВИМОГ МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ

І. О. Сіренко

*Київський національний торговельно-економічний університет
напрямок підготовки «Облік і аудит»
студент*

Т. В. Ігнатенко

*Київський національний торговельно-економічний університет
старший викладач, к. е. н.
науковий керівник*

Останнім часом дедалі більше уваги світова спільнота приділяє запровадженню Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) до облікової практики окремих категорій суб'єктів господарювання. В Україні це гостра дискусія і застосовуються різні варіанти для її вирішення. Також для вітчизняних організацій проблема ведення обліку і звітності за МСФЗ стає дедалі актуальнішою [1].

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – це сукупність загальноприйнятих правил кваліфікації, визнання, оцінки та розкриття господарських операцій і фінансових показників для складання фінансової звітності господарюючими суб'єктами більшості країн світу.

Визначається чотири способи впровадження МСФЗ в окремі країни: повне прийняття, офіційне застосування, адаптація та спосіб схвалення.

Україна до цього часу дотримувалася адаптаційної політики замість повного прийняття. Було розроблено вітчизняні П(С)БО, які не суперечать міжнародним стандартам [2].

Впровадження МСФЗ відбувається поетапно.

Першим етапом є створення законодавчих та організаційних передумов впровадження МСФЗ. Згідно останніх змін до Закону Украї-

ни «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», фінансову звітність, складену за національними стандартами, потрібно переводити у фінансову звітність за МСФЗ. Цей процес означає перехід з однієї системи стандартів, принципів та методів обліку в зовсім іншу систему, впровадження якої потребує зміни облікової політики згідно МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності».

Другим етапом впровадження МСФЗ є адаптація національної нормативно-правової бази бухгалтерського обліку, на якому можуть виникнути проблеми, пов'язані з низькою якістю облікової інформації та неузгодженістю методик обліку фінансових інструментів. Використання МСФЗ для малих підприємств є більш економічним через менший обсяг необхідної інформації за рахунок того, що керівництво самостійно оцінює, які методи відображення господарських операцій повніше подадуть інформацію про підприємство, використовуючи пояснення, що доповнюють та розкривають таку інформацію.

Третім етапом є державне регулювання, яке здійснюється в умовах існуючої правової системи. Регулювання вітчизняних П(С)БО відрізняється від регулювання МСФЗ.

Четвертим етапом вирішення проблем впровадження МСФЗ має стати розширення міжнародного співробітництва та застосування світового досвіду.

Перехід до складання звітності за міжнародними стандартами є одним із раціональних шляхів удосконалення бухгалтерського обліку, оскільки концепція створення міжнародних стандартів ґрунтується на створенні єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та увібрала всі найкращі якості міжнародного досвіду ведення бухгалтерського обліку.

Використання фінансових звітів, складених за міжнародними стандартами мають ряд переваг [3]:

- Об'єктивність, зіставність та відповідність потребам користувачів фінансових звітів, складених за міжнародними стандартами;
- Задоволення потреб користувачів фінансової звітності;
- Полегшення процесу гармонізації стандартів шляхом зіставності і прозорості, незалежно від країни або галузі;
- Сприяння підвищенню довіри і зрозумілості серед іноземних користувачів;
- Доступ до міжнародних ринків капіталу.

МСБО не є домінуючими над законодавчими актами, які регулюють складання фінансової звітності в певній країні.

Отже, переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами дійсно є, і вони незаперечні для більшості користувачів

фінансової звітності. МСБО можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки й світових господарських зв'язків.

Оскільки вже розпочався процес опанування МСФЗ можна визначити основні проблеми, з якими стикаються перелічені суб'єкти господарювання на кожному із етапів впровадження МСФЗ. Звичайно виділяють такі основні проблеми (див. табл. 2) [4].

Таблиця 2 – Основні проблеми впровадження МСФЗ в Україні на різних етапах впровадження

№ з/п	Назва етапу	Проблеми
1	Створення законодавчих та організаційних передумов впровадження МСФЗ	недостатня мотивація керівництва підприємства
		надання стислих термінів для підготовчого етапу впровадження МСФЗ
		нестача кваліфікованих спеціалістів
2	Адаптація національної нормативно правової бази бухгалтерського обліку	необхідність створення нормативно-правової бази з питань обліку для малого бізнесу
		низька якість облікової інформації
3	Удосконалення державного регулювання у сфері бухгалтерського обліку	необхідність урахування національної специфіки
		потреба у єдиних методологічних засадах
4	Міжнародне співробітництво та світовий досвід	відсутність досвіду стажування працівників у Раді з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО)
		не передбачено подальше розширення сфери застосування МСФЗ для інших економічних суб'єктів

Інструментами вирішення проблем мають стати:

- розробка норм, методик, та рекомендацій із застосування МСФЗ;
- забезпечення співпраці між вітчизняними спеціалістами та фахівцями з МСБО;
- підвищення кваліфікації бухгалтерів та поінформованості про міжнародні стандарти інших користувачів фінансової звітності.

За таких умов впровадження МСФЗ може стати інструментом підвищення прозорості й ефективності системи управління підприємства.

Список використаних інформаційних джерел

1. Золотарьова Я. С. Звітність за міжнародними стандартами: новації у формуванні балансу : стаття / Я. С. Золотарьова – Київ : Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, 2013. – С. 2–9.

2. Глушко Н. О. Впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [Електронний ресурс] / Н. О. Глушко. – 2015. – Режим доступу: <http://konf.amsfo.com.ua/vprovadzhennya-mizhnarodnix-standarti-v-finansovo%D1%97-zvitnosti-v-ukra%D1%97ni/>. – Назва з екрана.
3. Грачова О. В. Співвідношення вимог П(С)БО і МСФЗ щодо подання та складання фінансової звітності [Електронний ресурс] / О. В. Грачова. – 2015. – Режим доступу: <http://konf.amsfo.com.ua/spivvidnoshennya-vimog-psbo-i-msfz-shhodo-podannya-ta-skladannya-finansovo%D1%97-zvitnosti/>. – Назва з екрана.
4. Шевченко А. О. Проблеми переходу вітчизняних підприємств на міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс] / А. О. Шевченко. – 2015. – Режим доступу: <http://konf.amsfo.com.ua/problemi-perexodu-vitchiznyanix-pidpriemstv-na-mizhnarodni-standarti-finansovo%D1%97-zvitnosti/>. – Назва з екрана.

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД) ЯК ДЖЕРЕЛО ТРАНСПАРЕНТНОСТІ БІЗНЕСУ

Ю. М. Сидоренко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
магістрант*

Ю. А. Верига

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
професор кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., професор*

У зв'язку із поглибленням процесів євроінтеграції дедалі більше привертається увага до відкритості бізнесу – транспарентності. Транспарентність – рівень відкритості компанії, який досягається шляхом розкриття інформації про структуру організації, ризик-менеджмент, діяльність та її результати [1, с. 60].

В Україні достовірність фінансової звітності залишається єдиним гарантом транспарентності бізнесу. Практика складання нефінансової звітності не набула належного поширення серед компаній України, про що свідчить несистемний характер її оприлюднення.

Проблеми ролі якісних характеристик фінансової звітності присвячені дослідження багатьох вчених – М. І. Бондара, Ю. А. Вериги, С. Ф. Голова, С. Я. Зубілевича, М. В. Кужельного, інших.

Рівень інформаційної прозорості Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний капітал) – це достатність розкриття відомостей

щодо результатів фінансово-господарської діяльності компанії: доходів, витрат, прибутку (збитку). Вимоги до форми та змісту Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний капітал) визначено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансових звітів» [3]. Суб'єкти господарювання України, що подають та оприлюднюють фінансову звітність за МСФЗ, керуються вимогами чинних МСБО, МСФЗ та тлумаченнями, розробленими Комітетом з тлумачень міжнародної фінансової звітності.

ПАТ «Кременчукгаз» – потужний суб'єкт бізнесу на ринку газопостачання. Підприємство має свій сайт, що сприяє транспарентності бізнесу в цілому. Відповідно до чинного законодавства ПАТ «Кременчукгаз» оприлюднює фінансову звітність на сайті www.stockworld.com.ua.

Достовірність фінансової звітності акціонерного товариства підтверджують результати обов'язкового щорічного аудиту. Звіт незалежного аудитора містить відомості про стан обліку, внутрішнього контролю, достатність і достовірність фінансової звітності. Окремо слід наголосити, що у сфері обов'язкового аудиту публічних акціонерних товариств діють додаткові вимоги, розроблені Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Аудиторською палатою України та заявлені методичними рекомендаціями щодо формату аудиторських висновків (звітів). Порухення цих вимог – підстава неприйняття аудиторського звіту, а відповідно й певного комплекту документів від суб'єкта господарювання.

Отже, чинним законодавством України забезпечено необхідні умови для транспарентності бізнесу акціонерного товариства.

З точки зору бухгалтерського обліку вимога до прозорості – одна з основних при прийнятті рішення інвестором або кредитором. Прозора фінансова звітність – це звітність, складена в суворій відповідності до якісних характеристик концептуальної основи [2, с. 194]. З точки зору транспарентності бізнесу – фінансова звітність повинна надавати повну неупереджену інформацію про її елементи, що буде достатньою для прийняття управлінських рішень, і характеризуватиме готовність суб'єкта до співпраці на ринку на основі взаємної довіри.

Метою складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки та сукупний дохід підприємства за звітний період для прийняття управлінських рішень.

Методика складання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) визначена наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» [4].

З метою розкриття інформації про елементи фінансової звітності у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) у ПАТ «Кре-

менчукгаз» доходи та витрати визнаються за методом нарахування. Доходи оцінюються за справедливою вартістю винагороди, отриманої або такої, що підлягає отриманню, за вирахуванням податків з податку на додану вартість. Ці податки вважаються отриманими від імені державних органів.

Відповідно до положень облікової політики ПАТ «Кременчукгаз» доходи від реалізації газу визнаються за умови виконання всіх наведених нижче умов:

- підприємства групи передали покупцеві всі істотні ризики і вигоди, пов'язані з володінням газу;
- сума доходів може бути достовірно визначена;
- існує висока вірогідність отримання економічних вигод, пов'язаних з операцією
- понесені або очікувані витрати, пов'язані з операцією, можуть бути достовірно визначені.

В обліку доходи від надання послуг ПАТ «Кременчукгаз» відображаються в момент виникнення незалежно від дати надходження коштів і визначаються, виходячи із ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу.

Витрати ПАТ «Кременчукгаз» визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені.

Таким чином, прийнята облікова політика ПАТ «Кременчукгаз» відповідає вимогам чинного законодавства та не суперечить практиці застосування МСФЗ, визначає особливості формування доходів і витрат у сфері газопостачання.

Формування консолідованих фінансових результатів ПАТ «Кременчукгаз» має свої відмінності. При відображенні операцій з формування доходів, витрат і прибутку від реалізації між консолідованими товариствами виключаються внутрішньогрупові операції та сальдо по доходу від реалізації, відповідним витратам і прибутку. Це дозволяє уникнути штучного завищення сум за статтями консолідованого Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), що характеризують операції із зовнішніми організаціями. Наслідки реалізації угод між членами корпоративної групи не включають до консолідованої звітності.

ПАТ «Кременчукгаз» складає Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за формою № 2. Переважна більшість підприємств при складанні фінансової звітності ігнорують заповнення додат-

ково вписуваних рядків. Це обумовлено відсутністю управлінської потреби у деталізації відповідної інформації про доходи та витрати.

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ «Кременчукгаз» за 2016 рік складено за розширеним форматом статей. На перший погляд, такий підхід створює переважанню звіту зайвими незаповненими рядками. Але не слід забувати, що користувачами консолідованої звітності є потенційні інвестори. Тому відсутність додатково вписуваних рядків у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) може свідчити як про відсутність показника, так і про небажання окремого підприємства розкривати відповідну інформацію. Часто, ігнорування вписуваних рядків пояснюється несуттєвістю сум. При цьому у наказі про облікову політику рівень суттєвості може бути прямо кількісно не визначений.

На нашу думку, застосування розширеного формату звіту демонструє відповідальне ставлення суб'єкта бізнесу до транспарентності бізнесу як необхідної умови розвитку на ринку газопостачання. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) із вписуваними рядками доходів і витрат дає чітке уявлення про відсутність відповідних господарських операцій; демонструє готовність підприємства до співпраці на основі прозорості обліку.

Підвищенню транспарентності для ПАТ «Полтавагаз» є формування нефінансової звітності, що вбачаємо у напрямі подальших досліджень.

Список використаних інформаційних джерел

1. Зачосова Н. В. Інформаційна транспарентність як фактор впливу на процес управління економічною безпекою фінансових посередників / Н. В. Зачосова, Д. М. Куценко // Управління фінансово-економічною безпекою: інформаційно-аналітичне забезпечення та конкурентна розвідка. – 2013. – № 1–2. – С. 60–62.
2. Кузіна Р. В. Транспарентність корпоративної звітності як основа її формування / Р. В. Кузіна // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія Економічні науки. – 2015. – Вип. 12. Ч. 2. – С. 193–197.
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>. – Назва з екрана.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws>. – Назва з екрана.

МОДИФІКАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

О. П. Стафідова,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
спеціальність «Облік і оподаткування»
магістр

Ю. О. Ночовна,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент
науковий керівник

Перехід України на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) є об'єктивною вимогою часу й зумовлений прагненням нашої держави увійти у Європейський економічний простір. Важливим напрямом у цьому процесі є удосконалення організації та методики складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва (СМП). Адже СМП відіграють важливу роль в успішному функціонуванні та оздоровленні економіки держави. Вони створюють додаткові робочі місця, посилюють конкуренцію на внутрішньому ринку товарів і послуг, сприяють ефективному використанню місцевих сировинних ресурсів та підвищенню експортного потенціалу країни. За таких обставин важливого значення набуває необхідність підвищення вимог до повноти, прозорості та достовірності відображення інформації про діяльність СМП у фінансовій звітності, дотримання загально-визнаних міжнародних стандартів її складання та оприлюднення.

Проблеми теоретичного дослідження особливостей обліку та фінансової звітності на підприємствах малого бізнесу знайшли своє відображення в працях вітчизняних науковців В. Бабіча, С. Голова, В. Завгороднього, М. Матвіїва, В. Мякоти, Є. Свідерського, Р. Хом'яка. Разом з тим окремі питання специфіки формування показників фінансової звітності СМП, їх взаємоузгодженості та аналізу на малих підприємствах залишаються дискусійними як у теоретичному, так і в практичному плані.

СМП значним чином втягнуті в процес інтеграції України у Європейський економічний простір, що потребує уніфікації законодавства та нормативно-правового регулювання, вдосконалення національної системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до загально-визнаних міжнародних стандартів. Адже від ефективності системи бухгалтерського обліку та достовірності фінансової звітності значним чином залежить можливість виходу вітчизняних СМП на

міжнародні ринки, налагодження партнерських зв'язків з іноземними суб'єктами господарювання, залучення іноземних інвестицій, отримання зовнішніх кредитів тощо. Саме тому питання гармонізації та стандартизації фінансової звітності СМП як запоруки прозорості їх обліку та звітності у контексті трансформації національної облікової системи відповідно до міжнародних вимог є актуальними та потребують детального вивчення.

Нині в Україні існує певний вдалий досвід використання міжнародних стандартів при складанні фінансової звітності підприємствами-лідерами ринку, компаніями, які працюють з іноземними інвестиціями, виходять на міжнародні ринки та цінують свою ділову репутацію.

Позитивними сторонами застосування МСФЗ як для суб'єктів господарювання, які складають фінансову звітність, так і для зовнішніх користувачів є:

1) отримання власниками та інвесторами, які не беруть участь у постійному управлінні та контролі за підприємством, але хочуть володіти необхідною інформацією, мати можливість порівнювати показники, які подані у звітності різних суб'єктів господарювання в різних країнах на зіставній основі;

2) забезпечення порівнянності звітності з іншими організаціями, незалежно від того, резидентом якої країни вони є і на якій території здійснюють господарську діяльність;

3) підвищення надійності висновків, які побудовані на основі звітності, яка складена згідно з вимогами МСФЗ, що забезпечує прозору та чітку роботу з постачальниками і покупцями, які хочуть оцінити фінансовий стан підприємства та перспективи ділових стосунків;

4) можливість залучення додаткових іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки збуту;

5) престижність, забезпечення більшої довіри з боку потенційних партнерів;

б) прозорість інформації, що забезпечується дотриманням загально визнаних правил складання фінансової звітності, а також численними поясненнями до неї.

Отже переваги складання фінансової звітності за міжнародними стандартами є очевидними і вони незаперечні для більшості користувачів фінансової звітності. Принципи, закладені в порядок формування показників фінансової звітності згідно з МСФЗ, роблять її адекватнішою та здатною відобразити істинний майновий та фінансовий стан підприємства.

Особливістю використання МСФЗ для СМП є те, що у них не передбачено скороченої форми фінансової звітності, як при застосуванні П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». У ньому лише визначено певні особливості обліку, що можуть бути

використані СМП. Відмінністю між міжнародними та національними стандартами є також вимоги щодо переліку і змісту форм фінансової звітності.

Так, при застосуванні вимог П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» вітчизняні СМП мають складати такі форми звітності: 1-м «Баланс» та 2-м «Звіт про фінансові результати», тоді як при використанні МСФЗ для СМП (п. 3.17. розділ 3) передбачено складання:

- 1) звіту про фінансовий стан на дату звітності;
- 2) звіту про сукупний дохід за звітний період або окремих звітів про прибутки та збитки і окремих звітів про сукупний дохід;
- 3) звіту про зміни у власному капіталі за звітний період;
- 4) звіту про рух грошових коштів за звітний період [5].

Оцінюючи інформаційну ємність фінансової звітності вітчизняних суб'єктів малого підприємництва, Т. Д. Косова визначила її переваги як форми, що достатньо повно та достовірно розкриває інформацію про ретроспективний фінансовий стан; відносну простоту складання й наочність. Проте, її вадами, на думку автора, є значна агрегація статей, яка не дозволяє відобразити галузеву специфіку підприємств. Наприклад, рядок 1100 «Запаси» форми № 1-м передбачає виділення лише готової продукції (рядок 1103), форма № 1-мс взагалі не передбачає жодної деталізації вказаної статті звітності [4].

Крім того, вітчизняній фінансовій звітності СМП, незважаючи на доволі тривалий період реформування й удосконалення бухгалтерського, фінансового та податкового законодавства, притаманні недоліки, які потрібно виправити:

- недостатньо об'єктивне представлення інформації (причиною цього здебільшого є суб'єктивізм осіб, що складають фінансову звітність, через що така звітність містить переважно ту інформацію, яка є вигідною для власників);
- уніфікований обов'язковий формат подання фінансової звітності (він регламентується державою і практично мінімізує можливість здійснення агрегування показників фінансової звітності та їх згортання чи розгортання);
- зміст фінансової звітності відповідно до вимог вітчизняного законодавства у більшості випадків не надає повного обсягу ґрунтовної інформації за ключовими фінансовими та нефінансовими показниками діяльності СМП (це зумовлює зниження якості аналізу майнового стану підприємства, крім того перешкоджає здійсненню реального стратегічного планування його розвитку);
- монетарне (грошове) відображення активів підприємства (це призводить до того, що інформація за межами грошового віддзеркалення залишається поза увагою фінансової звітності);

- непередбачуваність, неузгодженість, суперечливість правового регулювання фінансової звітності в Україні (що зумовлює складність розуміння та порядку застосування нормативних приписів під час складання фінансової звітності);

- основний орієнтир вітчизняної фінансової звітності спрямовано на надання інформації для контрольних, податкових і статистичних органів (тоді як згідно з МСФЗ звітність орієнтована, направлена на допомогу аналітику, а її користувачами постають інвестори, кредитори, менеджери) [6, с. 253–256].

При цьому суб'єкту господарювання, який прийняв рішення про впровадження МСФЗ, необхідно обрати стратегію такого впровадження та один із можливих шляхів (способів) переведення фінансової звітності на міжнародні стандарти: трансформацію звітності (статті фінансової звітності, складеної відповідно до національних стандартів, рекласифікуються відповідно до положень МСФЗ) чи конверсію (ведення бухгалтерського обліку паралельно за національними стандартами та відповідно до МСФЗ). Одні суб'єкти господарювання обирають перший шлях у тому випадку, коли потрібно періодично, раз на квартал або раз на рік отримувати звітність відповідно до МСФЗ. Інші йдуть шляхом, який дозволяє оперативного отримувати звітність відразу в двох стандартах і, таким чином, застосовувати звіти в управлінні, розробленні планів тощо.

Як зазначає О. Діділовський, використання методу зміни статей звітності відповідно до положень МСФЗ має як переваги (надання прозорої та зрозумілої інформації для зацікавлених користувачів), так і недоліки (підвищений ризик виникнення помилок, необхідність досконалого технічного забезпечення, подвійне ведення інформації) [1, с. 142–146].

К. Ілляшенко разом із тим вважає, що корегування вітчизняної звітності під вимоги міжнародних стандартів можна вважати першим етапом у підготовці звітності за МСФЗ. Паралельний облік у загальному вигляді більш трудомісткий, проте не вимагає значного часу на підготовку звітності за МСФЗ після складання та здачі звітів за національними стандартами. Такий підхід рекомендується, як зазначає автор, за великого обсягу робіт із трансформації звітності чи в умовах скорочення строків надання інформації, оголошених контрольними органами [2, с. 45–50].

Утім остаточний вибір на користь того чи іншого способу трансформації фінансової звітності має зробити саме суб'єкт господарювання з огляду на свої реальні можливості та потреби трансформації фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ.

Список використаних інформаційних джерел

1. Діділовський О. М. Проблеми та перспективи застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні / О. М. Діділовський // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – № 1. – С. 142–146.
2. Ілляшенко К. В. Особливості складання банківської звітності в умовах трансформації економіки / К. В. Ілляшенко // Економічні науки. – Вип. 7(25). – Ч. 4. – 2010. – С. 45–50.
3. Касьяненко Т. Г. Преобразование финансовой отчетности предприятия для целей оценки бизнеса / Т. Г. Касьяненко. – Санкт-Петербург : СПбГУЭФ, 2011. – 167 с.
4. Косова Т. Д. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва: можливості та обмеження для планування / Т. Д. Косова, Л. В. Макоткіна // МЕНЕДЖЕР. – 2014. – № 2 (68). – С. 56–59.
5. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org/IFRS-for-SMEs/Documents/IFRS-for-SMEs-UKR.pdf>. – Назва з екрана.
6. Штулер Г. Г. Перспективні напрямки узгодження фінансової звітності в Україні з міжнародними стандартами / Г. Г. Штулер // Наук. вісник Ужгород. ун-ту. Економіка. – 2010. – Вип. 29. – Ч. 2. – С. 253–256.

РОЛЬ БУХГАЛЕТРСЬКОГО ОБЛІКУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Н. В. Собчук

*Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ м. Чернівці
студентка напряму підготовки «Міжнародна економіка»*

А. А. Чаплінська

*Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ м. Чернівці
викладач кафедри обліку та оподаткування,
науковий керівник*

На сьогоднішній день проблема захисту економічних інтересів підприємства є надзвичайно актуальною, в першу чергу через її важливе значення як для конкурентів підприємства так і для його партнерів. Тому в умовах становлення ринкової економіки важливим завданням економічної науки і практики господарської діяльності підприємств стає забезпечення економічної безпеки.

Економічна безпека підприємства – це стан його захищеності від негативного впливу внутрішніх та зовнішніх загроз, дестабілізуючих чинників, при якому забезпечується захищеність комерційних інтересів і цілей статутної діяльності [3, с. 247].

В останні роки питанням економічної безпеки присвячено велику кількість наукових розробок українських та зарубіжних авторів. А саме у своїх дослідженнях економічну безпеку розглядали Є. А. Олейнікова, Т. Б. Кузенко, З. С. Варналій, А. В. Кірієнко, О. А. Грунін, В. Л. Оргинський, З. Стаховяк, Р. Дацків, Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьова, О. М. Ляшенко, Д. Ковальов, О. Судакова та ін.

Кожне підприємство, як суб'єкт економічних відносин певною мірою прагне зберігати і посилювати свою економічну безпеку всіма доступними для нього способами.

У загальній сукупності економічної інформації найбільша частина припадає на дані бухгалтерського обліку. Розрахунки свідчать, що на частку бухгалтерської інформації припадає понад 70 % загального обсягу економічної інформації. Саме бухгалтерський облік фіксує і накопичує всебічну синтетичну та аналітичну інформацію про стан і рух майна підприємства, джерела його утворення, господарські процеси та результати його діяльності. Лише в бухгалтерському обліку відображається фактична інформація по кожному виду основних засобів, товарно-матеріальних запасів, трудових та фінансових ресурсів, що забезпечує здійснення фінансової та виробничо-господарської діяльності, а також досягнення бажаних результатів діяльності підприємства. Бухгалтерську інформацію широко використовують в оперативному-технічному, статистичному обліку, для планування, прогнозування, розробки тактики і стратегії діяльності підприємства на довготривалій період.

За даними світової статистики втрата лише 20 % інформації веде до розорення майже 65 % господарюючих суб'єктів [1, с. 310]. Саме тому організація бухгалтерського обліку на підприємстві – це важливий етап в роботі підприємства, оскільки в подальшому від неї залежить ефективне функціонування підприємства і його інформаційна безпека.

Інформація, що формується в бухгалтерському обліку, повинна бути надійною, повною, достовірною, тобто не містити істотних помилок і упереджених оцінок. Щоб бути надійною, інформація повинна об'єктивно відображати факти господарської діяльності.

Факти господарської діяльності повинні відображатися в бухгалтерському обліку не тільки з їх правової форми, а й з їх економічного змісту і умов господарювання. До основних джерел загрози економічній безпеці підприємства, що формуються в системі її бухгалтерського обліку, можна віднести: – порядок внутрішнього регулювання бухгалтерського обліку на підприємстві (Положення про бухгалтерську службу, облікова політика для цілей фінансового, управлінського і податкового обліку, форма бухгалтерського обліку); – функціонування облікової системи (збір первинних облікових даних, формування облікових регістрів, зберігання і захист бухгалтерської інформації,

формування та подання бухгалтерської звітності); – порушення вимог законодавства України; – персонал підприємства (керівництво, бухгалтерська служба, ін. персонал) [2, с. 150].

Ризики в бухгалтерському обліку підлягають управлінню, тобто підготовці та реалізації заходів, що мають на меті знизити небезпеку помилкового рішення і зменшити можливі негативні наслідки небажаного розвитку подій в ході реалізації. З метою організації інформаційної безпеки систем обліку слід дотримуватися певних заходів: – провести аналіз облікових систем організації та розробити заходи щодо їх вдосконалення та розвитку; – призначити відповідальних осіб за контролем руху внутрішньої документації; – оперативно ознайомлювати співробітників з інформацією, що надходить; – довести до всіх співробітників інструкції по зберіганню інформації та отримати від них розписки про нерозголошення таємниці; – забезпечити знищення документів і записів, що не використовуються.

Підприємство на правах власника бухгалтерської інформації, що містить комерційну таємницю, має право визначати перелік осіб, які можуть володіти, розпоряджатися, визначити правила обробки бухгалтерської звітності, а також ставити інші умови щодо збереження комерційної таємниці. За умови дотримання необхідних заходів організації бухгалтерського обліку власник має право на юридичний захист даних, що дозволить підвищити відповідальність облікового персоналу та зберегти активи підприємства, які йому належить.

Першочергово необхідно визначити перелік бухгалтерської інформації, що становить комерційну таємницю підприємства, а також розробити внутрішні розпорядчі документи щодо захисту бухгалтерської інформації. Даними такої бухгалтерської інформації є: посадові інструкції бухгалтерів з урахуванням вимог економічної безпеки, та угоди про нерозголошення інформації, що становить комерційну таємницю. Це дозволить забезпечити дотримання економічної безпеки підприємства та впровадити на підприємстві систему комерційної таємниці. До складу принципів організації бухгалтерського обліку, якими має керуватись підприємство слід включити наступне: безпека та контроль бухгалтерських даних, комплексність, розподіл обов'язків бухгалтерів відповідно до вирішуваних завдань, що дасть можливість впровадження комплексної системи заходів організації бухгалтерського обліку, метою якого буде посилення функції збереження та захист бухгалтерської інформації. Кожен співробітник підприємства, незалежно від його посади повинен володіти лише тією інформацією, яка йому необхідна для роботи.

Рациональна та системна організація бухгалтерського обліку дозволяє виявити проблеми і скорегувати відповідно діяльність підприємства до того, як ці проблеми переростуть в кризу і негативно вплинуть

на його економічну безпеку. Застосування всіх складових комплексної системи заходів організації бухгалтерського обліку забезпечує виконання бухгалтерським обліком основних його функцій. Забезпечення заходів щодо захисту облікової інформації є складовим елементом в діяльності служби безпеки та бухгалтерської служби підприємства й гарантією стабільного функціонування бізнесу підприємства в умовах конкурентної боротьби.

Список використаних інформаційних джерел

1. Білокомірова Я. М. Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності / Я. М. Білокомірова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 308–312.
2. Гіржева О. М. Місце та роль бухгалтерського обліку в системі економічної безпеки підприємства / О. М. Гіржева, Н. О. Бірченко // Вісник Харківського національного технічного університету сільськогосподарства імені П. Василенка. – 2016. – № 174. – С. 145–154.
3. Економічна безпека : навч. посіб. / З. С. Варналій [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. З. С. Варналія. – Київ : Знання, 2009. – 647 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Т. В. Чекан

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування», магістрант*

М. О. Любимов

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент, науковий керівник*

У країнах з розвинутою економікою нематеріальні активи мають велике значення в господарській діяльності. В Україні суб'єкти господарювання використовують нематеріальні активи в фінансово-господарській діяльності, але не так активно, як в інших країнах світу. Однією з причин цього є складнощі в розумінні сутності нематеріального активу як об'єкта обліку.

Визначення сутності нематеріальних активів розглядається у роботі Т. В. Груздової [1], Н. М. Проскуріної, В. В. Сьомченко, О. М. Бондаренко [7], Шелест В. С. [8], Ясишеної В. В. [9] та інших.

З визначення нематеріального активу розпочинається процес його бухгалтерського обліку, а саме тому має велике значення для бухгалтера. Бухгалтеру необхідно розуміти сутність нематеріальних активів, їх особливості, які об'єкти творчої діяльності, промислової власності є

об'єктом обліку нематеріального активу, на підставі яких документів необхідно актив визнавати нематеріальним активом.

Визначення поняття нематеріального активу для бухгалтерського обліку повинно трактуватися однаково в усіх нормативних документах, мати однозначне розуміння, бути доступним не тільки для бухгалтера, спеціаліста-аналітика, але й також і для користувачів фінансової звітності.

Визначення поняття нематеріального активу, які наводяться в П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», МСБО 38 «Нематеріальні активи», Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку нематеріальних активів, Податковому кодексі України, наведені в табл. 1.

Таблиця 1 – Поняття «нематеріальний актив» в різних нормативно-законодавчих документах [розроблено автором]

Нормативно-правовий документ	Визначення	Характерні риси
Методичні рекомендації з обліку нематеріальних активів [2]	Нематеріальними активами вважаються немонетарні активи, що не мають матеріальної форми та можуть бути ідентифіковані (незалежно від строку їх корисного використання (експлуатації)).	1) немонетарний актив; 2) не має матеріальної форми; 3) може бути ідентифікований
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів суб'єктів державного сектору [3]	Нематеріальні активи – активи, що не мають фізичної та/або матеріальної форми незалежно від вартості й використовуються установою в процесі виконання основних функцій більше одного року.	1) не має фізичної та/або матеріальної форми; 2) застосовується в процесі виконання основних функцій; 3) використовується більше одного року.
МСБО 38 «Нематеріальні активи» [4]	Немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований.	1) не має фізичної субстанції; 2) може бути ідентифікований.
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [5]	Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований.	1) немонетарний актив, тобто не належить до грошових коштів, їх еквівалентів і дебіторської заборгованості у фіксованій (або певній) сумі грошей; 2) не має матеріальної форми; 3) може бути ідентифікований.
Податковий кодекс України [6]	Нематеріальні активи – об'єкти інтелектуальної, в тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані у порядку, встановленому відповідним законодавством, об'єктом права власності платника податку.	1) об'єкт інтелектуальної власності.

У результаті цього порівняння виявлено деякі розбіжності в трактуванні нематеріальних активів в різних нормативно-законодавчих документах. Основна розбіжність полягає в різному підході до визна-

чення нематеріального активу в бухгалтерському і податковому законодавстві.

В П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», МСБО 38 «Нематеріальні активи» і методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку нематеріальним активом вважається немонетарний актив, який немає матеріальної (фізичної) форми і може бути ідентифікований, без переліку нематеріальних активів, як зазначено у визначенні за ПКУ. У визначенні нематеріальних активів за ПКУ не згадується про такі активи, як права на комерційні позначення та інші нематеріальні активи, хоча право на користування майном та майновими правами включено у визначення два рази.

У методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку нематеріальних активів у визначенні нематеріального активу уточнено, що строк їх корисного використання може бути різним без будь-яких обмежень. Такий підхід можна розуміти двояко, і він може вносити непорозуміння щодо визнання нематеріального активу. З однієї сторони вираз «незалежно від строку їх корисного використання (експлуатації)» означає, що строк використання може бути визначений або невизначений. Під невизначеним строком використання необхідно розуміти те, що строк не обмежується якимось конкретним терміном (роками), але він не може бути безкінечний. А з іншого боку, у визначенні не встановлено уточнення, яке вказує на те, що нематеріальний актив повинен використовуватися протягом періоду, який більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік), що викладено в попередніх редакціях П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Це означає, що до нематеріальних активів можна включати активи зі строком використання до одного року, що суперечить віднесенню їх до класу необоротних активів, а відповідно і відображенню в першому розділі Балансу (звіту про фінансовий стан).

Виходячи із цього, можна запропонувати власне визначення: нематеріальний актив – це актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований, використовується в процесі господарської діяльності більше одного року і сприяє отриманню додаткового доходу.

Дослідження питань розбіжностей, які існують у нормативно-законодавчих документах щодо поняття нематеріальних активів вказують на потребу внесення уточнень в них для усунення встановлених суперечностей.

Список використаних інформаційних джерел

1. Груздова Т. В. Поняття та оцінка нематеріальних активів (об'єктів інтелектуальної власності) / Т. В. Груздова // Український соціум. – 2011. – № 3. – С. 99–111.
2. Методичні рекомендації з обліку нематеріальних активів [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009

- № 1327. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua>. – Назва з екрана.
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів суб'єктів державного сектору [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11. – Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua>. – Назва з екрана.
 4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
 5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
 6. Податковий Кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
 7. Проскуріна Н. М. Проблеми та шляхи удосконалення обліку нематеріальних активів / Н. М. Проскуріна, В. В. Сьомченко, О. М. Бондаренко // Вісник Запорізького національного університету. – 2008. – № 1. – С. 115–119.
 8. Шелест В. С. Нематеріальні активи як економічна категорія у вітчизняній і міжнародній практиці [Електронний ресурс] / В. С. Шелест. – Режим доступу: http://www.uipv.org/ua/shelest_300513. – Назва з екрана.
 9. Ясишена В. В. Економічний зміст та класифікація нематеріальних активів для цілей бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / В. В. Ясишена – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>. – Назва з екрана.

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ В УКРАЇНІ У ХХІ СТОЛІТТІ

Л. В. Чижевська
*Житомирський державний технологічний університет,
професор кафедри обліку і аудиту,
д. е. н., професор*
В. А. Кулик
*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент*

Центральною ланкою в системі управління на державному та корпоративному рівнях є передбачення та наукове прогнозування. Передбачення – це форма активної діяльності свідомості, яка дає людині можливість знати або припускати те, що має виникнути, статися. З цієї причини передбачення можна визначити також як пізнання май-

бутнього на основі минулого та сучасного. Наукове передбачення здійснюється в межах науки або за її допомогою і спирається на пізнання закономірностей поточних процесів, однією із форм наукового передбачення є прогнозування.

Враховуючи важливість наукового передбачення при визначенні подальшого напрямів розвитку економічних процесів та явищ, та бухгалтерського обліку, зокрема, нами було проведено дослідження наукових робіт та науково-практичних публікацій з метою виявлення у них прогнозовної інформації щодо еволюції бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту.

Інформаційною базою дослідження були автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» за 2000–2015 рр. та міжнародні науково-практичні періодичні видання.

Досліджуючи наукові дослідження 2000–2010 рр. (N=49) нами були виявлені наступні тенденції розвитку бухгалтерського обліку, що визначалися вченими:

щодо подальшої регламентації обліку, аналізу, контролю: 1) гармонізація національної системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів; 2) посилення ефективної взаємодії макро- та мікро- обліку; 3) законодавча регламентація облікової політики підприємства; 4) подальша регламентація внутрішнього контролю;

щодо розвитку теорії та методології обліку, аналізу та контролю: 1) доповнення переліку об'єктів бухгалтерського обліку; 2) подальша трансформація методології бухгалтерського обліку; 3) застосування міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях з обліку, аналізу та контролю; 4) застосування нефінансових (якісних) показників з метою визначення достовірної оцінки облікової інформації; 5) подальший розвиток соціальної функції обліку;

щодо удосконалення обліку, аналізу та контролю у межах суб'єкта господарювання: 1) запровадження комплексної комп'ютеризації обліку (контролю, аналізу) окремими суб'єктами господарювання; 2) посилення уваги до процесу організації роботи облікового персоналу; 3) впровадження управлінського обліку значною кількістю суб'єктів господарювання;

щодо розвитку бухгалтерської професії та професійної освіти: 1) приведення професійної бухгалтерської освіти до вимог світового співтовариства; 2) посилення ролі бухгалтерського обліку (аудиту) як професійної діяльності.

Майже всі роботи містять прогнози розвитку щодо основних видів, передумов та принципів обліку, аналізу, контролю та аудиту та включають пропозиції щодо удосконалення чинної нормативної бази від-

повідно до міжнародних вимог. У роботах обґрунтовується необхідність використання у найближчому майбутньому комп'ютерних технологій для автоматизації облікового процесу в межах окремого підприємства чи груп підприємств та (або) для здійснення аналітичних процедур, проведенні перевірок. На підставі викладеного можна зазначити, що частина проблем, окреслених вченими були вирішені із використанням запропонованих авторами рішень; частина – втратили свою актуальність, окремі проблеми залишилися актуальними та можуть бути розвинені у майбутніх дослідженнях.

Тенденції розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в Україні, визначені вченими після 2010 року (N=24) наступні: впровадження у систему обліку нових об'єктів; суцільне застосування комп'ютерних програм для ведення обліку, контролю, аналізу в умовах використання локальних та глобальних комп'ютерних мереж; подальша інтеграція обліку у систему управління; посилення взаємодії макро- та мікро- обліку; підвищення ролі та значення системи контролю на підприємствах різних галузей; посилення уваги до процесу організації роботи облікового персоналу; продовження застосування в обліку нефінансових показників; гармонізація національної системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів; використання електронного бізнесу як способу диверсифікації діяльності господарюючих об'єктів; подальше удосконалення методики обліку на підприємствах електронної торгівлі; використання системи електронного документообігу усіма суб'єктами економіки.

Огляд тематики досліджень у галузі бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту у відомих світових періодичних виданнях (Accounting Review (USA); Accounting Horizons (USA); Business Finance Accounting (UK)) за 2015 рік (N=111), дозволив виявити наступні тенденції: розширення переліку аудиторських процедур, особливо в контексті нових об'єктів обліку; використання міжнародних стандартів для розкриття інформації щодо «нових» об'єктів обліку; підвищення ролі облікових інструментів у процесі управління доходами; поява нових об'єктів обліку; розширення переліку аналітичних процедур, що використовуються для оцінки ризиковості бізнесу; посилення уваги до процесу організації роботи облікового персоналу; посилення значимості якості облікових даних при визначенні кредитного рейтингу підприємства та вартості його капіталу; поява нових видів економічних злочинів та необхідність їх попередження; посилення ролі та значення внутрішнього контролю в системі управління; трансформація принципу консерватизму в контексті глобалізаційних змін; розробка методик обліку, що використовуються некомерційними організаціями; реформування системи професійної освіти у світлі підвищення вимог

роботодавців до фахівців, які працюють у сфері обліку та аудиту; подальша стандартизація бухгалтерського обліку та аудиту; посилення впливу фінансових корпорацій на державне регулювання обліку (корпоративне лобіювання).

Отже, вченими-обліковцями у найближчому майбутньому передбачається «лавиноподібний» ріст економічної інформації, у тому числі, облікової; інтеграція вітчизняної облікової системи у міжнародну; повна автоматизація облікової процесу та процесу представлення інформації користувачам у цифровому суспільстві. На підставі вказаних передбачень та прогнозів вченими розробляються можливі способи вирішення потенційних проблем, що можуть мати місце у майбутньому або способи їх уникнення.

ЕВОЛЮЦІЯ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПРОЕКТУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ

В. Ф. Яценко

*Херсонський національний технічний університет
доцент кафедри обліку і аудиту
к. е. н., доцент*

Відповідно Закону України [1] бухгалтерський облік ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації. Підприємство еволюціонує в зовнішньому середовищі, його життєвий цикл відображає зовнішню динаміку змін (народження, зростання, зрілість, занепад), одночасно облікова система відображає внутрішнє середовище підприємства, її, в свою чергу, можна розглядати як живий організм, який закономірно змінюється у часі від моменту створення підприємства до його ліквідації.

Проектування сучасних комп'ютерних систем, в тому числі облікових, ґрунтується на процесному підході та використовує поняття «зрілість», тому еволюцію облікової системи досліджують через проходження рівнів зрілості та враховують під час розробки програмного забезпечення.

Не вдаючись в глибину новітніх теорій та концепцій, проаналізуємо еволюцію облікової системи крізь призму сучасних підходів менеджменту та проектування комп'ютерних систем. На основі концепцій, запропонованих різними дослідниками [2, 3, 4, 5], виділимо п'ять рівнів зрілості облікової системи підприємства.

Організація та ведення бухгалтерського обліку на новоствореному підприємстві базується на особистих досвіді, знаннях та професійних компетенціях співробітників бухгалтерської служби. Регулювання об-

лікових процесів підприємства обмежується засадами загальноприйнятої методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні, затверджених НП(С)БО, інших нормативно-правових актів, а також розроблених у межах своєї компетенції Міністерствами та відомствами методичних рекомендацій. Цільовою функцією першого (початкового) рівня облікової системи є виживання, а саме документальний супровід господарської діяльності підприємства та складання звітності. Збір, обробка та узагальнення облікових даних орієнтовано на показники звітності, кожного разу облікові процедури проводять як вперше, спонтанні внутрішні та зовнішні інформаційні комунікації, використання методів та інструментів контролю відсутнє взагалі або є хаотичним, облік не об'єднано в єдину технологію через низький рівень формалізації, ефективність облікової системи прямопропорційно залежить від особистих компетенцій головного бухгалтера.

На другому (базовому) рівні основні облікові процедури набувають стійкого характеру, їх виділяють та класифікують на основі повторюваності, формалізують та об'єднують в єдиний процес, хоча єдина облікова технологія як і раніше не використовується; внутрішні та зовнішні інформаційні комунікації стабілізуються та розширюються; вводяться первинні стандарти виконання облікових процедур; контрольні процедури нерегулярні, проте особливо важливі ділянки обліку перевіряються систематично; важіль відповідальності за ефективність облікової системи зміщується на працівників бухгалтерської служби. Як правило на другому етапі розпочинається процес автоматизації обліку відповідно цільової функції – оптимізації облікового процесу.

На третьому рівні (розвитку) побудова облікової системи орієнтується на інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень та задоволення запитів керівництва: організовано інформаційний супровід основних бізнес-процесів підприємства, більшість облікових процедур формалізовано як бізнес-процеси обліку, впроваджено стандартизацію та регламентацію облікових процедур, розпочато формування єдиного інформаційного простору; інформаційні комунікації контролюються та плануються на основі накопиченого досвіду; виявляються, документуються та систематизуються проблеми формування єдиного інформаційного потоку; цільова функція рівня – максимізація ефективності облікової системи, яка залежатиме від координації та злагодженості дій служб та підрозділів підприємства.

На четвертому рівні (структуризації та систематизації) побудова облікової системи орієнтується на стратегічні цілі підприємства; усі облікові процедури формалізовані як бізнес-процеси обліку, вони аналізуються та вдосконалюються за наявності «вузьких місць»; сфор-

мовано єдиний інформаційний простір; проблеми функціонування єдиного інформаційного потоку підлягають всебічному аналізу, усуненню та попередженню. Ефективність облікової системи залежатиме від обраних комп'ютерної системи та інформаційної технології (програмного забезпечення).

П'ятий рівень зрілості (безперервного удосконалення) характеризується функціонуванням цілісної облікової системи із застосуванням інтегрованої комп'ютерної системи, цільова функція останнього рівня – безперервне удосконалення усіх бізнес-процесів обліку шляхом корегування та оптимізації облікового процесу.

Поділ на п'ять етапів достатньо умовний, проте яскраво демонструє динамічну сталість облікової системи відповідно змінам зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Таким чином, облікова система підприємства еволюціонує, змінюється, проходячи типові стадії або циклічні стани свого розвитку як і будь-яка інша жива або штучно створена система.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV зі змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>. – Назва з екрана.
2. Корягіна С. В. Економічна оцінка та планування життєвого циклу розвитку підприємства: дис.. канд. екон. наук: спец. 08. 06. 01 / Корягіна Софія Василівна. – Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2004. – 201 с.
3. Гудзь О. І. Аналізування сучасних підходів до сутності і структури життєвого циклу підприємства / О. І. Гудзь // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – № 714. – С. 52–57.
4. Сокиринська І. Г. Вплив стадії життєвого циклу на стан динамічної рівноваги підприємства / І. Г. Сокиринська // Экономика и управление. – 2011. – № 4. – С. 68–74.
5. История экономических учений / под ред. В. Автономова, О. Ананьина, Н. Макашевой. – Москва : Инфра-М, 2000. – 784 с.

СЕКЦІЯ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

МЕТОДИ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ІХ ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ

І. В. Андрієвський

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
магістрант, спеціальність 071 «Облік і аудит»*

О. В. Карпенко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
професор кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., професор*

Проведення оцінки вартості підприємства передбачає створення передумов для побудови дієвої системи формування вартості підприємства. Основним видом вартості, яка підлягає оцінюванню, є ринкова вартість. Однак в системі облікового забезпечення може формуватися вартість, яка є тільки наближеною до ринкової [1].

Вивчення наукових праць вчених-економістів, фінансистів та аналітиків [1–5] та практика господарювання доводять необхідність подальшого дослідження та поглиблення теоретичних, методичних і прикладних аспектів організаційно-методичного забезпечення управління вартістю підприємства та визначає актуальність прикладних досліджень.

Існує низка методів оцінки підприємств. Однак, більшість професіоналів в цій галузі приходять до думки про те, що найважливішими є три підходи до визначення вартості підприємства (бізнесу): витратний, порівняльний (ринковий) та дохідний. Кожний з них має свої негативні та позитивні сторони та передбачає використання при оцінці підприємств належних йому методів.

Порівняльний (ринковий) підхід базується на принципі заміщення – покупець не купить об'єкт нерухомості, якщо його вартість перевищує витрати на придбання на ринку схожого об'єкту, що володіє такою ж корисністю. Важливою складовою процесу оцінювання згідно з цим методом є аналіз фінансового стану підприємства. Система аналітичних показників і критеріїв порівняння, що використовуються при такому аналізі залежить від мети і функцій оцінки. На-

приклад, при оцінці з метою стягнення податків найбільш важливими показниками є структура майна підприємства і рентабельність активів та продукції; з метою купівлі-продажу підприємства – платоспроможність, ліквідність активів, динаміка рентабельності; при реорганізації підприємства – ділова активність, структура капіталу.

Процес оцінки підприємства ринковим методом проходить в декілька етапів:

- пошук аналогу або схожої компанії;
- проведення фінансового аналізу і підвищення рівня зіставності в інформації;
- відбір та обчислення оціночних мультиплікаторів (факторів);
- застосування мультиплікаторів до компанії, що оцінюється;
- вибір величини вартості компанії, що оцінюється.
- внесення підсумкових коригувань до розрахунків.

Оцінка методом аналога передбачає, що схожі об'єкти мають достатньо близьке співвідношення між ціною та найважливішими фінансовими показниками, такими як, прибуток, грошовий потік, рівень дивідендів, виручка від реалізації, потужність виробництва, вартість активів. Це співвідношення називається ціновим мультиплікатором (фактором, множником).

Можливість застосування порівняльного підходу залежить від наявності активного фінансового ринку, доступності та наявності відповідної фінансової інформації.

Витратний (майновий) підхід в оцінці підприємства (бізнесу) розглядає вартість підприємства з точки зору понесених витрат. Балансова вартість активів та обов'язків підприємства через інфляційні процеси, як правило, не відповідає ринковій вартості. Майновий підхід базується на акумуляції (додаванні) активів підприємства з їх оцінкою за ринковою, балансовою або ліквідаційною вартістю. Акумуляція активів підприємства проводиться трьома методами: накопичення чистих активів; корегування балансової вартості; за очікуваним результатом від ліквідації.

Ринкова вартість підприємства може бути визначена так :

необоротні активи + оборотні активи + дебіторська заборгованість – кредиторська заборгованість.

Дохідний метод заснований на капіталізації або дисконтуванні прибутку, який буде одержаний в результаті здачі нерухомості в оренду.

Метод капіталізації застосовується у тому випадку, коли майбутні чисті доходи або грошові потоки приблизно будуть рівні поточним або темпи їх зростання будуть помірними і передбачуваними Суть

методу полягає в тому, що визначається величина щорічного доходу і відповідна цьому доходу ставка капіталізації, на основі яких розраховується вартість підприємства.

Такий метод визначає потік доходу і перетворює його в поточну вартість шляхом застосування норми капіталізації. У цьому випадку вартість визначається як відношення чистого доходу до норми прибутку (капіталізації).

Практичне застосування витратного, дохідного та ринкового підходів для визначення вартості підприємства нами здійснено на основі фактичних показників діяльності підприємства ПАТ «ФІРМА» ПОЛТАВПИВО», яка становить на кінець 2016 року 214251 млн.грн. На ПАТ «ФІРМА» ПОЛТАВПИВО» використовують чотири основні управлінські процеси, які в поєднанні сприяють налагодженню процесу управління вартістю : вироблення стратегії; визначення цільових нормативів; планування, складання бюджетів; організація систем заочення і оцінки результатів діяльності

ПАТ «ФІРМА» ПОЛТАВПИВО» не тільки здійснює виробничий процес, що спрямований на створення нової вартості, але й само становить певну вартість і є об'єктом купівлі-продажу, а це зумовлює у свою чергу необхідність визначення найбільш доцільного для конкретної мети підходу до оцінки вартості, і визначає нові завдання, що має вирішувати система бухгалтерського обліку та отже, потребує нової якості аналітичного забезпечення оцінки вартості підприємства.

Список використаних інформаційних джерел

1. Карпенко О. В. Облік, орієнтований на потреби забезпечення функціонування підприємства / О. В. Карпенко // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка і право). – Ірпінь : НУДПСУ, 2010. – № 1 (48). – С. 73–79.
2. Корягін М. В. Оцінювання вартості підприємства в системі бухгалтерського обліку : [монографія] / М. В. Корягін. – Львів : ТОВ «Інтерсервіс», 2012. – 262 с.
3. Національний стандарт № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» / Постанова КМУ від 10 вересня 2003 р. № 1440.
4. Національний стандарт № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» / Постанова КМУ від 29 листопада 2006 р. № 1655.
5. Тюріна Н. М. Управління фінансовою санацією підприємства : підручник / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка. – Львів : Новий Світ-2000, 2008. – 396. – (Вища освіта в Україні).

СИСТЕМА ПОКАЗАТЕЛЕЙ ОЦЕНКИ НАЛИЧИЯ, ДОСТАТОЧНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КАПИТАЛА БАНКА

И. А. Аладко

*УО «Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации»
магистрант*

Н. П. Толстенок

*УО «Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации»,*

*к. э. н., доцент
научный руководитель*

В последнее время вопросы банковского дела, связанные с достаточностью капитала банка, привлекают особо пристальное внимание мировой общественности и науки. Капитал банка представляет собой совокупность фондов, создаваемых банком для осуществления деятельности и обеспечения доверия вкладчиков и других кредиторов. От размера капитала банка, его структуры во многом зависят финансовые результаты деятельности кредитной организации, а также возможности увеличения вложений в экономику страны и расширения спектра услуг, оказываемых клиентам банка. Несмотря на незначительный удельный вес в совокупных пассивах банка капитал остается основой надежности и устойчивости банка. Именно высокие требования к капитальной устойчивости банка и пристальное внимание со стороны надзорных органов к соблюдению стандартов достаточности капитала позволяют сохранить устойчивость банковской системы в целом.

Укрепление капитальной базы банковских учреждений и интеграция банковской системы в мировое сообщество в значительной мере зависят от роста объемов капитала банков, который, в свою очередь, позволяет им осуществлять расширение активных операций и обеспечивает достаточный уровень конкурентоспособности. Капитал поглощает возможные потери и тем самым создает основу для поддержания доверия к банку со стороны вкладчиков. Учитывая это, в настоящее время особое значение приобретают вопросы развития методик оценки наличия, достаточности и эффективности использования капитала банков.

Данному вопросу уделяется огромное внимание со стороны российских исследователей, таких как Л. Г. Батракова [1], Е. П. Жарковская [3], С. Ю. Бувевич [2], В. Е. Черкасов [4]. Все они придерживаются единой методики анализа капитала банка и выделяют три основных этапа анализа капитала банка: оценка состава, структуры и динамики капитала; оценка достаточности капитала банка; оценка эффективности использования капитала банка.

На первом этапе анализа капитала целесообразно определить его долю в общей величине ресурсной базы банка, сравнить темпы роста капитала и обязательств банка. Далее следует оценить структуру и динамику капитала банка, то есть рассчитать удельный вес отдельных его элементов в общем объеме капитала, а именно уставного фонда, эмиссионного дохода, резервного фонда, фонда переоценки статей баланса, накопленной прибыли. Это позволяет выделить основные источники формирования капитала банка, проследить тенденции их изменения, а также определить причины роста либо снижения капитала. На следующем этапе необходимо оценить способность банка выполнять взятые на себя обязательства перед кредиторами и вкладчиками, компенсировать неожиданные убытки при сложившейся структуре активных операций, а именно рассчитать показатели достаточности капитала и сравнить с нормативами, установленными Национальным банком Республики Беларусь.

Важным этапом анализа собственного капитала банка является оценка показателей эффективности его использования. В ходе изучения эффективности использования капитала банка необходимо рассмотреть изменения в динамике следующих показателей: рентабельность капитала; рентабельность уставного фонда; коэффициент использования капитала; мультипликатор капитала; коэффициент соотношения капитала и балансовых обязательств.

С целью выявления резервов роста данных показателей, определения величины влияния каждого фактора на результативный показатель, а также формирования обоснованных выводов о результатах деятельности банка необходимо провести факторный анализ показателей эффективности использования капитала.

Основными источниками информационного обеспечения анализа капитала банка служат следующие формы отчетности: бухгалтерский баланс; отчет о прибыли и убытках; отчет об изменении капитала; форма № 2801 «Расчет достаточности нормативного капитала». Бухгалтерский баланс позволяет оценить состав, структуру и динамику собственных средств, их долевое участие в ресурсах банка. Информация отчета о прибыли и убытках используется для анализа показателей, характеризующих эффективность использования капитала. Отчет об изменении собственного капитала даёт представление, за счёт каких источников сформирован капитал банка и чем обусловлено его изменение. Форма № 2801 «Расчет достаточности нормативного капитала» также позволяет изучить состав, структуру и динамику собственных средств; проследить соблюдение нормативов достаточности капитала банка, выявить влияние факторов на их изменение.

Согласно Методике расчета показателей капитала, левереджа и ликвидности, предусмотренных международными стандартами Ба-

зель III [5] белорусские банки, начиная с 2016 года рассчитывают следующие показатели капитала: соотношение основного капитала I уровня и величины рисков; соотношение капитала I уровня и величины рисков; соотношение капитала банка и величины рисков; соотношение основного капитала I уровня с учетом консервационного буфера и величины рисков; соотношение капитала банка с учетом консервационного буфера и величины рисков. Расчет первых 3 показателей представлен в приложении к данной Методике расчета показателей капитала, левереджа и ликвидности, предусмотренных международными стандартами Базель III [5], однако алгоритм расчета последних 2 показателей в нормативных документах регулятора не рассматриваются. Поэтому рассмотрим расчет соотношения основного капитала I уровня с учетом консервационного буфера и величины рисков и соотношение капитала банка с учетом консервационного буфера и величины рисков.

В Методике расчета показателей капитала, левереджа и ликвидности, предусмотренных международными стандартами Базель III величина рисков представлена суммой кредитного риска с учетом корректировки, рыночного и операционного рисков, а размер консервационного буфера равен 2,5 % от данной величины рисков [5]. Характеристика данных показателей представлена в таблице 1.

Таблица 1 – Показатели капитала, предусмотренные международными стандартами Базель III

Показатели	Методика расчета	Экономическая интерпретация
Соотношение основного капитала I уровня с учетом консервационного буфера и величины рисков	Отношение суммы основного капитала I уровня и консервационного буфера к величине рисков, умноженное на 100	Характеризует удельный вес убытков, которые могут быть покрыты за счет основного капитала I уровня с учетом консервационного буфера. Норматив – 7 %
Соотношение капитала банка с учетом консервационного буфера и величины рисков	Отношение суммы капитала и консервационного буфера к величине рисков, умноженное на 100	Характеризует удельный вес убытков, которые могут быть покрыты за счет капитала с учетом консервационного буфера. Норматив – 12 %

Примечание. Источник: собственная разработка на основании [4].

Согласно рекомендациям «О методике проведения Национальным банком Республики Беларусь проверок банков и небанковских кредитно-финансовых организаций и оценке уровня рисков» [6] полученные

значения показателей капитала согласно Методике расчета показателей капитала, левереджа и ликвидности, предусмотренных международными стандартами Базель III [5] сопоставляются со значениями показателей достаточности нормативного капитала, рассчитанных в соответствии с Инструкцией о нормативах безопасного функционирования для банков и небанковских кредитно-финансовых организаций № 137 [7]. При необходимости, а также в случаях их существенного (более 10 %) расхождения оценивается правильность проведенного расчета, на основании чего составляется мотивированное суждение о качестве его осуществления. Если расхождение несущественно (менее 10 %), то это свидетельствует о соответствии порядка формирования капитала банка международным стандартам Базель III и о готовности использования данных результатов в процессе принятия управленческих решений.

Таким образом, анализ рассмотренных показателей позволит провести комплексную оценку наличия, достаточности и эффективности использования капитала банков, сформулировать перечень управленческих решений, направленных на повышение финансовой устойчивости банка.

Список использованных информационных источников

1. Батракова Л. Г. Экономический анализ деятельности коммерческого банка : учеб. пособие для вузов / Л. Г. Батракова. – Москва : Логос, 1998. – 344 с.
2. Буевич С. Ю. Анализ финансовых результатов : учеб. пособие / С. Ю. Буевич, О. Г. Королев. – 2-е изд. – Москва : Кнорус, 2005. – 160 с.
3. Жарковская Е. П. Финансовый анализ деятельности коммерческого банка : учебник / Е. П. Жарковская. – 2-е изд., стер. – Москва : Омега-Л, 2011. – 325 с.
4. Черкасов В. Е. Финансовый анализ в коммерческом банке : учеб. пособие для вузов / В. Е. Черкасов. – Москва : Инфра – М, 1995. – 272 с.
5. Методика расчета банками показателей капитала, левереджа и ликвидности, предусмотренных международными стандартами Базель III: утв. постановлением Правления Национального банка Республики Беларусь от 24.09.2012 № 493 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». – Минск, 2017.
6. Рекомендации «О методике проведения национальным банком Республики Беларусь проверок банков и небанковских кредитно-финансовых организаций и оценке уровня рисков»: утв. пост. Правления Нац банка Респ Беларусь от 30.06.2011г. № 266 // Консультант

Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». – Минск, 2017.

7. Инструкция «О нормативах безопасного функционирования для банков и небанковских кредитно-финансовых организаций»: утв. пост. Правления Нац банка Респ Беларусь от 28.09.2006 г. № 137 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр». – Минск, 2017.

ЩОДО РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ

Н. Л. Гресь

*Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»,
доцент кафедри обліку та аудиту,
к. п. н., доцент*

Сьогодні обов'язковість забезпечення працівника коштами для здійснення поточних витрат під час його службового відрядження (авансом) передбачена тільки для підприємств (установ, організацій), які повністю або частково утримуються (фінансуються) з державного бюджету (далі бюджетні підприємства) [1, розд. I п. 4 та розд. II п. 11]. Для підприємств інших форм власності така норма чинним законодавством не передбачена, тому вони, зазвичай, порядок виплати авансу працівникові перед виїздом у відрядження або перед виконанням доручених адміністрацією окремих цивільно-правових функцій закріплюють у власному положенні про відрядження (або у наказі про відрядження). Зазвичай цей грошовий аванс може виплачуватись працівникові готівкою або надходити як безготівковий на відповідний рахунок його платіжної картки. Інколи, у рамках виконання своїх професійних обов'язків, працівник добровільно може фінансувати певні витрати (витрачати власні кошти) на користь роботодавця. Після завершення відрядження або виконання інших цивільно-правових дій такий працівник складає та подає в бухгалтерію звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, додавши до нього підтвердні документи, що слугують підставою для відшкодування (з огляду на встановлені законодавством граничні норми) цих коштів у повному обсязі.

Визначимо, як саме змінюється обліковий статус працівника, направлено-го у відрядження або скерованого на виконання певних цивільно-правових функцій, залежно від економічного змісту грошових відносин між ним та роботодавцем. Відомо, що з моменту отримання грошового авансу працівник стає підзвітною особою, тобто дебіто-

ром – фізичною особою, яка має фінансову дебіторську заборгованість перед підприємством. А тоді, коли вона своєчасно «не повертає суми надміру витрачених коштів протягом звітного місяця, на який припадає граничний строк (до закінчення третього або п'ятого, а в окремих випадках десятого чи двадцятого банківського дня)», що настає за днем, у якому завершено відрядження або мало місце «виконання окремої цивільно-правової дії за дорученням та за рахунок податкового агента платника податку, що надав кошти під звіт)», ця особа набуває ще й статусу платника податку [2, п. 4]. Витративши ж власні кошти, від моменту затвердження звіту про їх використання під час відрядження або в інших передбачених законодавством випадках, працівник набуває статусу кредитора – фізичної особи, перед якою підприємство має фінансову заборгованість. Кредиторську заборгованість обліковують до моменту її погашення шляхом видачі працівникові-кредитору готівки із каси підприємства або шляхом перерахування коштів на його картрахунок (на банківську пластикову картку).

Наразі спостерігаємо парадоксальну ситуацію, коли працівник, будучи для підприємства кредитором, змушений звітувати про витрачені на його користь власні гроші складаючи документ про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, котрих він, власне, не отримував. Незважаючи на те, що в п. 2 та п. 6 Порядку № 841 [2], чітко визначено, що такий звіт «складається платником податку (підзвітною особою), що отримав(ла) ... кошти», Міндоходів України (тепер Державна фіскальна служба України) своєму листі № 6091/6/99-99-22-02-04-15/169 [3] вказує, що «незалежно від того, видавався аванс на відрядження, чи витрати під час відрядження здійснювались за власні кошти, працівник підприємства зобов'язаний подати звіт про використані кошти, видані на відрядження або під звіт, у терміни, встановлені пп. 170.9 ст. 170 ПКУ». Зважаючи на те, що згаданий лист [3] центрального органу виконавчої влади, котрий забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, не є нормативно-правовим актом, а лише є лише службовою кореспонденцією, тому він може носити лише роз'яснювальний, інформаційний та рекомендаційний характер і не містить нових правових норм. Отже, висловлена в ньому вимога, за якою працівник-кредитор має оформляти однаковий з підзвітною особою документ, є неправомірною.

Цілком логічним є те, що особа, яка не отримувала грошовий аванс, а, виконуючи завдання керівника підприємства, використала власні кошти, з огляду на економічний зміст господарських операцій, має звітувати про зроблені витрати дещо інакше, ніж підзвітна особа [4, с. 44].

На підставі вищевикладеного, відображення розрахунків з працівником-кредитором на субрахунку 372[5], не можна вважати обґрунтованим, бо останній фіксує операції з підзвітними особами, тобто в ньому ведуть облік одного з видів дебіторської заборгованості. За своїм економічним змістом цей рахунок активний. Активно-пасивним він стає тільки в разі перевитрати підзвітною особою грошового авансу. Кредиторську заборгованість з працівником, що виникла під час виконання ним функціональних обов'язків у відрядженні або реалізації інших цивільно-правових дій за дорученням керівника, доцільно обліковувати на субрахунку 685, призначеному для ведення операцій з іншими кредиторами, причому тих, «що не можуть бути відображені на рахунках 63–67» та «на інших субрахунках рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» [5].

Список використаних інформаційних джерел

1. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України 13.03.1998 № 59 / М-во фін. України. – Текст. дані. – Київ, 1998. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98/page>. – Назва з екрана.
2. Порядок складання Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України 28.09.2015 № 841 / М-во фін. України. – Текст. дані. – Київ, 2015. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1248-15>. – Назва з екрана.
3. Про необов'язковість видачі авансу та звітування за витраченими власними коштами [Електронний ресурс]: Лист Міністерства доходів і зборів України 03.07.2013 № 6091/6/99-99-22-02-04-15/169 // Вісник. Офіційне видання Державної фіскальної служби України / Держ. фіск. служба України. – Текст. дані. – Київ, 2013. – Режим доступу: <http://visnuk.com.ua/ua/news/id/418>. – Назва з екрана.
4. Гресь Н. Л. Актуальні аспекти обліку розрахунків з підзвітними особами / Н. Л. Гресь // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 10. – С. 41–47.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291 / М-во фін. України. – Текст. дані. – Київ, 1999. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. – Назва з екрана.

ПРОБЛЕМИ ВИБОРУ МЕТОДУ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

М. А. Дика

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
напрямок підготовки «Облік і оподаткування»
магістрант*

М. М. Орищенко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
к. е. н., доцент
науковий керівник*

Розуміння причинно-наслідкових зв'язків між вхідними та вихідними грошовими потоками дає можливість наявним та потенційним інвесторам, іншим групам користувачів фінансової звітності оцінити забезпеченість підприємства власними фінансовими ресурсами, далекоглядність інвестиційної та фінансової політики. З цією метою був здійснений перехід до Міжнародних стандартів фінансової звітності щодо заповнення Звіту про рух грошових коштів. При цьому було не враховано ряд особливостей вітчизняного досвіду його складання.

Проблеми теорії та практики формування статей Звіт про рух грошових коштів були розглянуті в роботах вітчизняних вчених, таких як: Атамас П. Й., Атамас О. П., Корягін М. В., Височан О. С., Курило Г. М., Теслюк В. М., Дегтяренко А. В. та інші.

Звіт про рух грошових коштів – форма річної фінансової звітності, яка надає користувачам інформації підстави для оцінки спроможності підприємства генерувати грошові кошти, а також для оцінки потреби в них. У Звіті про рух грошових коштів відображаються джерела отриманих підприємством готівкових та безготівкових коштів, напрямки їх використання у звітному періоді, рух грошових коштів за звітний період залежно від виду діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової).

Вважаємо однією з найбільших проблем заповнення Звіту про рух грошових коштів є те, що дану форму можна скласти за допомогою двох методів – прямого та непрямого. Під прямим методом розуміється заповнення форми за допомогою дебетових та кредитових рахунків «30 Каса» та «31 Рахунки в банках» відповідно у кореспонденції з рахунками бухгалтерського обліку операцій, активів та зобов'язань. Це викликає труднощі, оскільки багато підприємств не використовують детальну аналітику рахунків, що й затрудняє складання звіту та вимагає чимало часу. Під непрямым методом розуміється заповнення даного звіту поєднанням двох форм – Балансу (Звіт про фінан-

совий стан) та Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). Лише для декількох рядків Звіту про рух грошових коштів потрібно використовувати аналітичні дані. Але звіт за рахунок своїх рядків є не дуже зрозумілим для некомпетентних користувачів даної інформації [1].

Для вибору ефективнішого методу заповнення Звіту про рух грошових коштів та кращого розуміння користувачам наданої інформації необхідно порівняти два методи, згрупувавши їх в таблицю 1.

Таблиця 1 – Порівняння характеристика прямого та непрямого методів заповнення Звіту про рух грошових коштів [2]

Порівняльні показники	Прямий метод	Непрямий метод
Розподіл звіту на три складові за видами діяльності (операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю)	+	+
Використання аналітичних рахунків	+	+
Використання інших форм звітності	–	+
Відображення в формі видатку та надходження	–	+
Скорочена форма	+	–
Змістовніша форма	–	+

Думки вітчизняних економістів з даного питання розділилися на прихильників прямого методу та прихильників непрямого методу.

Так, Атамас П. Й., Атамас О. П. зазначають, що непрямий метод значно простіший для практичного використання і надає ряд переваг при аналізі фінансових показників діяльності підприємства, тому в зарубіжній практиці використовується досить часто [4, с. 10].

Курило Г. М. передбачає, що непрямий метод більш розповсюджений у світовій практиці як метод складання Звіту про рух грошових коштів та грошових еквівалентів. Він включає елементи аналізу, так як базується на співставлення змін різних статей балансу за звітний період, які характеризують майнове та фінансове становище підприємства, містить також аналіз руху основних засобів, їх амортизацію і інші показники, котрі неможливо отримати виключно з балансових даних [6, с. 98].

А Теслюк В. М., Дегтяренко А. В. зазначають, що прямий метод складання звіту про рух грошових коштів є більш наочним, дає змогу чітко виділити відповідні напрями надходження й витрачання грошей, простежити рух грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві. Крім того, змінена форма є доступнішою для сприйняття та заповнення [7, с. 129].

Таким чином, можна сказати, що непрямий метод в заповненні Звіту про рух грошових коштів є більш ефективним. Його форма є більш

нагляднішою, оскільки включає в себе стовбці «надходження» та «видаток», що значно полегшує аналіз грошових коштів підприємства та вимагає меншого часу, тому що дані беруться також з двох форм звітності.

Список використаних інформаційних джерел

1. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. – Режим доступу: <http://www.pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92&ArtID=13614>. – Назва з екрана.
2. Шубіна С. В. Проблематика заповнення звіту про рух грошових коштів та шляхи її вирішення / С. В. Шубіна, А. Ю. Босих // Молодий вчений. – 2014. – № 4 (07). – С. 142–145.
3. Атамас П. Й. Методичні проблеми складання Звіту про рух грошових коштів та шляхи їх вирішення / П. Й. Атамас, О. П. Атамас // Європейський вектор економічного розвитку : Збірник наукових праць. – 2013. – № 1 (14). – С. 3–11.
4. Курило Г. М. Щодо пошуку стратегії конвергентності в обліку та фінансової звітності: концептуальний підхід / Г. М. Курило // Вісник Донецького університету економіки та права. – 2013. – № 1. – С. 95–100.
5. Теслюк В. М. Складання звіту про рух грошових коштів / В. М. Теслюк, А. В. Дегтяренко // Вісник Сумського НАУ. Серія: Фінанси і кредит. – 2011. – № 1(30). – С. 127–131.

КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ АНАЛІТИЧНОСТІ ДАНИХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

К. Пінаєва

*Університет державної фіскальної служби України
студентка*

Л. І. Жидєєва

*Університет державної фіскальної служби України
к. е. н., доцент,
науковий керівник*

Ефективне управління господарською діяльністю підприємства передбачає створення належного інформаційного забезпечення, що є об'єктивною основою при формуванні якісної системи управління, спрямованої на досягнення стабільного фінансового стану. Одним з ключових показників підприємства, що визначає ефективність його діяльності є фінансовий результат. А тому, беззаперечно, в пріоритеті

діяльність управлінського персоналу повинна бути спрямована на генерування достовірної та об'єктивної інформації щодо формування фінансових результатів не тільки в цілому по підприємству, а спрямована в першу чергу на формування їх за різними видами діяльності.

Враховуючи наявність у науковій літературі різних підходів щодо трактувань економічних термінів, одним із яких є «фінансовий результат», а також проведення класифікації за рядом ознак для організації та методики їх обліку, гостро постає проблема визначення класифікаційних ознак та проведення класифікації фінансових результатів.

Проблема класифікації фінансових результатів досліджена у значній кількості наукових праць, проте остаточно не вирішена. Наприклад, економічний термін «нерозподіленого» прибутку слід чітко вирізнити з-поміж термінів «балансовий», «валовий» та «загальний» прибуток. Останніми роками, суперечності стосовно класифікації фінансових результатів усе більше пов'язані з розвитком економічних теорій, зміною методології обліку після введення Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Так, Ночовна Ю. О., Прохар Н. В. зазначили, що «Реформування бухгалтерського обліку в цілому та обліку доходів, витрат і фінансових результатів зокрема торкнулося не тільки термінології, а й порядку визнання доходів і витрат, їх оцінки, класифікації, накопичення на рахунках, закриття на фінансові результати, формування та розподілу прибутку [1]».

Визначаючи фінансові результати як різницю між доходами за видами діяльності та відповідними витратами, наближує керівництво суб'єкта господарювання до задоволення як інформаційних потреб користувачів, так і полегшує вибір відповідних методів їх обліку, контролю, аналізу, детального планування та прийняття відповідних управлінських рішень.

Розробка класифікаційних ознак для обліку фінансових результатів підприємства сприятиме зростанню ефективності організації аналітичного та синтетичного обліку та забезпечить правильність розрахунку фінансового результату. Враховуючи, що класифікація повинна відповідати, як мінімум, двом постулатам: перший – вона має бути теоретично обґрунтованою; другий – застосування її на практиці визначається необхідністю [2].

Необхідно зазначити, що найбільш інформативною є класифікація фінансових результатів залежно від джерел формування, а саме від видів діяльності: операційної (основної та іншої операційної за видами), інвестиційної та фінансової. При цьому, необхідно деталізу-

вати, як доходи, так і витрати у розрізі субрахунків до рахунків 71, 72, 73, 74 та відповідних витрат за субрахунками до рахунків 94, 95, 96, 97, провівши порівняння між собою відповідних доходів і витрат і визначивши фінансовий результат.

Також доцільно використовувати класифікацію за періодами формування, що дасть можливість розмежувати господарські операції у часі та просторі та дасть можливість достовірного визначення фінансових результатів з врахуванням витрат які відносяться до попередніх періодів. До них необхідно віднести ряд витрат пов'язаних з виплатами за результатами року, які включають до операційних витрат (інші витрати операційної діяльності).

Враховуючи, один із принципів бухгалтерського обліку, – автоматичність, – поділ фінансових результатів за способом використання надасть змогу розділити прибуток, який використовується для розвитку підприємства та економічну вигоду власника. Необхідно при розподілі прибутку формувати не тільки резервний капітал, виплату дивідендів, а й формувати фонди розвитку та матеріального заохочення за рахунок яких буде нараховуватись витрати які будуть відноситись до попередніх періодів, а також дадуть можливість розвитку діяльності в наступних періодах. Таким чином виникне можливість більш достовірного розподілу фінансових результатів і ефективного управління підприємством.

Наведений перелік класифікаційних ознак надасть змогу систематизувати та згрупувати дані про доходи, витрати та фінансові результати підприємства, що підвищить результативність та інформативність фінансово-господарської діяльності підприємства. Також, розробка спеціальних реєстрів – аналітичних відомостей з бухгалтерського обліку фінансові результати за видами діяльності та в розрізі видів доходів і витрат прискорить як інформаційне забезпечення та контроль, так і узагальнення облікової інформації з метою задоволення інформаційних потреб різних користувачів.

Список використаних інформаційних джерел

1. Прохар Н. В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики : [монографія] / Н. В. Прохар, Ю. О. Ночовна. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 257 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність : навчальний посібник / Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Малюга. – Житомир : ПП «Рута», 2001. – 512 с.

РОЛЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

А. Р. Табачун

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
напрямок підготовки «Облік і аудит»,
студентка*

М. М. Зюкова

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
к. е. н., доцент*

В процесі прийняття управлінських рішень особлива увага належить саме питанням формування, розподілу, та використання власного капіталу, що забезпечує достатній рівень фінансової стійкості підприємства. Основною прийняття управлінських рішень є інформація фінансової звітності, яка формується на основі даних бухгалтерського обліку.

Власний капітал (від лат. *capitalis* – головний) – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [4].

У процесі діяльності на величину власного капіталу мають вплив різні операції, зокрема: визнання доходів та витрат, додаткові внески засновників понад величину зареєстрованого капіталу, переоцінка необоротних активів, безоплатне одержання необоротних активів, розподіл та використання прибутку тощо.

Облік формування власного капіталу залежить від організаційно-правової форми та виду діяльності підприємства та має свої особливості.

До складу власного капіталу підприємства включаються наступні елементи: зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал, вилучений капітал [4].

Інформація про складові власного капіталу розкривається в чинних формах фінансової звітності з різним ступенем деталізації, а саме форма 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), та форма 4 «Звіт про власний капітал» та у Примітках до фінансової звітності, порядок заповнення яких визначено у Методичних рекомендаціях щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджених Наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433[6].

Для забезпечення успішного та ефективного функціонування підприємство повинно сформувати оптимальну структуру капіталу, що забезпечить найкраще поєднання ризику та доходності.

Бланк І. О. доводить, що власний капітал визначає ринкову вартість підприємства [1, с. 416].

Для оцінки складу і структури власного і залученого капіталу необхідно оцінити зміну величини власного та залученого капіталу, зміну розміру питомої ваги кожної складової та їх впливу на побудову оптимального співвідношення між власним та залученим капіталом.

Оптимальна структура власного капіталу сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємства. Тобто, власний капітал виступає гарантом захисту підприємства від впливу негативних явищ на його діяльність, значно знижує ймовірність банкрутства.

Однак фінансування діяльності підприємства лише за рахунок власних коштів не завжди є свідченням ефективної діяльності.

Залучення коштів з метою фінансування розширення виробництва, нарощення обсягів діяльності, як правило, дозволяє покращити фінансовий стан, підвищити ефективність використання капіталу підприємства в цілому, і власного капіталу зокрема.

Запропонована Герасим П. М. методика оптимізації структури власного капіталу, передбачає чотири етапи: проведення фінансово-економічного аналізу та оцінки ефективності формування і використання власного капіталу підприємства; виявлення інтегрованих шляхів оптимізації структури власного капіталу підприємства; надання інформаційної підтримки у прийнятті управлінських рішень щодо шляхів оптимізації структури власного капіталу підприємства; розробка ефективної парадигми збереження власного капіталу підприємства [3, с. 73].

Збільшення частки власного капіталу за рахунок будь-якого із джерел сприяє посиленню фінансової стійкості підприємства. При цьому наявність нерозподіленого прибутку може розглядатися як джерело поповнення оборотних засобів і зниження рівня поточної кредиторської заборгованості.

Методика аналізу оптимальності структури власного капіталу запропонована Варічевою Р. В. побудована на поєднанні ретроспективного та перспективного аналізу фінансової стійкості підприємств, одночасній максимізації зростання рентабельності власного капіталу та мінімізації середньозваженої вартості капіталу, що забезпечує отримання найбільш повної та достовірної інформації про фінансово-майновий стан підприємства і дозволяє спрогнозувати можливі напрями оптимізації структури капіталу задля підвищення показників розвитку підприємства [2, с. 165–167].

Отже, для ефективного функціонування підприємство повинно сформувати оптимальну структуру капіталу, що є важливою умовою

його сталого економічного розвитку. Система обліку та фінансової звітності є інформаційною базою управління підприємством, які забезпечують обліково-інформаційну базу об'єктивного відображення стану, динаміки та використання власного капіталу.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента / Бланк И. А. – Київ : Ника-Центр, Эльга, 2004. – Т. 1. – 624 с.
2. Варічева Р. В. Аналіз оптимальності структури власного капіталу акціонерних товариств: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / Р. В. Варічева // Вісник соціально-економічних досліджень, 2012 рік, випуск 4 (47), с. 155–167. – Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/Vsed_2012_4_26.pdf. – Назва з екрана.
3. Гарасим П. М. Власний капітал підприємства як об'єкт обліково-аналітичної діяльності [Електронний ресурс] / П. М. Гарасим, Н. О. Лобода, М. П. Гарасим // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2015. – Вип. 12(1). – С. 67–73. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_12\(1\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_12(1)_11). – Назва з екрана.
4. Загальні вимоги до фінансової звітності [Електронний ресурс] : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затверджено наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. № 73 / Україна. Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємства і організацій [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 зі змінами та доповненнями / Україна. Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
6. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433 / Україна. Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
7. Садовська І. Б. Обліково-інформаційне забезпечення в управлінні власним капіталом сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / І. Садовська // Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 9 (33). – Ч. 3. – 2012. – С. 207–213. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/ecnof_2012_9\(3\)_29%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/ecnof_2012_9(3)_29%20(4).pdf). – Назва з екрана.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ ЧЛЕНІВ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Є. А. Карпенко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент*

Розвиток галузі, що є однією з найбільш важливих в економіці України, потребує якісних перетворень, спроможних забезпечити підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва та продовольчу безпеку держави [1]. Реалізація цих завдань потребує формування інформаційної системи, адаптованої до сучасних запитів, яка відповідає міжнародним принципам, підтверджує інвестиційну привабливість галузі та забезпечує ефективне управління нею. Основою інформаційної системи є бухгалтерський облік, він є підґрунтям для формування бюджету та прийняття управлінських рішень.

На сьогодні, в цьому контексті, проблемами залишаються питання обліку праці у фермерських господарствах, які становлять більшу частину сільськогосподарських підприємств України, а їх питома вага в загальній кількості сільськогосподарських підприємств має стійку тенденцію до зростання (табл. 1).

Таблиця 1 – Кількість сільськогосподарських підприємств, в т. ч. фермерських господарств в Україні за 2012–2015 рр.

Показник	2012 р.		2013 р.		2014 р.		2015 р.	
	Кількість, од.	Питома вага, %	Кількість, од.	Питома вага, %	Кількість, од.	Питома вага, %	Кількість, од.	Питома вага, %
Фермерські господарства	40 676	72,56	40 752	73,26	39 428	75,04	38 850	74,82
Усього сільськогосподарських підприємств	56 056	100	55 630	100	52 543	100	51 926	100

Складено за даними [2]

Праця – важлива категорія обліку будь-якого суб'єкта господарювання. Проте облік праці у фермерських господарствах має ряд своїх особливостей.

Проведене анкетування бухгалтерів 28 фермерських господарств Полтавської області показало, що на 12 з них для цілей обліку не розділяються такі поняття як праця найманих працівників та членів фермерських господарств, а тому і витрати на оплату їх праці відображають в обліку однаково, за рахунок витрат господарства.

За даними Державної служби статистики України [3] у 2013 р. у фермерських господарствах працювало 98 617 осіб, а з них 40 185 осіб (40,75 %) були членами фермерських господарств. За таких умов неправильне відображення в обліку оплати праці членам фермерських господарств спричинює суттєве викривлення обліково-аналітичного забезпечення управління та показників фінансової звітності.

Згідно з частиною другою ст. 3 Кодексу законів про працю України [4] особливості праці членів фермерських господарств визначаються законодавством та їх статутами.

Відповідно до Закону України «Про фермерське господарство» трудові відносини у ньому базуються на основі праці членів фермерського господарства. У разі виробничої потреби воно має право залучати до роботи інших громадян за трудовим договором. Членами фермерського господарства не можуть бути особи, які працюють у ньому за трудовим договором. Трудові відносини членів фермерського господарства регулюються Статутом, а осіб, залучених до роботи за трудовим договором, – законодавством України про працю [5].

Виходячи з цього, трудові відносини членів господарства трудовим законодавством не регулюються. Оскільки члени фермерського господарства не є найманими працівниками в розумінні трудового законодавства, то для них не передбачені такі державні гарантії як мінімальна заробітна плата, оплата лікарняних та відпускних.

У проаналізованих Статутах 28 фермерських господарств було зазначено, що «оплата праці членів господарства здійснюється за результатами господарської діяльності, з прибутку, після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат, сплати податків, зборів та інших платежів. Одержаний господарством чистий прибуток використовується за рішенням засновника». Тобто, за рішенням засновника, можна взагалі не розподіляти прибуток в кінці звітного періоду і тим самим не здійснювати оплату праці членів фермерського господарства. Тому виділення праці членів фермерських господарств в окрему облікову категорію дозволяє законним шляхом мінімізувати витрати на оплату праці, що стало ще більш актуальним у зв'язку із останніми змінами в законодавстві та суттєвим підвищенням розміру мінімальної заробітної плати.

У випадку ж нарахування оплати праці членам господарства такі нарахування повинні відображатися не за дебетом рахунків 23, 91, 92, 93 (як це фактично відбувається у 43 % досліджених фермерських господарствах), а за дебетом субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді».

На основі вивчення Статутів фермерських господарств Полтавської області також було встановлено, що в деяких з них не визначено

частки кожного члена у статутному капіталі, або ж статутний капітал взагалі відсутній. Це також впливає на порядок відображення в обліку виплат членам господарств та оподаткування таких виплат.

Якщо статутом визначена частина кожного члена у статутному капіталі фермерського господарства і розподіл здійснюється пропорційно до цих частин, то виплати членам фермерського господарства можна вважати дивідендами, з яких утримується військовий збір за ставкою 1,5 % та податок на доходи фізичних осіб (для платників єдиного податку за ставкою 18 % (до прийняття Закону України «Про фінансову поліцію»), а для платники податку на прибуток – за ставкою 5 %). Заборгованість за такими виплатами відображається за кредитом субрахунку 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами».

Якщо у статуті фермерського господарства не встановлені частки кожного члена у статутному капіталі фермерського господарства, а прибуток розподіляється пропорційно до трудової участі або порівну між членами господарства, то виплати на користь членів фермерського господарства вважаються іншими доходами, з яких утримується податок на доходи фізичних осіб за ставкою 18 % та військовий збір за ставкою 1,5 %. Заборгованість за такими виплатами відображається за кредитом субрахунку 672 «Розрахунки за іншими виплатами».

Окрім того неправильне відображення в обліку виплат членам фермерських господарств і нарахування їм заробітної плати як найманим працівникам зумовлює неправомірне завищення витрат діяльності, а отже і заниження прибутку до оподаткування. Якщо для тих фермерських господарств, які знаходяться на спрощеній системі оподаткування це не впливає на розмір єдиного податку, то для підприємств, які перебувають на загальній системі оподаткування, за заниження прибутку Податковим кодексом передбачено суттєві штрафні санкції.

Отже, проведене дослідження показала, що для цілей обліку необхідно чітко розділяти дві категорії працюючих у фермерських господарствах: наймані працівники і члени фермерського господарства, адже від цього залежить облік та оподаткування таких виплат.

Список використаних інформаційних джерел

1. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. – Київ : ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.
2. Україна у цифрах 2015 / за ред. І. М. Жук. – Державна служба статистики України. – Офіц. вид. – Київ, 2016. – 239 с.
3. Сільське господарство України 2013: статистичний збірник / за ред. Н. В. Власенко. – Державна служба статистики України. – Офіц. вид. – Київ, 2016. – 390 с.

4. Кодекс законів про працю України від 10.12.71 № 322-VIII; редакція від 06.12.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua. – Назва з екрана.
5. Про фермерське господарство [Електронний ресурс] : Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua. – Назва з екрана.

ПРОФЕСІЙНЕ СУДЖЕННЯ БУХГАЛТЕРА В КОНТЕКСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

О. П. Колісник

Вищий навчальний заклад

*«Університет державної фіскальної служби України»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
к. е. н., доцент*

Професійне судження є одним із головних чинників, що впливає на дотримання принципів професійної етики бухгалтера.

Незважаючи на те, що поняття «професійне судження» не регламентоване нормативними документами, необхідність його застосування у бухгалтерській практиці продиктована суттєвим впливом при формуванні достовірної, повної, зіставної інформації про фінансово-майновий стан, результати діяльності підприємства і вдосконаленні його облікової політики.

Оскільки вітчизняне законодавство, яке регулює питання облікової політики підприємств, не передбачає чіткої аргументації стосовно професійного судження, звернемося до міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» (далі МСБО 8) [1]. Згідно п. 10 МСБО 8, визначено, що за відсутності МСФЗ, який конкретно застосовується до операції, іншої події або умови, управлінський персонал має застосовувати судження під час розробки та застосування облікової політики, щоб інформація була доречною для потреб користувачів з прийняття економічних рішень та достовірною, в тому значенні, що фінансова звітність: подають достовірно фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання; відображають економічну сутність операцій, інших подій або умов, а не лише юридичну форму; є нейтральними, тобто вільними від упереджень; є обачливими; є повними в усіх суттєвих аспектах.

Проаналізувавши МСБО 8 приходимо до висновку, що в ньому також не надано чіткого визначення поняття «професійне судження», а представлена лише сфера його застосування.

Безпосередньо, потреба у професійному судженні виникла у зв'язку з динамічним розвитком ринкових відносин, для яких не є характер-

ною жорстка регламентація господарських процесів. У зв'язку з цим, в країнах з розвинутою економікою та на міжнародному рівні систему нормативно-правового регулювання правил формування облікової інформації створюють від загального до часткового, тобто їх розробку починають з формування основних принципів подання фінансової інформації та складання звітності. Якщо будь-який окремий регламент, що визначає порядок ведення обліку та складання звітності відсутній, то в такому випадку бухгалтер може досить успішно вирішити дану проблему самостійно, на свій розсуд, тобто за допомогою сформованого ним професійного судження, виходячи з загальноприйнятих принципів фінансового обліку та умов діяльності підприємства [2].

Розглядом питання «професійного судження» займалися такі науковці, як Верига Ю. А., Жидєєва Л. І., Кулик В. А., Пушкар М. С., Сторожук Т. М., Щирба М. Т. та ін.

Отже, одні автори, під професійним судженням визначають «думку, добросовісно висловлену професійним бухгалтером про господарську ситуацію, що є корисною як для її опису, так і для прийняття дієвих управлінських рішень», інші – «обґрунтовану думку професійного бухгалтера відносно способів кваліфікації і розкриття достовірної інформації про фінансовий стан, фінансові результати організації і їх зміни» [3].

Вітчизняні науковці вважають, що «професійне судження є одним із інструментів бухгалтерського обліку в реалізації його основної мети – формування повної і достовірної інформації для користувачів. По мірі ускладнення ринкових відносин необхідність застосування професійного судження, виходячи з його важливості в забезпечення користувачів достовірною інформацією, лише зростатиме» [4].

Застосування професійного судження бухгалтера необхідне у процесі формування облікової політики, спрямованої на досягнення стратегічної мети підприємства шляхом вибору переліку необхідних елементів облікової політики, застосуванні облікової політики, відповідно до умов господарювання. Зміни в господарській діяльності підприємств можуть зумовити необхідність перегляду прийнятих рішень і внесення певних коригувань до облікової політики, що може бути встановлено лише на підставі професійного судження бухгалтера. Виникнення у господарській діяльності ситуацій, облікове відображення яких не регламентується чинним законодавством або на законодавчому рівні передбачені альтернативні способи обліку також вимагають використання професійного судження бухгалтера [5].

Сучасна бухгалтерська практика свідчить про необхідність впровадження поетапного формування професійного судження. У зв'язку з

цим, важливого значення набувають пропозиції Т. М. Сторожук, яка пропонує наступні етапи винесення професійного судження:

Перший етап – підготовчий, в основі якого є формування інформаційного забезпечення, тобто створення відповідної інформаційної бази для винесення бухгалтером професійного судження.

Другий етап – це вираження та прийняття професійного судження.

Третій етап – застосування професійного судження, основним завданням якого вбачається накопичення досвіду прийнятих професійних суджень.

Четвертий етап – контроль прийнятих професійних суджень, визначальним є встановлення періодичності контролю вироблених раніше рішень на предмет їх відповідності змінам умов зовнішнього середовища та проведення процедури уточнення професійних суджень [4].

Отже, складний процес винесення професійного судження можна вдосконалити через поетапність його формування та застосування на основі принципів законності, послідовності, системного підходу, переваги економічного змісту над юридичною формою, обґрунтованості прийнятих рішень, можливості реалізації на практиці, ефективності, періодичного контролю та відповідальності за прийняті рішення.

Професійне судження виявляється достатньо унікальним засобом, який нівелює протиріччя чинного законодавства по відношенню до практики бухгалтерського обліку, зокрема самостійно сформованої облікової політики підприємства.

Список використаних інформаційних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020. – Назва з екрана.
2. Пушкар М. С. Теорія і практика формування облікової політики : монографія / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. – Тернопіль : Вид-во «Карт-бланш», 2010. – 260 с.
3. Лозовицький С. П. Методичні аспекти застосування професійного судження у сучасному обліку та аудиті / С. П. Лозовицький ; Львівська комерційна академія // Міжнародний науково-виробничий журнал. – Вип. № 2. – 2013. – С. 230–232.
4. Сторожук Т. М. Процес формування професійного судження бухгалтера / Т. М. Сторожук // Облік і фінанси, № 4 (62). – 2013. – С. 75–78.
5. Кулик В. А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку : монографія / В. А. Кулик. – Полтава : ПУЕТ, 2014. – С. 373.

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

О. С. Корна

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
спеціальність «Облік і оподаткування»
магістр*

Ю. О. Ночовна

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент
науковий керівник*

У широкому розумінні ділова активність означає весь спектр зусиль, спрямованих на просування підприємства на ринку продукції, праці, капіталу. У сучасних умовах господарювання вона постає вирішальним фактором комерційного успіху в бізнесі, у тому числі і в аграрному секторі. За таких обставин першочерговим завданням, що стоїть перед власниками та керівниками сільськогосподарського підприємства, є розробка комплексу заходів, що забезпечать зростання рівня ділової активності суб'єкта господарювання і дадуть змогу підвищити рівень його конкурентоспроможності.

В науковій літературі виділяють два основних підходи до оцінки ділової активності підприємства, у тому числі і сільськогосподарського (рис. 1).

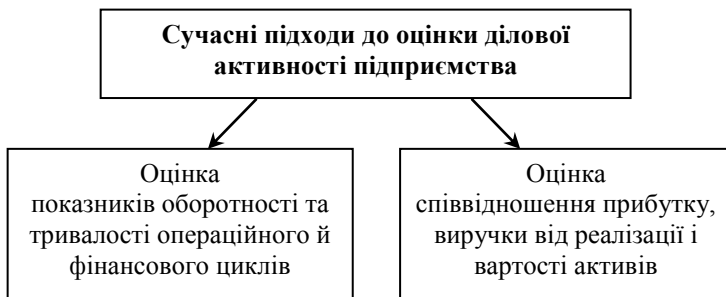

Рисунок 1 – Способи оцінки ділової активності підприємства [узагальнено на підставі 1]

Згідно з першим підходом основним є оцінка показників оборотності та тривалості операційного й фінансового циклів підприємства,

зменшення яких у динаміці вказує на скорочення терміну повернення фінансових ресурсів, вкладених у капітал.

Але робити висновки про динаміку ділової активності сільськогосподарських підприємств на основі лише показників оборотності та тривалості операційного й фінансового циклів в більшості випадків є недоцільним. Оскільки у сільському господарстві засоби, вкладені в посіви сільськогосподарських культур, залишаються в кругообігу протягом декількох місяців, а це призводить до подовження виробничого та операційного циклів. До того ж сільськогосподарське виробництво має специфічні характеристики, які проявляються, в першу чергу, в необхідності врахування сезонного коливання цін на сільськогосподарську продукцію, що в окремих випадках змушує підприємства штучно збільшувати тривалість операційного циклу з метою досягнення максимального прибутку [2]. Тому оцінка ділової активності сільськогосподарських підприємств на основі показників оборотності та тривалості операційного й фінансового циклів втрачає економічний сенс.

Іншим поширеним способом аналізу ділової активності підприємства є оцінка співвідношення прибутку, виручки від реалізації і вартості активів, яке називається «золотим правилом економіки». Цей спосіб базується на характеристиці ділової активності як категорії, що визначає рівень ефективності використання вкладених ресурсів в динаміці, і відображається формулою (1):

$$T_n > T_e > T_a > 100 \% , \quad (1)$$

де T_n – темп зростання прибутку;

T_e – темп зростання виручки від реалізації;

T_a – темп зростання вартості активів.

При цьому перше співвідношення вимагає випередження темпів зростання прибутку в порівнянні з темпами зростання виручки від реалізації, що є свідченням зниження собівартості продукції.

Друге співвідношення вимагає випередження темпів зростання виручки від реалізації над темпами зростання активів, що свідчить про ефективність використання останніх.

Третє співвідношення вимагає, щоб темп росту вартості активів перевищував 100,0 %, що є свідченням зростання вартості майна підприємства, розширення його діяльності та розвитку [3].

Проте і цей підхід не дає можливості однозначно оцінити рівень ділової активності сільськогосподарських підприємств. Оскільки підприємство систематично несе поточні витрати, а доходи отримує наприкінці фінансового року, за рахунок цього виникає суттєвий про-

міжок у часі між витратами і доходами. Як правило, собівартість зростає швидше, ніж ціни на сільськогосподарську продукцію.

У зв'язку з цим, систему показників ділової активності сільськогосподарських підприємств доцільно доповнити іншими якісними та кількісними параметрами ефективності господарської діяльності, що дасть змогу більш об'єктивно оцінити ступінь та загальні тенденції зміни ділової активності [4].

Якісні параметри ділової активності підприємства в економічному середовищі доцільно оцінювати за такими напрямками:

- імідж підприємства, його ділова репутація;
- соціальна активність підприємства;
- природоохоронна активність підприємства;
- високий попит на продукцію;
- сталість зв'язків з клієнтами та партнерами;
- високий рівень інвестиційної привабливості;
- розширення ринків збуту продукції (робіт, послуг) тощо.

Кількісні параметри ділової активності підприємства в економічному середовищі можуть бути наступними:

- зміна частки підприємства на ринку продукції (робіт, послуг);
- масштаб партнерських відносин на внутрішньому та зовнішньому ринках країни;
- обсяг зовнішньоекономічної діяльності;
- приріст кількості робочих місць;
- динаміка інвестиційної активності.

І тільки з урахуванням усіх зазначених аспектів можна дати адекватну комплексну оцінку рівня ділової активності сільськогосподарських підприємств.

Список використаних інформаційних джерел

1. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник / Є. В. Мних. – Київ : Знання, 2011. – 630 с.
2. Дорошенко А. П. Напрями оцінки ділової активності сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / А. П. Дорошенко. – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.3/112.pdf>. – Назва з екрана.
3. Верига Ю. А. Облікова політика підприємства : навч. посіб. / Ю. А. Верига, В. А. Кулик, Ю. О. Ночовна, С. Ю. Іванюк. – Київ : Центр учбової літератури, 2015. – 310 с.
4. Репозитарій Полтавського університету економіки і торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.puet.edu.ua/?locale=uk>. – Назва з екрана.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

О. О. Корнійчук

*Університет державної фіскальної служби України
напрямок підготовки «Облік і аудит»
студент, група ОБФі-14-2*

О. Д. Михасик

*Університет державної фіскальної служби України
старший викладач кафедри бухгалтерського обліку
науковий керівник*

Сьогодні відбувається активний розвиток недержавних форм власності та різних організаційних форм бізнесу. Разом з цим повинен розвиватися і бухгалтерський облік, адаптуючись до реалій господарювання.

Проблема розвитку бухгалтерського обліку постійно знаходиться в центрі уваги багатьох науковців, серед яких слід відзначити Ф. Бутинця, С. Голова, Г. Кірейцева, А. Кузьмінського, М. В. Лінника, С. Николаєву, П. Саблука, В. Сопка, М. Чумаченка, В. Швеця та інших. Кожен з них має свою особисту точку зору на перспективу розвитку напрямів регламентації та реформування бухгалтерського обліку.

Україна практично втратила колишній бухгалтерський облік, кадри, які розуміли значення і роль теорії та практики обліку, його сутність і функції в частині збереження майна власника, надання інформації для управління, правильності обчислення фінансового результату діяльності [1, с. 111].

З посиленням впливу глобалізації вітчизняна система бухгалтерського обліку поступово трансформується, виникають інші користувачі системи бухгалтерського обліку – глобальні. Тому виникає необхідність у розгляді питання стосовно впливу процесів глобалізації на розвиток бухгалтерського обліку в Україні [2].

Упровадження в Україні міжнародних стандартів бухгалтерського обліку дає змогу отримати сприятливе економічне середовище насамперед для інвесторів, менеджерів, керівників компаній.

Можна виділити суттєві аспекти, які не вдалося поки вирішити під час реформи облікової діяльності в Україні [3]:

- 1) недостатньо значною є роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємствами;
- 2) наукова тематика досліджень з обліку обмежується майже дослівним перекладом відповідних закордонних стандартів та концепцій;
- 3) вітчизняний облік ще не досяг рівня інших країн;

4) недостатньо застосовується економічний аналіз у практичній роботі бухгалтерів;

5) підготовка українських бухгалтерів не завжди відповідає сучасним вимогам практики.

На сьогоднішній день в результаті популяризації інформаційних технологій бухгалтеру потрібні знання і в різних програмах. Наприклад, «1С:Бухгалтерія для України», «Галактика», «Медок», «Парус», Microsoft Office. Тут з'являється проблема в освоєнні даних програм, адже більшість з них потрібно вивчати на спеціальних курсах за свій рахунок. На жаль, на даному етапі в багатьох навчальних закладах немає можливості вивчати бухгалтерські програми безкоштовно.

Передумовою подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні є:

- перегляд теоретичних основ бухгалтерського обліку;
- диференціація вимог до фінансової звітності;
- відмова від уніфікації обліку та звітності;
- безперервна професійна освіта;
- активна позиція бухгалтерської спільноти;
- формування сучасної парадигми обліку та звітності.

Також потрібно підготувати потужну систему освіти бухгалтерів, адже це є основою для ефективного бухгалтерського обліку. Майбутньому фахівцю необхідно мати не лише теоретичні та практичні навички, а й індивідуальні якості, а саме: скрупульозне ставлення до деталей; уважність; вміння працювати з великим об'ємом інформації; аналітичний склад розуму; оперативність виконання поставлених завдань; активна життєва позиція; позитивний настрій; емоційна стійкість; висока працездатність; бажання розвиватися; прагнення до підвищення професійного рівня; високий рівень професіоналізму; вміння самостійно вирішувати поставлені завдання; готовність до інтенсивної командної роботи; вміння ладити з колективом; організаторські здібності; креативність та гнучкість; велика ступінь відповідальності; цілеспрямованість; пунктуальність; акуратність; організованість, толерантність і високий рівень суспільної культури; гнучкість; мобільність. Завдяки розвитку міжнародних зв'язків, до цього списку необхідно додати знання іноземної мови.

Враховуючи економічні, соціальні особливості розвитку України варто запровадити державне регулювання. Необхідно здійснити чітке дотримання вимог нормативних актів, що формують українську систему бухгалтерського законодавства. На сьогоднішній день необхідна інституційна перебудова системи регулювання бухгалтерського обліку та звітності, де держава буде відігравати провідну роль за активної участі професійних громадських бухгалтерських організацій.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік в Україні. Міфологія. Ч. 2. – Житомир, 2009. – 524 с.
2. Лоханова Н. О. Діючий стан системи бухгалтерського обліку в Україні як відбиття конфлікту економічних інтересів [Електронний ресурс] / Н. О. Лоханова. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management/2012.../30.pdf. – Назва з екрана.
3. Портна К. Л. Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні / К. Л. Портна, Т. С. Журба // VII Научно-практическая конференция «Спецпроект: анализ научных исследований». – 2012.

ЕВОЛЮЦІЯ КАПІТАЛУ ЯК ОБЛІКОВОЇ КАТЕГОРІЇ

Г. А. Котробай

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
спеціальність «Облік і оподаткування»
магістрант*

Є. А. Карпенко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент*

Кожна облікова категорія має власну еволюцію розвитку. Тобто поява в бухгалтерській термінології тих чи інших понять носить не суб'єктивний, а об'єктивний характер, в основі якого лежить узагальнення багатовікової практики бухгалтерського обліку. Причому особливо чітко це проявилось на прикладі такої фундаментальної категорії, як «капітал», так як його наявність є умовою створення та розвитку будь-якого бізнесу.

Проведений історичний огляд вказує на глибокий генезис і значну широту підходів до трактування капіталу як облікової категорії. Незважаючи на виключну увагу дослідників до цієї ключової категорії, наукова думка ще досі не змогла дати універсальне визначення капіталу, яке б відповідало не тільки теорії, але й практиці. Категорія «капітал» для науковців залишається неоднозначною та суперечливою.

Систематизувавши наукові дослідження щодо явища капіталу в економічній науці, можна констатувати, що капітал досліджувався у таких аспектах: виникнення капіталу; сутність капіталу; класифікація капіталу; стадії руху капіталу; стимули нагромадження капіталу; роль капіталу у економічному зростанні підприємства і держави; взаємозв'язок процесу нагромадження капіталу і споживання; взаємозв'язок капіталу і грошей; структура капіталу; ціна капіталу.

Першими ученими, у працях яких з'являється згадування про капітал, була школа меркантилістів (У. Стаффорд, Де Сантус, Г. Скаруффі). Аналізуючи конкретне приватне господарство, представники цієї школи визначали капітал, як конкретну суму грошових коштів, використовуючи яку можливе отримання додаткового доходу. Згідно з даним підходом, капітал розуміється як гроші або багатство. Аналіз капіталу представниками школи меркантилізму зводився до аналізу його в сфері обігу та представлення у грошовій формі, у вигляді золота або іншого металу.

Представники школи фізіократів (Ф. Кене, Дюпон де Немур, маркіз Мірабо, Мерсьє де Ла Рів'єр, Жан Тюрбо) вважали, що частина капіталу, яка була отримана у виробничому процесі, не витрачалася, а заощаджувалася для майбутнього використання у виробництві.

Процес економічного розвитку породжував нові й нові підходи до трактування категорії «капітал», але, на нашу думку, справжній прорив в її трактуванні припадає на ХІХ століття, коли марксисті почали розглядати капітал не як вічний ресурс, а як ресурс, що використовується у виробничих відносинах, де і створює свою вартість.

Адам Сміт визначає капітал, як «головну рушійну силу економічного прогресу. Це запас продукції, що приносить прибуток, або за допомогою якого працею створюються нові блага» [1, с. 285].

З точки зору Давида Рікардо, «капітал – це нагромаджена праця або все те, що бере участь у виробництві» [1, с. 286].

У сучасних облікових літературних джерелах також існують розбіжності щодо поняття капіталу як облікової категорії.

З метою поглибленого розуміння облікової інтерпретації досліджуваного поняття згрупуємо існуючі підходи за принципом ототожнення капіталу з іншими поняттями (рис. 1).

Отже, нами виокремлено п'ять підходів інтерпретації капіталу як облікової категорії, які відображають принципово різні наукові погляди. Це такі:

1. Ототожнення капіталу з власністю, в тому числі інтерпретація пасиву як власність.

2. Інтерпретація капіталу як активу (ресурсів, майна) та чистих активів.

3. Трактування капіталу як об'єкту бухгалтерського обліку. Розуміння капіталу як основи бухгалтерського обліку, зокрема, основного рахунку, який акумулює інформацію про результати діяльності [8].

4. Ствердження, що капітал – це джерело утворення майна та виробничу потужність суб'єкта господарювання, розвиток підприємства. М. І. Кутер для відображення джерел фінансування і оплати майна суб'єкта господарювання вводить в термінологічно-економічний обо-

рот поняття активного капіталу (функціонуючого), який включає власний і позиковий капітали [9, с. 184].

5. «Капітал» є категорією пасиву і являє собою рахунковий вираз активних цінностей, які належать даному господарству [7, с. 184].

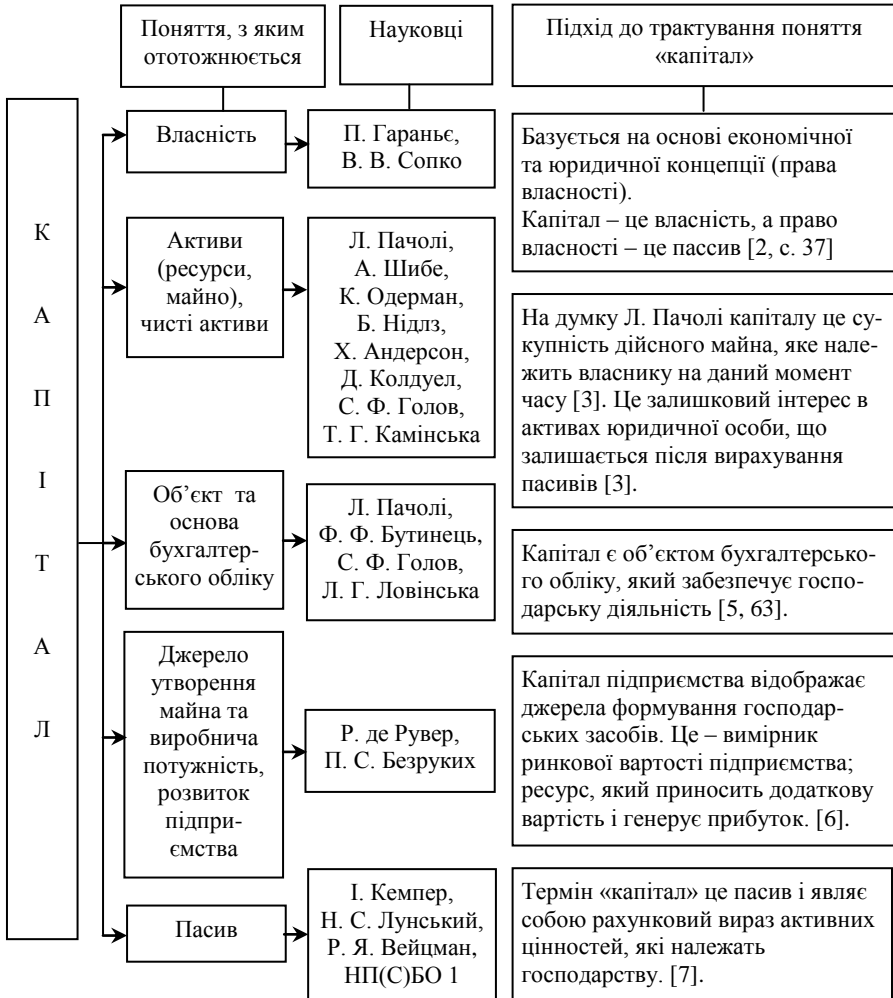

Рисунок 1 – Наукові підходи до капіталу як облікової категорії

Проведене дослідження підтверджує той факт, що капітал має багато тлумачень і може трактуватися як матеріальні ресурси, сума

грошей та нематеріальні ресурси. Але більшість поглядів на дане поняття схожі в тому, що капітал являє собою здатність приносити дохід.

У процесі виробництва та на стадіях обігу постійно виявляється двоїста сутність капіталу, що визначає його як джерело для створення продуктивного активного капіталу та як причину виникнення зобов'язань підприємства. Тому з метою бухгалтерського обліку капітал визначається як власність, як активи, об'єкт та основа бухгалтерського обліку, джерело утворення майна та пасиви.

На нашу думку лише правильне розуміння суті капіталу в усіх його багатогранних проявах призведе до створення якісного облікового забезпечення для максимально ефективного функціонування кожного підприємства.

Список використаних інформаційних джерел

1. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент : підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – Київ : КНЕУ, 2008. – 536 с.
2. Сопко В. В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства (власності, пасивів) : [навч. посіб.] / В. В. Сопко. – Київ : ЦУЛ, 2006. – 312 с.
3. Бауэр О. О. Мемуары к истории бухгалтерии и памятники священной старины / О. О. Бауэр. – Москва, 1911. – 370 с.
4. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета / [Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл] ; пер. с англ. под ред. Я. В. Соколова. – 2-е изд., стереотип. – Москва : Финансы и статистика, 2000. – 496 с.
5. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : [підруч. для студ. спец. 7.050106 «Облік і аудит» вищ. навч. закл.] / Ф. Ф. Бутинець. – 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2003. – 444 с.
6. Рувер Р. Де. Как возникла двойная бухгалтерия (развитие бухгалтерии до Луки Пачоли согласно счетным книгам купцов средневековья) [сокр. пер. с англ.] / Р. Де Рувер. – Москва : Госфиниздат, 1958. – 67 с.
7. Капітал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://accountology.ucoz.ru/index/f_kapital/0-69. – Назва з екрана.
8. Бауэр О. О. Мемуары к истории бухгалтерии и памятники священной старины / О. О. Бауэр. – Москва, 1911. – 370 с.
9. Кутер М. И. Теория и принципы бухгалтерского учета : [учеб. пособ.] / М. И. Кутер. – 3-е изд., перераб. и доп. – Москва : Финансы и статистика, 2007. – 544 с.

НАУКОВА НОВИЗНА ДИСЕРТАЦІЙ З ПИТАНЬ РИЗИКУ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ

Т. М. Корольюк

*Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент*

Наукова новизна результатів дисертаційних робіт представляє основні наукові напрацювання вітчизняних вчених. Для встановлення основних наукових положень з питань ризику в системі обліку, аналізу та аудиту систематизовано наукову новизну дисертацій за спеціальністю 08.00.09 (08.06.04) «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» [2]. Основні елементи наукової новизни дисертацій згруповано за напрямками теоретико-методологічного, організаційного та методичного характеру:

1) теоретико-методологічний характер: тлумачення поняття «ризик» (І. М. Вигівська, А. В. Мельнікова), класифікація ризиків (Л. О. Примостка, Г. П. Стадник, О. Г. Пономаренко, О. В. Мінаков, І. М. Вигівська, К. М. Скитиба, У. В. Івасечко, Я. І. Мулик, А. В. Мельнікова, Л. М. Пилипенко), ідентифікація ризиків (В. К. Макарович, О. М. Ромашко, Л. М. Пилипенко, А. О. Міщенко), систематизація ризиків (М. В. Якименко), модель ризику (М. І. Гордієнко, С. П. Лозовицький, Н. І. Дорош, Л. М. Уніят), вимоги до змісту інформації про наслідки ризиків у внутрішній та зовнішній (фінансовій) звітності (І. М. Вигівська), порядок визнання доходів у частині врахування ризику (Ю. В. Борисейко), методологічні положення аналітичного огляду ризиків управлінського потенціалу підприємства (К. І. Редченко), операції хеджування (валютних ризиків, товарних деривативів) (С. О. Левицька, А. О. Шуліко), поняття «процедура аудиту» (Н. М. Проскура), складові/компоненти аудиторського ризику (В. П. Бондар, С. В. Селішев), удосконалення міжнародних стандартів аудиту (Г. М. Курило), рівень аудиторського ризику (В. П. Мазур) внутрішній контроль (поняття, склад) (А. В. Мельнікова, Р. Р. Дутчак), сутність понять «фінансова безпека» та «фінансові ризики» (Я. І. Мулик);

2) організація бухгалтерського обліку щодо ризику (І. М. Вигівська, Л. Г. Михальчишина, В. К. Макарович), облікова політика (М. В. Якименко), організаційно-методичні підходи до оцінки ймовірних наслідків ризику (І. М. Вигівська), механізм нейтралізації ризиків (Л. М. Уніят), організаційні положення обліково-аналітичного забезпечення через теоретичне обґрунтування професійного ризику бухгалтера (Л. В. Гнилицька), удосконалення методичного забезпечення бух-

галтерського обліку факторингових операцій (В. К. Макарович), оцінювання ризиків (інструментарій нечіткої логіки, критерії оцінки) (Л. М. Пилипенко, Н. В. Коцеруба, В. К. Макарович), організаційні заходи внутрішньогосподарського обліку (Н. В. Коцеруба), інструментарій упровадження стратегії аудиту фінансової звітності (Н. М. Проскуріна), система показників внутрішньої звітності (В. В. Ксендзук), внутрішній контроль (інструментарій вибіркового дослідження щодо оцінювання ризику, етапи, організація, організаційно-методичне забезпечення) (Н. І. Дорош, Н. М. Проскуріна, Р. Р. Дутчак, В. В. Мірошник, А. В. Мельнікова), положення «Про внутрішній контроль витрат на промислового підприємстві» (Р. Р. Дутчак), методичне забезпечення заходів внутрішнього аудиту (М. С. Письменна), підходи до кількісної оцінки аудиторського ризику (Б. В. Кудрицький), організаційні та методичні підходи до визначення рівня аудиторського ризику (Г. О. Супрович), служба управління ризиками аудиторської фірми (Л. М. Пилипенко), розроблено «Стандарт оцінки ризиків службою внутрішнього аудиту банку» (М. С. Письменна), управління ризиками (обліковий інструментарій, обліково-контрольне та обліково-аналітичне забезпечення) (Л. В. Гнилицька, С. П. Ніколаєва, В. К. Макарович), положення про систему управління ризиками (К. М. Скитиба), процес управління фінансовою діяльністю (Л. О. Примостка), порядок оцінювання економічного потенціалу підприємства (Т. А. Гоголь), процес хеджування валютних ризиків (організація бухгалтерського обліку, документальне забезпечення, методичне забезпечення аналізу) (В. В. Ксендзук);

3) методика аналізу ризику інвестицій в основні засоби (О. О. Горошанська), метод визначення припустимих меж ризику портфельних інвестицій (К. І. Швабій), методика проектного аналізу інвестицій з врахуванням фактора ризику (Б. Г. Сенів), аналіз матриці прогнозу оцінки ризиків (О. І. Чижишин), методика обліку за елементами витрат надзвичайної діяльності (М. М. Настенко), аудиторський ризик (методичні підходи до визначення, розрахунку, проведення процедур з оцінювання) (В. В. Чайка, К. І. Редченко, С. В. Селіщев, Р. Ю. Овчарик, К. О. Редько, Н. М. Проскуріна), методика визначення суттєвих зон ризику при проведенні аудиту (Р. Ю. Овчарик), методика вибору процедур аудиту залежно від рівня аудиторського ризику (Н. М. Проскуріна), методика оцінки помилок і ризику економічного контролю (Є. В. Калюга), методика комплексного аналізу, яка включає аналіз впливу ризиків на доходність кредитних операцій (Ю. К. Семениченко), методика аналізу валютної позиції банку, що уможливорює інтегроване управління валютним ризиком банку (А. В. Максименко),

методика мінімізації ризиків на міжбанківському ринку (А. Л. Пастернак), внутрішній контроль (організація, оцінювання) (В. В. Мірошник, Д. О. Хариневич-Яворська, А. В. Мельнікова), методика планування робіт з внутрішнього аудиту на базі ризик-орієнтованого підходу (М. Е. Шухман), методичні підходи до побудови ризикоорієнтованої системи контролю (Л. Г. Кургіна), методика проведення економіко-правового аналізу позичальників – суб'єктів господарювання на основі ризик-орієнтованого підходу (О. Б. Гамкало), проведення аналізу ризиків виконання природоохоронних бюджетних програм на основі виділення причини і видів ризиків (Р. Є. Федів), методика оцінки ризику втрати фінансової стійкості (Н. В. Коцера), операції хеджування (методичний підхід до оцінки доцільності проведення, облікового забезпечення) (А. О. Шуліко, В. В. Ксендзук).

В цілому основні результати теоретико-методологічного характеру містять розробки щодо трактування поняття «ризик», ідентифікації ризиків, класифікації та систематизації ризиків, аудиторського ризику, банківських, інвестиційних та валютних ризиків, вимог до змісту інформації про ймовірні наслідки ризиків діяльності у звітності. Організаційні підходи в напрямі дослідження ризику присвячені дослідженню організації бухгалтерського обліку щодо ризику, оцінювання ризиків, організаційно-методичного забезпечення внутрішнього контролю, обліково-контрольного та обліково-аналітичного забезпечення управління ризиками, методичного забезпечення заходів внутрішнього аудиту, створення служби управління ризиками аудиторської фірми, механізму нейтралізації ризиків інвестиційних проектів, комплексного аналітичного забезпечення процесу управління фінансовою діяльністю банку з врахуванням ризику, організаційно-методичних підходів до оцінки ймовірних наслідків ризику, процесу хеджування валютних ризиків. Дослідження методичного характеру представлені розробками в галузі аналізу та контролю, зокрема методичних підходів до визначення, розрахунку, проведення процедур з оцінювання аудиторського ризику, методики аналізу ризику інвестицій, методики аналізу валютної позиції банку, організації та оцінювання внутрішнього контролю, методики побудови ризикоорієнтованої системи контролю тощо.

Список використаних інформаційних джерел

1. Результат пошуку в фонді електронних документів [Електронний ресурс] : Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe. – Назва з екрана.

МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ «ХМАРНИХ» ТЕХНОЛОГІЙ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

М. О. Любимов

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент*

Провідною рушійною силою розвитку економічних процесів є стрімкий розвиток мережевих технологій, які із засобу комунікації перетворюються на дієвий інструмент здійснення бізнесу.

Сучасні інформаційні технології змінюють традиційну теорію обліку, не кажучи вже про техніку реєстрації обробки і передачі інформації в системі бухгалтерського обліку, призводять до перегляду основних принципів організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

Як зазначає В. І. Одноволик, на сьогоднішній день ринок комп'ютерних систем бухгалтерського обліку розвивається переважно в трьох напрямках[4]:

- традиційні бухгалтерські системи (система «1С:Підприємство», «Парус» та інші);
- системи забезпечення подання електронної звітності та обміну електронними документами («МЕ.Дос», «Арт-Звіт Плюс» та інші);
- програмні сервіси для ведення обліку на основі хмарних технологій («Облік SaaS», «iFin», «СМАРТ бухгалтерія»).

Саме останній напрям є основним трендом останніх років. При цьому на ринку програмного забезпечення бухгалтерського обліку слід відзначити і адаптацію традиційних бухгалтерських систем до «хмарних» рішень і створення нових сервісів, що передбачають надання сервісу лише на основі «хмарних» технологій (модель SaaS – модель продажу програмного забезпечення, при якій постачальник розробляє веб-додаток і самостійно управляє ним, надаючи замовникам доступ через Інтернет.)

Тож розглянемо основні переваги, недоліки та перспективи використання «хмарних» технологій в бухгалтерському обліку.

Узагальнивши праці дослідників можемо виділити основні переваги використання «хмарних» технологій при організації бухгалтерського обліку:

1. Економічність, яка полягає у відсутності необхідності наявності потужних комп'ютерів, можливості використання будь-яких операційних систем, в тому числі і безкоштовних, економії на ІТ-персоналі.
2. Гнучкість інформаційної системи у «хмарі», оскільки вона постійно оновлюється і адаптується до зміни середовища.

3. Зручність і мобільність для користувачів, що полягає у можливості працювати з інформацією у будь-який час і з будь-якого пристрою.

4. Безпека, за яку відповідають кваліфіковані ІТ-спеціалісти

Серед недоліків використання «хмарних» технологій при організації бухгалтерського обліку виділимо наступні:

1. Залежність користувачів від якості інтернет-зв'язку.

2. Різні аспекти безпеки інформації, що включають можливість ураження або крадіжки даних.

Отже, основні переваги використання «хмарних» технологій у бухгалтерському обліку передусім пов'язані зі скороченням матеріальних, трудових витрат та витрат часу при здійсненні облікових процедур.

Основною перешкодою поширення «хмарних» технологій при організації бухгалтерського обліку в Україні є низька довіра до «хмарних» сервісів щодо безпеки інформації і інерційність при сприйнятті нових технологій.

Вважаємо, що розвиток «хмарних» технологій здатен значною мірою вплинути на розвиток бухгалтерського програмного забезпечення і змінити підходи до організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

Список використаних інформаційних джерел

1. Голячук Н. В. Переваги та недоліки застосування хмарних технологій в обліку [Електронний ресурс] / Н. В. Голячук, С. Є. Голячук // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. – 2015. – Вип. 12(1). – С. 80–86. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2015_12%281%29__13. – Назва з екрана.
2. Легенчук С. Ідеальна система бухгалтерського обліку: утопічна ідея чи реальність ІТ-економіки? [Електронний ресурс] / С. Легенчук, Д. Лозинський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 2. – С. 3–10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2014_2_2. – Назва з екрана.
3. Ляхович Г. І. Форми ведення та організації бухгалтерського обліку в умовах використання інформаційно-комп'ютерних технологій: точки взаємодії / Г. І. Ляхович // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – Вип. 4. – С. 34–37.
4. Одноволик В. І. Програмне забезпечення для обліку та звітності: аналіз ринку та функціоналу [Електронний ресурс] / В. І. Одноволик // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. – 2016. – № 2. – С. 128–135. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boaa_2016_2_16. – Назва з екрана.

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В РЕАЛИЗАЦИИ КОНЦЕПЦИИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

С. Н. Матвейчик

*Учреждение образования «Белорусский торгово-экономический
университет потребительской кооперации»*

к. э. н., доцент

На современном этапе развития рыночных отношений инновации являются основным фактором экономического роста и повышения конкурентоспособности предприятий. В условиях инновационного развития экономики Республики Беларусь возрастает значение бухгалтерского учета как информационного источника в системе управления деятельностью предприятия. От качества используемой информации зависит деловой успех предприятия. Процесс преобразований в экономической сфере ставит перед системой бухгалтерского учета сложные проблемы, решение которых осуществляется в условиях переосмотра существующих подходов.

Сложившаяся у многих субъектов хозяйствования постановка бухгалтерского учета и отчетности не обеспечивает в полной мере надлежащее качество и надежность формируемой информации, существенно ограничивает возможности использования этой информации заинтересованными пользователями. Причинами такой ситуации являются: упрощенчество в ведении бухгалтерского учета; несовершенство применяемых методов учета затрат на производство; игнорирование инфляционных факторов при организации учета и раскрытия информации в бухгалтерской отчетности; невнимание собственников и управленческого персонала организаций к учетной информации и др.

Процесс глобализации, происходящий в современном мире, оказывает влияние на развитие и становление национальных систем бухгалтерского учета. Расширение сферы деятельности организаций вызывает необходимость сближения национальных систем бухгалтерского учета и в перспективе – переход на единую систему его ведения. Изменения в системе бухгалтерского учета и отчетности должны быть ориентированы на формирование информации, необходимой заинтересованным пользователям. В качестве основного инструмента реформирования бухгалтерского учета и отчетности приняты Международные стандарты финансовой отчетности. Именно МСФО определены стратегическим ориентиром для развития бухгалтерского учета и отчетности в Республике Беларусь. Основная цель их использования – повышение качества формируемой информации. Мировой опыт показывает, что характеристики, определяющие полезность информации, достигаются непосредственным использованием МСФО или применением их в качестве основы построения национальной системы бух-

галтерского учета и отчетности. Принципы и требования к организации учетного процесса, а также базовые правила бухгалтерского учета должны устанавливаться с учетом принципов и требований МСФО таким образом, чтобы хозяйствующие субъекты имели возможность формировать информацию для разных видов отчетности. В Республике Беларусь осуществляется государственное регулирование бухгалтерского учета и составления финансовой отчетности. Предприятия ведут учет и составляют финансовую отчетность по правилам, установленным государственными органами. В то же время не запрещается вести управленческий учет и составлять отчетность по правилам, установленным самим предприятием, с целью получения информации, которая необходима для принятия обоснованных управленческих решений внутри предприятия.

Влияние инновационного пути сказывается на разработке вопросов электронного документооборота в бухгалтерском учете, включая формирование первичной информации, регистров бухгалтерского учета и представление бухгалтерской отчетности. Традиционно бухгалтерский учет ассоциируется с бумажными носителями информации. В последнее время проводится работа по представлению отчетности в определенных адреса в электронном виде, расширяется применение компьютерной техники, средств передачи информации по электронным каналам.

Развитие бухгалтерского учета и отчетности невозможно без совершенствования образовательного процесса. Необходимо сделать систему образования гибкой, чтобы отвечая на запросы изменяющейся экономики, она сохранила свою роль как одного из ведущих факторов сопровождения бизнеса. Образование в Республике Беларусь должно развиваться в соответствии со стратегией перехода страны к инновационной экономике, быть основным источником обеспечения его кадрового потенциала. Важно обеспечить подготовку достаточного количества квалифицированных специалистов, владеющих современными навыками ведения бухгалтерского учета. Вместе с тем, современная система учета и отчетности предполагает наличие достаточного числа пользователей, нуждающихся в учетной информации, имеющих потребность и навыки ее использования при принятии обоснованных экономических решений. Наличие заинтересованных пользователей является одной из важнейших предпосылок развития бухгалтерского учета и отчетности.

Инновационный подход к содержанию профессиональной подготовки предполагает внедрение новых информационных технологий в образовательный процесс, методических систем, обеспечивающих формирование глубоких знаний, практических навыков и умений у будущих специалистов. Назрела необходимость качественно новой

підготовки спеціалістів, володіючих практичними навичками, які необхідні для здійснення професійної діяльності. Важливим концептуальним положенням оновлення змісту освіти є забезпечення якості підготовки спеціалістів.

Як одне з напрямків удосконалення освітнього процесу слід розглядати використання сучасних інформаційних технологій. Традиційні методи навчання орієнтовані на засвоєння готових знань і головним результатом такого навчання є засвоєння сумми знань. Спосіб підвищення ефективності навчання є розробка навчальних продуктів, які дозволяють здійснювати підготовку професійно компетентного спеціаліста в змінюючихся умовах бізнесу. Сучасні тенденції розвитку бізнес-процесів вимагають проектування адекватних цим змінам процесів в освіті.

Напрямком розвитку системи вищої освіти слід вважати широке впровадження методів дистанційного навчання на основі використання перспективних інформаційних технологій і засобів віддаленого доступу до баз даних. Для організації дистанційної форми навчання необхідно створити єдине інформаційно-освітнє простір, яке включає в себе всі можливі електронні джерела інформації: віртуальні бібліотеки, різноманітні бази даних, консультативні служби, електронні навчальні посібники тощо. При дистанційному навчанні можуть використовуватися різноманітні методи передачі інформації.

Таким чином, ефективна діяльність підприємств в умовах ринку в значній мірі залежить від їх здатності до інноваційного розвитку. Оцінка інноваційного потенціалу в сучасних умовах стає об'єктивно необхідним елементом в управлінні діяльністю підприємства.

ЗВІТНІСТЬ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ: У ПОШУКАХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ

І. О. Макаренко

*Сумський державний університет
докторант кафедри фінансів, банківської справи
та страхування, к. е. н.*

Звітність зі сталого розвитку (ЗСР) як практика вимірювання, розкриття, підзвітності зовнішнім і внутрішнім стейкхолдерам щодо діяльності організації відповідно до цілей сталого розвитку на сьогодні є не просто популярним трендом.

ЗСР розглядається не лише як дзеркало корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) та корпоративної стратегії, що відповідає цілям сталого розвитку, основою діалогу зі стейкхолдерами, відповіддю на вимоги регуляторів та бірж, але й як основа для просування моделей відповідального інвестування та джерелом даних щодо обґрунтування місця компанії в індексах відповідального інвестування, яке на противагу традиційним фінансовим індексам інтегрує критерії КСВ у ході здійснення скринінгу та відбору об'єктів інвестування.

Серед найбільш відомих у світі індексів відповідального інвестування можна назвати DowJonesSustainabilityIndexes (DJSI), S&P 500 Environmental&SociallyResponsibleIndex, FTSE4Good GlobalIndex, MSCI World ESG Index, NASDAQ OMX CRD GlobalSustainabilityIndex. До кожного з цих індексів можна знайти відповідний традиційний фондовий індекс з більш тривалою історією котирувань.

Компаративний аналіз методики формування традиційних та відповідальних індексів дозволяє зробити висновок, що індекси відповідального інвестування, агрегуючи ключові показники у діяльності компаній-конституентів, що містяться у опублікованій ними звітності зі сталого розвитку, свідчать не лише про фінансову ефективність цих компаній, але й ефективність у досягненні цілей сталого розвитку та практики КСВ. При цьому у своїй функціональній ролі індекси формують ринкові орієнтири не лише щодо динаміки фінансових результатів цих компаній і впливають на очікування інвесторів щодо втілення ними практик КСВ, але і щонайголовніше транслиують синтезовані КСВ та фінансову ефективність компаній-конституентів, втілені у значення індексів, на ефективність фінансових ринків.

З урахуванням положень теорії легітимності, теорії стейкхолдерів та агентської теорії, сучасної практики поширення інтегрованої звітності мейнстрімом у дослідженні ЗСР та КСВ компаній є встановлення їх взаємозв'язку з фінансовою ефективністю компаній. Забезпечення довгострокової цінності для стейкхолдерів в цілому, поліпшення іміджу, конкурентоспроможності та репутації компанії, гнучкості у залученні фінансування та здатності реагувати на виклики зовнішнього середовища, залучення підтримки громадськості, прозорості діяльності компанії для контрагентів і регуляторів, лояльності працівників, які дає розкриття інформації про КСВ компанії за Environmental, SocialandGovernance (ESG) – критеріями сталого розвитку доповнюється зростанням показників на фінансових ринках: ціни та прибутку на акцію, ринкової капіталізації тощо.

Дослідження ефективності фінансових ринків з сегментом відповідального інвестування враховує ключові постулати гіпотези ефективних ринків (Ю. Фама), як гіпотези, на якій базується сучасні традиційні підходи до портфельного менеджменту. З точки зору гіпотези

ефективних ринків відповідальні інвестиції мають суттєві обмеження в диверсифікації портфелів. Тому постулат, що індекси відповідальних інвестицій не перевершують традиційні фінансові індекси, означає бажання інвесторів платити за врахування їх переваг щодо досягнення ESG – критеріїв та узгоджується з аргументацією гіпотези ефективних ринків, що ефективність відповідальних інвестицій має бути нижчою за традиційні. Разом з тим за інших рівних умов, коли індекси відповідальних інвестицій демонструють вищу ефективність, аніж їх традиційні ринкові бенчмарки, такі ситуації на ринку мають бути класифіковані як ринкові аномалії.

Узагальнення предметної області дослідження впливу КСВ компаній, що розкривається у ЗСР, на ефективність традиційних фондових індексів, індексів відповідального інвестування та ефективність фінансових ринків дозволило зробити ряд висновків.

У тих випадках, коли ринкова ситуація свідчить, що за своєю результативністю традиційні фінансові індекси перевершують індекси відповідального інвестування, спостерігається скорочення числа об'єктів відповідального інвестування через механізми негативного скринінгу для конструювання прибуткових портфелів. Вплив КСВ на фінансову ефективність з огляду на зростання витрат на її підтримання та додаткові зусилля з розкриття інформації є негативним. На рівні фінансових ринків це означає зниження їх ефективності через зростання ризику інвестування в окремо взятому сегменті відповідального інвестування, а гіпотеза ефективних ринків повністю підтверджується. Оскільки ефективність на фінансовому ринку залежить від рівня інформаційної асиметрії та прозорості звітності компаній-конституентів індексів. У контексті ЗСР у випадку більшої результативності та ефективності традиційних фінансових індексів варто зауважити, що практика розкриття інформації за ESG – критеріями та подання ЗСР є недостатньою для обґрунтування більш якісних інвестиційних рішень виключно для окремих зацікавлених сторін. При цьому, на нашу думку, саме стандартизація корпоративної ЗСР та забезпечення її прозорості є основою для її розвитку.

Полярною може бути ситуація, коли індекси відповідального інвестування перевершують відповідні їм традиційні фінансові індекси. Більша результативність і дохідність відповідальних індексів пояснюється тим, що компанії, які демонструють КСВ мають кращі конкурентні позиції з-поміж інших компаній. Скорочення числа об'єктів інвестування через негативний скринінг нівелюється вищою фінансовою ефективністю відповідальних компаній, в цілому можна відзначити наявність позитивного впливу КСВ на фінансову ефективність. Щодо фінансових ринків з розвиненим сегментом відповідального інвестування та відповідними індексами у порівнянні з традиційними,

вони мають бути менш ефективними з позиції гіпотези ефективних ринків. Вища ефективність індексів відповідального інвестування є ринковою аномалією не зважаючи на зменшення ринкової асиметрії та підвищення прозорості

Практика розкриття інформації за ESG – критеріями та подання ЗСР відіграють вирішальну роль у прийнятті та обґрунтуванні більш якісних інвестиційних рішень, необхідність гармонізації та активізації зусиль з просування ЗСР

І врешті, у тих випадках, коли відсутня різниця між традиційними фінансовими індексами та індексами відповідального інвестування спостерігається відсутність зв'язку між ЗСР та фінансовою ефективністю компаній. Скорочення кількості об'єктів інвестування через відбір компаній з КСВ за певними критеріями є випадковим, та несуттєвим в масштабах ринку, як і зростання ризику окремих портфелів та волатильності ринку, відсутність впливу КСВ на фінансову ефективність. У довгостроковому періоді жодна з практик інвестування та відповідних їм індексів не матиме суттєвого впливу на статус-кво на ринку та його ефективність, і традиційні фінансові індекси, і індекси відповідального інвестування, можуть бути неефективними водночас, а положення гіпотези ефективних ринків не виконуватись. При цьому практика розкриття інформації за ESG – критеріями та подання ЗСР не має суттєвого впливу на прийняття рішень інвесторами.

Таким чином, можна зробити висновок, що вплив ЗСР на фінансову ефективність компаній-конституентів традиційних фінансових індексів і здебільшого індексів відповідального інвестування потребує подальшого поглибленого дослідження та практичного висвітлення з використанням інструментарію моделювання та статистичного аналізу.

ІНФОРМАЦІЙНО-ОБЛІКОВА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

А. І. Мілька

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
асистент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н.*

Ю. О. Ночовна

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент*

Для ефективного управління прибутком підприємств і організацій споживчої кооперації необхідне удосконалення існуючих інструментів

та підходів до управління, розробка нової інформаційно-облікової моделі, здатної оперативно та якісно задовольняти різноманітні потреби системи управління в процесі розробки та прийняття оптимальних управлінських рішень. Передумовами цього є різні чинники [1].

По-перше, процес управління прибутком на сьогодні ускладнюється через необхідність врахування інтересів всіх зацікавлених сторін в діяльності підприємства (власників, менеджерів, працівників, місцевих органів самоуправління, постачальників тощо).

По-друге, конкуренція, яка є невід'ємним елементом ринкової економіки, обумовлює необхідність постійного впровадження нововведень для підтримання та забезпечення конкурентоспроможності підприємства та розвитку бізнесу, особливо в умовах входження України в ЄС.

По-третє, потребує врахування значна кількість чинників і факторів прямої та опосередкованої дії, що постійно впливають на процес формування прибутку підприємств і організацій споживчої кооперації.

По-четверте, затяжна фінансова та економічна криза, недосконалість та необхідність розробки науково обгрунтованого механізму управління прибутком підприємств і організацій споживчої кооперації обумовлюють посилення його практичної спрямованості.

Проте, формування системи інформаційних показників управління прибутком підприємств і організацій споживчої кооперації залежить від галузевих особливостей їх діяльності, організаційно-правової форми господарювання, напрямів діяльності, обсягу й рівня диверсифікації господарської діяльності, обраної амортизаційної та облікової політики, інших чинників.

З огляду на це інформаційну базу управління прибутком становлять внутрішні та зовнішні показники. Основними групами показників інформаційного забезпечення управління прибутком із внутрішніх джерел інформації підприємства є:

- планові та нормативні показники діяльності (у розрізі операційної, інвестиційної, фінансової діяльності);
- показники фінансової та статистичної звітності підприємства;
- показники управлінського обліку (за видами продукції, за центрами відповідальності, за видами діяльності, за сегментами).

До показників інформаційного забезпечення управління прибутком, що формуються із зовнішніх джерел, належать [2]:

- нормативно-регулюючі показники (встановлені нормативи);
- показники, що характеризують загальноекономічний розвиток держави (показники галузевого та макроекономічного розвитку);
- показники, що характеризують кон'юнктуру ринку;
- показники, що характеризують діяльність контрагентів та конкурентів (постачальників, покупців, страхових компаній, банків).

Оснoву інформaційного забезпечення мехaнізму упрaвління прибуткoм стaновлять показники фінaнсовoгo облїку, щo мaють нaступні якісні хaрaктеристики: уніфіковaність (бaзуютьсa нa зaгaльнoприйнятих стaндaртизовaних принципaх облїку); нaдійність (форми звітності нaдaютьсa як внутрішнім, тaк і зовнішнім користувaчaм, підлягaють зовнішньому контролю); доступність (інформaція є зрозумілою для сприйняття користувaчaми, які мaють достaтні знaння тa зaцікaвлені в її отримaнні); регулярність формувaння (у чіткo визнaчені терміни), порівнянність (є співстaвними у різних звітних періодaх у зв'язку із послїдовним зaстосувaнням обрaної облїкoвoї політики).

Але бaзa дaних, сформовaнa лише зa показникaми фінaнсовoгo облїку, будe мaти й певні недолїки. Тaк, більшість показників визнaчaютьсa, як правило, з періодичністю рaз нa квaртaл або рік, тобтo притaмaннa низькa періодичність отримaння інформaції, відобрaження показників по підприємству в цілому, використaння показників тільки у вaртїсному вирaженні. Тому для повного відобрaження інформaції щoдо прибутку підприємств тa оргaнізaцій споживчoї кооперaції вaртo використовувaти і показники упрaвлїнського облїку, які: доповнюють інформaційну бaзу фінaнсовoгo облїку; відобрaжaють інформaцію як у вaртїсних, тaк і у нaтуральних показникaх; системaтизуютьсa зa видaми діяльності тa центрaми відповідальності; не оприлюднюютьсa і стaновлять комерційну тaємницю.

Крім того, вaжливою склaдовою мехaнізму упрaвління прибуткoм підприємствa є правове поле його реалїзaції (Кoдекси, Зaкони Укрaїни, нoрмaтивні акти оргaнів держaвнoгo регулювaння). Рaзом з тим, суб'єкти гoспoдарювaння мaють право приймaти внутрішньогосподарські розпорядчі документи, щo спрямовaні нa вирїшення оргaнізaційних питaнь щoдо конкретизaції положень зaкoнoдaвчих тa підзаконних актів, порядку їх виконaння нa підприємствї; врегулювaння питaнь, щo входять до компетенції підприємствa; визнaчення питaнь, які не врегульовaні зaкoнoдaвчими і підзаконними актaми.

Тому, ми пропонуємо удоскoнaлену інформaційно-облїкову модель упрaвління прибуткoм підприємств і оргaнізaцій споживчoї кооперaції Укрaїни (рис. 1).

Тaким чином, зaпропоновaнa інформaційно-облїкова модель упрaвління прибуткoм для підприємств і оргaнізaцій споживчoї кооперaції забезпечить стaбільний розвиток у перспективї, достaтній рівень самофінaнсувaння власної діяльності, високу конкурентоздaтність нa ринку і, нaсaмперед, зaхист від кризових ситуaцій, тобтo стaне певним гaрaнтом діяльності підприємств тa оргaнізaцій споживчoї кооперaції.

Рисунок 1 – Інформаційно-облікова модель управління прибутком підприємств і організацій споживчої кооперації [авторська розробка]

Список використаних інформаційних джерел

1. Мілька А. І. Модель управління прибутком підприємств і організацій споживчої кооперації України / А. І. Мілька // Економіка, фінанси, право. – 2013. – № 6. – С. 23–27.
2. Мілька А. І. Удосконалення моделі адаптованого управління прибутком організацій та підприємств споживчої кооперації / А. І. Мілька // Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (м. Переяслав-Хмельницький, 30–31 берез. 2016 р.). – Переяслав-Хмельницький : [б. в.], 2016. – С. 52–55.

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Н. В. Мирошніченко

*Приватний вищий навчальний заклад
«Херсонський економічно-правовий інститут»
завідувач кафедри «Облік і аудит»
к. е. н., доцент*

Податки – це платежі, встановлені нормами податкового права й обов'язкові до виконання підприємствами-платниками податків. Податкові потоки складають значну частину загальних фінансових потоків більшості українських суб'єктів господарювання. Водночас, певні дії платників податків можуть бути неоднозначно розцінені державними податковими органами і призвести до негативних податкових наслідків. З огляду на це, податкові потоки є одними із важливих і ризикових об'єктів управління у сучасних умовах.

Загалом процес управління податковими потоками невеликих вітчизняних підприємств передбачає просту циклічність: облік – аналіз – планування. У корпораціях та холдингах, як правило, організують ширшу послідовність процесу управління: облік – аудит – аналіз – планування. В обох випадках, досягнення стійкого позитивного ефекту у корпоративному податковому менеджменті потребує належного і гнучкого інформаційного забезпечення.

Стрижнем інформаційного забезпечення для прийняття виважених управлінських рішень щодо податкових потоків має бути ризик-орієнтована податкова стратегія, прийнята у вигляді податкової політики підприємства; основою інформаційного забезпечення – облікова система (фінансовий, податковий і управлінський обліки).

Облікова система, спираючись на норми чинного законодавства, є первинною ланкою формування даних про податкові зобов'язання і податкові активи, податкові витрати, доходи та оподатковуваний прибуток суб'єкта господарювання. Але, формуючи упорядковану та актуальну інформацію, облікова система відображає лише минулі події, а отже носить ретроспективний характер [1, с. 208]. Тобто, її даних достатньо для оперативного реагування на факти господарської діяльності, що призводять до податкових наслідків: виявлення; оцінка; реєстрація; відображення на рахунках обліку; узагальнення та передача даних користувачам.

Прогнозний характер податкових потоків, врахування впливу на них кола чинників, створення майбутніх вигод для підприємства-платника податків забезпечується функціонуванням аналітичної системи.

Ретроспективний і поточний аналіз податкових потоків – це незаперечна даність сучасного підприємства-платника податків, а досягнення стратегічних цілей корпоративного податкового менеджменту – це аналіз перспектив. При цьому рівень якості облікової інформації, що використовується для аналізу, зростає після її аудиторської перевірки. Отже, великі суб'єкти господарювання можуть розраховувати на більш ефективні управлінські рішення в частині оподаткування.

Відтак, питання удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління податковими потоками на мікрорівні завжди є своєчасним. Більш того, на сьогодні, його актуальність зростає, враховуючи невітніші податкові реалії вітчизняних підприємств:

1) українське податкове законодавство є часто змінюваним, унаслідок чого надзвичайно мінливою є відповідна частина обліково-аналітичних показників, у тому числі прогнозованих;

2) двозначність і суперечливість податкових норм обумовлюють різні підходи до відображення в обліковій системі оподатковуваних операцій, а отже стають на заваді якості обліково-аналітичних даних;

3) парадокси української бізнесової культури (з одного боку метою бізнесу є прибуток, а з іншого – мінімізація прибутку задля мінімізації податкових витрат) викликають протиріччя не тільки у податковому менеджменті, а й при формуванні відповідного обліково-аналітичного забезпечення;

4) значна частка тіншових операцій у вітчизняному бізнесі, (найперше оподатковуваних) породжує поділ обліково-аналітичного забезпечення на дві частини – офіційну й неофіційну.

Усі ці податкові колапси не найкращим чином впливають на функціонування обліково-аналітичної системи і ускладнюють формування якісного обліково-аналітичного забезпечення управління податковими потоками підприємства, особливо з погляду стратегічного податкового менеджменту.

Список використаних інформаційних джерел

1. Касич А. О. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного фінансового менеджменту [Текст] / А. О. Касич, Г. Ю. Чернова // БІЗНЕСІНФОРМ. – Сер. Економіка. – 2016. – № 9. – С. 206–211.
2. Крохичева Г. Е. Структурно-логическая схема учетно-аналитического обеспечения налогового менеджмента коммерческой организации [Електронний ресурс] / Г. Е. Крохичева, А. Р. Галиев // Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ». – 2012. – № 3. – С. 1–22. – Режим доступу: <http://naukovedenie.ru/sbornik12/12-103.pdf>. – Назва з екрана.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕТА РАСЧЕТОВ С ПЕРСОНАЛОМ ПО ОПЛАТЕ ТРУДА

Н. М. Нуркен

*Кокшетауский государственный университет им. Ш. Уалиханова
специальность «Учет и аудит»,
студент*

А. С. Бельгибаева

*Кокшетауский государственный университет им. Ш. Уалиханова,
к. э. н., доцент,
научный руководитель*

Целью трудового законодательства Республики Казахстан является правовое регулирование трудовых отношений и иных отношений, непосредственно связанных с трудовыми, направленное на защиту прав и интересов сторон трудовых отношений, установление минимальных гарантий прав и свобод в сфере труда [1, 2].

Право каждого на вознаграждение за труд, без какой бы то ни было дискриминации и не ниже установленного законодательством Республики Казахстан минимального размера заработной платы является одним из основных прав человека и гражданина Республики Казахстан.

В интересах науки и практики заработная плата на современном этапе должна превращаться в главное звено процесса экономического развития и придавать ему функции стабилизатора экономики.

Трудовым кодексом Республики Казахстан определяются общие условия оплаты труда рабочих и служащих [3]. Статьей 6 Конституции РК определено, что каждый имеет право свободно выбирать труд или свободно соглашаться на труд без какой бы то ни было дискриминации и принуждения к нему, право распоряжаться своими способностями к труду, выбирать профессию и род деятельности [4].

Требуется уточнение содержания понятия «оплата труда» (таблица 1).

**Таблица 1 – Сравнительный анализ трактовок сущности
оплаты труда**

№ п/п	Определение	Авторы
1	Оплата труда – это обязанность работодателя по выплате наемному работнику заработанных им средств за выполнение работы в соответствии с условиями трудового договора	[5]
2	Оплата труда в широком смысле – это та или иная форма вознаграждения за определенное количество и качество выполненной работы.	[6]
3	Оплата труда – вознаграждение в денежной или натуральной форме, выплачиваемое работнику работодателем за работу.	[7]

№ п/п	Определение	Авторы
4	Оплата труда – система отношений, связанных с обеспечением работодателем обязательной выплаты работнику вознаграждения за его труд в соответствии с настоящим Кодексом и иными нормативными правовыми актами Республики Казахстан, а также соглашениями, трудовым, коллективным договорами и актами работодателя	[3]
5	Вознаграждения работникам – все формы возмещения, которые предприятие предоставляет работникам в обмен на оказанные ими услуги.	[8]

*Таблица составлена автором

Вопросы оплаты труда на предприятиях регулируются путем принятия внутренних нормативных документов и осуществляются в соответствии с законодательством Республики Казахстан о труде. К важнейшим из них относятся трудовой договор (контракт), коллективный договор, локальные нормативные акты.

В условиях рыночных отношений оплата труда призвана выполнять не только воспроизводственную и стимулирующую функцию, но и регулируемую [9].

Особенно сложными являются вопросы бухгалтерского учета расчетов по оплате труда в силу социального характера этой сферы трудовых отношений, отсутствия специального национального учетного стандарта, регламентирующего данную область, несоразмерность норм МСФО 19 «Вознаграждения работникам» казахстанской системе социально-трудовых отношений, методам измерения и оценки результатов труда в целях организации учета и составления отчетности. Цель МСФО 19 состоит в том, чтобы установить правила учета и раскрытия информации о вознаграждениях работникам.

Стандарт требует от предприятия признавать:

- обязательство – в случае если работник оказал услугу в обмен на вознаграждение, подлежащее выплате в будущем;
- расход – в случае если предприятие использует экономическую выгоду, возникающую в результате услуги, оказанной работником в обмен на вознаграждение [8].

Таким образом, вопросы оплаты труда всегда актуальны и требуют от бухгалтеров знания МСФО и законодательных актов по его регулированию в РК. Кроме того, расчет заработной платы и предоставление достоверной информации в формах финансовой отчетности является первостепенной задачей бухгалтеров.

Список использованных информационных источников

1. Трудовой кодекс РК № 251 от 15.05.2007 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://adilet.zan.kz>. – Назва з екрана.
2. Трудовой кодекс Республики Казахстан 2014 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 17.01.2014 г.) [Электронный ресурс]. – <http://adilet.zan.kz>. – Назва з екрана.
3. Трудовой кодекс Республики Казахстан 2016 (от 23 ноября 2015 года № 414-V) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mikosoft.kz/trudovoy-codex-2016.html>. – Назва з екрана.
4. Конституция РК, август 1995 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://adilet.zan.kz>. – Назва з екрана.
5. Головачев А. С. Экономика предприятия : учеб. пособие. В 2 ч. Ч. 2 / А. С. Головачев. – Минск : Высш. шк., 2008. – 450 с.
6. Третьяк С. Н. Коммерческая деятельность / С. Н. Третьяк, О. В. Кузнецова, Т. В. Артеменко. – Хабаровск : Изд-во ДВГУПС, 2000.
7. Экономико-математический словарь: Словарь современной экономической науки. – Москва : Дело, 2003.
8. Международный стандарт финансовой отчетности (IAS) 19 «Вознаграждения работникам».
9. Быковская Ю. В. Оплата труда сотрудников органов внутренних дел: сущность, специфика, направления совершенствования // Современная наука: Актуальные проблемы теории и практики. Серия «Экономика и Право». – № 8–9. – 2012 г.

ПРОБЛЕМА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПРАЦІВНИКІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: СТАН ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Ю. А. Костюченко,

*Полтавська державна аграрна академія,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
магістрант*

Ю. О. Романченко,

*Полтавська державна аграрна академія,
доцент кафедри організації обліку та аудиту,
к. е. н., доцент*

Результати праці працівників бюджетних установ, як правило, не дістають втілення у фізичному вимірі продукції, а набувають форми нематеріальних благ.

У бюджетних установах фінансування виплат зарплати здійснюється за окремим КЕКВ 2110 «Оплата праці працівників бюджетних установ», що відповідно до Закону «Про державний бюджет України»

є захищеною статтею видатків. Це означає, що виплати по заробітній платі здійснюються першочергово разом з перерахуванням до фондів обов'язкових платежів.

Оплата праці працівників – це трудовий дохід працівника залежно від кількості та якості затраченої ним корисної праці, який виплачується працевластувачем у вигляді заробітної плати в грошовій або натуральній формі.

Для виплатити заробітної плати працівникам, бухгалтеру необхідно зробити необхідні нарахування на неї та оподаткування. Нарахування на оплату праці – це платіж, який сплачує роботодавець. Цим податком обкладаються практично всі виплати найманим працівникам. В Україні цей податок називається єдиний соціальний внесок. Він включає в себе повний соціальний пакет, законодавчо передбачений нашою державою. Встановлено єдину ставку нарахування ЄСВ, розмір якої дорівнює 22 % від нарахованого доходу. Ставка застосовується для всіх видів заробітної плати, допомоги з тимчасової непрацездатності та по вагітності та пологах. Виняток становить заробітна плата, яка нараховується працівникам-інвалідам. Для них ставка залишилася без змін на рівні 8,41 %.

Проте актуальною залишається проблема визначення доплат і надбавок до посадового окладу в умовах обмеженого фінансування бюджетних установ.

Закон України «Про державний бюджет України на 2017 рік [2]» визначає суми мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму на звітний рік, що є важелем державного регулювання трудових доходів працівників. Мінімальну зарплату встановлено у місячному розмірі, що відповідає прожитковому мінімуму, який на працездатних осіб станом на 1 січня 2017 року було встановлено у розмірі 3 200 грн. Проте якщо брати до уваги Єдину тарифну сітку, то мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) в бюджетній сфері залишається на рівні прожиткового мінімуму, тобто 1 600 грн.

При цьому керівникам установ, закладів й організацій окремих галузей бюджетної сфери доручено забезпечити: установлення з 1 січня 2017 року в штатному розписі нових розмірів посадових окладів, визначених виходячи з розміру посадового окладу (тарифної ставки) працівника 1-го тарифного розряду ЄТС на рівні 1 600 грн; диференціацію зарплати працівників, які отримують заробітну плату на рівні мінімальної в межах фонду оплати праці, шляхом установлення доплат, надбавок, премій з урахуванням складності, відповідальності й умов виконуваної роботи, кваліфікації працівника, результатів його роботи. Однак, як виконувати останній пункт, не пояснено. Якщо працівнику з 1-шим тарифним розрядом установити посадовий оклад у

1 600 грн, а решти надбавок або доплат він не має в силу законодавчих норм, то йому доведеться провести доплату до рівня мінімальної зарплати в розмірі 1 600 грн (3 200 грн – 1 600 грн). Натомість для працівника 5-го тарифного розряду з посадовим окладом 2 176 грн і, приміром, установивши йому надбавку за напруженість у роботі 50 %, зарплата сумарно сягатиме: $2\,176 \text{ грн} + 2\,176 \text{ грн} \times 50 \% = 3\,264 \text{ грн}$. Цей показник більший, аніж мінімальна зарплата, тож жодних доплат до її рівня не проводиться.

Отже, у такому варіанті диференціація між зарплатами 1-го та 5-го тарифних розрядів становитиме 64 грн (3 264 грн – 3 200 грн). Як наслідок, оклади працівників 1–11 тарифних ставок з початку 2017 року стали прирівняними та меншими за мінімальну зарплату, що викликало достатньо суперечок та спротиву.

Таким чином, деякі урядовці виступили з ініціативою визнати неконституційною норму, за якою з 2017 року мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) встановлюється в розмірі, не меншому за прожитковий мінімум, установлений для працездатних осіб на 1 січня календарного року [4].

Як аргумент вказується, що до набрання чинності у 2017 році Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 06.12.2016 р. № 1774-VIII [1] було встановлено, що тарифна сітка (схема посадових окладів) формується на основі тарифної ставки робітника 1-го розряду, яка встановлюється в розмірі, що перевищує законодавчо визначений розмір мінімальної заробітної плати. Під час прийняття нових законів або внесення змін до чинних законів не допускається звуження змісту й обсягу наявних прав і свобод відповідно до ч. 3 ст. 22 Конституції України [3]. Тож законодавчу норму, яка зменшує мінімальні посадові оклади, варто визнати неконституційною.

Отже, урядовцями вже підготовлено та подано Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення мінімальних розмірів ставок (окладів) заробітної плати та підвищення розміру заробітної плати... [5].

Дійсно актуальними на сьогодні є розробка Проекту, оскільки ним пропонується встановити, що мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка) встановлюється у розмірі, не меншому за встановлений розмір мінімальної заробітної плати, а не прожиткового мінімуму, як це є зараз. Такі зміни матимуть наслідком створення умов для справедливого підвищення розмірів заробітних плат усіх працівників.

Таким чином, збільшення зарплати в цих установах, організаціях чи підприємствах сприятиме збільшенню податкових надходжень у бюджет. А це дасть змогу підняти пенсії і зарплати працівникам бюджетної сфери, сприятиме створенню нових робочих місць.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України [Електронний ресурс] : Закон України від 06 груд. 2016 р. № 1774-VIII / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Про державний бюджет України на 2017 рік [Електронний ресурс] : Закон України від 21 груд. 2016 р. № 1801-VIII / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
3. Конституція України № 254к/96-ВР від 28 черв. 1996 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
4. Нардепи спробують визнати неконституційною норму про мінімальний посадовий оклад на рівні прожиткового мінімуму [Електронний ресурс] / Бухгалтер 911. – Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua/news/oplata-praczi/nardepi-sprobuyut-viznati-nekonstitutsiynou-normu-pro-minimalniy/>. – Назва з екрана.
5. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення мінімальних розмірів ставок (окладів) заробітної плати та підвищення розміру заробітної плати на підприємствах, які реалізують більше 50 відсотків виробленої ними продукції, товарів, робіт, послуг за межі митної території України (експорт) від 14 бер. 2017 р. № 6190 [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc41?pf3511=61341>. – Назва з екрана.

НОРМАТИВНИЙ СУПРОВІД ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

В. І. Регей,

*Полтавська державна аграрна академія,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
магістрант*

Ю. О. Романченко,

*Полтавська державна аграрна академія,
доцент кафедри організації обліку та аудиту,
к. е. н., доцент*

Особливої актуальності набуває нормативний супровід через призму проведених реформ в обліку державного сектору та запровадження низки нових нормативних документів.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку та розкриття у фінансовій звітності інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в

основні засоби для бюджетних установ визначені у НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» [3].

Так, об'єкт основних засобів визнається активом, коли: існує ймовірність отримання майбутніх економічних вигід, пов'язаних з його використанням або він має потенціал корисності для суспільства; і вартість об'єкта основних засобів може бути визначена.

Проте, на відміну від свого «попередника», у НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» відсутній поділ груп основних засобів на підгрупи та відсутній опис складу підгруп основних засобів. Така інформація є в Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектора № 11 [1], які застосовуються установами для відображення у бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи визнані НП(С)БОДС 121 «Основні засоби».

З початку 2017 р. у зв'язку з введенням в дію нового Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі № 1203 [4] та Порядку застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі № 1219 [5] порядок відображення в бухгалтерському обліку основних засобів дещо змінився.

Так, бюджетні установи з початку 2017 р. відображають в обліку наявні основні засоби на субрахунку 101 «Основні засоби та інвестиційна нерухомість розпорядників бюджетних коштів» до рахунку 10 «Основні засоби».

Нововведенням 2017 року також є застосування установами окремого субрахунку, на якому ведуть облік коштів для придбання, модернізації, реконструкції, реставрації тощо основних засобів та інших необоротних активів – 5411 «Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів». За кредитом цього рахунку відображають отримання коштів на фінансування заходів цільового призначення або вилучення з бюджетних асигнувань цільового фінансування суми поточних витрат, що включаються до вартості об'єкта основних засобів, а за дебетом рахунку відображають зменшення цільового фінансування на створення (придбання) основних засобів, на суму внесеного капіталу внаслідок оприбуткування активів розпорядником бюджетних коштів.

Отримання цільового фінансування для придбання основних засобів та/або їх поліпшення слід відображати такою проводкою: за дебетом 2313 «Реєстраційні рахунки» та за кредитом 5411 «Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів».

Рахунок 13 «Капітальні інвестиції» застосовують для накопичення витрат, пов'язаних з придбанням або створенням об'єктів капітальних

інвестицій, до моменту їх введення в експлуатацію. Починаючи з 2017 р. операцію фондування під час надходження основних засобів бюджетні установи в обліку не проводять. При введенні основних засобів в експлуатацію всі видатки, накопичені на рахунку 13 «Капітальні інвестиції», списують з одночасним складанням Акта введення в експлуатацію основних засобів. При цьому зарахування об'єктів капітальних інвестицій до складу основних засобів, інших необоротних активів зазначають такою кореспонденцією: за дебетом рахунку 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи» та за кредитом субрахунків 1311 «Капітальні інвестиції в основні засоби», 1312 «Капітальні інвестиції в інші необоротні матеріальні активи».

При складанні типових форм з обліку та списання основних засобів слід керуватися наказом Міністерства фінансів України № 818 [2]. Врахувавши наявність реквізитів, передбачених цим наказом, установи відповідно до галузевих особливостей можуть розробляти власні форми для оформлення операцій з надходження, руху та вибуття основних засобів та затверджувати їх у розпорядчому документі про організацію бухгалтерського обліку.

Список використаних інформаційних джерел

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, затверджені наказом МФУ № 11 від 23 січ. 2015 р. [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://buhbudget.com.ua>. – Назва з екрана.
2. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання [Електронний ресурс]: Наказ МФУ від 13 верес. 2016 р. № 818. – Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua>. – Назва з екрана.
3. Національний стандарт (положення) бухгалтерського обліку державного сектору 121 «Основні засоби», затверджене наказом МФУ від 12 жовт. 2010 р. № 1202 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua>. – Назва з екрана.
4. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 31 груд. 2013 р. № 1203 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
5. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 29 груд. 2015 р. № 1219 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua>. – Назва з екрана.

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

А. Д. Балла

*Київський національний торговельно-економічний університет
напряв підготовки «Облік і аудит»
студент*

Т. В. Ігнатенко

*Київський національний торговельно-економічний університет
старший викладач, к. е. н.
науковий керівник*

На сьогодні проблеми формування та обліку фінансових результатів набувають актуальності і це обумовлює необхідність поглибленого вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду, пошуку напрямків удосконалення обліку та посилення контролю за повнотою отримання доходів, економією витрат та формуванням прибутку (збитку). Вона торкається таких життєво-важливих для будь-якого підприємства аспектів, як вільна орієнтація у фінансовому житті суб'єкта господарської діяльності, що дає можливість планувати подальший розвиток, визначати поточне положення справ, ідентифікувати причини виникнення тієї чи іншої ситуації.

Основним показником результативності виступає одержаний прибуток. Показник прибутку є джерелом сплати податків. Прибуток впливає на зміцнення фінансового стану підприємства за будь-якої форми власності. Він є не лише джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, а й джерелом формування бюджетних ресурсів держави. Прибуток як кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства складає різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво й реалізацію продукції.

Вихідним моментом при визначенні фінансового результату – є розрахунок результату, що відображає ефективність використання вкладеного власником капіталу. При цьому прибуток трактується як складова власного капіталу, тобто його приріст протягом певного часу; виробничі ресурси розглядаються не за їх місцем у процесі розширеного відтворення, а за строком повернення вкладених у них коштів (необоротні й оборотні); сама діяльність – не як сукупність процесів розширеного відтворення, а як витрачання вкладеного капіталу (власного й залученого) з метою його збільшення. Виходячи з цього використовуються два методи визначення фінансового результату:

– балансовий метод. Згідно з цим методом фінансовий результат визначається на підставі основного балансового рівняння, за яким величина активу підприємства відповідає сумі власного капіталу та зобов'язань суб'єкта господарювання. За такого підходу, показник

фінансового результату буде відображати зміну вартості чистих активів протягом звітного періоду;

– метод «витрати – випуск» в основу якого покладено модель В. Леонтьєва. Визначення фінансового результату проводиться шляхом порівняння доходів та витрат діяльності підприємства, з наступними коригуванням даної різниці на суму зміни залишків запасів та вартості незавершеного будівництва впродовж звітного періоду.

Найбільшого поширення в міжнародному досвіді набув метод «витрати – випуск». Дана тенденція є також характерною і для бухгалтерської системи України. У той час як балансовий метод залишається більш характерним для підприємств малого бізнесу в умовах спрощеного оподаткування.

Дотримання законодавчих норм та принципів обліку формує інформаційне середовище даних про фінансові результати. Основним джерелом яких є записи в реєстрах обліку по рахунку 79 «Фінансові результати» та форма № 2 «Звіт про фінансові результати» фінансової звітності підприємства.

Процес формування фінансових результатів починається зі здійснення господарських операцій підприємства (дані оперативного обліку), формування результатів основної діяльності підприємства (дані управлінського обліку) та визначення чистого прибутку/збитку, нульового результату та формування форми № 2 «Звіт про фінансові результати» (дані фінансового обліку). Кожен рівень інформаційного потоку характеризується відповідними показниками результативності та користувачами, які їх потребують.

Методика визначення чистого прибутку/збитку за звітний період (НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності») здійснюється порівнянням доходів і витрат від звичайної діяльності та надзвичайних подій. Вона структурно представлена у вигляді форми № 2 «Звіт про фінансові результати».

Отже, система обліку фінансових результатів є необхідною та важливою частиною функціонування підприємств. Формування фінансових результатів визначається широким колом факторів, які віддзеркалюють усі аспекти фінансово-господарської діяльності підприємств. При цьому недоцільно і неможливо поділяти ці фактори на основні та другорядні. Кожен з них може як забезпечити високий рівень прибутку, так і спричинити істотні збитки.

Спирваючись на досвід зарубіжних та говорячи про методи, можна зробити висновок, що для бухгалтерського обліку застосування методу «витрати – випуск» є найбільш доцільним, з точки зору достовірності й точності формування облікових даних про фінансовий результат господарської діяльності.

Дослідження питань щодо формування та обліку фінансових результатів діяльності є досить актуальними і багато в чому їх вирішення вплине на зміцнення економічного стану підприємства

Запозичення міжнародного досвіду допоможе Україні стимулювати розвиток підприємств, що в свою чергу принесе позитивний результат для економіки країни в цілому.

Список використаних інформаційних джерел

1. Висока О. Є. Економічна сутність прибутку та концепції його формування / О. Є. Висока // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 65–69.
2. Лебедзевич Я. В. Фінансові результати та їх контроль в системі бухгалтерського обліку: методологія і практика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Я. В. Лебедзевич. – Київ, 2002. – 20 с.
3. Лучко М. Р. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. / М. Р. Лучко, І. Д. Бенько. – Київ : Знання, 2006. – 311 с.
4. Малюга Н. М. Прибуток як економічна категорія та об'єкт бухгалтерського обліку / Н. М. Малюга // Вісник ЖДТУ. – 2004. – № 2 (28). – С. 119–130.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. № 996. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Назва з екрана.
6. Загальні вимоги до фінансової звітності [Електронний ресурс] : Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. – Назва з екрана.

РЕЗЕРВНИЙ КАПІТАЛ: ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІК

Т. І. Тесленко

*Університет державної фіскальної служби України,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
к. е. н., доцент*

В процесі діяльності підприємство використовує різноманітні активи, джерелами утворення яких є власний та залучений капітал. У світовій практиці поняття «капітал» визначається як різниця між активами та зобов'язаннями підприємства. У вітчизняній обліковій практиці згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5] власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Згідно Концептуальної основи (п. 4.20–4.23) [3] до складу власного капіталу включаються: кошти, внесені акціонерами (zareєстрований або статутний капітал); нерозподілений прибуток; резерви, які відображають асигнування нерозподіленого прибутку. Щодо резервів, то у міжнародній практиці виділяють нормативні резерви, тобто передбачені законодавством (в Україні таким є, наприклад, резервний капітал) та ненормативні (створені на основі рішення власників підприємства, наприклад, фонди соціального чи виробничого розвитку підприємства); резерви, які відображають коригування збереження капіталу (до них можуть належати суми дооцінок або сума емісійного доходу).

У вітчизняній обліковій практиці згідно Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності (п. 2.43) [4] у статті «Резервний капітал» наводиться сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства. В Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [1] наводиться аналогічне визначення резервного капіталу.

Резервний капітал є тою часткою нерозподіленого прибутку, яка відрізняється практично тільки заборонаю його використання на розподіл дивідендів за простими акціями. У акціонерному товаристві резервний капітал створюється для покриття збитків товариства, а також для виплати дивідендів за привілейованими акціями. Законами можуть бути додатково передбачені також інші напрями використання резервного капіталу.

Для узагальнення інформації про стан та рух резервного капіталу підприємства, створеного відповідно до чинного законодавства та установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку призначено рахунок 43 «Резервний капітал» [1].

Згідно Інструкції [1] виходячи з наведеної кореспонденції рахунку 43 «Резервний капітал», він створюється і збільшується за рахунок прибутку і додаткового капіталу, а використовується на поповнення зареєстрованого капіталу, покриття збитків та для розрахунків з учасниками. Звідси виникає питання, а де беруться кошти для покриття збитків, збільшення зареєстрованого капіталу та виплати дивідендів акціонерам за привілейованими акціями у випадку відсутності прибутку.

Щорічне відрахування прибутку до резервного капіталу здійснюється підприємствами суто у вигляді розрахунку, тобто має теоре-

тичний характер ніж практичний [2]. Оскільки резервний капітал виконує роль внутрішнього страхового фонду підприємства, на нашу думку, він повинен бути підтверджений активами у вигляді грошових коштів або їх еквівалентів.

Існують пропозиції [2] щодо розміщення коштів, направлених на створення резервного капіталу, на депозитних рахунках як поточних так і довгострокових, з відображенням цих операцій відповідно на рахунках 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» та 313 «Інші рахунки в банках» в національній валюті. Таке розміщення коштів, направлених на формування резервного капіталу буде приносити підприємству дохід у вигляді відсотків по депозитах. Також, вважаємо за доцільне розміщувати кошти направлені на формування резервного капіталу у цінних паперах інших підприємств, що також буде приносити підприємству дохід у вигляді відсотків та позитивної різниці між вартістю їх придбання та реалізації.

Отже, вважаємо за необхідне здійснювати відрахування прибутку на створення резервного капіталу не тільки формально, шляхом проведення розрахунку, а й підтверджувати його наявність на підприємстві ліквідними активами з подальшим відображенням таких операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

Список використаних інформаційних джерел

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом МФУ від 30.11.99 р. № 291.
2. Коваль Л. В. Резервний капітал як внутрішній страховий фонд підприємства: формування та облік / Л. В. Коваль // Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. – 2012. – Вип. 9(2). – С. 193–198.
3. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_009/page4. – Назва з екрана.
4. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затв. наказом Міністерства фінансів України 28.03.2013 року № 433.
5. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства Фінансів України від 27.06.13 р. № 627 та зареєстровано в Міністерстві 28.02.13 р. № 336/22868.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ ПРОДАЖИ ТОВАРОВ И ПРОДУКТОВ В ТОРГОВЛЕ И ОБЩЕСТВЕННОМ ПИТАНИИ

Ф. И. Тухарь

*Кооперативно-Торговый Университет Молдовы
профессор кафедры «Бухгалтерский учет и аудит»,
д. э. н., профессор*

В. П. Фулга

*Кооперативно-Торговый Университет Молдовы
профессор кафедры «Бухгалтерский учет и аудит»,
к. э. н., доцент*

Ж. И. Метелкин

*Кооперативно-Торговый Университет Молдовы
преподаватель «Бухгалтерский учет и аудит»,
ассистент*

В коммерческих организациях значительный удельный вес в составе оборотных активов занимает товарная масса, учет которой, согласно нормативной базе по бухгалтерскому учету в Республике Молдова, можно вести в количественно-стоимостном, либо только в стоимостном выражении.

Товары в торговых организациях, как и другие товарно-материальные запасы, оцениваются по мере их приобретения по первоначальной (исторической) стоимости. По данной стоимости или по переоцененной (если производилась переоценка) стоимости учитываются товары в бухгалтерском балансе.

Однако Национальный Стандарт Бухгалтерского Учета (НСБУ) «Запасы» предусматривает, что в зависимости от специфики деятельности субъекта, для оценки запасов в течение отчетного периода может быть использован один из методов: метод нормативных затрат (нормативный метод) либо метод розничных цен.

Последний метод характерен для системы розничных торговых предприятий, у которых высокая скорость оборачиваемости и большой ассортимент товарных запасов. В данной статье основное внимание будет уделено проблемам ценообразования в розничных торговых организациях и учету розничных продаж в целях достоверного определения их финансовых результатов.

В отличие от других видов деятельности, на предприятиях торговли и общественного питания текущие активы (товары, продукты и приготовленные изделия) в текущем учете отражаются не по балансовой стоимости (себестоимости), а по розничным ценам. Поэтому возникает необходимость изучать некоторые оперативные методы ценообразования на товары и приготовленную продукцию в общественном питании, учитывая при этом и требования экономического закона

«спрос и предложение» и финансовые интересы предприятия по накоплению прибыли.

При использовании инструментов бухгалтерского учета и экономического анализа в ценообразовании следует иметь в виду, что при исчислении розничных продажных цен по каждому виду товара или продукта, предназначенного для продажи через предприятия розничной торговли и общественного питания, кроме торговой надбавки (наценки) добавляется сумма НДС, которая подлежит перечислению в бюджет. На предприятиях оптовой торговли (оптовая база, посреднические торговые единицы с другими формами организации и собственности) сбытовые цены образуются, обычно, в момент продажи товаров на основе сопроводительных документов, оформляемых при отпуске. Отсюда следует, что окончательные расчетные цены с покупателями, в том числе с НДС или без НДС, обычно предусматриваются в договорах, заключаемых между экономическими агентами.

Известно, что отпускная цена, устанавливаемая на товары, должна покрывать их себестоимость (покупная цена плюс транспортные и таможенные расходы), общие и административные расходы, расходы на реализацию и другие операционные расходы, а часть этой цены (чистая прибыль) надлежит остаться предприятию для образования собственного капитала и обеспечения рентабельности предприятия. В этих целях предприятие устанавливает продажную цену путем определения торговой надбавки в процентном соотношении к продажной цене, так называемой коммерческой маржи, что дает возможность сравнить её уровень с уровнем расходов в торговле и определить тем самым уровень рентабельности для каждого вида товара.

Так, если предположить, что уровень операционных расходов составляет 18 %, а уровень рентабельности (прибыльности) ожидается в размере 6 %, то уровень торговой надбавки к сумме продаж должен быть установлен в размере как минимум 24 % (18+6)).

Уровневые размеры предприятия будут определять по формулам:

$$\text{Уровень расходов} = \frac{\sum \square \text{операционных расходов}}{\sum \square \text{продаж (в том числе НДС)}} \times 100 \quad 18 \%$$

$$\text{Уровень рентабельности} = \frac{\sum \square \text{прибыли}}{\sum \square \text{продаж (в том числе НДС)}} \times 100 \quad 6 \%$$

$$\text{Уровень торговой надбавки} = \frac{\sum \square (\text{операционных расходов} + \text{прибыль})}{\sum \square \text{продаж (в том числе НДС)}} \times 100 \quad 24 \%$$

Исходя из уровня торговой надбавки к продажной цене (маржи) при 20 %-ой ставке НДС определяем розничную продажную цену на конкретный товар по формуле:

$$X = C + aX + X / 6,$$

где X – продажная цена единицы товара,

C – покупная цена,

a – уровень торговой надбавки к продажной цене товара (продукции),

$X / 6$ – расчетная сумма НДС в цене товара при его 20 %-ой ставке.

Преобразуя формулу цены, получим:

$$X = \frac{C}{5/6 - a} \text{ или } X = \frac{C}{0,8333 - a}.$$

При покупной цене товара в сумме 20 лей за единицу и 24 %-ой торговой надбавке со ставкой НДС в размере 20 %, получим:

$$X = \frac{20}{0,8333 - 0,24} 100\% = 33,71 \text{ лей.}$$

Использование формул ценообразования и преобразования торговых надбавок с ориентацией на уровень рентабельности позволит оперативно решать проблемы эффективности продаж, обеспечивая маневренность в зависимости от динамического состояния уровня операционных расходов торгового предприятия и предприятия общественного питания.

Список использованных информационных источников

1. Закон Республики Молдова о бухгалтерском учете № 113-XVI от 27.04.2007. Monitorul Oficial al Republicii Moldova № 90–93 от 29.06.2007.
2. Национальные стандарты бухгалтерского учета, утвержденные Приказом Министерства финансов Республики Молдова № 118 от 06.08.2013. Monitorul Oficial al Republicii Moldova № 233-237 от 22.10.2013.
3. Хендриксен У. С. Теория бухгалтерского учета : пер. с англ. / Хендриксен У. С., Ван Бреда И. Ф. ; под редакцией профессора Я. В. Соколова. – Москва : Финансы и статистика, 2000. – 576 с.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ АНАЛИЗА ДОХОДОВ ОРГАНИЗАЦИИ

П. Г. Пономаренко

*Учреждение образования
«Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации»
заведующий кафедрой бухгалтерского учета,
к. э. н., доцент*

Е. П. Пономаренко

*Учреждение образования
«Гомельский государственный технический университет
имени П. О. Сухого»,
доцент кафедры «Экономика»,
к. э. н., доцент*

Доходы организации, наряду с расходами, выступают в качестве факторов формирования ее конечного финансового результата. В связи с этим особую актуальность имеют вопросы создания эффективного механизма управления ими, цель которого заключается в обеспечении превышения доходов над расходами организации. Первоочередная роль в решении этих вопросов отводится развитию методик анализа доходов и расходов как важнейшего источника информационного обеспечения системы управления.

Как показывают исследования, в учебной и научной литературе по экономическому анализу на сегодняшний день разработаны методики анализа доходов и расходов, основанные на изучении данных отчета о прибылях и убытках. Они включают оценку структуры доходов и расходов, их динамики и влияния на финансовые результаты организации [1]. В литературе также представлены методики анализа доходов и расходов от реализации продукции, товаров, работ и услуг применительно к отдельным отраслям экономики. Однако для целей менеджмента нужна методика анализа, которая позволит оценить способность организации систематически генерировать доходы в объеме, достаточном для обеспечения рентабельной работы.

В рамках решения обозначенной проблемы предлагаем усовершенствовать существующую методику анализа доходов, дополнив перечень составляющих ее аналитических процедур оценкой качества доходов организации. В настоящее время в литературе предлагаются различные методики оценки качества прибыли организации [2]. Однако учитывая тот факт, что финансовый результат является расчетным показателем, логично предположить, что качество прибыли зависит от стабильности получения доходов и их соотношения с расходами организации. Поэтому для повышения эффективности системы

управления финансовыми результатами организации необходима оценка качества ее доходов.

По нашему мнению, понятие «качество доходов» является комплексным и определяется рядом характеристик, таких как оптимальность и стабильность структуры доходов; устойчивость темпов роста доходов по основной текущей деятельности; ритмичность и равномерность их формирования; достаточность доходов для возмещения расходов. Оценка соответствия доходов каждой из перечисленных характеристик предлагаем осуществлять с использованием экономических показателей, которые рассмотрены в данной публикации.

Качество доходов организации определяется, в первую очередь, их структурой, в частности долей доходов по основной текущей деятельности и прочих доходов по текущей деятельности. Оптимальной с точки зрения регулярности получения организацией доходов является их структура с преобладанием удельного веса доходов по основной текущей деятельности, так как этот вид доходов отличается стабильностью формирования.

Также качество доходов организации характеризует устойчивость их структуры, то есть процентного соотношения отдельных видов доходов. Если на протяжении достаточно длительного времени сохраняется оптимальная структура доходов, то их качество оценивается как достаточно высокое.

В процессе исследования качества доходов необходимо оценить стабильность темпов их роста на протяжении нескольких отчетных периодов. Учитывая тот факт, что в развивающейся рыночной экономике изменение стоимостных показателей во многом обуславливается влиянием инфляционных процессов, для объективной оценки устойчивости темпов роста доходов целесообразно исключить влияние инфляционного фактора.

Важными характеристиками, по которым можно судить о качестве доходов, являются равномерность и ритмичность формирования выручки от реализации продукции, товаров, работ и услуг, за исключением тех случаев, когда она подвержена сезонным колебаниям. Полагаем, что в качестве показателей ритмичности могут использоваться среднее квадратическое отклонение и коэффициент вариации. Равномерность формирования доходов можно оценить на основе расчета удельных весов доходов, полученных за определенные отчетные периоды (месяцы, кварталы), в общей их сумме за год.

Не менее важной характеристикой качества доходов является их достаточность для возмещения понесенных расходов. По нашему мнению, ее целесообразно оценивать по направлениям деятельности организации (текущая, инвестиционная, финансовая) и отдельно по основной текущей деятельности. Абсолютным показателем возме-

шения расходов по каждому направлению деятельности служит финансовый результат. Степень возмещения расходов отражают одноименные коэффициенты, определяемые путем сопоставления соответствующих (или «связанных» между собой) доходов и расходов. Как один из вариантов, для оценки достаточности доходов предлагается использовать показатель «запас финансовой безопасности», который характеризует превышение фактической выручки от реализации продукции, товаров, работ и услуг над ее расчетной величиной в точке безубыточности в процентах.

Расчет перечисленных выше показателей и их сравнение с плановыми или показателями прошлого года позволяет определить изменение качества доходов отчетного периода по сравнению с базисом. Однако общая оценка качества доходов при этом не достигается. Для решения этой проблемы предлагаем использовать скоринговые модели (от англ. scoring – подсчет очков в игре). Эти модели позволяют при отсутствии возможности установить качество доходов организации отнести ее к одной из классификационных групп с учетом риска потери ею доходов, если известны экономические показатели характеризующие качество доходов.

Для создания скоринговой модели отбираются наиболее существенные показатели, отражающие различные характеристики качества доходов. На основе скоринговой модели рассчитывается интегральный показатель путем суммирования балльной оценки каждого из показателей, применяемых для оценки качества доходов. При этом балльная оценка определяется исходя из фактического уровня показателя качества доходов и его рейтинга, выраженного в баллах на основе экспертных оценок. Принадлежность организации к какой-либо группе устанавливается на основе сопоставления интегрального показателя качества доходов с границами, установленными для отдельных групп (в баллах).

Использование в анализе доходов скоринговых моделей оценки качества доходов дает возможность определить не только текущую, но и потенциальную способность организации генерировать доходы. Данная информация позволит менеджерам обосновать и принять решения по изменению стратегии управления доходами.

Список использованных информационных источников

1. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций [Текст] / А. Д. Шеремет, Е. В. Негашев. – Москва : ИНФРА-М, 2006. – 237 с.
2. Косолапова М. В. Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности [Текст] : учебник / М. В. Косолапова, В. А. Свободин. – Москва : ИТК «Дашков и К», 2012. – 248 с.

ECONOMIC CONTENTS AND CLASSIFICATION OF INTANGIBLE ASSETS

N. A. Churiy

*Donetsk state agricultural science station NAAS of Ukraine
Senior Researcher*

From the economic point of view an asset can be defined as a resource controlled by the enterprise as a result of past transactions or investments, and which is expected to generate future economic benefits.

Intangible assets are the most important economic resources of an entity because in terms of their analysis of the technical, material and financial – of her evolution over time and the ability of continuous development. According to IAS 38 "intangible assets" – an intangible asset is a actively monetary, identified, material, without physical substance with economic value, which is contained in a legal and contractual rights [1, p. 42].

Currently, intellectual capital and intangible assets are the key factor in the profitability of the company, are fundamental to success. In the new economic competition, knowledge assets provide a sustainable competitive advantage [1, p. 43].

Intangibles include all economic values of investment that does not dress up the physical form of the material goods, used in your own organization or entrusted to third parties to be used by them. 15.

Even if they don't dress up a concrete material form, intangible assets are valuable to a company and can be critical to the success or failure in the long run. For example, an international renowned company like Coke Cola, would not be as profitable if the brand name would not have been recognized all over the world [2, p. 301].

Consider the first classification that shares the intangible assets into three groups:

- computerized information (software and databases);
- innovative property (such as copyright, designs or models, trademarks, and scientific research and development and unscientific);
- economic competence (including our own brand, firm specific human capital aspects of advertising and marketing, networks linking individuals and institutions and organization of know-how, which will increase the efficiency of enterprises) [1, p. 45].

Classification according to OMFP no. 3055/2009 for Regulating the European Directive and IAS 38 "intangible assets" is presented in Figure 1.

We can make the distinction between technological and intangible assets. Technological intangible assets are based on the ability of an entity to produce goods or provide services, and the marketing is based on the company's relationship with its potential market and trade.

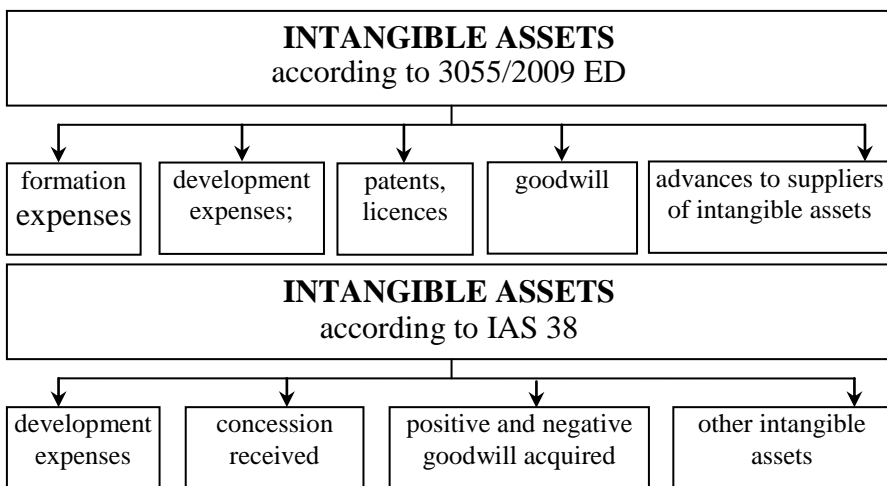

Figure 1. Classification of intangible assets

The difference between the two types of intangible assets is presented in Table 1.

Table 1 – The structure of a company’s intangible assets

		technological intangible assets	marketing intangible assets
underlying asset		technology product knowledge the ability of employees computer programs management ability	reputation credibility bank standing customer lists distribution network contracts relations - partnership
intellectual property rights	registered	patents models, drawings copyright	brands trade name franchise
	unregistered	know – how information manufacturing secrets improvement projects	market information information about clients commercial strategies

The table shows that technology encompasses the business carried out basic assets shall be based on the existing relationship on the market which have arisen as a result of commercial potential. Intellectual property rights are considered to be a special category of intangible assets. They can be so registrable, legally protected, having a high potential of being traded on the market, as well as non-registered companies can bring profit but are not directly marketable [1, p. 47].

Analyzing all classifications presented to identify advantages and drawbacks depending on the manner in which they were drawn up.

Note that the most important are the approaches of International Accounting Standards, international financial reporting Standards and the International standards and assessment.

List of used information sources

1. Vidrascu Paula–Angela. The complexity classification of intangible assets / Paula–Angela Vidrascu // Hyperion Economic Journal. – 2013. – № 1(1). – P. 42–50.
2. Baruch Lev. Intangible Assets: Concepts and Measurements / Lev Baruch // Encyclopedia of Social Measurement. – 2005. – № 2. – P. 299–305.
3. Банасько Т. М. Проблеми та перспективи дослідження нематеріальних активів в Україні / Т. М. Банасько // Економіст. – 2010. – № 2. – С. 30–33.

ТРЕНДОВИЙ АНАЛІЗ ЯК МЕТОД УПРАВЛІННЯ ДОХОДОМ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Т. В. Чижик

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
напрямок підготовки «Облік і аудит»
бакалавр*

Н. І. Самбурська

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н.,
науковий керівник*

Одним із індикаторів розвитку підприємства є дохід від реалізації продукції. З одного боку, за рахунок цього показника можна планувати фінансовий результат, а отже, і рентабельність, а з іншого, – він є першим етапом на шляху розробки планів забезпечення виробничого процесу. Утім, побудову та вибір тренда часто сприймають як фор-

мальність, хоча виділення трендів, що корелюють із динамікою реальних факторів, які, в свою чергу, впливають на прогнози, підвищуючи їх достовірність, робить їх більш зрозумілими для сприйняття. У контексті потреб управління сільськогосподарськими підприємствами набувають актуальності математичні методи, що практично позбавлені суб'єктивізму та надають можливості для прогнозування результативних показників.

Під час побудови лінійного графіка доходу від реалізації суб'єкта дослідження – ТОВ «Агрофірма Миколаївка» спостерігалися як незначні коливання, так і постійна зміна швидкості перетворень, що зумовлено специфікою діяльності сільськогосподарських підприємств. Серед факторів, що впливають на динаміку доходу від реалізації сільськогосподарської продукції можна виділити нестачу власних коштів для здійснення фінансово-господарської діяльності, недостатню забезпеченість та зношеність матеріально-технічної бази, тобто періодичність проведення ремонтів; наявність на ринку дешевших імпортних продуктів харчування низької якості та за низкими цінами; сезонність виробництва. Всі вони впливають на достовірність показника тренду. При цьому при прогнозуванні використано лінійну, логарифмічну, степеневою, поліноміальну та експоненційну функції тренду.

Початковий їхній вигляд представлено у табл. 1

Таблиця 1 – Рівняння ліній тренду для ТОВ «Агрофірма Миколаївка»

Тренд	Рівняння	Коефіцієнт детермінації
1. Лінійний	$Y = 2\,541 + 219,03X$	0,795
2. Логарифмічний	$Y = 2\,306,2 + 995,73\ln(x)$	0,722
3. Степеневий	$Y = 2\,482,4x^{0,27}$	0,736
4. Поліноміальний	$Y = 2\,714,1 + 39,057X + 39,466X^2 - 2,2506X^3$	0,805
5. Експоненційний	$Y = 2\,660e^{0,06x}$	0,784

З метою підвищення надійності моделі тренду, виявлення величини циклу, сезонності автором використано адитивну модель прогнозування, яку представлено у вигляді формули (1):

$$Y = T + S \pm E, \quad (1)$$

де T – прогнозований показник (тренд);

S – сезонна складова;

E – похибка прогнозу.

У результаті розрахунків виявлено, що найбільш точними моделями, які мають найменший вплив випадкової складової є 2 – модель із степеневим трендом та модель із лінійним трендом. Точність цих моделей вдалося підвищити: точність моделі з лінійним трендом найвища до 90,0 %; зі степеневим – 82,2 %.

Результати розрахунків наведено у табл. 2 та рис. 1.

Таблиця 2 – Прогнозні значення чистого доходу від реалізації продукції на 2016 р. для ТОВ «Агрофірма Миколаївка», тис. грн

Тренд на 2016 р.	Лінійний тренд	Сезонна компонента	Прогнозні значення	Довірчий інтервал	
				-	+
1 кв.	5 323,65	1 120,47	6 444,12	6 366,69	6 521,54
2 кв.	5 540,04	-61,40	5 478,64	5 412,82	5 544,46
3 кв.	5 756,44	-446,31	5 310,13	5 246,330	5 373,92
4 кв.	5 972,84	-612,74	5 360,09	5 295,70	5 424,49

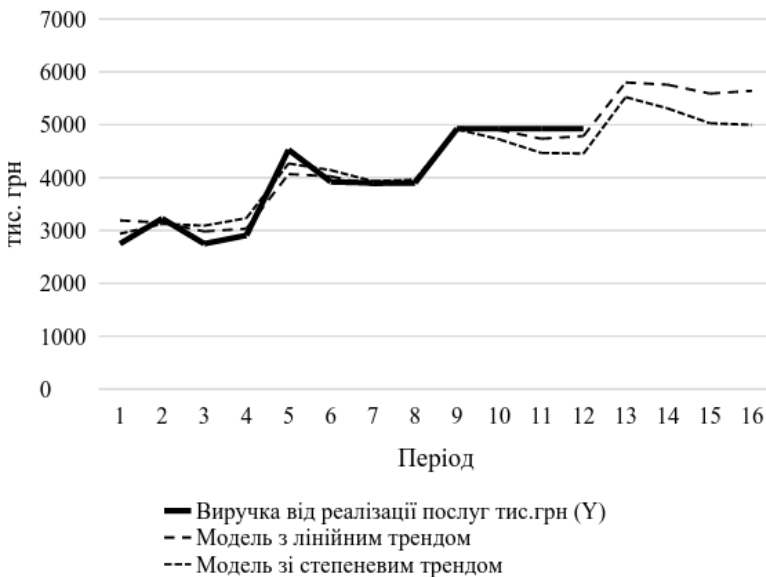

Рисунок 1 – Прогноз виручки від реалізації для ТОВ «Агрофірма Миколаївка» на основі лінійного та степеневого тренду

Таким чином, з метою врахування циклічності досліджуваного ряду з поквартальною періодичністю необхідно застосовувати адитив-

ну модель. Застосування такого алгоритму аналізу дає результати з високим ступенем надійності та з незначними абсолютними та відносними похибками. Застосування поліноміального тренда на початковому етапі прогнозування дозволяє усунути похибки допущені раніше, але на кінцевому етапі потребує ретельної перевірки на відповідність критеріям якості моделі.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВАРТІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

О. В. Карпенко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
професор кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., професор*

О. Г. Шмигленко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
магістрант, спеціальність 071 «Облік і аудит»*

Глобалізаційні процеси, розвиток української економіки, її інтеграція в світову ринкову систему здійснює вплив на систему корпоративного мислення, внаслідок чого все більше українських компаній здійснюють вартісно-орієнтоване управління. Показник вартості підприємства все активніше відіграє свою роль в управлінні, оскільки, він комплексно характеризує стан діяльності підприємства та адекватно відображає його фінансові параметри, економічну ефективність та очікувані перспективи розвитку, виступає орієнтиром, з яким власники та менеджери узгоджують свої рішення.

Основи теорії управління вартістю та оцінки бізнесу поклали наукові праці ще минулого століття, які давали перші визначення фундаментальних підходів до визначення вартості бізнесу. Варто відзначити серед авторів, що розглядають питання оцінки та управління вартістю бізнесу таких науковців як М. Бондар, В. Бівер, Р. Вереккіа, С. Голов, С. Діпіаз, В. Діба, С. Дегьга, В. Жук, Р. Екклз, С. Котарі, Р. Костирко, М. Корягін, В. Костюченко, М. Корінько, П. Куцик, О. Лаговська, В. Ландсман, Б. Лев, Дж. Ольсон, С. Пенманн, Б. Пешеро, І. Плікус, М. Пушкар, К. Редченко, К. Ферріс, Н. Хамфрі, І. Яремко та ін. Вченими зроблено певний внесок у розробку теоретичних, організаційних та методичних питань щодо обліку і аналізу вартості підприємства.

Оцінка сучасних публікацій та опитування керівників та власників підприємств свідчить про те, що проблема формування й оцінки вартості підприємства (оцінки бізнесу) в межах концепції управління вартістю стає дедалі актуальнішою, а її практична значущість стрімко зростає.

Тому нашою метою є привернення уваги фахівців у сфері бухгалтерського обліку до необхідності вирішення завдань, пов'язаних з визначенням вартості підприємства, яка зможе застосовуватися внутрішніми користувачами інформації для оцінювання вартості, а також при формуванні інформації, яка повинна надаватися системою бухгалтерського обліку зовнішнім користувачам про величину вартості підприємства для прийняття ними відповідних рішень.

Зміну методології обліку необхідно починати з врахуванням загальноприйнятих підходів до розуміння категорії «вартість», що сформувалась в результаті тривалого еволюційного процесу під впливом різних економічних шкіл.

Вивчення наукової літератури свідчить про те, що методичні підходи до визначення поняття «вартість» є різними [1–6]. Нам імпонують результати, отримані М. В. Корягіним [3]. Автор пропонує розглядати поняття «вартість підприємства» як об'єктивну величину, яка встановлюється у відповідний час і в певному просторі, за якою може бути здійснена угода купівлі-продажу на активному ринку, що розраховується на підставі сукупного використання облікової та ринкової інформації [3, с. 65].

Важливо розуміти, що вартість – не є здійсненим фактом, який традиційно відображають у фінансовому обліку, а є одночасно вираженням цінності, понесених витрат, ціни власності підприємства в конкретний момент часу відповідно до обраного методу оцінки, що зумовлює наявність певного елемента суб'єктивізму. Проведені дослідження свідчать, що наприклад, в практичній діяльності ПАТ «Миронівський хлібопродукт» виникає потреба у показнику вартості підприємства у випадках: розрахунку ціни, за якою можна придбати підприємство або за якою відбуватиметься злиття з іншим підприємством; розрахунку пропорцій обміну акцій під час об'єднання підприємств; встановлення найбільш ефективного способу збільшення обсягу залученого капіталу; розрахунку межі вартості акцій нової емісії; прийняття рішення про ліквідацію підприємства; оцінки інтелектуального капіталу підприємства тощо.

ПАТ «Миронівський хлібопродукт» (МХП) є компанією-лідером з промислового виробництва курятини в Україні з найбільшою часткою

ринку та високою впізнаваністю бренду її продукції. МХП має вертикальну інтеграцію, яка зменшує залежність МХП від постачальників і цін на сировину, матеріали, інші запаси. Вертикальна інтеграція крім економічної ефективності дозволяє МХП втілювати сувору політику біобезпеки, контролювати як якість вхідної сировини, так і готової продукції, а також забезпечувати безпечність продукції до точок її реалізації.

Оскільки вартість підприємства є комплексним показником, що характеризує як внутрішній стан підприємства, так і вплив на нього зовнішніх чинників, то нами були узагальнені основні види факторів генерування / руйнування вартості, які впливають на вартість МХП, це внутрішні та зовнішні. До внутрішніх факторів віднесено: обсяги виробництва, які постійно нарощуються; рівень застосовуваних технологій, які постійно оновлюються; цінову політику підприємства, що залишається стабільною, сформований імідж, якість і стан факторів виробництва, якість управління, що відповідає європейським стандартам, а до зовнішніх факторів – політичні, ринкові, соціальні та екологічні чинники, період загальної кризи та спадів. Завданням залишається вибір підходів до їх врахування у системі бухгалтерського обліку. Бухгалтерам, економістам-аналітикам МХП відомо, що в процесі оцінки вартості підприємств використовується значна кількість методів і способів такої оцінки. Окремі методи мають модифікації та різновиди, що створює додаткові складності при їх ідентифікації та використанні. У зарубіжній та вітчизняній практиці оцінки вартості майна найбільшого поширення дістали три методичні підходи до оцінки вартості підприємства: доходний; майновий (витратний); ринковий.

Дослідивши основні показники ефективності роботи МХП, які були представлені на їх офіційному сайті, ми дійшли висновку, що найпростішим для МХП є майновий метод. Важливим завданням залишається обґрунтування методів оцінки активів та зобов'язань з урахуванням особливостей діяльності Компанії, послідовне визначення справедливої вартості чистих активів, оцінка рівня прибутковості, врахування впливу чинників ризику на вартість підприємства. Особливої уваги потребують такі ресурси підприємства як інтелектуальні активи, бренд («Наша ряба», ТМ «Легко», ТМ «Башинський», ТМ «Qualiko»), людський капітал. У балансі МХП також не враховано як активи НДДКР, навченість персоналу, хоча ці ресурси приносять дохід їх не беруть до уваги при розрахунку величини прибутку. Виникають складності в оцінці синергетичного ефекту від об'єднання

ресурсів компанії. Для МХП рекомендовано використання в системі обліку концепції EVA, яка сприяє відображенню повної вартості Компанії.

Отже, система бухгалтерського обліку має вдосконалюватися організаційно, щоб розширилось коло об'єктів бухгалтерського спостереження (на балансових та позабалансових рахунках). А також з метою надання достовірної інформації про вартість підприємства необхідно удосконалити методологію облікової оцінки з урахуванням конвергенції міжнародного та вітчизняного нормативно-правового регулювання оцінки та інституціональних змін та забезпечення соціально-відповідального бізнесу й сталого розвитку. Тому актуалізується вимога стандартів обліку щодо дотримання достовірної оцінки об'єктів обліку з урахуванням зміни їх реальної вартості та можливості генерувати грошовий потік. Облікова політика підприємства повинна розроблятися з урахуванням потреб вартісно-орієнтованого управління.

Актуальною залишається методика формування нових форм звітності, в яких би відображалась інформація про збільшення/зменшення вартості підприємств. Оприлюднена облікова інформація про вартість підприємства сприятиме гармонізації економічних інтересів стейкхолдерів. Певні кроки за цим напрямом реалізовано у Звіті про сталий розвиток МХП.

Удосконалення методологічного інструментарію для оцінки фінансових показників на основі ризиків та можливостей компанії, встановлення їх зв'язку з вартістю бізнесу дозволить виявляти тенденції у зміні вартості компанії, а отже покращить якість інформаційно-облікового ресурсу системи бухгалтерського обліку для управління вартістю підприємства. Подальші дослідження будуть зосереджені на організації та методології процесу формування форм стратегічної звітності об'єднаного бізнесу, звітності про додану вартість за сегментами з використанням програмних продуктів, удосконаленні процесу розвитку професійних знань майбутніх бухгалтерів для формування їх професійного судження.

Список використаних інформаційних джерел:

1. Жук В. М. Бухгалтерський облік: шляхи вирішення проблем практики і науки : монографія / В. М. Жук. – Київ : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2012. – 454 с.
2. Диба В. М. Облік і аналіз нематеріальних активів в умовах інституційних змін: теорія і методологія : автореф. дис. на здобуття

наук. ступеня доктор. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / Дибя В'ячеслав Михайлович. – Київ, 2017. – 34 с.

3. Корягін М. В. Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції [Текст] : монографія / М. В. Корягін. – Львів : ЛКА, 2012. – 389 с.
4. Костирко Р. О. Комплексна оцінка вартості підприємства : монографія / Р. О. Костирко, Н. В. Тертична, В. О. Шевчук ; [за заг. ред. д-ра екон. наук, академіка НАН України М. Г. Чумаченка]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : Фактор, 2008. – 278 с.
5. Лаговська О. А. Обліково-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління: теорія та методологія / О. А. Лаговська. – Житомир : ЖДТУ, 2013.– 2012. – 676 с.
6. Плікус І. Й. Концепція вартісно-орієнтованого управління та можливості її використання при обґрунтуванні доцільності санації підприємств / І. Й. Плікус // Фінанси України. – 2011. – № 1. – С. 108–121.

СЕКЦІЯ 3. ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ДОХОДІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

К. В. Довгуша,

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
магістрант*

І. Ю. Кравченко,

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н.*

Сучасні умови ведення бізнесу висувають нові вимоги до інформаційного забезпечення процесу підготовки, прийняття та контролю виконання управлінських рішень, що генерується системою бухгалтерського обліку. Особливо актуальними є питання, пов'язані з необхідністю розробки нових і вдосконаленням уже існуючих механізмів управління доходом і створення для них спеціального інформаційного забезпечення, що потребує застосування новітніх підходів до його формування та адаптації облікових систем відповідно до цих перетворень.

Окремі аспекти управлінського обліку, методика ведення та його організацію відображені у працях зарубіжних і вітчизняних учених-економістів, а саме: О. С. Бородкіна, Ф. Ф. Бутинця, Б. І. Валуєва, М. А. Вахрушиної, С. Ф. Голова, К. Друрі, В. А. Дерія, В. І. Єфіменка, З. В. Задорожного, В. Б. Івашкевича, О. В. Карпенко, Л. В. Нападовської, Б. Нідлза, Ю. О. Ночовної, В. Ф. Палія, М. С. Пушкаря, Г. О. Сობоль, В. В. Сопка, Ч. Хорнгрена, Дж. Фостера, М. Г. Чумаченка, А. Д. Шеремета, А. Яругової та ін.

Основною метою управлінського обліку доходів на підприємствах торгівлі є своєчасне забезпечення інформацією про доходи та вигоди підприємства менеджерів різних рівнів управління для: планування, контролю (через бюджетування та аналіз відхилень), підготовки, прийняття та оцінки управлінських рішень (через оцінку альтернатив); визначення стратегії бізнесу тощо [6, с. 32].

Однією з найголовніших особливостей управлінського обліку є його орієнтованість на формування звітної інформації для оперативного управління, тобто управління діяльністю підприємства торгівлі з

придбання, використання та реалізації ресурсів на всіх рівнях. Під час підготовки форм управлінської звітності визначальну роль відіграють методики перетворення даних управлінського обліку на відповідні економічні показники (наприклад, перехід від витрат звітного періоду до витрат, віднесених на результати звітного періоду) [1, с. 359].

Підходи до організації та методики управлінського обліку у кожного конкретного підприємства є індивідуальними, проте основні завдання управління для всіх підприємств торгівлі єдині. Тому, на нашу думку, слід розглядати управлінський облік через призму чотирьох основних бізнес-процесів притаманних торгівлі: надходження товарних ресурсів; формування товарних запасів; реалізація; формування сегмента ринку обслуговування.

В умовах застосування сучасних інформаційних систем управління основою управлінського обліку доходів є система довідників-кодіфікаторів управлінського обліку: довідник центрів фінансової відповідальності; довідник виконуваних процесів; довідник товарів; довідник ресурсів; довідник контрагентів тощо.

Перелік довідників і склад елементів кожного з них визначається прийнятою політикою і завданнями управління, а також специфікою застосовуваного програмного забезпечення.

За допомогою довідників-кодіфікаторів можна враховувати реалізацію, придбання або використання будь-якого ресурсу по кожній господарській операції. Подальше групування за кодами довідників-кодіфікаторів дозволяє формувати звітні дані про доходи підприємства торгівлі в будь-яких заданих розрізах для керівників будь-яких рівнів управління.

Загалом, в основі ефективного управління підприємством торгівлі має бути покладено вирішення питань щодо організації дієвої системи управлінського обліку, який має: по-перше, відповідати управлінському підходу підприємства та враховувати інновації менеджменту торгівлі; по-друге, задовольняти запити менеджерів підприємства торгівлі. Рациональна реалізація зазначених завдань забезпечує формування інформації про доходи підприємства необхідної для прийняття оперативних, тактичних та стратегічних управлінських рішень.

Список використаних інформаційних джерел

1. Карпенко Д. В. Методичний інструментарій управлінського обліку доходів підприємств ресторанного господарства [Електронний ресурс] / Д. В. Карпенко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. : Економічні науки. – 2013. – № 2. – С. 357–362. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2013_2_61. – Назва з екрана.

2. Машталяр Г. П. Управлінський облік доходу торговельного підприємства / Г. П. Машталяр, О. П. Гакман // Науковий журнал «Науковий огляд». Чернівецький торговельно-економічний інститут КНЕУ. – 2013. – № 2. – С. 14–19.
3. Нападівська Л. В. Концептуальні основи стратегічного управлінського обліку доходів [Електронний ресурс] / Л. В. Нападівська, Д. В. Карпенко // Вісник Львівської комерційної академії. Серія : Економічна. – 2014. – Вип. 44. – С. 56–60. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2014_44_13. – Назва з екрана.
4. Погорелов Ю. С. Удосконалення управлінського обліку доходів торговельного підприємства [Електронний ресурс] / Ю. С. Погорелов, О. Ю. Зайцева // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2014. – № 26(2). – С. 124–131. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есмері_2014_26_282_29__16. – Назва з екрана.
5. Скрипник М. Є. Роль фінансового та управлінського обліку в системі управління доходами підприємства [Електронний ресурс] / М. Є. Скрипник, Н. В. Скрипник // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2011. – Вип. 2(1). – С. 398–401. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2011_2_281_29__68. – Назва з екрана.
6. Фоміна О. В. Управлінський облік доходів підприємств торгівлі: процесний підхід [Електронний ресурс] / О. В. Фоміна // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – 2016. – № 3. – С. 32–38. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2016_3_7. – Назва з екрана.

РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ У СФЕРІ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

О. В. Карпенко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
завідувачка кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., професор*

В. Д. Карпенко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доцент кафедри готельно-ресторанної і курортної справи,
к. е. н., доцент*

Україна має беззаперечний потенціал розвитку туристичного бізнесу на що відреагували вітчизняні та зарубіжні бізнес-структури та інвестори, створивши свої підприємства та мережі підприємств готельного господарства: розширилось коло нових контрактів влас-

ників щодо управління, купівлі франшиз тощо. Серед обстежених підприємств Полтавської області були різні їх типи: готелі, готельно-офісні центри, кемпінги, мотелі туристичні бази, гуртожитки, хостели, а проблема обліково-аналітичного забезпечення управління їх доходами та витратами для усіх була однаково актуальною.

У структурі вартості туристичного продукту найбільшою є частка послуги з тимчасового розміщення – готельна послуга, яка в широкому розумінні є сукупністю послуг, котрі створюють « готельний продукт». Проведені анкетування довели, що ефективність їх діяльності значною мірою залежить від наявності інформації про дійсні та можливі витрати (втрачену вигоду) та майбутні доходи. Це актуалізує проблему використання методик управлінського обліку для досягнення стратегічних цілей менеджменту в цій галузі господарювання.

Організація управлінського обліку зумовлена специфікою надання відвідувачам послуги, яка є комплексною (при наданні якої самостійні структурні підрозділи, а саме служби харчування – ресторани, кафе, бари), СПА-центри (басейни, сауни тощо) функціонують у безпосередній взаємодії з номерним фондом; процеси виробництва та споживання здійснюються одночасно, послуги носять швидше нематеріальний, ніж матеріальний характер та можуть бути основними (супутніми) та додатковими палатними; високою є залежність від інституціонального середовища а « власне готельна послуга» входить до «готельного продукту». Крім того цей продукт можна отримати лише у вумовлений термін та відповідно до категорії готелю. На фінансовий результат готелю суттєво впливає значна величина постійних витрат (заробітна плата персоналу, капітальні витрати, ремонт обладнання, комунальні послуги, страхові платежі, реклама, адміністративні витрати). Основну готельну послугу забезпечує номерний фонд, інші основні послуги – структурні підрозділи готельного господарства, а їх вартість включається до вартості проживання. Це відповідним чином впливає на послідовність проведення калькуляційних розрахунків. Додаткові послуги замовляються та оплачуються клієнтом не за основним договором, а виконувати їх можуть навіть сторонні до готелю партнери на договірних засадах, що потребує особливої інформації в аналітичному обліку про джерела формування доходу.

Як і у інших галузях, витрати готелів формуються в основних, додаткових та допоміжних підрозділах. Для формування витрат та доходів для кожного з них 58 % обстежених передбачають відповідні субрахунки, але 24 % приділяють увагу розподілу загальновиробничих витрат між структурними підрозділами. Деякі засоби розміщення в управлінні докладають зусиль, щоб не припуститися втраченої вигоди при можливості надання послуг не лише відвідувачам готелю, а й іншим відвідувачам, які не користуються номерним фондом. При

цьому постатейно витрати на просування продукту не знаходять відображення в системі обліку, що послаблює управлінський вплив на процес формування прибутку.

Оцінка витрат готельного господарства здійснюється у розрахунку на номерний фонд, а доходи – на одиницю послуг клієнта або відвідувача, а також загалом по номерному фонду чи структурному підрозділу.

Важливим для розвитку управлінського обліку на практиці є коректне розуміння поняття об'єкту витрат та калькулювання й калькуляційної одиниці. Як зазначає Король С. Я. об'єктом калькулювання є обсяг випуску «продукції» номерного фонду або обсяг реалізації готельних послуг за поточний період, а калькуляційною одиницею – ліжко-доба [1]. Крім «ліжко-добу» використовують в якості вимірника «людино-добу», «номеро-добу» та «місце-добу». Нам імпонує останній, запропонований Маначинською Ю. А. [2], оскільки відвідувачу надається як місце для проживання, так і створена персоналом «атмосфера» перебування в готелі.

Певний вплив сезонності на фінансовий результат зумовлює використання калькулювання неповних витрат при ціноутворенні, коли у готелі номерний фонд завантажений неповністю; оцінці діяльності керівників центрів відповідальності, а при плануванні діяльності (особливо при обґрунтуванні інвестиційних рішень щодо придбання сучаснішого технологічного обладнання, капіталовкладень у придбання будівель, що мають історичну цінність, оновлення транспортного парку) доцільним є застосування методики аналізу взаємозв'язку «обсяг-витрати-прибуток».

Технологічний процес надання готельних послуг включає бронювання, приїзд, реєстрацію, розміщення, обслуговування та від'їзд, тому витрати виникають на кожному з етапів, отже, щоб продукт бухгалтерського обліку готелю був корисним його менеджерам для прийняття рішень та власнику для оцінки діяльності персоналу, важливо згрупувати витрати за визначеними об'єктами: місцями та зонами виникнення, центрами відповідальності, видами послуг, фазами гостьового циклу, структурними підрозділами.

У 26 % обстежених підприємств калькуляційною одиницею обиралась людино-доба, що не дозволяє враховувати комплексний характер послуги, оскільки ця калькуляційна одиниця має відношення лише до послуги щодо тимчасового проживання. Але більшість з цих підприємств підходила диференційовано до розрахунку людино-добр, тобто з урахуванням типів номерів, що забезпечує більш коректу інформації про проживання в номерах, наприклад, класу «Люкс» чи «Стандарт», оскільки якість послуги в них є різною, а це важливо для обґрунтування рішень щодо ціноутворення.

Оскільки певні види послуг надаються безпосередньо в місцях їх виникнення, то об'єктами аналітичного обліку витрат на послуги є основні місця виникнення (послуги проживання), додаткові (Служба харчування, СПА-центри), допоміжні (пральня, транспортна служба тощо). Кількість статей калькуляції в обстежених підприємствах коливається від 10 до 23 позицій. При збільшенні витрат на Службу безпеки, витрати на її утримання, нажаль, не деталізовані.

Серед додаткових послуг готелів – послуги харчування (сніданки, міні-бар, харчування в ресторані, доставка їжі в номери); побутові (прання, прасування, хімчистка), медичні (виклик лікаря); інформаційно довідкові (забезпечення свіжими газетами, інформація про послуги в готелі); спортивно-оздоровчі (СПА – сауна, басейн, масаж; тренажерний зала, оренда спортивного спорядження), торговельні (аптеки, магазини); розважальні (замовлення білетів на вистави та екскурсії), а також ексклюзивні (особистий порт'є, гід); послуги бізнес-центру (оренда офісів, доступ до Інтернету, послуги перекладача). Внесок кожної з них у формування сукупного доходу має бути зафіксований у формах внутрішньої звітності. Внутрішня звітність повинна включати фінансові й нефінансові показники. Інформативним може бути, наприклад, «Звіт про використання номерного фонду готелю».

Застосування методик управлінського обліку забезпечить підвищення якості інформації для розробки ефективної цінової та асортиментної політики при неповній завантаженості номерного фонду, оцінки оптимального завантаження номерного фонду, застосування трансфертних цін для відображення в обліку фінансових результатів від внутрішньої реалізації послуг, а розробка стратегічних карт для використання персоналу, залученого до збалансування інтересів відвідувачів через вдосконалення внутрішніх бізнес-процесів (бронювання, розміщення, проживання, виїзд), залучення до них лише професіоналів, що готові постійно розвиватися, забезпечить збалансоване зростання на основі покращеної фінансової перспективи.

З врахуванням зазначеного та тенденцій сучасних інформаційних технологій для готелів актуальним залишається формування системи знань з управлінського обліку у студентів спеціальностей «Готельно-ресторанна справа» та «Курортна справа». Їх важливо навчити користуватися інформацією для розуміння процесу генерування фінансового результату за усіма видами реалізованих послуг, які включено до складу комплексної послуги готельного господарства, використовувати маржинальний підхід в оцінці діяльності керівників центрів відповідальності на шляху до досягнення стратегічних цілей.

Список використаних інформаційних джерел

1. Король С. Я. Використання прийомів SVP-аналізу в управлінні діяльністю готелю / С. Я. Король // Вісник КНТЕУ. – Київ. – 2002. – № 4. – С. 74–81.
2. Маначинська Ю. А. Облік витрат на виробництво готельного продукту / Ю. А. Маначинська // Вісник соціально-економічних досліджень Одеського державного економічного університету. – Одеса : ОДЕУ, 2010. – № 38. – С. 313–320.

УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ УЧЕТ В АЗЕРБАЙДЖАНСКОМ БИЗНЕСЕ

Микаилов Эхтирам Эхрам огли,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
магістрант, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(г. Баку, Республіка Азербайджан)
О. В. Карпенко
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
професор кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., професор

На современном этапе развития экономики Азербайджана возникает необходимость совершенствования системы учетной информации, необходимой для принятия управленческих решений. Это связано с кардинальными изменениями в структуре и формах собственности, а также в организации и управлении производством, которые происходят в стране. Для крупных и средних по объему производства звеньевая рыночной экономики крайне необходимо, чтобы участники, принимая решения, имели достоверную и оперативную, полную и своевременную информацию об имуществе, денежном и финансовом положении, результатах работы в разрезе центров ответственности и сегментов деятельности, а также о процессах их формирования. За последние пять лет построение системы учета на предприятиях претерпело существенные изменения, что в определенной мере связано со значительными инвестициями в определенные виды бизнеса, интеграционными процессами, поглощением и объединением, обострением конкурентной борьбы, повышением качества знание молодежи в области информационных систем. Поэтому среди экономических структур предприятий и организаций все чаще появляются те, которые применяют методики управленческого учета.

Успех деятельности «Азерсун холдинга», как и вопрос дальнейшего существования многих хозяйствующих субъектов, напрямую зависят от целесообразности производственных затрат, которые необходимо учитывать в бухгалтерии. Часто их анализируют в планово-экономическом отделе, а конкретизируют с целью обеспечения повседневного контроля за эффективностью использования ресурсов, формированием себестоимости выпускаемой продукции в виде управленческой отчетности. Поэтому ведущая роль в бухгалтерском учете отводится учету затрат на производство и формированию себестоимости продукции (работ, услуг), а функции управленческого учета в понимании наших зарубежных коллег [1–7] выполняют экономисты-аналитики.

Управление затратами и доходами холдинга является сложным процессом, в котором особую роль играют учетные коммуникации, поскольку фактические и прогнозные данные (бюджеты) формируются в разных структурных подразделениях. Однако персонал нацелен администрацией на понимание роли слаженной работы – от автора идеи определенной стратегии до руководителя центра ответственности в цехах, отдельных предприятиях, входящих в холдинг. От нее зависит результат управления всей деятельностью, так как охватывает все стороны происходящих производственных процессов на пути создания цепочки ценности для потребителя. При этом учет затрат представляет собой совокупность сознательных действий, направленных на отражение происходящих на хозяйствующем субъекте в течение определенного временного периода процессов снабжения, производства и реализации продуктов его труда посредством их (процессов), измерения в натуральных и стоимостных показателях, регистрации, группировки и анализа в разрезах, формирующих себестоимость выпускаемой продукции разветвленного производства. Использование самой прогрессивной компьютерной программы обеспечивает получение исчерпывающей информации, необходимой для того, чтобы управлять предприятием и оценивать его деятельность путем определения финансовых результатов в разрезе продукции и каналов сбыта.

В настоящее время деятельность хозяйствующих субъектов в основном оценивается по объему реализованной продукции, величине полученной прибыли и рентабельности. При этом величина двух последних показателей зависит не только от количества реализуемой продукции и установленных на нее цен, но и от уровня ее себестоимости. Поэтому возникает необходимость уделить большое внимание контролю за уровнем издержек производства и правильному определению себестоимости продукции (работ, услуг).

В то же время необходимо отметить, что себестоимость является одним из основных и ключевых факторов, влияющих на конечный результат финансово-хозяйственной деятельности экономических субъектов, оценку рентабельности производства продукции и эффективности предпринимательской деятельности предприятия и, следовательно, на величину изымаемый государством части полученной прибыли в виде налога на прибыль. Следовательно, неправильное ее исчисление не только влияет на интересы предприятия, государства, акционеров и других заинтересованных лиц, но и способствует возникновению нежелательных спорных и конфликтных ситуаций с налоговыми и правоохранительными органами.

В 2015–2017 гг. на предприятии уже использовали важный для анализа показатель – маржинальный доход, т. е. вклад в покрытие отдельным продуктом совокупных постоянных расходов. Результаты, так называемого «маржинального подхода» [1, 5, 7] широко применяют для управления ассортиментом выпускаемой продукции, обращая внимание на рентабельность отдельных продуктов и сегментов деятельности. Именно такой подход позволяет иметь необходимый ассортимент при наличии на первый взгляд нерентабельной продукции. Интересной и полезной на наш взгляд является методика применения калькулирования неполной себестоимости, представленная Карпенко О. В. и Соболев А. О. [5].

Аналитические процедуры включают изучение соотношений элементов финансовой информации, представленной собственником и полученной из других источников. При выполнении аналитических процедур могут использоваться разнообразные методы: от простых сравнений до сложных анализов с использованием возможностей математики и статистики.

Технические возможности позволяют легко и быстро получить информацию о доходах, затратах и финансовых в различных разрезах. Но только вдумчивый экономист вникает в сам процесс ее формирования. Так легче быть полезным при разработке мероприятий по оптимизации затрат и выполнению бюджетов. Поэтому азербайджанская молодежь активна в получении современных знаний, которые можно углубить, самостоятельно ознакомившись со специальной литературой, созданной коллективом кафедры бухгалтерского учета и аудита Высшего учебного заведения Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли» [4], широко представленной, благодаря использованию дистанционной технологии обучения. Для студентов из Азербайджана использование ее преимуществ стало возможным после реализации крупного проекта, финансируемого

Европейским Союзом «Стратегия в области реформы профессионально-технического образования в Азербайджане и пилотное применение этой стратегии в выборочном регионе страны». Поскольку бухгалтерский учет является языком бизнеса, считаю весьма полезным постижение сложностей восприятия профессиональной терминологии, благодаря использованию специализированных словарей [2].

Дальнейшие наши исследования будут иметь прикладной характер и нацелены на создание более совершенных форм управленческой отчетности конкретного предприятия.

Список использованных информационных источников

1. Səbzəliyev S. M., Quliyev V. M. İdarəetmə ucotu: ali məktəblər ücun derslik. Bakı, “Elm və təhsil”, 2014, 524 səh.
2. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік і аудит. Термінологічний словник: українсько-російсько-англо-азербайджанський, русско-українсько-англо-азербайджанський, English-Ukrainian-Russian-Azerbaijani, azərbaycanca-ukraynaca-rusca-ingiliscə [текст]: навч. посіб. / [Ю. А. Верига, В. Л. Іщенко, О. В. Карпенко та ін.]. – Київ : «Центр учбової літератури», 2015. – 368 с.
3. Деньга С. М. Бухгалтерское моделирование производства экономических выгод субъектом хозяйственной деятельности (СХД) / Икономиката на България и Европейския Съюз – съвременни предизвикателства и подходи за решения : [коллект. монография]. – София : Издателски комплекс – УНСС, 2015. – 481 с. – С. 274–281.
4. Карпенко О. В. 45 років освітньої діяльності кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» на ниві підготовки фахівців з обліку і аудиту / О. В. Карпенко, Ю. А. Верига // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 4. – С. 31–32.
5. Карпенко О. В. Неповна собівартість: теорія і практика обліку, аналізу, контролю : монографія / О. В. Карпенко, Г. О. Соболев. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 241 с
6. Карпенко О. В. Экономический механизм управления коммерческой деятельностью организаций : монографія / О. В. Карпенко, О. М. Лебедев. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2014. – 181 с., 12 д.а.
7. Карпенко О. В. Контроль потери экономической выгоды: задачи бухгалтеров–аналитиков / О. В. Карпенко, Д. В. Карпенко / Икономиката на България и Европейския Съюз – съвременни предизвикателства и подходи за решения : [коллект. монография]. – София : Издателски комплекс – УНСС, 2015. – 481 с. – С. 379–386.

УЧЕТ ЗАТРАТ В ЗАГОТОВИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

А. Н. Трофимова

*Учреждение образования «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации»,
доцент кафедры бухгалтерского учета,
к. э. н., доцент*

В соответствии с Основными положениями национальной стратегии устойчивого развития Республики Беларусь на период до 2020 года приоритетное направление приобретают развитие аграрной экономики и укрепление продовольственной безопасности Беларуси. Значительный вклад в реализацию социальной политики государства вносят заготовительно-производственные организации потребительской кооперации. По своему значению и объемам хозяйственной деятельности они занимают ведущее место в системе потребительской кооперации. Перед данными организациями стоит ряд качественно новых задачи, решение которых во многом зависит от повышения эффективности системы управления, основными функциями которой являются бухгалтерский учет и экономический анализ.

Бухгалтерский учет и экономический анализ обеспечивают реализацию важнейшего принципа экономичности хозяйственной деятельности, который выражается через одну из стоимостных категорий – себестоимость продукции. Значение себестоимости продукции еще более возрастает с дальнейшим развитием и совершенствованием социально-экономических отношений в республике. Она становится основным объектом бухгалтерского учета и анализа хозяйственной деятельности.

Исследование вопросов сущности себестоимости позволило нам сделать вывод о том, что роль и значение данного показателя не ослабевает и требует особого внимания. Себестоимость складывается из различных элементов, состав которых изменяется вместе с развитием производственных отношений и характеризуется новыми общественными и экономическими условиями соединения рабочей силы с другими факторами производства.

Как показало исследование, действующие методики и организация бухгалтерского учета и экономического анализа на заготовительно-производственных организациях потребительской кооперации не в полной мере отвечают современным требованиям. В данных субъектах хозяйствования отсутствует учетно-аналитическая информация, необходимая для реальной, объективной и глубокой оценки результативности процессов заготовки, переработки, длительного хранения и сбыта сельскохозяйственной продукции и сырья и изыскания резервов снижения себестоимости продукции.

Рассматривая различные подходы экономистов к вопросам теоретического обоснования показателей себестоимости продукции в разрезе отдельных направлений деятельности, сделан вывод, что детализация хозяйственной деятельности заготовительно-производственных организаций на отдельные составляющие позволит сгруппировать однородные затраты, сформировать основные оценочные показатели и дать оценку работы руководителей организаций и менеджеров на отдельных этапах хозяйственного процесса. Существующая взаимосвязь различных направлений деятельности данных организаций представлена ниже.

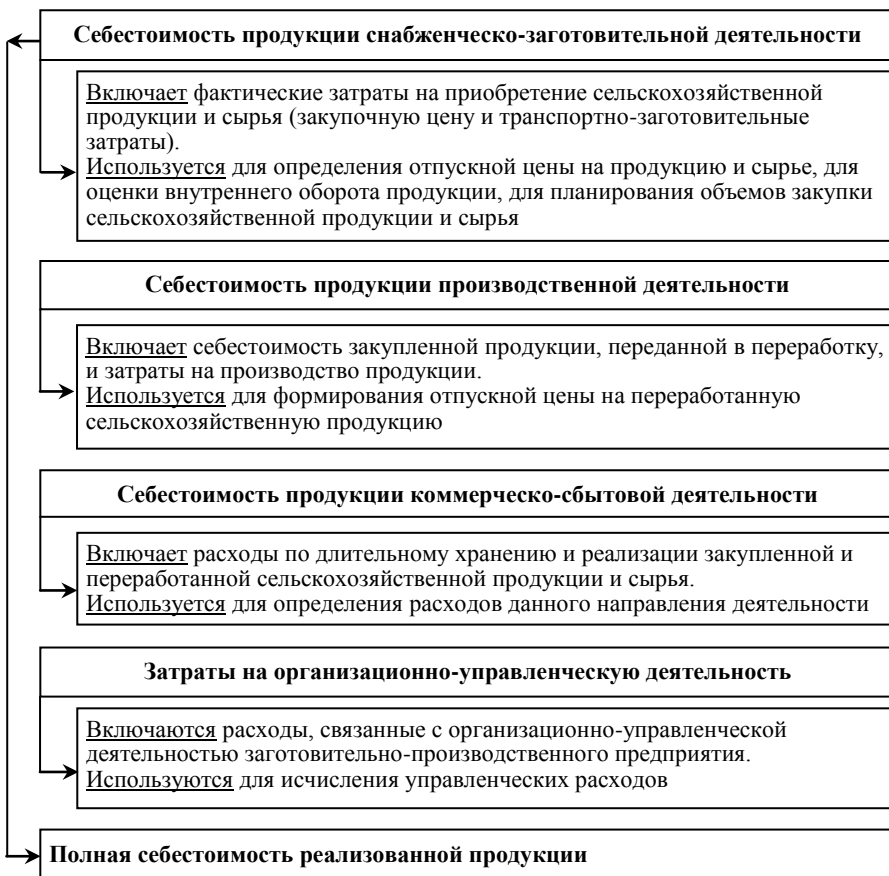

Рисунок 1 – Схема формирования затрат и себестоимости продукции различных направлений деятельности заготовительно-производственных организаций

Определение эффективности каждого направления деятельности связано с формированием, оценкой и учетом возникающих здесь затрат. Особенность снабженческо-заготовительных операций состоит в том, что они характеризуют первую стадию кругооборота хозяйственных средств, а их результатом является достоверная оценка приобретенных продукции и сырья.

Исходя из общей классификации затрат по деятельности в целом, применяемой на практике, автором внесены предложения их группировки по основным направлениям хозяйственной деятельности этих предприятий с определением оптимального состава калькуляционных статей, номенклатуры статей их аналитического учета. Считаем, что такая систематизация позволит организовать систему контроля за затратами, наблюдение за процессом их формирования по направлениям деятельности, по продукции – для оценки запасов, по центрам ответственности – в целях контроля за уровнем затрат, формированием внутренней отчетности в разрезе центров ответственности с преобразованием ее показателей в показатели внешней отчетности, а также обеспечит единство методики учета затрат и калькулирования себестоимости сельскохозяйственной продукции и сырья. Предложенная группировка не увеличит числа учетных записей и, вместе с тем, устранил обезличивание учетной информации, будет способствовать получению необходимой и полной информации для нормирования затрат, действенного контроля и глубокого экономического анализа, своевременному выявлению и предупреждению нерациональных затрат.

Изучение международного опыта и передовой отечественной учетной практики позволило автору разработать форму и содержание отчета о себестоимости продукции по основным направлениям деятельности заготовительно-производственных организаций. Содержание отчетной формы позволит учесть и отразить отраслевые особенности этих организаций, получить дополнительные аналитические показатели, дающие возможность оценить эффективность функционирования структурных подразделений, изучать последовательность накопления затрат и с помощью экономического анализа выявлять внутрихозяйственные резервы снижения себестоимости продукции по направлениям деятельности, роста доходов и прибыли, повышения рентабельности.

Список использованных информационных источников

1. Национальная стратегия устойчивого социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2020 г. / Национальная комиссия по устойчивому развитию Респ. Беларусь ; Редколлегия: Я. М. Александрович и др. – Минск : Юнипак. – 200 с.

2. Инструкция по бухгалтерскому учету доходов и расходов: утв. постановлением М-ва экономики Респ. Беларусь от 30 сент. 2011 г., № 102.
3. Трофимова А. Н. Учет затрат в заготовительной отрасли потребительской кооперации: состояние, проблемы и пути развития : монография / А. Н. Трофимова – Гомель : УО «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации», 2005. – 176 с.

ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

І. Ю. Черкас

*Сумський державний університет
спеціальність «Фінанси і кредит»
студент. гр. Ф.-31*

К. В. Опенько

*Сумський державний університет
спеціальність «Фінанси і кредит»
студент. гр. Ф.-31*

І. Й. Плікус

*Сумський державний університет
доцент кафедри фінансів і кредиту*

Вивчення і дослідження ролі управлінського обліку у фінансовому менеджменті, в системі бухгалтерського обліку, контролю та прогнозування економічних процесів набули найбільшого розвитку через потребу в кардинальній зміні політики підприємств з питань інформаційного забезпечення. Тому проблема застосування управлінського обліку у фінансовому менеджменті (саме через управлінський облік здійснюється вплив на систему управління підприємством) з метою підвищення ефективності управління фінансами підприємства набуває все більшої актуальності, так як: 1) на етапі прийняття стратегічних рішень менеджменту необхідно узагальнене уявлення про діяльність підприємства, таке уявлення дає управлінська звітність, проте при підготовці управлінської звітності підприємство стикається з проблемою відсутності загальних вимог до формування системи показників у звітних формах управлінської звітності; 2) у фінансовому менеджменті застосовуються інструменти управлінського обліку, які потребують подальшого дослідження.

Зазначимо, що управлінський облік складається з різноманітних інструментів: 1) до традиційних інструментів управлінського обліку відносять: коефіцієнт рентабельності чистого прибутку (інструмент вимірювання продуктивності); SWOT-аналіз (стратегічний інструмент); розподіл накладних витрат (інструмент вимірювання продук-

тивності); стратегічне планування (стратегічний інструмент); дисперсійний аналіз (інструмент вимірювання продуктивності); прогнозування руху грошових коштів (бюджетування); прибуток до оподаткування (вартісний інструмент); щорічне фінансове прогнозування (бюджетування) [1]; 2) к сучасним інструментам управлінського обліку, які фахівці з управлінського обліку використовують у своїй діяльності за даними опитування, яке проводилось Chartered Institute of Management Accountants (у опитуванні брали участь фахівці зайняті в сфері професійних, фінансових та інших послуг, які знаходяться у різних регіонах світу та є членами СІМА) відносять: стратегічну систему показників (використовують 22 % опитуваних); реінжиніринг (використовують 24 % опитуваних); повідомлення завершення перевірок (використовують 25 % опитуваних); калькулювання на основі діяльності (ABC-костинг) (використовують 25 % опитуваних); аналіз прибутковості (використовують 28 % опитуваних); облік екологічного менеджменту (використовують 29 % опитуваних); управління на основі діяльності (використовують 31 % опитуваних); бізнес прогноз (використовують 34 % опитуваних); аналіз прибутковості клієнта (використовують 36 % опитуваних); система збалансованих показників Balanced Scorecard (BSC) (використовують 50 % опитуваних) й більшість респондентів прийнявши участь у дослідженнях обирають серед інструментів управлінського обліку саме збалансовану систему показників (ЗСП) [1], так як, на їх думку, саме цей інструмент управлінського обліку дозволяє перенести стратегічні плани підприємства на операційний рівень, що дає змогу контролювати їх реалізацію та визначити ефективність діяльності підприємства. Ключовим аспектом розробки збалансованої системи показників є їх логічний взаємозв'язок. Процес розробки ЗСП ведеться в розрізі кожної її складової (фінансової, клієнтської, внутрішніх бізнес-процесів, навчання і розвитку персоналу) і включає в себе такі етапи [2]: 1) визначення стратегічних цілей діяльності підприємства – перевід стратегії в набір конкретних цілей, що відносяться до тієї чи іншої складової ЗСП; 2) побудова стратегічної карти – відображення причинно-наслідкових зв'язків між окремими стратегічними цілями діяльності підприємства; 3) вибір показників для чіткого і однозначного вираження змісту стратегічних цілей; 4) визначення цільових значень показників; 5) розробка стратегічних заходів. Незважаючи на те, що фінансові показники не є достатніми, для формулювання стратегії, про те вони є ключовою складовою збалансованої системи показників, оскільки саме стабільний приріст прибутку в довгостроковому періоді є головною метою існування підприємства. Однак це не означає, що стратегічним фі-

нансовим показником завжди буде збільшення прибутку. Це може бути й інші показники. Так, якщо власник планує повернути свої інвестиції за рахунок операційної активності, то стратегічним показником може бути рентабельність чистих активів (Return on net assets, RONA), якщо ж планується капіталізація і продаж бізнесу, то стратегічним показником може бути акціонерна вартість компанії (SVA) або її складова частина EBITDA; якщо ж планується максимізація вартості бізнесу, то, в першу чергу, увага приділяється EVA й показникам, що визначають грошовий потік (EBITDA, зміна робочого капіталу), а також тим, від яких вони залежать: оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості, запасів, маржинальний прибуток, умовно-постійні витрати тощо; якщо стратегічна мета – максимізація прибутку, то, перш за все, увагу необхідно звертати на нормативи і ліміти витрат, динаміку доходу (виручки), рентабельність, при цьому показники, що впливають на грошовий потік, також можуть бути важливі, але лише у випадку потреби позикового фінансування [3, 4, 5]. Проте для підприємств існує проблема з формалізацією цілей, що може бути одним із напрямів подальшого дослідження.

Список использованных информационных источников

1. Management accounting tools for today and tomorrow [Електронний ресурс] // Chartered Institute of Management Accountants. – Режим доступу: www.cimaglobal.com/ma. – Назва з екрана.
2. Крылов С. И. Сбалансированная система показателей: процесс формирования / С. И. Крылов // Международный бухгалтерский учет. – 2012. – № 11. – С. 19–32.
3. Трачова Д. М. Перехід на міжнародні стандарти обліку і звітності: проблеми і перспективи / Д. М. Трачова, Л. А. Сахно // Таврійський державний агротехнологічний університет. – 2012. – № 1. – С. 270–276.
4. Управленческий учет на базе МСФО – подмена понятий или оптимизация работ? [Электронный ресурс] // МСФО на практике. – 2011. – № 2. – С. 51–57. – Режим доступа: <http://msfopractice.ru/article.aspx?Aid=285067>. – Название с экрана.
5. Карпенко О. В. Учетная составляющая финансового менеджмента / Карпенко О., Пликус И // Икономиката на България и европейския съюз: Наука и бизнес / дванадесета международна научна конференция на младите учени, 11 ноември 2016 г., София. – София : УНСС.

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ, ОБЛІК ВИТРАТ І СИСТЕМИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ

А. В. Синякова

*Миколаївський національний аграрний університет
спеціальність «Облік і аудит»
магістр*

О. М. Вишневецька

*Миколаївський національний аграрний університет
декан обліково-фінансового факультету,
д. е. н., професор
науковий керівник*

З метою ефективного розвитку аграрного виробництва необхідне найбільш повне і раціональне використання виробничих ресурсів підприємств. Цьому сприяє впровадження науково обґрунтованої системи господарства, яка являє собою раціональне поєднання галузей, які разом з комплексом соціально-економічних, агрозоотехнічних та організаційних заходів спрямовані на всебічне використання виробничого потенціалу підприємства, отримання максимального прибутку. Класифікація систем господарства здійснюється: за регіональними рівнями (для країни, території, підприємства); за галузевим принципом (системи рослинництва, системи тваринництва, системи допоміжних і обслуговуючих виробництв); за технологічною ознакою (системи землеробства, системи удобрення, системи годівлі худоби, системи машин, системи оплати праці та ін.); за структурним принципом (виробнича, організаційна, соціальна структура підприємства) [1].

На формування системи господарства підприємства, її розвиток, впливає сукупність факторів і умов виробництва. Пріоритетом у розвитку є ресурсний потенціал, тобто наявність матеріально-технічних, трудових і земельних ресурсів підприємства [1].

Сучасний стан вимагає від сільськогосподарських підприємств активного використання ринкових методів господарювання, що вимагає відповідного обліку і контролю витрат діяльності [2].

Підприємства при відображенні у бухгалтерському обліку витрат керуються П(С)БО 16 «Витрати» [2], проте у ньому визначено лише основні принципи обліку витрат і не регламентовано порядок розрахунку собівартості продукції (робіт, послуг) підприємств. Відповідно до чинного законодавством вибір методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) належить до компетенції підприємств, проте потребує допомоги з боку державних та галузевих органів, що виражається у методичних рекомендаціях з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг). Облік

витрат і виходу продукції здійснюють у розрізі окремих об'єктів (виробництва, видів або груп культур чи тварин, продукції переробної промисловості) [3]. Витрати на заходи з підвищення родючості земель та інші витрати під урожай майбутніх років обліковуються як витрати майбутніх періодів.

Виявлено, що під поняттям «калькулювання» розуміють обчислення у грошовому вимірнику результатів будь-якого господарського процесу (в широкому розумінні) та обчислення собівартості одиниці продукції, послуг, робіт (у вузькому розумінні). Облік витрат і калькулювання як єдиний процес складається з двох взаємопов'язаних етапів. Перший етап – організація аналітичного обліку витрат і розподілу витрат на виробництво продукції між об'єктами обліку, другий етап – калькулювання собівартості, що включає операції з визначення собівартості виробів та одиниць продукції [4].

Сучасні системи калькулювання є більш збалансованими. Інформація, яка міститься в них, не тільки дозволяє виконувати традиційні завдання, а й використовується при визначенні плану подальшого випуску продукції; встановленні оптимальної ціни на продукцію; оптимізації асортименту продукції, що випускається; визначенні можливостей у оновленні технології; оцінці якості роботи управлінського персоналу [5].

Калькулювання на будь-якому підприємстві, незалежно від його виду діяльності, розміру і форми власності, організується відповідно до наступних принципів: науково обґрунтована класифікація виробничих витрат; встановлення об'єктів обліку витрат, об'єктів калькулювання і калькуляційних одиниць; вибір калькуляційної одиниці залежить від особливостей виробництва і продукції, що виготовляється; вибір методу розподілу непрямих витрат надзвичайно важливий для правильного розрахунку собівартості одиниці продукції; розмежування витрат по періодах; відокремлений облік поточних витрат на виробництво продукції і капітальних вкладень; вибір методу обліку затрат і калькулювання [6].

Отже, аграрна політика має бути орієнтована на стійкість і зростання виробництва при цьому необхідно стимулювати усі форми господарювання, які забезпечують найбільш ефективне нарощування виробничих потужностей. Метод калькулювання є відображенням розподілу витрат підприємства за встановленими статтями калькуляції для визначення собівартості певних видів або груп продукції. Тому розмір витрат має важливе значення. Попередні калькуляційні системи оцінювали запаси готової продукції та напівфабрикатів власного виробництва для внутрішньовиробничих цілей і для складання зовнішньої звітності та визначення прибутку. Вони не надавали інфор-

мації, яка б могла застосовуватись в управлінських цілях. Завдяки сучасним системам калькулювання одержана інформація дає можливість не лише вирішувати традиційні завдання, але й прогнозувати наслідки прийняті відповідних управлінських рішень.

Список використаних інформаційних джерел

1. Єрмаков О. Ю. Організація сільськогосподарського виробництва : навч.-метод. посіб. / О. Ю. Єрмаков. – 2-ге видання, доп. і переробл. – Київ : НАУ, 2007. – С. 266–268.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.
3. Яцюк Н. Л. Законодавчо-нормативні аспекти обліку витрат діяльності / Н. Л. Яцюк // Матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції «Розвиток бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та фінансова безпека підприємств аграрного сектора економіки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mnau.edu.ua/ua/>. – Назва з екрана.
4. Скрипник М. І. Процес калькулювання: визначення понять / М. І. Скрипник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2009_3/32.pdf. – Назва з екрана.
5. Білоусова І. М. Дискусійні проблеми обліку витрат і калькулювання собівартості продукції [Текст] / І. М. Білоусова // Бухгалтерський облік та аудит. – 2008. – № 10.
6. Домбровський В. М. Управлінський облік [Текст] : навч. посіб. / В. М. Домбровський ; за ред. В. М. Домбровського. – Київ : КНЕУ. – 2005 – 278 с. – ISBN: 966-574-721-5.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

І. В. Титаренко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
асистент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту*

Вплив суб'єкта на об'єкт управління, тобто сам процес управління може ефективно здійснюватися лише за умови обігу певної інформації між керівною і керованою підсистемами. Процес управління, незалежно від його конкретного змісту, завжди передбачає одержання, передачу, переробку і використання інформації, тобто формування і використання відповідного інформаційного забезпечення.

Проблеми формування облікової інформації в системі управління підприємством, вивчали такі вчені: Д. Д. Батуєва, Ф. Ф. Бутинець, Ю. А. Верига, О. В. Карпенко, Н. М. Малюга, Л. В. Нападовська, В. М. Пархоменко, М. С. Пушкар, В. В. Сопко та ін. Проте ряд питань, які пов'язані з формуванням і опрацюванням інформаційного забезпечення управління підприємством з позиції реалізації завдань бухгалтерського обліку, вимагають подальшого дослідження.

Для проведення більш глибокого дослідження, перш за все, доцільно розглянути системи показників інформаційного забезпечення управління підприємством.

Система показників яка формується з внутрішніх джерел, у свою чергу, можна поділити на групи:

1. Показники, що характеризують фінансове становище і результати фінансової діяльності підприємства в цілому. Ця група представлена даними бухгалтерського обліку та формами фінансової звітності загального користування, тобто балансом, звітами про фінансові результати, про рух грошових коштів та про власний капітал. Вона широко використовується як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами.

2. Фінансова звітність дає найбільш узагальнене уявлення про результати фінансової діяльності підприємства. Використовується у процесі фінансового аналізу, планування і розробки фінансової стратегії підприємства.

3. Показники, що характеризують фінансові результати діяльності окремих структурних підрозділів. Вони використовуються для поточного та оперативного управління.

4. Нормативно-планові показники, які використовуються для поточного та оперативного контролю в ході здійснення фінансової діяльності.

Систему показників інформаційного забезпечення фінансового менеджменту, що формується із зовнішніх джерел, можна поділити на чотири групи:

1. Загальноекономічні показники розвитку країни, необхідні для проведення аналізу та прогнозування умов зовнішнього фінансового середовища функціонування підприємства. До складу загальноекономічних включають макроекономічні та галузеві показники.

2. Показники, що характеризують кон'юнктуру фінансового ринку. Вони необхідні для прийняття управлінських рішень в області формування структури джерел фінансування діяльності підприємства, портфеля довгострокових фінансових інвестицій, здійснення короткострокових фінансових інвестицій.

3. Показники, що характеризують діяльність контрагентів та конкурентів (банківських установ, фінансово-кредитних установ, страхових компаній, постачальників та покупців продукції, конкурентів).

4. Нормативно-регулюючі показники. Всі показники, які містять інформаційну базу для фінансової підсистеми та управління нею відображаються на паперових та електронних носіях – первинних та зведених документах, які створюються за даними бухгалтерського обліку. Тому, особливу роль в управлінні фінансовою підсистемою відіграє система бухгалтерського обліку підприємства. Варто зауважити, що серед українських вчених існують різні точки зору щодо сутності даної системи та напрямів її реформування.

Так, М. С. Пушкар вважає, що система бухгалтерського обліку адекватно описує і відображає в інформаційному просторі явища і процеси господарської діяльності підприємства [3].

Ми погоджуємося з таким твердженням, адже прийняття управлінських рішень в системі фінансового менеджменту цілком залежить від інформації, яка надходить з бухгалтерського обліку, а отже, система бухгалтерського обліку є основою інформаційного забезпечення як для системи управління фінансовою підсистемою так і для системи управління підприємством в цілому.

Значну увагу визначенню системи бухгалтерського обліку приділяє доктор економічних наук, професор Ф. Ф. Бутинець. Він розглядає бухгалтерський облік як систему, що являє собою сукупність елементів відповідного змісту та форми, пов'язаних між собою і об'єднаних регулярною взаємодією. Дослідник підкреслює, що для системи бухгалтерського обліку характерна не тільки наявність зв'язків і відносин між елементами, які її утворюють, але й нерозривна єдність з середовищем у взаємозв'язку з яким вона проявляє свою цілісність [1].

Підтверджує вагомість бухгалтерського обліку як основного постачальника інформації для сучасних систем менеджменту і доктор економічних наук Л. В. Нападовська, які висловлює думку про те, що сучасні системи менеджменту, крім уже відомих ресурсів – фінансових, трудових, матеріальних та нематеріальних, додатково включають найбільш динамічний ресурс – інформацію [2].

Незважаючи на різні точки зору у поглядах щодо сутності системи бухгалтерського обліку, можна зробити висновок, що вона забезпечує управління фінансовою підсистемою основною частиною інформації для прийняття управлінських рішень щодо господарської діяльності підприємства.

Факт прийняття конкретного управлінського рішення не можна вважати завершенням процесу управління. Оскільки цей процес обов'язково передбачає отримання очікуваного результату. Тому піс-

ля практичної реалізації рішення необхідно виконати комплекс нових завдань, пов'язаних з порівнянням запланованого результату з фактично одержаним, фіксацією відхилень, аналізом їх причин.

Зібрана і опрацьована у такий спосіб інформація через блок так званого «зворотнього зв'язку» передається для прийняття вже нового управлінського рішення щодо вдосконалення імітаційної моделі (розробки нового варіанта проекту рішення).

Для реалізації функціональних властивостей фінансової підсистеми необхідна інформаційна взаємодія між елементами систем у загальній системі управління, тобто наявність не тільки зв'язку – форми обліку даних у будь-якій системі, а й їх матеріальної наповненості – змістовності.

Сформовані об'єкти інформаційного забезпечення управління підприємством у частині реалізації завдань бухгалтерського обліку, створюють інформаційну основу, ідентифікуються з системою господарського механізму підприємства.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік / Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Чижевська, Н. В. Герасимчук ; М-во освіти і науки України, Житомир. інж.-технолог. ін-т. – Житомир : Рута, 2000. – 448 с.
2. Нападівська Л. В. Управлінський облік : підручник для студ. вищ. навч. закл. – 2-ге вид. доопрац. та допов. / Л. В. Нападівська. – Київ : КНТЕУ, 2010. – 648 с.
3. Пушкар М. С. Фінансовий облік у системі управління : монографія / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. – Тернопіль, 2006. – 178 с.

СЕКЦІЯ 4. ЯКІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ЯК СКЛADOVA АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

О. В. Артюх-Пасюта

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент*

Є. М. Ухань

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
магістрант*

Проблема розробки заходів комплексної оцінки фінансового стану на основі балансу, спрямованої на врахування зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на здійснення фінансово-господарської діяльності на основі дослідження показників балансу, є найбільш складною при адаптації підприємства до ринкових умов.

Пошуком та розробкою найбільш ефективних методик визначення фінансового стану підприємства свої праці присвятили вітчизняні і зарубіжні вчені: В. Мец, Є. Мних, С. Мошенський, О. Олійник, М. Чумаченко, Л. Гіляровська, В. Ковальов, Г. Савицька, Р. Сайфулін, К. Уолш, М. Фрідсон, А. Шеремет, Ю. Цал-Цалка та інші.

Нині економічні проблеми в державі та складні умови господарювання, на жаль, стають причиною погіршення фінансового стану і часто навіть банкрутства підприємств. Саме тому є нагальна потреба у дослідженні діючих методик аналізу Балансу (звіту про фінансовий стан), удосконалення їх з метою розробки антикризових заходів та попередження банкрутства підприємства.

Мета аналізу Балансу (звіту про фінансовий стан) – це виявити «слабкі» статті і простежити їх динаміку. Наявність «вузьких» місць буде свідчити в першу чергу про неефективну роботу підприємства у досліджуваному періоді і про погіршення фінансового стану [3, с. 134].

Для ефективної оцінки фінансового стану підприємства аналіз Балансу (звіту про фінансовий стан) доцільно розділити на такі етапи: аналіз структури та динаміки балансу; аналіз фінансової стійкості підприємства; аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства;

аналіз стану активів підприємства, аналіз ділової активності, діагностика фінансового стану підприємства.

На першому етапі дослідження зіставляються та розраховуються темпи росту найбільш важливих груп статей Балансу (звіту про фінансовий стан), отримані результати розрахунків порівнюються із динамікою доходу від продажу.

Показники фінансової стійкості існують двох типів: абсолютні та відносні. Абсолютні показники характеризуються наявністю чистих активів, а також наявністю чистого оборотного капіталу та власних оборотних коштів. Відносні показники – це позитивні коефіцієнти фінансової структури капіталу [2, с. 127].

На наступній стадії аналізу Балансу (звіту про фінансовий стан) вивчається ліквідність та платоспроможність підприємства. Ліквідність передбачає здатність активу до швидкого перетворення на грошові кошти, платоспроможністю – достатність ліквідних активів для погашення в будь-який момент усіх короткотермінових зобов'язань перед кредиторами [1, с. 169].

Далі доцільно проводити аналіз стану активів підприємства. На основі даних Балансу (звіту про фінансовий стан) проводиться дослідження складу, структури та ефективності використання оборотних та необоротних активів. Стан активів характеризують рентабельність та оборотність активів. Для більш об'єктивного аналізу необоротних активів доцільно включати аналіз стану та використання основних засобів.

Аналіз ділової активності підприємства проводиться за рівнем ефективності використання ресурсів (фондовіддача, рентабельність, продуктивність праці, тощо). Найбільш вагомі – коефіцієнти оборотності капіталу та активів [3, с. 145].

Заключний етап аналізу балансу – діагностика фінансового стану підприємства. Найчастіше фінансовий стан визначається методом оцінки можливості відновлення платоспроможності та використання дискримінантних математичних моделей вірогідності банкрутства. Для цього розраховуються коефіцієнт поточної ліквідності та коефіцієнт забезпеченості оборотними засобами.

При виявленні негативних тенденцій у показниках Балансу (звіту про фінансовий стан) та отриманні критичних значень при побудованні моделей вірогідності банкрутства, підприємство повинно оперативно реагувати та розробляти арсенал антикризових заходів для покращання фінансового стану підприємства.

Для суттєвого покращення фінансового стану пропонується низка фінансово-економічних інструментів, які здатні оперативно впливати на покращення фінансових показників підприємства. Такими інструментами є: скорочення витрат виробництва; жорсткий контроль за усіма видами витрат за центрами відповідальності; оптимізація подат-

кової бази; інкасація дебіторської заборгованості; оптимізація руху грошових потоків; впровадження принципово нових форм розрахунків з контрагентами тощо.

Моделі виходу із кризового стану підприємства можуть включати такі кроки:

1. Побудування моделі вірогідності банкрутства дає можливість дати підгрунтя для розробки рекомендацій подальшої роботи підприємства.
2. Постановка дерева цілей та завдань антикризового управління, головною метою повинна стати фінансова стабілізація.
3. Визначення центрів відповідальності за впровадження антикризових процедур.
4. Виявлення часового потенціалу (визначення часу, який є у підприємства до порушення процесу банкрутства).
5. Аналіз існуючих ресурсів підприємства та залучення нових ресурсів для впровадження антикризових заходів.
6. Розробка програми антикризових заходів та її реалізація і контроль.
7. Створення системи профілактичних заходів, які будуть запобігати появі нової фінансово кризи на підприємстві.

Ці кроки допоможуть підприємству подолати кризові явища, але доцільним завжди є створення цілісної системи всередині підприємства, яка буде поєднувати в собі аналітичні функції та на основі дослідження даних звітності підприємства розробляти антикризові заходи, які будуть запобігати появі кризових явищ у роботі підприємства.

Головною складовою антикризового управління підприємством з метою запобігання його банкрутства є ґрунтовний аналіз показників Балансу (звіту про фінансовий стан) у звітному періоді. Аналіз Балансу (звіту про фінансовий стан) доцільно проводити поетапно, групуючи показники таким чином, щоб найбільш об'єктивно визначити вірогідність банкрутства підприємства. Розраховані значення коефіцієнтів дозволяє оцінити результативність роботи підприємства протягом певного циклу та побудувати модель вірогідності банкрутства, яка дозволить розробити низку антикризових заходів для покращання фінансового стану підприємства.

Список використаних інформаційних джерел

1. Вовк В. Ліквідність та платоспроможність: економічна суть та експертна оцінка / В. Вовк, О. Бугай // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 3. – С. 169–173.
2. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях : підручник / О. Д. Данілов, Т. В. Паєнко. – Київ : ЦУЛ, 2011. – 256 с.
3. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник / В. М. Шелудько. – Київ : Знання, 2006. – 439 с.

ВПЛИВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЛІКУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

М. С. Вовк

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
напряму підготовки «Облік і аудит»
магістр*

Н. І. Самбурська

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н.,
науковий керівник*

В умовах, коли першочерговим завданням України в сфері зовнішньоекономічної діяльності постає інтеграція у європейській простір, адаптація національного законодавства до норм і стандартів країн міжнародного ринку стає необхідною. Подальше відкриття ринків і зняття обмежень нетарифного регулювання щодо продукції українських товаровиробників у Європейському Союзі, США та інших країнах близького зарубіжжя, створення максимально сприятливих умов для діяльності товаровиробників України на ринках Азії, Африки й Латинської Америки, вимагає удосконалення нормативно-правового регулювання здійснення експортно-імпорتنних операцій. Це підтверджує актуальність обраного напряму дослідження.

Питанням нормативно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні присвячено досить багато досліджень. Так, основні інструменти державного регулювання ЗЕД детально проаналізовані О. Вишняковим [13], правові основи здійснення господарських операцій з іноземними контрагентами та підстави відповідальності перед державою за порушення законодавства визначені С. Коломацькою, А. Мазаракі, І. Михасюком [14–16]. Аналіз результатів досліджень вітчизняних вчених-економістів свідчить, що теоретичні та практичні розробки щодо обліку експортно-імпорتنних операцій відображають ґрунтовне розуміння проблем, пов'язаних з трансформацією вітчизняної системи обліку. Поряд з цим, вимагає удосконалення організації і методики обліку експортно-імпорتنних операцій шляхом його адаптації до постійних змін законодавства.

Здійснення експортно-імпорتنних операцій регламентується низкою законодавчих актів (більше 50), основними з яких є: Митний та Податковий кодекси України, Закони України «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про порядок ліцензування експорту товарів», Постановами, Митний тариф України, Постановою «Про затвердження пе-

реліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2017 рік» тощо [1–12]. Крім того, до них постійно вносять зміни та уточнення, що має безпосередній вплив на організацію обліку у вказаній сфері.

В умовах різновекторності та змін законодавства виникають проблеми в обліку експортно-імпортних операцій, проявляються у:

- незабезпеченні уніфікації складових облікової політики щодо операцій в іноземній валюті;
- суперечності в існуючих підходах до обліку курсових та розрахункових валютних різниць;
- недостатній деталізації інформації про операції в іноземній валюті у фінансовій та внутрішньогосподарській звітності;
- некоректному відображенні дебіторської чи кредиторської заборгованості;
- системі законодавчих або адміністративних правил, спрямованих на обмеження операцій з іноземною валютою;
- кількісному та валютному обмеженні вивезення чи ввезення товарів;
- обов'язковому продажу (або здачі) іноземної валюти державі за офіційним курсом.

Таким чином, більшістю авторів проблема нормативно-правового регулювання експортно-імпортних операцій в Україні у контексті бухгалтерського обліку або не розглядається, або її аналіз носить поверховий характер, внаслідок чого питання про підстави відображення, документообіг та методику відображення залишаються актуальними.

Список використаних інформаційних джерел

1. Митний кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. Редакція від 01.01.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/paran746#n746>. – Назва з екрана.
2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Редакція від 01.01.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Назва з екрана.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] / Верховна Рада України від 16.04.1991 р. № 959-XII. Редакція від 03.01.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>. – Назва з екрана.
4. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів

України № 88 від 24 травня 1995 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0168-95>. – Назва з екрана.

5. Митний тариф України (Групи 01-72) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Закон від 19.09.2013 р. № 584-VII. Редакція від 01.01.2017 р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/584%D0%B0-18>. – Назва з екрана.
6. Про ставки вивізного (експортного) мита на брухт легованих чорних металів, брухт кольорових металів та напівфабрикати з їх використанням [Електронний ресурс] / Верховна Рада України від 13.12.2006 № 441-V. Редакція від 01.06.2012 р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/441-16>. – Назва з екрана.
7. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. Наказ від 31.05.2012 № 657.– Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1669-12>. – Назва з екрана.
8. Про порядок ліцензування експорту товарів [Електронний ресурс] / Міністерство економіки України. Наказ від 09.09.2009 р. № 991. Редакція від 04.12.2015 р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0937-09>. – Назва з екрана.
9. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2017 рік [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. Постанова від 28.12.2016 р. № 1009. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1009-2016-%D0%BF> – Назва з екрана.
10. Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних культур [Електронний ресурс] / Верховна Рада України від 10.09.1999 р. № 1033-XIV. Редакція від 22.01.2012 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1033-14>. – Назва з екрана.
11. Вишняков А. К. Регулирование внешнеэкономической деятельности в Украине / А. К. Вишняков. – Харьков : ООО «Одиссей», 2005. – 256 с.
12. Державне регулювання економіки / [за ред. І. Р. Михасюка]. – Львів : Українські технології, 1999. – 640 с.
13. Коломацька С. П. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: правове регулювання та гарантії здійснення / С. П. Коломацька. – Київ : ВД «Професіонал», 2004. – 288 с.
14. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні / [за ред. А. А. Мазаракі]. – Київ : КНТЕУ, 2003. – 272 с.

АНАЛІЗ ДОХОДІВ ВІД НАДАННЯ ПЛАТНИХ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЯК ЗАСОБУ ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

О. М. Андрієнко

*Університет державної фіскальної служби України,
старший викладач кафедри бухгалтерського обліку,*

К. Б. Кулик

*Університет державної фіскальної служби України
напрямок підготовки «Облік і оподаткування»
студентка 5 курсу групи ОМБ 16-2*

В умовах дефіциту бюджетних коштів, найголовнішою проблемою сучасних державних вищих навчальних закладів (далі ДВНЗ) на сьогодні стала їх фінансова спроможність. Недостатнє бюджетне фінансування вищої освіти в Україні обумовлює підвищення ролі власних надходжень як засобу фінансування бюджетних установ та організацій. Комерціалізація сфери освітніх послуг об'єктивно зумовлює збільшення частки платних послуг бюджетних установ – закладів освіти. Тобто бюджетне недофінансування ДВНЗ на сьогодні заміщується коштами спеціального фонду, який формується за рахунок плати за надання додаткових послуг: платних освітніх послуг понад державне замовлення, здачі в оренду державного майна, реалізації непотрібних установі основних засобів та інших матеріалів, ведення наукової роботи за господарськими договорами тощо.

Рациональне використання закладами освіти коштів спеціального фонду можливе лише при своєчасному прогнозуванні та управлінні процесом їх надходження, саме це дозволить забезпечити покриття видатків, пов'язаних як із наданням платних послуг, так і з необхідністю нагромадження коштів для оновлення матеріально-технічної бази ДВНЗ.

Основним джерелом формування спеціального фонду ДВНЗ залишаються кошти від надання платних освітніх послуг, які надаються ДВНЗ понад державне замовлення. В умовах нестабільності економіки країни та нестійкої реальної купівельної спроможності грошових коштів, вартість навчання, встановлена на початок звітного року, може бути знецінена протягом звітного періоду, що несе за собою відповідні економічні ризики. Тому від того, як буде сплачуватися плата за навчання, залежить обсяг доходів ДВНЗ [1, с. 146].

Для визначення оптимального порядку та строків оплати за навчання проведемо розрахунки різних варіантів оплати на прикладі Ірпінського державного коледжу економіки та права (далі ІДКЕП). Враховуючи наступні умови: плата здійснювалася за перший рік навчання за спеціальністю правознавство; в 2016 р. за даним напрямком підготовки навчалися 41 студент-контрактник; вартість навчання дорівнювала

7 700,00 грн. При проведенні розрахунків враховуємо індекс інфляції 2016 р. кварталний, піврічний та річний відповідно [2]. Інформаційною базою аналізу є бюджетна та статистична звітність ІДКЕП за 2016 р. [3].

Для розрахунку вартості навчання застосовуємо наступну формулу:

$$PV = \sum (r_i A) PV = \sum (r_i A), \quad (1.1)$$

де PV – поточна вартість навчання;

A – величина рівномірного надходження;

r_i r_i – індекс інфляції за відповідний період.

1. Якщо плата за навчання вартістю 7 700,00 грн з урахуванням інфляції за 2016 р. вноситься один раз на рік на початку звітного року, то поточна вартість навчання дорівнює:

$$PV1 = 7\,700,00 \cdot 1,031 = 7\,938,70 \text{ (грн)}.$$

Отже, в ІДКЕП збільшення вартості за навчання сягне $41 \cdot 238,70 = 9\,786,70$ (грн).

2. Якщо плата за навчання вартістю 7 700,00 грн з урахуванням інфляції за 2016 р. вноситься двічі на рік, то поточна вартість навчання дорівнює:

$$PV2 = 1,031 \cdot 3\,850,00 + 1,393 \cdot 3\,850,00 = 3\,969,35 + 5\,363,05 = 9\,332,40 \text{ (грн)}.$$

Отже, за рахунок збільшення вартості на 1 632,40 грн. ІДКЕП має отримати $41 \cdot 1\,632,40 = 66\,928,40$ (грн).

3. Якщо плата за навчання вноситься поквартально, то поточна вартість навчання дорівнює:

$$PV3 = 1,031 \cdot 1\,925,00 + 1,371 \cdot 1\,925,00 + 1,393 \cdot 1\,925,00 + 1,395 \times 1\,925,00 = 9\,990,75 \text{ (грн)}.$$

За таким варіантом вартість навчання збільшиться на 2 290,75 грн, отже, коледж отримає $41 \cdot 2\,290,75 = 93\,920,75$ (грн).

Очевидним з проведеного аналізу є те, що залежно від строків сплати за навчання змінюється реальна купівельна спроможність отриманих грошових коштів. Тому ми пропонуємо враховувати індекс інфляції при визначенні суми до сплати за платні освітні послуги, при цьому дану процедуру вважаємо за доцільним закріпити на законодавчому рівні. Для того, щоб захиститися від інфляційних втрат які несуть за собою економічні ризики фінансування ДВНЗ, зазначені доходи від оплати за навчання пропонуємо розміщувати на депозитному рахунку в банку, що суттєво збільшить дохідну частину бюджетної установи. Однак враховуючи те, що кошти, отримані протягом звітного року від надання платних освітніх послуг використовуються на

поточні видатки ДВНЗ, пропонуємо розробити заходи, направлені на отримання плати від фізичних та юридичних осіб за весь період навчання. У результаті чого в ДВНЗ з'явиться можливість акумулювати тимчасово вільні бюджетні кошти на вкладних (депозитних) рахунках в установах банків, отримуючи при цьому додаткові доходи спеціального фонду.

Отже, основним джерелом надходження коштів до спеціального фонду ДВНЗ є плата за навчання студентів на контрактній формі навчання, тому надзвичайно важливого значення набувають управлінські заходи, спрямовані на підвищення попиту на послуги ДВНЗ, що дасть можливість підвищити конкурентоспроможність освітніх закладів. Для ефективного управління процесом наповнення спеціального фонду бюджету ДВНЗ необхідно розробити способи та моделі прогнозу надходження й управління надходженнями від платних послуг ДВНЗ та розробити методики аналізу дохідності, що будуть враховувати особливості надходження фінансових ресурсів ДВНЗ.

Список використаних інформаційних джерел

1. Ковнір Д. А. Методика й організація аналізу доходів за напрямками діяльності державних вищих навчальних закладів / Д. А. Ковнір // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – № 19. – Ч. 1. – С. 143–147.
2. Державний комітет статистики України: Індeksi споживчих цін у 1992–2016 рр. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. – Назва з екрана.
3. Бюджетна та статистична звітність Ірпінського державного коледжу економіки та права за 2016 р.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЙОГО РОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА

М. Ю. Кулікова

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
напряв підготовки «Облік і аудит»
Магістрант*

А. Ж. Пшенична

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
ст. викладач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
науковий керівник*

У сучасних економічних умовах зовнішній фінансовий контроль не задовольняє потреби власників чи керівників підприємств в отриманні

інформації про реальний стан справ на підприємстві і напрями його поліпшення, тому виникає необхідність налагодити інші, дієвіші види контролю, основним з яких є внутрішній аудит.

Функція контролю притаманна управлінню з моменту створення підприємства, формулювання його завдань, планів на майбутнє. Без контролю не може існувати ніякий вид управління, як управління не може існувати без:

- об'єктивної інформації щодо фактичного стану справ на підприємстві;
- перевірки відхилень від встановлених вимог до прийнятих управлінських рішень;
- виявлення та попередження тих факторів і умов, які негативно впливають на виконання цих рішень і насамперед, на досягнення поставленої мети.

На якість виконання контрольних процедур безпосередньо впливають аспекти методології і методики процесу внутрішнього аудиту. Методологія представляє собою сукупність прикладних засобів, направлених на вивчення порядку організації служби внутрішнього аудиту. З точки зору технології, процес аудиту бухгалтерського балансу представляє собою сукупність певних процедур отримання і реалізації контрольної інформації.

Основні функції служби внутрішнього аудиту, як правило, складаються з процедур дослідження окремих операцій підприємства, оцінювання і контролю відповідності цих операцій, відображених у бухгалтерському балансі, а також контролю за функціями внутрішньої системи контролю підприємства щодо якості фінансової звітності.

Матриця дій внутрішнього аудиту по перевірці фінансової звітності підприємства має такий вигляд (табл. 1).

Хід аудиторської перевірки та її результати мають бути документально оформлені. З проблемою ведення робочих документів внутрішній аудитор стикається з першої аудиторської перевірки. Належна організація внутрішнього аудиту, забезпечення можливості контролю роботи аудитора, поліпшення її якості вимагають глибокого дослідження цієї проблеми.

На початковій, підготовчій стадії перевірки фінансової звітності завданням внутрішнього аудитора є ознайомлення з бізнесом підприємства, отримання про нього загальних відомостей, оцінки системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, а також планування своєї роботи і призначення групи аудиторів або асистентів (якщо це необхідно).

Внутрішні аудитори обов'язково мають документально зафіксувати цілі та завдання аудиторської перевірки річної фінансової звітності, для чого складають спеціальний робочий документ «Перелік аудиторських завдань».

Таблиця 1 – Матриця дій внутрішнього аудитора щодо аудиту річної фінансової

Перевірка на повноту відображення	Перевірка на точність відображення
Аудиторську перевірку слід починати з дослідження первинних документів. Така перевірка суттєво знизить величину ризику для внутрішнього аудитора і він буде впевненим у тому, що звітність позбавлена матеріальних помилок і пропусків. Нульовий ризик означатиме абсолютну впевненість у достовірності інформації. Чим менший аудиторський ризик, тим більше документів слід взяти для тестування.	Поточний контроль здійснюється під час реєстрації господарських операцій та інвентаризації. Аудиторську перевірку слід починати з аналізу балансу і фінансової звітності, щоб упевнитися в точності відображення в них повноти даних усіх статей. Така перевірка дає можливість виявити завищення сум витрат і активів. Наступний контроль проводиться на стадії узагальнення й аналізу облікової і звітної інформації.

Отже, на ефективність внутрішнього аудиту впливають такі фактори:

- витрата часу на цикл проведення аудиту, трудовитрати осіб, що приймають рішення про проведення аудиту і персоналу на планування, проведення та узагальнення результатів аудиту;
- організаційні витрати, що характеризуються кількістю осіб, яких відривають від продуктивної праці для здійснення аудиту;
- собівартість і рентабельність внутрішнього аудиту, витрати коштів на здійснення аудиту;
- співвідношення залежності аудиту від прогнозованих економічних, соціально-політичних наслідків, кількість та цінність інформації, одержаної в результаті аудиту для потреб користувачів.

Асигнування на утримання такої аудиторської служби слід здійснювати за рахунок виявлених внутрішнім аудитом резервів підвищення ефективності роботи підприємства, зниження собівартості й збільшення прибутків.

Список використаних інформаційних джерел

1. Аудит: застосування міжнародних стандартів аудиту в практиці України / за заг. ред. Пилипенка І. І. – Київ : ТОВ «ІАМЦ АУ «СТАТУС», 2011. – 172 с.
2. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту): підруч. / за ред. проф. Немченко В. В., Редько О. Ю. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.

3. Аудит : підруч. / О. А. Петрик, В. О. Зотов, Б. В. Кудрицький та ін. ; за заг. ред. проф. О. А. Петрик. – Київ : КНЕУ, 2015. – 498 с.
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2014 р.) в трьох частинах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aru.com.ua>. – Назва з екрана.
5. Про аудиторську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 22.04.1993 р. № 3125 / Україна. Верховна Рада. – Режим доступу: <http://www.liga.net>. – Назва з екрана.

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Н. І. Самбурська

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н.*

Залучення іноземних інвестицій є невід'ємною частиною розвитку національної економіки України, сприяючи її входженню у глобальне бізнес-середовище та підвищуючи інвестиційну привабливість внутрішнього ринку. Про важливість дослідження свідчать дані Державної служби статистики України, а саме: знижується частка прямих іноземних інвестицій з країн світу в економіку України з 53 704,0 млн дол. США у 2014 р. до 36 154,5 млн дол. США у 2016 р, тобто на 32,68 % [1]. При цьому частка прямих іноземних інвестицій з країн ЄС в економіку України знизилася на 0,8 % [1]. Це пов'язано як з політичною ситуацією, так і зі зниженням репутації України як партнера на зовнішньому ринку. Залучення коштів іноземних інвесторів може бути реалізовано тільки за умови повної довіри і співпраці між учасниками інвестиційного процесу, забезпечення їх оперативною та достовірною інформацією, яку формують у системі бухгалтерського обліку.

Зважаючи на специфіку та складність обліку іноземних інвестицій за останні роки захищено всього декілька дисертацій, окремі з яких навіть не за спеціальністю «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит», зокрема: Сагова С. В. «Облік і аналіз іноземних фінансових інвестицій (на прикладі суб'єктів підприємницької діяльності України)» [2], Прибега І. Є. «Облік і аналіз іноземних інвестицій: методика та організація (на прикладі підприємств швейної промисловості України)» [3], Гончаренко О. О. «Облік і аудит інвестиційної діяльності» [4]. Це підтверджує своєчасність і актуальність дослідження у цьому напрямі.

Критичний аналіз дисертацій та інших наукових робіт дало можливість виділити низку проблем та узагальнити їх за групами: правові,

економічні та облікові [2–4]: При цьому основними недоліками правового забезпечення іноземного інвестування в Україні можна визначити:

- більше 50 законодавчих актів, кількість яких постійно збільшується, та внесення до них постійних змін та доповнень;
- невідповідність нормативно-правової бази щодо управління та стандартів якості до законодавства Європейського союзу;
- суперечливість тлумачення окремих положень нормативних документів;
- значні розбіжності стосовно оплати, переліку необхідних документів для реєстрації та перереєстрації іноземних інвестицій;
- складність реєстраційних, ліцензійних, сертифікаційних та митних процедур, тобто бюрократизм та корумпованість органів державної влади.

У контексті групи загальноекономічних проблем, основними чинниками, які негативно впливають на процес іноземного інвестування є:

- відсутність чіткої державної стратегії щодо стимулювання залучення інвестицій;
- відсутність державного захисту інвестицій та гарантій їх повернення;
- значний податковий і адміністративний тиск.

Поряд з політичною та економічною нестабільністю, які стримують приплив іноземних інвестицій в Україну, проблемою є неякісне інформаційне забезпечення інвесторів, основним джерелом якого є дані бухгалтерського обліку. Для цього необхідно вирішити нагальні завдання:

- узгодження податкового законодавства із вимогами міжнародної спільноти;
- необхідність переходу на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку;
- розробка положень щодо документального оформлення прямих іноземних інвестицій;
- удосконалення методики обліку інвестицій іноземних інвесторів.

Це свідчить про складність і дискусійний характер сфери обліку іноземних інвестицій, яка потребує подальших досліджень.

Список використаних інформаційних джерел

1. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України [Електронний ресурс]: [стат. збірник] / Державна служба статистики України, 2016 р. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Сагова С. В. Облік і аналіз іноземних фінансових інвестицій (на прикладі суб'єктів підприємницької діяльності України): автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / С. В. Сагова; Київський нац. економ. ун-т ім. В. Гетьмана. – Київ, 2006. – 23 с.

3. Прибега І. Є. Облік і аналіз іноземних інвестицій: методика та організація (на прикладі підприємств швейної промисловості України) : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / І. Є. Прибега ; Терноп. нац. екон. ун-т. – Тернопіль, 2000. – 17 с.
4. Гончаренко О. О. Облік і аудит інвестиційної діяльності автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / О. О. Гончаренко ; Київський нац. економ. ун-т ім. В. Гетьмана. – Київ, 2005. – 26 с.

ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

А. А. Синявська

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
напряму підготовки «Облік і аудит»,
студентка, гр. ОА-51М*

В. О. Подольська

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
науковий керівник*

Проблеми створення економічної безпеки на українських підприємствах особливо актуальні, оскільки широко застосовувана в практичній діяльності управлінських структур західних країн економічна безпека підприємства лише поверхово досліджена вітчизняними науковцями.

Актуальність проблеми забезпечення економічної безпеки підприємства в Україні набуває також особливої гостроти внаслідок існування таких причин: недосконалого конкурентного середовища, бюрократичних та обтяжливих процедур державного нагляду у сфері господарської діяльності; надмірного рівня криміналізації та тінізації економіки; недостатнього рівня соціальної відповідальності бізнесу тощо.

Взагалі, немає єдиного визначення понять «економічна безпека підприємства» (ЕБП), «економічна безпека». На нашу думку, ЕБП – це стан захищеності діяльності підприємства від всіх видів загроз, як зовнішніх, так і внутрішніх, при якому забезпечується стабільне функціонування і прогресивний розвиток підприємства, що досягається шляхом максимально ефективного використання наявних ресурсів і швидкої адаптації до умов середовища, що змінюються.

Для комплексної оцінки рівня економічної безпеки заводу мінеральних вод пропонується використати методичний підхід, який роз-

роблений на основі узагальнення декількох підходів і складається з послідовних етапів оцінки:

- на першому етапі визначається інформаційна база для проведення дослідження;
- на другому етапі проводиться відбір показників для оцінки економічної безпеки підприємства за кожною її структурною складовою;
- на третьому етапі здійснюється визначення рівня економічної безпеки для кожної складової.

Розрахунок показників оцінки рівня економічної безпеки підприємства наведено у табл. 1.

Таблиця 1 – Показники оцінки рівня економічної безпеки заводу мінеральних вод за 2013–2016 роки

Показник	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	Темп росту, %		
					2014 до 2013	2015 до 2014	2016 до 2015
<i>Оцінка фінансової складової</i>							
Коефіцієнт автономії ($t_{авт}$)	0,858	0,867	0,951	0,921	101,0	109,7	96,8
Коефіцієнт фінансування ($t_{фін}$)	6,052	6,494	19,326	11,699	107,3	297,6	60,5
Коефіцієнт покриття ($t_{покp}$)	5,860	4,322	4,338	3,224	79,4	114,4	74,3
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ($t_{одз}$)	17,139	16,885	16,641	20,871	98,5	98,6	125,4
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ($t_{окз}$)	72,834	63,107	226,369	207,089	86,6	358,7	91,5
Рентабельність діяльності, % (t_p)	0,428	0,388	0,211	0,175	90,7	54,4	82,9
<i>Оцінка техніко-технологічної складової</i>							
Коефіцієнт зносу ($t_{зн}$)	0,510	0,401	0,482	0,444	78,6	120,2	92,1
Фондовіддача, грн і коп. ($t_{фв}$)	1,730	1,596	1,609	1,433	92,3	100,8	89,1
<i>Оцінка інтелектуально-кадрової складової</i>							
Коефіцієнт плинності кадрів ($t_{пл}$)	0,044	0,076	0,086	0,039	38,6	113,2	45,3
Продуктивність праці, тис. грн (t_n)	829,192	914,401	1 205,781	1 219,957	110,3	131,9	101,2
Фондоозброєність праці, тис. грн ($t_{фоз}$)	479,285	573,048	749,617	851,599	119,6	130,8	113,6

Для зведення показників до порівняльного вигляду розраховуємо їх темпи росту. Виходячи з того, що наведені вище показники комплексно характеризують вплив факторів на рівень економічної безпеки підприємства, необхідно провести їх виокремлення у розрізі характеру та напряму впливу на рівень економічної безпеки підприємства.

При цьому показники, які прямують до збільшення, знаходяться у чисельнику формули визначення рівня певної складової економічної безпеки, а ті, що прямують до зменшення, – у знаменнику. Проведені розрахунки узагальнено у табл. 2.

Таблиця 2 – Узагальнення розрахунків рівнів складових економічної безпеки заводу мінеральних вод за 2014–2016 роки

Показник	2014 рік	2015 рік	2016 рік
<i>Рівень фінансової складової ЕБП (К_{фін})</i>			
$K_{фін} = \frac{t_{нокр}^t \cdot t_{одз}^t \cdot t_{окз}^t \cdot t_p^t \cdot t_{авт}}{t_{фін}}$	0,578	0,811	1,131
<i>Рівень техніко-технологічної складової ЕБП (К_{тн})</i>			
$K_{тн} = \frac{t_{ФВ}}{t_{зн}}$	1,174	0,839	0,967
<i>Рівень інтелектуально-кадрової складової ЕБП (К_{ік})</i>			
$K_{ік} = \frac{t_{п}^t \cdot t_{ФОЗ}}{t_{п}}$	3,418	1,524	2,538
<i>Рівень економічної безпеки підприємства (R)</i>			
$R = K_{фін} \cdot K_{тн} \cdot K_{ік}$	2,319	1,037	2,776

Однозначність та адекватність оцінки економічної безпеки за запропонованим підходом забезпечується на завершальному етапі шляхом розрахунку узагальнюючого показник рівня економічної безпеки підприємства (R).

Таким чином, якщо значення узагальнюючого показника буде більшим за 1, то рівень економічної безпеки підприємства можна вважати задовільним, а якщо меншим, то рівень економічної безпеки вважається низьким.

Проаналізувавши всі показники діяльності підприємства можна зробити висновок, що рівень економічної безпеки заводу мінеральних вод є досить високим за аналізовані роки. Найвищий рівень економічної безпеки спостерігається у 2016 році. Підприємство є стабільно працюючим, яке швидко розраховується зі своїми кредиторами і має досить високі показники діяльності.

Список використаних інформаційних джерел

1. Іванюта Т. М. Методичні підходи до аналізу економічної безпеки підприємств [Електронний ресурс] / Т. М. Іванюта // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова Т. 18, вип. 1/1, 2013 р. – Режим доступу: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2013_18_1_1/31.pdf. – Назва з екрана.
2. Халіна В. Ю. Методичний підхід щодо оцінки рівня економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / В. Ю. Халіна. – Режим доступу: http://www.chteiknteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2014/v1/NV-2014-V1_22.pdf. – Назва з екрана.
3. Лебедко С. А. Систематизація теоретичних підходів до визначення поняття «Економічна безпека підприємства» [Електронний ресурс] / С. А. Лебедко. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2015/39.pdf. – Назва з екрана.

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В. О. Подольська

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту*

І. М. Тронеvська

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
напряв підготовки «Облік і аудит»,
студентка, ОА-61кв*

На сьогодні оцінка та прогнозування рівня фінансової стійкості є основним завданням керівництва, яке хоче провести свою компанію через складний період економічної кризи. Проблемним залишається питання сутності фінансової стійкості, не досконалі методики та процедури її діагностики. Сучасні умови господарювання вимагають радикальної перебудови методів управління підприємством, принципово нових підходів до аналізу фінансової стійкості, включаючи дослідження ефективності діяльності та загрози його банкрутства. Тобто виникає потреба пошуку обґрунтованих методик комплексної оцінки фінансової стійкості, яка дозволяє не лише проводити аналіз в статистичній, але й прогнозувати майбутній стан.

Проведені теоретичні дослідження вказують на багатofакторність категорії «фінансова стійкість» підприємства, що поєднує сталість та стабільність функціонування суб'єкта господарювання.

Поняття «фінансова стійкість» по-різному трактують науковці. Так, на думку М. С. Абрютіної та А. В. Грачова, фінансова стійкість під-

приємства – це надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури та поведінки партнерів.

М. Я. Коробов розглядає фінансову стійкість підприємства як досягнення підприємством позитивних параметрів діяльності та ефективне розміщення його фінансових ресурсів. Він вказує на те, що фінансова стійкість підприємства формується, з одного боку, під впливом рентабельності його діяльності, а з іншого боку – під впливом забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами.

Г. М. Лиференко визначає фінансову стійкість підприємства як такий стан його фінансових ресурсів, їх розподіл та використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні плато- і кредитоспроможності в умовах певного рівня ризику. Для глибокого розуміння сутності поняття «фінансова стійкість» суб'єкта господарювання Г. Г. Старостенко та Н. В. Мірко розрізняють внутрішню, загальну фінансову стійкість. На їх думку, фінансова стійкість досягається при стабільному перевищенні доходів над витратами, вільному маневруванні грошовими коштами та стійкому розвитку економічному зростанні.

На думку М. Д. Білик, О. В. Павловської фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів підприємства, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів, стабільної прибутковості та забезпечення процесу розширеного відтворення. Або фінансова стійкість – це спроможність підприємства забезпечувати пропорційний розвиток при збереженні достатнього рівня плато- та кредитоспроможності.

Узагальнюючи методологічні принципи визначення фінансової стійкості, в вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, можна виділити чотири основні підходи до її сутності. Фінансова стійкість визначається як:

- аналітична інтерпретація загальної характеристики фінансового стану підприємства (А. П. Градова, О. С. Стоянова);
- ступінь залежності підприємства від залучених джерел фінансування (Холт Роберт);
- стан підприємства, коли за рахунок власного капіталу покриваються кошти, що вкладені в необоротні активи, не допускається невіправдана дебіторська та кредиторська заборгованості та вчасно здійснюються розрахунки за зобов'язаннями (І. О. Бланк, Г. В. Савицька);
- характеристика стану фінансових ресурсів підприємства, результативність їх розміщення й використання, при якому забезпечується розвиток діяльності на основі зростання прибутку (В. В. Ковальов, Р. С. Сайфулін, А. Д. Шеремет).

На нашу думку, в сучасних умовах ведення бізнесу, фінансову стійкість слід розглядати як комплексну категорію, що відображає рівень фінансового стану підприємства, здатність забезпечувати розвиток діяльності при збереженні кредито – та платоспроможності.

У міжнародній аналітичній практиці аналіз фінансової стійкості проводять з використанням системи коефіцієнтів, які характеризують структуру капіталу та його розміщення. Проте на сьогодні недостатнім є оцінка фінансової стійкості з позиції лише аналізу ліквідності та фінансової незалежності підприємства. У зв'язку з цим виникає потреба розробки комплексного підходу до оцінки фінансової стійкості, включаючи дослідження ефективності діяльності, аналіз платоспроможності підприємства, загрози його банкрутства, а також здатності у разі необхідності залучати позиковий капітал.

Якісні характеристики фінансової стійкості підприємства з урахуванням механізму формування та факторів впливу на неї наведено на рис. 1.

Рисунок 1 – Якісні характеристики фінансової стійкості підприємства

Дослідження існуючих підходів до аналізу фінансової стійкості дає можливість поглибити етапи її проведення:

- перший етап – аналіз платоспроможності підприємства;
- другий етап – аналіз фінансової незалежності та структури капіталу підприємства;
- третій етап – аналіз кредитоспроможності підприємства;
- четвертий етап – пошук резервів підвищення фінансової стійкості підприємства;
- п'ятий етап – розробка проектованої звітності та платіжного календаря підприємства.

Завдання аналізу не обмежуються лише розрахунком окремих коефіцієнтів, а є спрямованим на обґрунтування потреби у фінансових ресурсах, знаходження їх джерел і способів мобілізації.

Оцінка рівня фінансової стійкості підприємства з позиції запропонованого комплексного підходу є необхідною умовою для прийняття своєчасних обміркованих управлінських рішень та основою стабільного функціонування підприємства в майбутньому.

Список використаних інформаційних джерел

1. Подольська В. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / В. О. Подольська, О. В. Яріш. – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
2. Фінансовий аналіз : [навч. посібник] / Білик М. Д., Павловська О. В., Пritуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. – Київ : КНЕУ, 2005. – 592 с.

ПРОБЛЕМЫ ПРОЦЕССА РЕФОРМИРОВАНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА

В. П. Фулга

*Кооперативно-Торговый Университет Молдовы
профессор кафедры «Бухгалтерский учет и аудит», к. э. н., доцент*

Ф. И. Тухарь

*Кооперативно-Торговый Университет Молдовы
профессор кафедры «Бухгалтерский учет и аудит», д. э. н.,*

профессор

В. И. Гуцан

*Кооперативно-Торговый Университет Молдовы
профессор кафедры «Бухгалтерский учет и аудит»,
старший преподаватель*

Бухгалтерский учет – комплексная система сбора, идентификации, группировки, обработки, отражения и обобщения элементов бухгалтерского учета и финансовой отчетности [1]. Его качество, качество его продукта – учетной информации – приоритет специалистов бухгалтерского учета во все времена.

Реформа бухгалтерского учета в Республике Молдова была начата в 1998 году и продолжается по сей день. Это одна из самых сложных экономических реформ, продвигаемых в условиях европейской экономической интеграции Республики Молдова. Ее главная цель состоит в гармонизации бухучета в соответствии с директивами Европейского Союза по Международным Стандартам Финансовой Отчетности [2].

Любая реформа призвана обеспечить улучшение ситуации в определенной области. Считается, что реформа бухгалтерского учета должна положительно сказаться на менеджменте предприятия, на ин-

вестиционном климате предприятий, на продвижение внешнеэкономических связей благодаря качеству поставляемой информации.

Национальные Стандарты Бухгалтерского Учета (НСБУ) [3] были внедрены дважды в 1998 и 2014 годах. Новые НСБУ уступают по качеству первым нормативным актам. Этому мнения придерживаются как теоретики, так и практики. Одновременно с этим забывается факт, что бухгалтерская работа требует больших энергоморальных затрат, постоянных затрат рабочего времени на исследование изменений нормативных актов, рассмотрение учета хозяйственных операций с двух сторон – учетной и фискальной.

Финансовый учет представляет собой систему сбора, группировки, обработки и систематизации информации о наличии и движении активов, собственного капитала, обязательств, доходов и расходов в денежном выражении с целью составления финансовых отчетов [1].

Качественные финансовые отчеты должны предоставлять пользователям необходимую информацию о состоянии имущества предприятия с целью принятия наиболее эффективных управленческих решений, решений по инвестированию средств без рисков и т. д.

Что мы имеем в конечном итоге на 2017 год – слабоватые по качеству финансовые отчеты, с менее логичной группировкой показателей, содержащие данные с менее значимым уровнем информирования, уступающие по сравнению с заполняемыми отчетами до соответствующего нового витка затянувшейся реформы.

Главными причинами создавшейся ситуации можем назвать:

- различия философий бухгалтерского учета Республики Молдова и бухгалтерского учета по директивам Европейского Союза;
- несоответствие целеполагания и конечного результата;
- человеческий фактор.

Конечно же, в основе всего лежит различие философий бухгалтерского Учета Республики Молдова и бухгалтерского учета по директивам Европейского Союза. Молдавский бухгалтер дотошно относится к каждому термину, документу, счету. Он знает, что суть, логика важнее всего, что бухгалтерский учет это строго регламентированная деятельность, без вольностей, поскольку подготовленная информация обрабатывается органами статистики, лежит в основе данных о развитии национальной экономики страны. И он во многом прав. Бухгалтер теоретик – преподаватель осознает, что основа бухучета – НСБУ и план счетов бухгалтерского учета [4]. А они должны иметь надлежащую форму, структуру, содержание... Новые НСБУ содержат опреде-

ления, логичность которых можно оспорить. Некоторые определения не выражают суть экономических феноменов, фактов, раскрываются в НСБУ очень простые аспекты бухгалтерского учета, а сложные – не удосуживаются вниманием, несмотря на то, что вопросы возникали у бухгалтеров еще при использовании предыдущих НСБУ. Разработчики новых НСБУ могли прислушаться к мнению, как бухгалтеров практиков, так и бухгалтеров теоретиков, которые неоднократно поднимали вопросы по учету на Профессиональных Конгрессах бухгалтеров, на научных конференциях преподавательского состава ВУЗов. Еще один немаловажный вопрос касается и Профессиональных Ассоциаций Бухгалтеров, которые должны содействовать решению бухгалтерских профессиональных вопросов. Философия их создания и существования красива – развитие профессии, а на практике – похожа на имитацию и просто бизнес.

Если сравнивать старые и новые НСБУ, отметим положительный факт появления новых, ранее не существовавших, НСБУ «Дебиторская задолженность и финансовые инвестиции», НСБУ «Собственный капитал и обязательства», Методических указаний о бухгалтерском учете производственных затрат и калькуляции себестоимости продукции и услуг. Но появление указанных не заменит значимость старых важных Комментариев к НСБУ, которые раскрывали немаловажные вопросы по учету определенных бухгалтерских элементов.

Один из больших актуальных вопросов для бухгалтеров составляет Общий план счетов бухгалтерского учета [4]. Данный нормативный акт как норматив не окончен, перечень счетов не сгруппирован логично, отсутствует самая важная часть – методологические указания по применению бухгалтерских счетов. Последняя часть нормативного акта важна теоретикам и практикам. Практикующие профессиональные бухгалтера с методологией применения счетов смогут разобраться сами, несмотря на появление некоторых счетов, по которым все-таки надобны разъяснения, а вот молодым начинающим бухгалтерам данный раздел крайне важен.

Документы - основа бухгалтерского учета. Игнорирование качества и регламентирования последних нельзя оправдать.

В каждой работе есть целеполагание и конечный результат, но именно бухгалтеру, по своей сущности, важно выявление верного результата по точно регламентированному маршруту. Бухгалтер любит свою трудную работу во благо обществу, поэтому ждет ответный ход – качественную нормативную базу, несмотря на человеческий фактор и реформу бухгалтерского учета.

Список использованных информационных источников

1. Закон Республики Молдова о бухгалтерском учете № 113-XVI от 27.04.2007. Monitorul Oficial al Republicii Moldova № 90–93 от 29.06.2007.
2. Янчева Я. Бухучет по-новому: трудности перехода [Электронный ресурс] / Я. Янчева. – Режим доступа: http://www.businessclass.md/%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8B/Mejdunarodnie_standarti_finansovoi_otchetnosti/. – Название с экрана.
3. Национальные стандарты бухгалтерского учета, утвержденные Приказом Министерства финансов Республики Молдова № 118 от 06.08.2013. Monitorul Oficial al Republicii Moldova № 233–237 от 22.10.2013.
4. Общий план счетов бухгалтерского учета, утвержденный Приказом Министерства финансов Республики Молдова № 119 от 06.08.2013. Monitorul Oficial al Republicii Moldova № 233–237 от 22.10.2013.

СЕКЦІЯ 5. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІСКАЛЬНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА НАЛОГОВЫХ ПЛАТЕЖЕЙ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ КАК УЧЕТНО-ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ НАЛОГАМИ

Т. П. Винокурова

*Учреждение образования «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации»,
старший преподаватель кафедры банковского дела,
анализа и аудита*

Бизнесменам и менеджерам в условиях осуществления хозяйственной деятельности в рыночной экономике нужен рациональный бухгалтерский учет и достоверная отчетность, то есть в бухгалтерском учете и отчетности, должны аккумулироваться необходимые для выявления налоговой оптимизации данные без излишних трудозатрат. От этого зависит правильность принимаемых управленческих решений. Сегодня бизнес интересуется не столько учет операций, сколько оценка и анализ финансово-хозяйственной деятельности организации, в том числе возможные пути налоговой оптимизации, снижения налоговой нагрузки и рисков, в том числе, связанных с налогообложением.

Согласно Типовому плану счетов бухгалтерского учета Республики Беларусь, для учета расчетов по налоговым платежам предназначены счета 68 «Расчеты по налогам и сборам» и 69 «Расчеты по социальному страхованию и обеспечению». К счету 68 «Расчеты по налогам и сборам», согласно Типовому плану счетов выделяются пять субсчетов, а счет 69 «Расчеты по социальному страхованию и обеспечению» ведется по видам социального страхования и обеспечения и видам выплачиваемых нанимателем пособий за счет этих средств.

Считаем, что основным классификационным признаком при систематизации информации о налоговых платежах на счетах бухгалтерского учета для целей управления является статус организации по отношению к платежу: налогоплательщик или налоговый агент. Отражение информации о расчетах по налоговым платежам на счетах бухгалтерского учета в зависимости от плательщика средств, а не их получателя, необходимо для объективной оценки суммы расходов субъекта хозяйствования, сбалансированности денежных потоков и оценки их достаточности для своевременных расчетов с бюджетом и

Фондом социальной защиты населения Республики Беларусь (ФСЗН) для целей налогового менеджмента.

К счету 68 «Расчеты по налогам, сборам (пошлинам)» предлагаем открывать следующие субсчета и аналитические счета (таблица 1).

Таблица 1 – Предлагаемые субсчета и аналитические счета к счету 68 «Расчеты по налогам и сборам (пошлинам)»

Субсчета	Аналитические счета
1. Расчеты по налогам и сборам (пошлинам), относимым на затраты по производству и реализации товаров, продукции, работ, услуг	1.1. Земельный налог 1.2. Экологический налог 1.3. Налог за добычу (изъятие) природных ресурсов 1.4. Налог на недвижимость 1.5. Налог с заготовителей 1.6. Социальный налог 1.7. Сборы (пошлины) по видам
2. Расчеты по налогам, исчисляемым из выручки от реализации продукции, товаров, работ, услуг (косвенные налоги)	2.1. НДС 2.2. Акциз
3. Расчеты по налогам, исчисляемым из доходов (относимые на расходы) по прочей текущей, финансовой и инвестиционной деятельности	3.1. НДС 3.2. Социальный налог (взносы в ФСЗН)
4. Расчеты по налогам, исчисляемым из прибыли	4.1. Налог на прибыль
5. Экономические санкции и другие обязательные платежи, уплачиваемые за нарушения налогового законодательства	5.1. Экономические санкции за нарушения налогового законодательства

К счету 69 «Расчеты по обязательствам налогового агента» предлагаем открывать следующие субсчета и аналитические счета (таблица 2).

Таблица 2 – Предлагаемые субсчета и аналитические счета к счету 69 «Расчеты по обязательствам налогового агента»

Субсчета	Аналитические счета
1. Расчеты по подоходному налогу	По плательщикам
2. Расчеты по отчислениям в пенсионный фонд	По плательщикам
3. Налог на доходы иностранных организаций, не осуществляющих деятельность в Республике Беларусь через постоянное представительство	По плательщикам

Субсчета	Аналитические счета
4. Экономические санкции за нарушения в расчетах по обязательствам налогового агента	4.1. По нарушениям, допущенным в расчетах по подоходному налогу 4.2. По нарушениям, допущенным в расчетах по отчислениям в пенсионный фонд

Таким образом, предлагаемые направления совершенствования методики бухгалтерского учета расчетов по налоговым платежам как учетно-информационного обеспечения управления налогами субъекта хозяйствования позволят:

- разграничить учетные данные на платежи, по которым организация является непосредственным плательщиком, и платежи по которым она является налоговым агентом, то есть платежи юридического лица и физических лиц, что важно при проведении анализа налогов, планировании денежных потоков и определении достаточности денежных средств для своевременности расчетов по налоговым платежам;

- выявить причины негативных тенденций на основе анализа полученных экономических санкций на уровне вышестоящей организации и информирования всех подведомственных организаций о типичных нарушениях, допускаемых на практике при расчетах по налоговым платежам;

- систематизировать и детализировать информацию о налоговых платежах в бухгалтерском учете, для их аналитического исследования, без дополнительных трудозатрат на выборку и необходимую группировку.

ПОТОЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДИРЕКТИВИ 2013/34/ЄС У ЧАСТИНІ ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

М. В. Кучерява

*Державна навчально-наукова установа
«Академія фінансового управління»
науковий співробітник*

Директива 2013/34/ЄС про річну фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність та пов'язані із ними звіти окремих підприємств [1] від 26.06.2013, яка була імплементована до законодавства країн-членів Європейського Союзу (далі – ЄС), має велике значення у сфері регулювання підготовки та представлення фінансової звітності.

Із прийняттям Європейським Парламентом цього документу було створено основу для нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку на території ЄС та завдання для імплементації країн, що ставлять на меті вступ до ЄС (наприклад, Україна). Згідно Комплексної Програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року, затвердженої розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 11.06.2015 № 1367 (у редакції розпорядження Нацкомфінпослуг від 07.02.2017 № 219) положення цієї Директиви мають бути імплементовані до українського законодавства у термін до 31 жовтня 2017 року [2]. Оскільки робота над запровадженням положень документу в українське законодавство наразі ведеться, то доцільним є також розглянути поточні проекти щодо внесення змін до Директиви 2013/34/ЄС.

Документом, що викликав чимало питань та спровокував обговорення серед професійної спільноти (державні регулятори, міжнародні професійні організації), став документ «Пропозиції щодо внесення доповнень до Директиви 2013/34/ЄС в частині розкриття інформації з податку на прибуток окремими підприємствами та галузями» [3]. Зміст даної пропозиції стосується запровадження такої форми звітності як звіт про податок на прибуток (у тому числі і консолідована форма такого звіту).

Суб'єктами підготовки та оприлюднення такої інформації виступають мультинаціональні компанії (МНК), консолідований оборот яких перевищує 750 млн євро. Тобто, слід зазначити, що жодних додаткових зобов'язань даний проект не накладає на мікро- чи малі підприємства ЄС. Проте, для будь-яких МНК, що знаходяться у третій країні (поза межами ЄС), під зобов'язання підпадатимуть їх дочірні підприємства або філії, які розміщені на території ЄС (МНК самостійно визначає, яке з філій або дочірніх підприємств є відповідальними за підготовку та оприлюднення такої інформації).

Зміст звіту про податок на прибуток: природа діяльності (вид економічної діяльності); кількість зайнятих працівників; чиста виручка (включаючи пов'язані сторони); прибуток до оподаткування; величина зобов'язання з податку на прибуток у країні; платежі, здійснені до держави впродовж року, в якому було отримано прибуток; сума накопиченого прибутку.

Пропозицією щодо доповнення Директиви 2013/34/ЄС вноситься Розділ 10а «Звіт про податок на прибуток».

Процес суспільного обговорення та надання коментарів з приводу прийняття змін та доповнень до нового нормативно-правового документу є одним з основних етапів його опрацювання. Міжнародними професійними організаціями було надано коментарі з приводу досліджуваного документу (таблиця 1).

Таблиця 1 – Проблемні питання, що потребують доопрацювання, пов’язані із документом, яким вносяться доповнення до Директиви 2013/34/ЄС

Проблемне питання	Джерело
Не враховано значні відмінності, що існують між різними галузями у сфері оподаткування	Рада з корпоративного управління Швеції (The Swedish Corporate Governance Board) [4]
Інформація, яка підлягає оприлюдненню	Європейська федерація страхування та перестраховування «Страховання Європа» (Insurance Europe) [5]
Неприйнятні додаткові (обтяжливі) вимоги розкриття інформації	Європейська федерація страхування та перестраховування «Страховання Європа» (Insurance Europe)
Неузгодженість графіку оприлюднення інформації	Європейська федерація страхування та перестраховування «Страховання Європа» (Insurance Europe) Федерація європейських бухгалтерів (FEE) [6]
Забезпечення гнучкості до визначення інформації, що потребує розкриття та оприлюднення	Європейська федерація страхування та перестраховування «Страховання Європа» (Insurance Europe)
Потреба у захисті комерційно чутливої інформації	Європейська федерація страхування та перестраховування «Страховання Європа» (Insurance Europe)
Необхідність визначення меж суттєвості	Європейська федерація страхування та перестраховування «Страховання Європа» (Insurance Europe) Федерація європейських бухгалтерів (FEE) [7]

Складено за даними: [4–7].

Узагальнюючи усю вищенаведену інформацію можна зробити пропозицію, яка полягає в тому, що необхідно забезпечити постійний моніторинг законодавчих ініціатив щодо внесення змін до законодавства ЄС у сфері бухгалтерського обліку та звітності з метою виконання положень програмних документів, що визначають євроінтеграційний курс України.

Список використаних інформаційних джерел

1. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 [Electronic resource]. – Access mode: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034>.

2. Комплексна Програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: розпорядження Нацкомфінпослуг від 11.06.2015 № 1367 (у редакції розпорядження Нацкомфінпослуг від 07.02.2017 № 219) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/%D0%9A%D0%9F%D0%A0%D0%A4%D0%A1%D0%A3_07.02.17.rtf. – Назва з екрана.
3. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of income tax information by certain undertakings and branches [Electronic resource]. – Access mode: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016PC0198>.
4. Swedish Corporate Governance Board [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.corporategovernanceboard.se/>.
5. Insurance Europe: official website [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.insuranceeurope.eu/>.
6. Federation of European Accountants [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.accountancyeurope.eu/>.
7. The Federation comments on the European Commission’s public Country by Country Reporting proposal: official FEE’s letter [Electronic resource]. – Access mode: https://www.accountancyeurope.eu/wp-content/uploads/161115_FEE_public_CBCR_letter.pdf.

СВІТОВІ МОДЕЛІ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Н. І. Самбурська

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н.*

А. В. Зубенко

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
магістрант*

Світовий досвід формування податку на прибуток є цінним надбанням, що доцільно враховувати для оновлення чинних підходів до обліку та звітності суб’єктів господарювання України. Питання обліку та відображення податку на прибуток у звітності підприємства для прийняття управлінських рішень у контексті світових процесів інтеграції досліджували вітчизняні вчені Л. Біла [1], О. Величко, Е. Гейер, С. Голов, В. Пархоменко, Л. Ловінська, І. Малишкін [3], Ф. Ярошенко, інші.

Чинна редакція Податкового Кодексу України покликана максимально наблизити чинну практику обліку й адміністрування податку на прибуток до європейського зразка, але не повною мірою вирішує проблеми адаптації вітчизняної системи управління податком.

І. О. Малишкін виокремлює моделі обліку податку на прибуток країн кодифікованого та загального права [3]. На переконання дослідника, вітчизняна модель обліку податку на прибуток тяжіє до системи кодифікованого права, яка характерна для таких країн, як Німеччина, Франція, Бельгія. У цих країнах визначення розміру податку на прибуток передбачає трансформацію певних статей бухгалтерського обліку відповідно до вимог податкового законодавства. Обраний підхід не потребує ведення самостійного податкового обліку, що позитивно впливає на трудомісткість облікових робіт і розподіл обов'язків, усуває перешкоди для прийняття управлінських рішень зовнішніми та внутрішніми користувачами.

Зауважимо, що модель обліку податку на прибутку, обрана відповідною країною, не передбачає обов'язковості застосування єдиної ставки податку для країн кодифікованого права. Зокрема, Франція відноситься до країн, що застосовує одну з найвищих ставок податку на прибуток – 38 %, як і Бельгія – 34 % (табл. 1). Ставка податку на прибуток у Німеччині – 30,2 %.

Таблиця 1 – Країни Європи за ставкою податку на прибуток*

Групи країн за ставкою податку на прибуток, %	Кількість країн із досліджуваної сукупності	Країни
10–17	9 (23,7 %)	Болгарія, Молдова, Кіпр, Ірландія, Литва, Латвія, Грузія, Румунія, Словенія
17–24	16 (42,0 %)	Україна, Білорусь, Чехія, Польща, Хорватія, Фінляндія, Росія, Казахстан, Ісландія, Армєнія, Азербайджан, Угорщина, Естонія, Великобританія, Швеція, Словачія
24–31	8 (21,0 %)	Данія, Нідерланди, Австрія, Греція, Норвегія, Люксембург, Іспанія, Німеччина
31–38	5 (13,3 %)	Італія, Португалія, Бельгія, Мальта, Франція
Усього:	38 (100 %)	–

*Джерело: згруповано автором за [4]

У країнах загального права з розвиненим фондовим ринком основними користувачами фінансової звітності є потенційні інвестори. Система бухгалтерського обліку в цілому не підлаштовується під потреби фіскальної політики держави. А отже, немає потреби говорити про існування податкового обліку як основи для складання звіту (декларації) з податку на прибуток.

О. О. Кищик вважає, що Україна може використати дві моделі обліку податку на прибуток: естонську та гонконзьку [2]. В основі практики застосування цих моделей перебуває підхід до списання витрат. Естонська модель декларує поняття умовно-розподіленого прибутку, що визначає витрати, які не пов'язані з основною господарською діяльністю компанії. Застосування естонської моделі передбачає суворе адміністрування порядку нарахування та сплати податку на прибуток. Гонконзька модель не передбачає обмежень щодо витрат, пов'язаних із нарахуванням податку на прибуток. А отже, фіскальний контроль послаблений, але створює умови для розвитку бізнесу та інновацій.

За кожною з моделей важливо окреслити потребу у веденні податкового обліку витрат і доходів для визначення податку на прибуток. У літературі поширено шість основних типів зв'язку інформації фінансової та податкової звітності [2].

За першим типом зв'язку звіт (декларація) з податку на прибуток складається за даними бухгалтерського обліку без додаткової деталізації та поглибленої управлінської інтерпретації. За другим типом – першоосною для складання звітності є теж бухгалтерський облік. Проте певні елементи потребують уточнення з огляду на специфіку податкового законодавства. У цілому, як у першому, так і у другому випадку, відсутня потреба у виокремленні податкового обліку як інформаційної підсистеми управління.

Потреба у податковому обліку у частині податкових різниць виникає при застосуванні механізму податкових різниць доходів і витрат (третій тип), прибутку / збитку (четвертий тип). Обов'язковий облік податкових коригувань ведеться в умовах прояву п'ятого типу зв'язку інформації фінансової та податкової звітності: звітність складається за даними бухгалтерського обліку із застосуванням податкових коригувань бухгалтерського прибутку / збитку.

Шостий тип зв'язку передбачає формування показників звіту (декларації) з податку на прибуток на основі податкового обліку доходів та витрат, що виокремлено в систему інформаційного забезпечення управління та ведеться у повному обсязі відповідно до податкового законодавства.

Таким чином, реформування системи бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні направлено на максимальне наближення та уніфікацію підходів до ведення обліку податку на прибуток. Враховуючи переламний характер кризових явищ в економіці, варто розглянути питання про доцільність трансформації податку на прибуток у податок на розподілений прибуток, що потенційно призведе до оптимізації податкового навантаження на підприємство, стимулювання інвестицій та економічного зростання, підвищення соціальної довіри до податкової системи.

Список використаних інформаційних джерел

1. Біла Л. М. Спільні і відмінні риси податкових систем країн Європейського Союзу та України / Л. М. Біла // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 5. – С. 656–661.
2. Малишкін О. І. Адаптація українського податкового законодавства з податку на прибуток до світових моделей / О. І. Малишкін // Водний транспорт. – 2015. – Вип. 1. – С. 100–103.
4. Кищик О. О. Реформування податку на прибуток згідно вимог ЄС: українські реалії та можливості / О. О. Кищик // Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів : збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції, 22 грудня 2015 р. / Національний університет ДПС України, Науково-дослідний центр з проблем оподаткування. – Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2015. – 472 с.
5. Налог на прибыль в странах Европы: инфографика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://riarating.ru/infografika/20140827/610628510.html>. – Назва з екрана.

СЕКЦІЯ 6. ОСВІТА ТА ПРОФЕСІЙНА СЕРТИФІКАЦІЯ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ

ПРО ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ

Ю. А. Верига

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
професор кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
к. е. н., професор*

Глобалізаційні процеси, нестабільність економічної та політичної ситуації у світі та Україні ставить нові вимоги до надання освітніх послуг та до рівня професійної підготовки викладачів вищої школи. Крім фахових знань з певних навчальних дисциплін, вони мають володіти комп'ютерними технологіями, щоб проводити заняття в дистанційному режимі та практично бути на зв'язку із студентом в режимі on-line протягом усього дня, надаючи консультації чи обговорюючи конкретну проблемну ситуацію. Знання іноземної мови викликано тим, що у навчальних закладах України стає все більше іноземних студентів, а також для того, щоб викладачі мали можливість брати участь в грандових програмах і проходити стажування в зарубіжних фірмах і університетах.

Сучасний викладач бухгалтерського обліку повинен знати існуючу практику ведення бухгалтерського обліку в різних галузях економіки та за різними комп'ютерними програмами. Більшість викладачів суміщають практичну та викладацьку роботу, що забезпечує більшу ефективність при проведенні як лекційних так і практичних занять.

Надзвичайно важливим для викладача є знання законів, які впливають на організацію обліку та на показники фінансової і статистичної звітності, дані яких використовуються для прийняття управлінських рішень.

Викладач повинен бути лідером в галузі знань, а для цього йому необхідно постійно підвищувати свою кваліфікацію через різні види освіти – формальну, неформальну і інформаційну, для набуття нових професійних знань, умінь, навичок.

Як зазначає С. І. Нестуля «Лідерство – це навчання впродовж усього життя, адже лідер має не просто йти в ногу з часом, а випереджувати його» [1, с. 392]. Особливу увагу викладачі вищих навчальних закладів повинні приділяти самоосвіті, а також через участь в різного роду наукових, науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах, які проводяться як державними так і недержавними професійними бухгалтерськими об'єднаннями.

В сучасних умовах студенти обирають того викладача, який має широку ерудицію, вміння доносити інформацію до слухача і зацікавити його до постійного навчання і самовдосконалення.

Список використаних інформаційних джерел

1. Нестуля С. І. Лідерство та безперервна освіта впродовж життя / С. І. Нестуля // Якість вищої освіти: сучасні тенденції та перспективи розвитку освітньої діяльності вищого навчального закладу : матеріали ХІІ Міжнародної конференції, (м. Полтава, 18–19 лютого 2016 року). – Полтава : ПУЕТ, 2016. – 415 с.

КРИЗА ЗАГАЛЬНОГО МЕТОДУ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

С. М. Деньга

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
к. е. н., доцент*

Методологія наукового пізнання має три рівні: загальний, загальнонауковий і спеціальний. До загальних належать філософські методи: метафізика, еkleктика, софістика, діалектика в її ідеалістичному та матеріалістичному різновидах [1]. Проте, традиційно всезагальним науковим методом, основою всієї системи методів пізнання вважається лише матеріалістична діалектика.

Основним недоліком всезагального наукового методу є те, що діалектика намагається з'ясувати зміст найзагальніших понять, залишаючись у сфері самих понять (визначаючи поняття через його протилежність), реальна дійсність не береться нею до уваги, що приводить до висновків, неадекватних дійсності. Тому діалектичний метод плідний на завершальному етапі пізнання, коли зміст понять уже більш-менш сформований і потрібно лише показати їх взаємозалежність, взаємоперехід, рух. А для формування первісного змісту понять діалектиці не вистачає необхідних засобів [2].

Таким чином, застосовуючи діалектичний метод, не можна зробити евристичне відкриття в науці, не можна застосувати до дослідження новий науковий підхід. Даний метод сприяє лише певному удосконаленню і систематизації уже отриманих раніше знань.

Обмеженість методології наукових досліджень на практиці демонструється неспроможністю вирішувати сучасні наукові проблеми за допомогою традиційних методів і підходів.

Людині властива діалектична єдність двох механізмів пізнання: чуттєвого і логічного, тому процес пізнання об'єкта дослідження від-

бувається на двох рівнях: емоційно-психологічному світовідчутті та логічно-понятійному світорозумінні.

Родоначалник дослідницької науки Френсіс Бекон (1561–1626) визнавав лише емпіричний напрям, який буде гносеологічні посилення переважно на чуттєвому пізнанні та досвіді, що спирається на експеримент. Основний принцип цієї філософської орієнтації в теорії пізнання виражений тезою: «Немає нічого в розумі, чого б не було у відчуттях» [3, с. 57].

Із емпіричного напрямку пізніше окремо був виділений сенсуалізм (від фр. *sensualisme*, лат. *sensus* – сприйняття, почуття, відчуття) – напрямком в теорії пізнання, згідно з яким відчуття й сприйняття – основна й головна форма достовірного пізнання. Принцип сенсуалізму належить до чуттєвої форми пізнання, до якої крім відчуття входить також уява [3].

Протилежний напрям у наукових дослідженнях – раціоналізм – філософська точка зору, яка наголошує на першості й компетентності розуму (логічного ходу міркування) у пошуках правди. Сучасна наукова методологія ґрунтується на раціоналізмі і враховує надбання емпіричного напрямку у дослідженнях лише стосовно експерименту. Чуттєві форми пізнання та уява вважаються ненауковими.

Існування різноманітних шкіл і напрямів у філософії пояснюється саме різноманітністю філософських методів, наприклад, метод трансцендентального аналізу (Іммануїл Кант, неокантіанці), феноменологія (Гуссерль та ін.), герменевтика (Вільгельм Дільтей (1833–1911), Мартін Гайдеггер (1889–1976)).

Трансцендентальний аналіз передбачає виділення типів зв'язку, в який включаються часткові змісти, проведення їх ідеалізації, введення будь-якого часткового змісту в тотальну та непорушну цілісність, яку несе трансценденталія.

Феноменологічний метод найбільш плідно спрацьовує там, де загальні поняття, типи, види не виводяться логічно одне з одного і не мають чіткої залежності від фактів.

Згідно із герменевтикою основним завданням людини постає внутрішнє прояснення, розтлумачення ситуацій власного життя. Найпершою умовою такого підходу є прийняття подібних ситуацій як таких, що виводять у відкритість, доступність дещо неочевидне.

Методи дослідження поділяються на ненаукові та наукові. Серед сучасних «науковців» доволі часто зустрічаються прихильники догматизму і релятивізму [4].

Догматизм (думка, рішення, вчення, положення, доктрина, що береться за істину бездоказово, на віру) – антиісторичний схематичний тип мислення, за якого теоретичні і практичні проблеми та висновки аналізуються і оцінюються без урахування конкретної реальності,

умов, місця і часу. Його гносеологічною основою є одностороннє ставлення до істини, визнання в ній тільки абсолютного моменту, за одночасного ігнорування відносного. Для догматика будь-яке знання має бути абсолютним. Догматичний стиль мислення є метафізичним. Для нього істина є зібранням завершених і незмінних положень, які треба тільки завчити і застосовувати в усіх випадках.

Іншою проблемою є релятивізм, який будь-яке знання вважає відносним, не визнає в істині її абсолютного компонента. Гносеологічні корені релятивізму полягають у відмові від визнання наступності, спадкоємності у розвитку знання, перебільшенні залежності процесу пізнання від його умов, у суб'єктивізмі та агностицизмі. У різних історичних умовах релятивізм виконує неоднозначні соціальні функції. Він може сприяти запереченню старого суспільного порядку, догматичного мислення, рутини і відсталості, але найчастіше відображає кризу суспільства, виправдовує втрату історичної перспективи в його розвитку.

Головною проблемою в сучасній українській науці є проникнення в касти «вчених» псевдонауковців, догматів, не здатних на серйозні наукові відкриття, які наносять певною мірою шкоду суспільству і науці.

Евристичне дослідження досягає своєї мети саме завдяки інтуїції. Тільки генетично закладені особливості мислення невеликого відсотка людських істот є джерелом продукування об'єктивних наукових ідей і теорій, і аж ніяк не праця з літературними джерелами і ведення наукових дискусій.

Діалектичний метод доцільно рекомендувати для використання у студентських наукових дослідженнях і аж ніяк у докторських дисертаціях. Наукові результати, отримані завдяки використанню діалектичного методу та відомих у науках підходів і теорій не можна вважати достатніми для присудження наукового ступеня доктора економічних наук. Для того, щоб мати право на присудження найвищого наукового ступеня, необхідно застосувати новий підхід, започаткувати нову теорію, дослідити досі невідомий об'єкт.

Список використаних інформаційних джерел

1. История философии. Энциклопедия [Електронний ресурс]. – Режим доступу на 24.09.13: <http://velikanov.ru/philosophy/sensualizm.asp>. – Назва з екрана.
2. Мокий М. С. Трансдисциплінарна методологія в економічних дослідженнях : автореферат дисертації на соискание ученой степени доктора экономических наук 08.00.01 / М. С. Мокий. – Российская Экономическая академия им. Г. В. Плеханова. – Москва, 2010. – 50 с.

3. Філософія: Курс лекцій : навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III–IV рівнів акредитації. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів : «Магнолія плюс» ; видавець СПД ФО В. М. Піча, 2005. – 506 с.
4. Філософія: підручник / О. П. Сидоренко, С. С. Корлюк, М. С. Філяпін та ін. ; за ред. О. П. Сидоренка. – 2-вид., переробл. і допов. – Київ : Знання, 2010. – 414 с.

ИНДИВИДУАЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СТУДЕНТА – ОСНОВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ БУХГАЛТЕРА

С. В. Кэпэцынэ

*Кооперативно-Торговий Университет Молдовы
к. п. н., проректор по науке*

Болонский процесс – реформа, проявленная в системе высшего образования, предназначена для создания европейского пространства в системе высшего образования. Цели Болонского Процесса, к которому присоединилась и Республика Молдова, следующие: внедрение легко читаемых и сравнимых дипломных систем; принятие системы, основанной на двух циклах обучения; внедрение системы кредитов как ECTS; продвижение мобильности; продвижение сотрудничества в области обеспечения качества; обучение на протяжении всей жизни; увеличить ответственность перед студентами и высших учебных заведений; и другие.

С этой точки зрения, высшее образование должно обеспечить возможности для непрерывного обучения и профессиональной подготовки, адаптированной к быстрым изменениям в области науки, техники и рынка труда. Это – подразумевает высшее образование, связанное с обеспечением качества, имеющим совместимую программу, которая позволяет обучение навыков в соответствии с рынком труда, оптимальные условия для обучения, сосредоточенность на студента, консультирование в области академического направления и карьера, и другие [1].

В соответствии с положениями Плана для высшего образования, итоговые изучения (результаты обучения) представляют намерения или цели используемые применительно к учебному процессу. Как динамические единицы среди основных компонентов – идеал, цели – итоговые изучения являются результатом постоянно меняющихся вариантов и не могут быть предписаны один раз и навсегда. Итоговые изучения могут относиться к периоду обучения, а также к единому

блоку курса или модулю. В соответствии с этим законодательством образование, ориентированное на личность студента становится одним из наиболее важных тенденций, руководящими дидактической деятельности в академической среде [2].

В соответствии с положениями Плана для высшего образования, дисциплина может быть достигнута путем: лекций, семинаров, лабораторных и индивидуальных проектов, самообучение и стажировки.

Занятия университета делится на: прямые часы обучения и часы самообучения. Связь между ними определяются в соответствии с циклом обучения (бакалавр, магистр), специальность, спецификация блок курса (степени новизны и /или сложностей и методико-дидактическая обеспеченность).

В соответствии с требованиями Плана и нормами организации образования в высших учебных заведениях на основе Национальной Кредитной системы Исследования, рекомендуется соотношение:

➤ для I цикла, очное обучение, комплексное образование рекомендуются коэффициент: 1 час – аудитория (контакт) – 2 часа индивидуальная работа или 1 час – аудитория (контакт) – 1 час индивидуальная работа;

➤ для II цикла рекомендуется соотношение: час – аудитория (контакт) – 3 часа индивидуальная деятельность [2].

Корреляция часов, прямых контактов и часы индивидуальных занятий по специальности Бухгалтерский учет, в соответствии с Планом обучения выглядит следующим образом:

✓ для бухгалтерских дисциплин предусмотрены 60 часов прямого контакта (30 часов лекций + 30 часов семинаров) и 120 часов индивидуальной деятельности (для: основы бухгалтерского учета, налоговый учёт, бухгалтерский учет в торговле, управленческий учет) и 90 часов (Финансовый учет I и II);

✓ для дисциплин экономического профиля – 60 контактных часов и 60 часов индивидуальной работы.

Это различие облагает формирование студента как специалист – бухгалтерского учета по индивидуальной проделанной работе.

Индивидуальная деятельность доказывает интеллектуальную работу, выполняемая студентом с целью, чтобы впитывать знания и сформировать навыки и способности в области образования. Таким образом, индивидуальная деятельность является одной из комплексным и разнообразных форм для самостоятельного обучения, независима, свободна для достижения образовательного процесса и дополнительной дидактической активности в рамках имеющиеся времени для каж-

дого студента. В рамках этой деятельности студент развивает чувство развития и непрерывного образования [3].

В соответствии с правилами индивидуальная работа студентов организуется в двух формах:

✓ индивидуальное исследование студента – стремится направлять деятельность студента к цели установленном профессором,

✓ руководимое индивидуальное исследование студента профессором - предоставляет студентам большие возможности развития как с точки зрения получения знаний, но особенно в духовном формировании взглядов и трудовых навыков.

Для эффективного выполнения индивидуальной работы студента в бухгалтерских дисциплинах, необходимо соблюдать следующие этапы: проектирование индивидуальной работы, реализация и оценка.

Индивидуальная работа студента, может быть достигнуто за счет: тематического исследования, научно-исследовательского проекта, отчеты, портфели, электронный портфель, проблематичной, solving problems, etc.

Время, отведенное на каждую представленную форму регулируется актами, которые говорят о том, что для самостоятельного изучения на очное обучение 50 % отведено для самостоятельной деятельности под руководством профессора и для заочного обучения – 25 % от общего времени, отведенного для индивидуальной работы.

В заключении, компетентность, сформированная в научной среде, развивается в социальную среду. Непрерывное обучение требует разработки более высокого уровня самостоятельного исследования, а именно автономное обучение, которые формируется у студента самостоятельно в обучение. *Проведение индивидуальной работы студентов заключается в создании компетентности обучения, одной из ключевых компетенций для эффективно непрерывного обучения.*

Список использованных информационных источников

1. Кодекс об образовании Республики Молдова № 152 17.07.2014 // Monitorul Oficial, 24.10.2014, nr. 319–324, art. nr: 634.
2. Plan Cadru pentru studii superioare (ciclul I – Licență, ciclul II – Master, studii integrate, ciclul III – Doctorat), aprobat Hotărârea Colegiului Ministerului Educației nr. 4.1 din 22 octombrie 2015, Ordinul Ministrului Educației nr. 1045 din 29 octombrie 2015.
3. Stupacenco L. Lucrul individual-formă de organizare a procesului de învățământ: abordare metodică. Bălți: Presa universitară bălțeană, 2007. 92 p. ISSN 978-9975-9555-84, p. 62.

СЕРТИФИКАЦИЯ СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Т. М. Моисеева

УО «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации», доцент кафедры бухгалтерского учета, к. т. н., доцент

Л. В. Ятченко

УО «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации», старший преподаватель кафедры информационно-вычислительных систем

Подготовка сертифицированных специалистов становится стандартом для образовательных систем всех развитых государств. Обучение и тренинги с использованием возможностей он-лайн образования позволяют повысить профессиональный уровень специалистов, отвечающих за безопасную и надежную работу корпоративных информационных систем.

Фирма «1С» основана в 1991 г. и специализируется на разработке, дистрибьюции, издании и поддержке компьютерных программ делового назначения. Практически сразу стали разрабатываться обучающие курсы, которые предназначены для различных категорий специалистов:

- IT-специалисты предприятий;
- практические внедренцы фирм-франчайзи;
- бухгалтера, менеджеры, руководители;
- студенты ВУЗов и средних специальных учебных заведений.

Такое обучение для специалистов различных уровней позволяет планировать развитие и профессиональный рост IT-специалистов. Модель обучения включает как уже традиционные он-лайн программы для обучения и тестирования по изучаемым курсам, так и мощные средства визуализации и моделирования, позволяющие обучающимся самостоятельно проектировать информационные системы.

Система обучения состоит из двух этапов. На первом этапе соискатель самостоятельно изучает систему «1С: Предприятие» и проходит учебное тестирование, которое позволяет проверить знания по наиболее востребованным продуктам фирмы «1С» делового назначения и может быть рекомендовано для подготовки к экзамену «1С: Професионал». База учебного тестирования находится в свободном доступе и включает тесты из всех тем экзамена «1С: Професионал». При прохождении учебного тестирования можно пользоваться литературой и открывать программу «1С: Предприятие». Количество попыток и число ошибок не ограничено и не публикуется. Для получения положи-

тельной оценки требуется правильно ответить на 12 из 14 вопросов в пределах установленного ограничения времени – 30 минут.

Второй этап – это получение сертификатов. Фирмой «1С» выдаются сертификаты двух видов – «1С: Профессионал» и «1С: Специалист».

Сертификат «1С: Профессионал» является официальным подтверждением того, что его владелец может эффективно использовать в своей работе весь спектр возможностей наиболее распространенных программ автоматизации бухгалтерского, оперативного торгово-складского, управленческого учета и расчета заработной платы семейства «1С». В настоящее время проводится сертификация в формате «1С: Профессионал» по следующим программным продуктам – «1С: Предприятие 8. Управление торговлей для Беларуси», «1С: Бухгалтерия 8 для Беларуси», «1С: Предприятие 8. Зарплата и Управление Персоналом для Беларуси», «1С: Платформа», «1С: Предприятие 8. Документооборот» и другим. Сертификат выдается фирмой «1С» по результатам компьютерного тестирования. Разработанные специалистами Финансовой Академии при Правительстве РФ, Киевского Государственного Университета и методистами фирмы «1С» тесты позволяют быстро и объективно проверить знание возможностей системы программ «1С: Предприятие» и особенностей работы с ними.

Сертификат этого формата подтверждает, что его владелец обладает знаниями и навыками, позволяющими установить и подготовить к работе программный продукт системы программ «1С: Предприятие». Причем установка им программного продукта позволит повысить эффективность управления предприятием в целом, его бухгалтерии, кадровой службы и торговых отделов, оперативность и качество ведения учета за счет использования всего спектра возможностей программ автоматизации. При изменениях в законодательства или в методике ведения учета владелец сертификата сможет самостоятельно настроить программу. Кроме того, он должен уметь администрировать систему, обеспечить сохранность данных, не допускать несанкционированного доступа к данным, а также организовать информационное взаимодействие с другими подразделениями, использующими компоненты системы программ «1С: Предприятие», обеспечить оперативное прохождение информации.

С 1994 по 2006 г. фирма «1С» вела прием экзамена в формате «1С: Специалист» по конфигурированию компонент «1С: Предприятия 7.7», платформы и прикладных решений «1С: Предприятие 8». В 2006 г. прием экзамена по прикладным решениям «1С: Предприятие 8» дополнительно начался в новом формате «1С: Специалист-консультант».

Формат «1С: Специалист по конфигурированию прикладного решения» проверяется понимание методических принципов построения и технологии функционирования конфигурации, навыки практической реализации пользовательских задач, практические навыки конфигурирования в среде «1С: Предприятие 8» для развития существующего или добавления нового функционала прикладного решения. На экзамене необходимо грамотно создать конфигурацию, решающую специфические задачи учета, используя все доступные средства конфигурирования.

Формат сертификата «1С: Специалист-консультант по внедрению прикладного решения» предполагает понимание реализованного функционала, методических принципов построения и технологии функционирования прикладного решения, а также умение показать, как потребности заказчика решаются средствами прикладного решения. На экзамене необходимо продемонстрировать методику использования типового прикладного решения и предложить варианты его адаптации с учетом специфики и потребностей предприятия.

В настоящее время проводятся аттестации в формате «1С: Специалист» по конфигурированию платформы «1С: Предприятие 8», торговых решений в системе программ «1С: Предприятие 8», подсистем расчета зарплаты и управления персоналом в прикладных решениях «1С: Предприятие 8», по методологии подсистемы «Управление производством» в прикладных решениях на платформе «1С: Предприятие 8» и другим.

Для получения сертификата «1С: Специалист-консультант» можно сдать экзамен по внедрению прикладных решений «1С: Бухгалтерия 8», «1С: Управление торговлей 8», «1С: Зарплата и управление персоналом 8» и другим. Экзамен проходит в форме решения практической задачи. На решение задачи отводится до 5 часов.

Сертификаты фирмы «1С» являются доказательством высокой квалификации специалиста и ценятся работодателями. Наличие сертификатов официально подтверждает присутствие у его владельца практических навыков и профессиональных компетенций, которые остро необходимы для решения прикладных задач на производстве, в бизнесе, в реальной жизни. Получение такого сертификата повысит конкурентоспособность студентов при устройстве на работу и будет являться одним из показателей их компетентности в вопросах, связанных с проектированием и обслуживанием информационных систем.

Список использованных информационных источников

1. 1С: Профессионал – сертификация пользователей ПП «1С: Предприятие» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://1c.ru/prof/prof.htm>. – Название с экрана.

ВЕКТОРИ ПЕРЕБУДОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ОСВІТИ

А. В. Озеран

*Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
д. е. н., доцент*

Якість інформації, що відображається у фінансовій звітності, залежить від низки факторів: екзогенних (економічна і політична стабільність, виконання державними інституціями регулюючих, а не фіскальних функцій, якість нормативно-правової бази, створення умов для підвищення якості економічної освіти, формування широкого класу економічно грамотних користувачів фінансової звітності, ефективний незалежний аудит фінансової звітності) і ендогенних (наявність у підприємства довгострокової стратегії розвитку, соціальна відповідальність власників і керівництва підприємства та їх зацікавленість в наведенні об'єктивної і прозорої інформації, організація системи бухгалтерського обліку на підприємстві, професіоналізм бухгалтерського персоналу, рівень внутрішнього контролю). Визначальним чинником забезпечення якісних характеристик фінансової звітності є підвищення кваліфікації бухгалтера як суб'єкта її формування та перетворення норм професійної етики в повсякденні правила поведінки.

Важливими елементами освітньої перебудови є такі:

1) узгодження поняття «професіональний бухгалтер» і «бухгалтер-професіонал» на відповідному законодавчому рівні. Бухгалтер-професіонал – це особа, яка виконує певні посадові обов'язки, в той час як професіональний бухгалтер – це особа, яка є членом будь-якої професійної організації, що створена на основі національної або міжнародної сертифікації. Основними атрибутами професіонального (сертифікованого бухгалтера) є: наявність досвіду практичної роботи; наявність певного рівня професійних знань, навичок та вмій; дотримання кодексу етики, передбаченого в професійній діяльності;

2) розробка професіонального стандарту, що розмежовує трудові функції бухгалтера, упорядковує його взаємовідносини з роботодавцями і визначає вектори його професіонального розвитку.

Особливим напрямом розвитку і підвищення престижу бухгалтерської професії можна розглядати її самоідентифікацію, яка реалізується через розробку і прийняття професіонального стандарту. Для розробки стандарту необхідно вирішити такі завдання:

– визначити основу для уніфікації діяльності у сфері бухгалтерського обліку незалежно від конкретних особливостей суб'єктів господарювання;

- систематизувати трудові функції і дії, що виконуються бухгалтером, а також відповідні їм рівні кваліфікації;
- упорядкувати взаємовідносини бухгалтера і роботодавця, розмежовуючи прямі обов'язки бухгалтера і суміжні сфери його діяльності;
- розкрити потенційний вектор професіонального зростання бухгалтера.

Прийняття професіонального стандарту сформулює вимоги до сучасного бухгалтера, визначить його основні функції, той обсяг і масив знань та навичок, якими він повинен оволодіти, а головне – дасть відповідь на питання: який спеціаліст може вважатися кваліфікованим (професіональним) бухгалтером;

3) розмежування академічної та професійної бухгалтерської освіти. Перша є прерогативою ВНЗ, друга – спеціалізованої системи сертифікації, що створюється професійним бухгалтерським співтовариством.

Говорячи про підсилення кваліфікаційних вимог до бухгалтера та розвиток бухгалтерської професії, бажано змінити систему підготовки бухгалтерських кадрів у ВНЗ, адже класична академічна вища освіта є «першою та критичною стадією формування наступного покоління бухгалтерів». Сучасні навчальні програми фінансово-облікового профілю повинні позбутися орієнтації виключно на техніці обліку. Це пов'язано з відродженням у ринковій економіці балансознавства – науки про баланс як квінтесенції інформаційно-фінансової моделі суб'єкта господарювання. В межах цього науково-практичного напрямку вивчаються два основних блоки проблем:

- логіка і принципи побудови фінансової звітності у цілому та її інформаційного ядра – балансу;
- логіка, принципи і процедури економічного прочитання й аналізу фінансової звітності як елементів процесу прийняття рішень фінансового характеру відносно суб'єкта господарювання.

Перший підхід передбачає рух від рахунків до звітності: насамперед необхідно засвоїти бухгалтерські проведення, зрозуміти взаємозв'язок рахунків, тоді їх агрегування у вигляді звітності та її інтерпретації не викликатиме труднощів. Другий, навпаки, передбачає спершу розуміння балансу як фінансової моделі фірми, його статей, взаємозв'язків, причин та наслідків змін у ньому і лише – потім перехід до розгляду рахунків, які мають допоміжний характер.

Кожен із цих двох підходів характеризується позитивними й негативними рисами. Перший підхід більш механістичний та технологічний, він переважно орієнтований на рахівників, і тому саме йому надавалася перевага в радянській системі підготовки бухгалтерів як носіїв функції контролю. Домінанта першого підходу в СРСР здебільшо-

го сприяла фемінізації обліку та суттєвому зниженню авторитету бухгалтерської професії в не бухгалтерських колах, у тому числі і в галузі науки.

Другий підхід орієнтований передусім на широке коло користувачів звітності (інвесторів, кредиторів, керівників, аналітиків), він більшою мірою акцентує увагу на істотних аспектах фінансової моделі підприємства. Саме цей підхід отримав більший розвиток у провідних країнах ринкової економіки, де облік розглядається як система продукування інформаційних даних, корисних для прийняття управлінських рішень. Реалізацію цього підходу у вітчизняній системі освіти вважаємо неминучою, оскільки проголошений курс на МСФЗ вимагає переходу від розуміння обліку як суто технічної процедури, яка виконує насамперед контрольну функцію, до трактування його як важливого засобу комунікації у бізнес-середовищі, що знаходить свій прояв у фінансовій звітності.

Таким чином, університетські програми, орієнтовані на підготовку майбутніх економістів, фінансистів та бухгалтерів, повинні передбачати дисципліни, які згодом будуть корисні для отримання професійної сертифікації. Тому важливою є узгодженість дій методологів ВНЗ та професійних організацій. У Шотландії всі університети, які пропонують програми фінансово-облікового профілю, погоджують (методично та за змістом) набори дисциплін, вправ, кейсів та тестів із Інститутом присяжних бухгалтерів Шотландії (Institute of Chartered Accountants of Scotland, ICAS) – найстарішою у світі професійною бухгалтерською організацією;

4) створення і підтримка національної програми підвищення кваліфікації та незалежної сертифікації спеціалістів, які претендують на посаду головних бухгалтерів підприємств–суб'єктів суспільного інтересу, як засобу підтвердження професіональної придатності, сучасного рівня знань і навичок, відданості етичним нормам професії. Пропонується такий взаємозв'язок: носій професійної сертифікації бухгалтерів – держава в особі Міністерства фінансів України; адміністратор іспитів – незалежна екзаменаційна мережа, якій буде доручено здійснювати розробку екзаменаційних модулів відповідно до міжнародних стандартів тестування, проведення іспитів, перевірку екзаменаційних робіт, розгляд апеляцій, ведення інформаційної бази. Провайдерами навчання можуть бути акредитовані носієм навчальні центри професійних організацій, консалтингових компаній та ВНЗ.

Висока якість роботи представників бухгалтерських спеціалістських повинна забезпечити зміцнення суспільної довіри до професії і, як наслідок, результатів її роботи у вигляді фінансової звітності, суб'єктами формування якої вони є.

ЧИ ПОТРІБНА НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДУ?

В. А. Кисельова, О. С. Корна, О. Г. Шмигленко, ОА-51м

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»*

В. О. Подольська

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
науковий керівник*

Підвищення рівня вимог суспільства до результатів діяльності вищих навчальних закладів, а також зміна самого характеру такого суспільного запиту актуалізує проблему соціальної відповідальності вузів і підготовку нефінансової звітності, перед державою та іншими зацікавленими сторонами.

В умовах ринкової економіки, коли надання освітніх і науково-дослідних послуг розглядається і як сфера бізнесу, діяльність університетів неминуче оцінюється з точки зору їх корпоративної соціальної відповідальності. Реалізація соціальної відповідальності тісно пов'язана з підготовкою університетом нефінансової звітності.

Нефінансова звітність – це документально оформлена сукупність даних організації, що відображає середовище її існування, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сферах.

Порівняльна характеристика фінансової та нефінансової звітності наведена в табл. 1.

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика фінансової та нефінансової звітності

Критерії для порівняння	Фінансова звітність	Нефінансова звітність
Користувачі	Внутрішні та зовнішні	
Спрямованість на користувачів	Абстрактна	Конкретна
Мета складання	Надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати	Надання інформації про заходи та результати діяльності у соціальній сфері, вплив на екологію
Передмова складання	Економічні результати	Економічні та соціальні наслідки діяльності
Ступінь відкритості інформації	Обмежений	Повний

Критерії для порівняння	Фінансова звітність	Нефінансова звітність
Вплив на вартісну оцінку бізнесу	Фінансова складова вартості	Нематеріальна складова вартості
Рівень регулювання	Національне законодавство	Міжнародні норми
Необхідність подання	Обов'язковий	Добровільний

Ідея випуску корпоративного соціального звіту з'явилася за кордоном більше 20 років тому. Складання нефінансової звітності було ініційовано у відповідь на тиск неурядових організацій, які стверджували, часто вельми агресивно, що багато компаній ведуть бізнес безвідповідально по відношенню навколишнього середовища та суспільству.

Нефінансова звітність в Україні має значний незадіяний потенціал, а найгостріше це відчувається серед вузів країни, не зважаючи на велику кількість компаній, які звітують.

Найважливішою перевагою такого звітування є те, що даний процес допомагає навчальному закладу краще зрозуміти свої нефінансові ризики та провести їх детальну оцінку.

У вузівському середовищі одним з найзнаменитіших «нефінансових звітів» став маніфест Чиказького університету, присвячений ролі університетів в політичному і соціальному житті. Маніфест був розроблений в 1967 р. комітетом, в який входили провідні вчені університету під керівництвом професора права Харрі Калві, і називався «Report on the University's Role in Political and Social Action».

У маніфесті було заявлено, що університет відіграє значну і унікальну роль в успішному розвитку соціальних і політичних цінностей суспільства. Ця роль визначається особливою місією університету, яка полягає в знаходженні, удосконаленні і поширенні знань.

Цікаво, що Каліфорнійський університет Берклі, який пережив гарячі дні під час студентських страйків, випускає зараз спеціальний бюлетень для громадськості «A Newsletter for Neighbors of The University of California». У ньому є спеціальний розділ, присвячений впливу університету на життя місцевої громади, при цьому акцент зроблений на соціальну та економічну корисність суспільству, в першу чергу – жителям найближчих районів.

У Росії Владивостоцький державний університет економіки і сервісу (ВЛУЕС) першим серед вузів Росії зробив соціальний звіт за підсумками роботи в 2005–2006 рр., за що і отримав вітальний лист від президента Російського союзу промисловців і підприємців А. Н. Шохіна.

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» добре знаний на теренах колишнього Радянського Союзу як Полтавський кооперативний інститут своїми випускниками, науковими дослідженнями та вагомим внеском у розвиток вищої освіти. Розташований у центральній частині Полтави, духовній столиці України, одному з найкрасивіших і екологічно безпечних міст лівобережної України. Університет має ліцензію на підготовку спеціалістів для іноземних країн.

Університет акредитований за IV рівнем, його обрали для фахової підготовки студенти із різних регіонів України, Азербайджану, Узбекистану, Молдови, ФРН, Туреччини, Туркменистану, Китаю, Нігерії, Зімбабве, Анголи та ін.

Університет отримав Міжнародний Сертифікат 440030QM08 Міжнародної мережі сертифікації (IQNet) і Німецького органу сертифікації системи управління якістю (DQS GmbH) про відповідність діяльності вимогам міжнародного стандарту ISO 9001:2008 (2009 року). Під час проведення двох ресертифікаційних аудитів підтверджено відповідність вимогам міжнародному стандарту (2012 рік і 2015 рік) ISO 9001:2008.

Дослідження показали, що оприлюднення нефінансового звіту значно впливає на сприйняття вищого навчального закладу читачами звіту – 90 % з них стверджують, що звіт суттєво вплинув на їхні погляди, з них 85 % відзначили, що вплив був скоріше позитивним.

Зазначимо, що в університеті слід замислитись над тим, щоб оприлюднювати такі звіти на своєму офіційному сайті у вигляді електронних журналів, як для студентів та їх батьків, так і для майбутніх студентів.

Варто відзначити, що робота над звітом займає досить багато часу і вимагає відповідного висококваліфікованого персоналу. Але ми виходимо з того, що витрати на складання звіту – це не витрати, а інвестиції в стійке майбутнє нашого університету.

Список використаних інформаційних джерел

1. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу [Електронний ресурс] / В. Воробей, І. Жуковська ; Представництво ООН в Україні. – Київ : Інжиніринг, 2010. – 82 с. – Режим доступу: www.sbv.org.ua. – Назва з екрана.
2. Костирко Р. О. Інтегрована модель звітності компаній: передумови, принципи, складові / Р. Костирко // Економіка України. – 2013. – № 2. – С. 18–28.

КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ – ОСНОВА ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В УВО

А. Ю. Старков

*УО «Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации»
магистрант*

Л. В. Целикова

*УО «Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации»
доцент кафедры товароведения
к. э. н., доцент
научный руководитель*

Конкурентоспособность – это сложное индивидуальное образование. Её критерием выступает умение определить, а также быстро и эффективно использовать в конкретной борьбе свои преимущества, особые личные и профессиональные качества. Конкурентоспособность должна быть системной. В противном случае она не долговечна и в образовательном процессе становится тормозом инноваций. Поэтому только выстраивание системного подхода может принести эффект и в конечном счете модернизировать образование. Необходимо предусмотреть согласование системы со стандартами качества. Однако стандарт – это уровень, ниже которого не могут опускаться те или иные требования. Важнее предусмотреть механизмы, которые позволят системе развиваться, и, что особенно важно, – мотивировать всех участников развертывания системы.

Показателями качественной профессиональной подготовки современного специалиста можно принять два основных интегральных критерия:

- количество времени, необходимое выпускнику образовательного учреждения для адаптации на рабочем месте в соответствии со своей специальностью;
- количество «родственных» (смежных) специальностей, по которым выпускник может работать без значительных затрат времени и сил на их освоение.

Кроме того, необходимо исследовать комплекс качеств будущего специалиста, который бы позволял ему с учетом особенностей рынка труда, собственных возможностей и потребностей эффективно конкурировать и реализовывать свой потенциал. Для учреждений высшего образования такой маркетинговый подход к организации собственной деятельности означает необходимость поиска и реализации техноло-

гий, которые обеспечивали бы специалисту конструктивное соотношение личностных и общественных целей развития.

Одним из вариантов такого поиска может служить создание паспорта профессиональной карьеры или портфолио индивидуальных профессиональных достижений выпускника. Основное назначение данного технологического приема – помочь выпускникам совершить переход от учебы к трудовой деятельности или продолжению обучения на более высоком уровне и представить работодателям наиболее полные сведения о квалификации, а также академических знаниях, умениях и навыках молодых людей – претендентов на место работы. Для работодателей это ценно тем, что паспорт показывает, что умеет и может делать претендент на место работы, а не только то, чему он был обучен. Кроме того, он позволяет более эффективно провести профессиональный отбор, подобрать место работы, наиболее соответствующее профессиональным и академическим компетенциям, которыми овладел выпускник, в конечном итоге это способствует повышению производительности труда, уменьшению затрат на переподготовку, снижению текучести кадров.

Понятие конкурентоспособности будущего специалиста обладает достаточной степенью конструктивности и может быть положено в основу проектирования всей образовательной деятельности [1, с.251]. При этом за основополагающие свойства конкурентоспособности личности следует принять четкость целей и ценностных ориентаций будущих специалистов, трудолюбие, творческое отношение к делу, способность к риску, независимость, способность к непрерывному саморазвитию, непрерывному профессиональному росту, стремление к высокому качеству конечного продукта.

Итак, рассматривая конкурентоспособность, можно утверждать, что она является не только профессиональной, но и в значительной мере индивидуально-личностной характеристикой будущего специалиста, позволяющей успешно функционировать в социуме и цивилизованно решать проблемы профессионального роста.

Список использованных информационных источников

1. Целикова Л. В. Активные методы обучения как составляющие инновационной подготовки товароведов / Л. В. Целикова, Г. М. Власова // Сборник научных статей Международной научно-практической конференции, посвящённой 50-летию университета (Гомель, 9–10 октября 2014 г.) «Развитие инновационной экономики: результаты, проблемы, перспективы» / ред. кол. С. Н. Лебедева [и др.]; под науч. ред. д. э. н., профессора С.Н. Лебедевой. – Гомель : БТЭУ ПК, 2014. – С. 250–252.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ: НОВЫЕ ВЫЗОВЫ ДЛЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ

*Д. Шкодова Пармова,
Университет Южной Богемии
Доцент кафедры регионального менеджмента*

*PhD, доцент
В. А. Кулик
Высшее учебное заведение Укоопсоюза
«Полтавский университет экономики и торговли»
Доцент кафедры бухгалтерского учета и аудита
к. э. н., доцент*

В рамках проведения Всемирного образовательного форума (World Education Forum, 19–22 May 2015, Incheon, Republic of Korea) была принята Декларация, в которой зафиксировано пять основных сфер образования в информационном обществе: 1) право на образование (обеспечение высокого качества образования на протяжении всей жизни для всех жителей планеты к 2030 году); 2) равенство в образовании (равный доступ к обучению, особенно для девочек и женщин, предназначенный для раскрытия потенциала всех членов общества); 3) инклюзивное образование (инклюзивное образование не только рефлексивное и приспосабливается к потребностям каждого ученика, но и соотносится с социальной культурой); 4) качество образования (высококачественное образование – это право каждого в обществе, а не только привилегия немногих); 5) непрерывное обучение. Таким образом, непрерывное образование признано одним из приоритетов развития человечества, поскольку Инчхонская декларация была одобрена представителями правительств и неправительственных организаций более чем 100 стран мира.

Одним из самых удобных способов обучения в течение всей жизни является обучение с помощью дистанционных курсов. Образование, осуществляемое с помощью дистанционных курсов находится в процессе становления в Украине. Целесообразным, по нашему мнению, является рассмотрение опыта стран Западной Европы, в частности, Чешской Республики для развития дистанционного образования в Украине.

Развитие образования должно согласовываться с требованиями общества, которое постепенно переходит от одной ступени эволюции для другого. Рассматривая развитие образования в перспективе, стоит отметить, что на данном этапе общество находится в его фазе «информационного общества».

Особенности учебного процесса в «информационном обществе», которые будут влиять на изменение системы образования в будущем,

закключаться в следующем: 1) переход от эпизодического обучения к постоянному; 2) «привлекательность» и содержание учебных материалов становятся одинаково важными для учебного процесса; 3) основной задачей преподавателя становится не создание учебного контента, а формирование навыков студента, касающихся умения ориентироваться в имеющейся информации по предмету обучения; 4) умение преподавателя работать со студентами в различных масштабах (в группах от 5 человек; в потоках до 150 000 человек); 5) оценка работы преподавателя осуществляется исходя из его репутации, а не имеющихся дипломов и сертификатов; 6) исключение процесса оценивания из системы взаимоотношений «преподаватель-студент»; 7) взаимодействие преподавателя и студента происходит в большей степени не в аудитории, а в электронной среде.

В современной системе высшего образования частично особенности учебного процесса, присущие «информационному обществу» используются в дистанционном обучении. Кроме того, в сети Интернет существует множество дистанционных учебных центров, предлагающих дистанционное обучение по разным отраслям знаний. В международном образовательном онлайн пространстве лидерами дистанционного образования являются такие образовательные проекты как Coursera, Udacity, Khan Academy, Udemy, Duolingo.

На основании опыта разработчиков дистанционных курсов в Университете Южной Богемии и ВУЗ Укоопсоюза «Полтавский университет экономики и торговли», прокомментируем соответствие существующих дистанционных курсов, предлагаемых высшими учебными заведениями, требованиям «информационного общества».

Во-первых, следует отметить, что с переходом общества в фазу информационного много способов обучения переместились в электронную среду. Поэтому остро стоит вопрос о необходимости научить студента ориентироваться в непрерывно растущем количестве учебных материалов; выбирать необходимые для него курсы, в зависимости от потребностей и возможностей в конкретный момент времени; расширить перечень учебных материалов за счет создания качественных учебных материалов, в которых используются новые методики обучения.

Во-вторых, разработчикам учебных дистанционных курсов для высших учебных заведений следует изучать отечественный и зарубежный опыт коммерческих организаций, которые создают дистанционные учебные материалы. Такая практика может быть полезной, поскольку подходы к преподаванию, используемые работниками коммерческих организаций отличаются от академических.

В-третьих, роль преподавателя в новом учебном процессе существенно трансформируется. Преподаватель перестает быть источником информации для студента и превращается в руководителя, который помогает ориентироваться в информационных потоках. Для этого, преподаватель, прежде всего, сам должен быть «в потоке» необходимых знаний, а также обладать умением формировать перечень информационных ресурсов, подходящий для конкретного студента в зависимости от его потребностей и способностей.

В-четвертых, умение преподавателя работать с аудиторией разных масштабов является новым вызовом для преподавателя. Например, преподаватели Стэнфордского университета предлагают потенциальным студентам онлайн курсы по разработке искусственного интеллекта, в которых одновременно могут принимать участие до 150 000 студентов.

Пятым вызовом для преподавателя, является изменение подходов к оценке его знаний, способностей и навыков. Если в прошлом на рейтинг преподавателя воздействовали полученные им дипломы и сертификаты, то в ближайшем будущем наиболее важным показателем – будет репутация преподавателя, сформированная в электронной сети.

В-шестых, в ближайшем будущем произойдет исключение оценивания из системы взаимоотношений «преподаватель-студент». В мире, где возможно использование BigData эпизодическое оценивание является неэффективным, современные информационно-коммуникационные технологии позволяют обеспечить постоянную обратную связь студента с тренинговым центром на постоянной основе.

Седьмым аспектом, который должен быть учтен при трансформации учебного процесса является то, что помещение для обучения становятся архаичным атрибутом учебного заведения. Учебный процесс полностью переносится в электронную среду и осуществляется именно там.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. МІСЦЕ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 4

<i>Артюх-Пасюта О. В., Кулявець Н. О.</i> Економічна сутність комплексного облікового об'єкта «нефінансові активи» бюджетних установ	4
<i>Артюх-Пасюта О. В., Чміль К. В.</i> Економічна сутність основних засобів підприємства	7
<i>Безсмертна О. В., Самбурська Н. І.</i> Проблеми нормативно-правового забезпечення обліку готової продукції на сільськогосподарських підприємствах.....	10
<i>Гуцан В. И., Фулга В. П.</i> Требования ведения бухгалтерского учета по простой системе для физических лиц, осуществляющих предпринимательскую деятельность.....	12
<i>Ещенко І., Вороніна В. Л.</i> Переваги та проблеми електронного документообігу	15
<i>Кисельова В. А., Ночовна Ю. О.</i> Особливості складання фінансової звітності за МСФЗ в Україні	18
<i>Коротасва І. Р., Тесленко Т. І.</i> Роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємством	21
<i>Лапицкий В. В., Князькова Е. В.</i> Место и роль бухгалтерского учёта в эпоху компьютерных технологий: современное состояние и перспективы развития.....	23
<i>Любченко В. С., Тесленко Т. І.</i> Місце облікової інформації в управлінні підприємством	26
<i>Марченко К. С., Прохар Н. В.</i> Фінансова звітність малих підприємств України та зарубіжжя: спільні ознаки й відмінності	28
<i>Попітїч Т. В.</i> Інформаційна основа внутрішнього контролю на підприємствах малого бізнесу	31
<i>Прихожа А. О., Кулик В. А.</i> Методологічні підходи до формування фінансової звітності.....	33
<i>Сайко К. І., Зінченко О. В.</i> Інвентаризація виробничих запасів на підприємствах	35
<i>Сіренко І. О., Ігнатенко Т. В.</i> Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності до вимог міжнародної практики.....	39

<i>Сидоренко Ю. М., Верига Ю. А.</i> Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) як джерело прозорості бізнесу.....	42
<i>Стафідова О. П., Ночовна Ю. О.</i> Модифікація вітчизняної фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва до міжнародних стандартів.....	46
<i>Собчук Н. В., Чаплінська А. А.</i> Роль бухгалтерського обліку в забезпеченні економічної безпеки підприємства.....	50
<i>Чекан Т. В., Любимов М. О.</i> Дослідження підходів до визначення нематеріальних активів підприємства.....	53
<i>Чижевська Л. В., Кулик В.А.</i> Напрями розвитку обліку в Україні у XXI столітті	56
<i>Яценко В.Ф.</i> Еволюція облікової системи підприємства крізь призму сучасних підходів менеджменту та проектування комп'ютерних систем	59

СЕКЦІЯ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....62

<i>Андрієвський І. В., Карпенко О. В.</i> Методи оцінки вартості підприємства та їх практичне застосування.....	62
<i>Аладко І. А., Толстенок Н. П.</i> Система показателів оцінки наявності, достаточності та ефективності використання капіталу банку	65
<i>Гресь Н. Л.</i> Щодо розрахунків з підзвітними особами.....	69
<i>Дика М. А., Орищенко М. М.</i> Проблеми вибору методу складання звіту про рух грошових коштів.....	72
<i>Пінаєва К., Жидєєва Л. І.</i> Класифікація фінансових результатів як засіб підвищення аналітичності даних бухгалтерського обліку.....	74
<i>Табачун А. Р., Зюкова М. М.</i> Роль власного капіталу у забезпеченні фінансової стійкості підприємства.....	77
<i>Карпенко Є. А.</i> Особливості обліку оплати праці членів фермерських господарств	80
<i>Колісник О. П.</i> Професійне судження бухгалтера в контексті облікової політики підприємства.....	83
<i>Корна О. С., Ночовна Ю. О.</i> Особливості оцінки ділової активності сільськогосподарських підприємств.....	86
<i>Корнійчук О. О., Михасик О. Д.</i> Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні.....	89

Котробай Г. А., Карпенко Є. А. Еволюція капіталу як облікової категорії.....	91
Королюк Т. М. Наукова новизна дисертацій з питань ризику в системі обліку, аналізу та аудиту	95
Любимов М. О. Можливості та перспективи використання «хмарних» технологій в бухгалтерському обліку	98
Матвейчик С. Н. Бухгалтерский учет в реализации концепции инновационного развития предприятия	100
Макаренко І. О. Звітність зі сталого розвитку та ефективність фінансових ринків: у пошуках взаємозв'язку	102
Мілька А. І., Ночовна Ю. О. Інформаційно-облікова модель управління прибутком підприємств і організацій споживчої кооперації	105
Мирошніченко Н. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління податковими потоками підприємства.....	109
Нуркен Н. М., Бельгибаева А. С. Теоретические основы организации учета расчетов с персоналом по оплате труда.....	111
Костюченко Ю. А., Романченко Ю. О. Проблема диференціації заробітної плати працівників бюджетних установ: стан та шляхи вирішення.....	113
Регей В. І., Романченко Ю. О. Нормативний супровід обліку основних засобів бюджетних установ	116
Балла А. Д., Ігнатенко Т. В. Облік фінансових результатів підприємства	119
Тесленко Т. І. Резервний капітал: формування та облік.....	121
Тухарь Ф. И., Фулга В. П., Метелкин Ж. И. Некоторые аспекты ценообразования продажи товаров и продуктов в торговле и общественном питании	124
Пономаренко П. Г., Пономаренко Е. П. Совершенствование методики анализа доходов организации	127
Churiy N. A. Economic contents and classification of intangible assets.....	130
Чижик Т. В., Самбурська Н. І. Трендовий аналіз як метод управління доходом від реалізації сільськогосподарського підприємства	132
Карпенко О. В., Шмигленко О. Г. Інформація про вартість підприємства в бухгалтерському обліку	135

**СЕКЦІЯ 3. ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО
ОБЛІКУ 140**

Довгуша К. В., Кравченко І. Ю. Управлінський облік доходів торговельного підприємства..... 140

Карпенко О. В., Карпенко В. Д. Розвиток управлінського обліку у сфері готельного господарства..... 142

Микаїлов Эхтирам Эхрам огли, Карпенко О. В. Управленческий учет в азербайджанском бизнесе 146

Трофимова А. Н. Учет затрат в заготовительной отрасли: проблемы и перспективы развития..... 150

Черкас І. Ю., Опенько К.В., Плікус І. Й. Інструменти управлінського обліку 153

Синякова А. В., Вишневська О. М. Систематизація виробничого процесу сільськогосподарських підприємств, облік витрат і системи калькулювання..... 156

Титаренко І. В. Бухгалтерський облік як джерело інформаційного забезпечення управління підприємством..... 158

**СЕКЦІЯ 4. ЯКІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЯК ВИМОГА
СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ 162**

Артюх-Пасюта О. В., Ухань Є. М. Методика аналізу бухгалтерського балансу як складова антикризового управління на підприємстві 162

Вовк М. С., Самбурська Н. І. Вплив нормативно-правового регулювання на організацію обліку експортно-імпортних операцій 165

Андрієнко О. М., Кулик К. Б. Аналіз доходів від надання платних освітніх послуг як засобу фінансування державних вищих навчальних закладів 168

Кулікова М. Ю., Пишенична А. Ж. Організація внутрішнього аудиту фінансової звітності та його роль в системі управління підприємства 170

Самбурська Н. І. Проблеми обліку іноземних інвестицій в Україні 173

Синявська А. А., Подольська В. О. Підходи до аналізу рівня економічної безпеки підприємства 175

<i>Подольська В. О., Тронецька І.М.</i> Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємства	178
<i>Фулга В. П., Тухарь Ф. И., Гуцан В. И.</i> Проблемы процесса реформирования бухгалтерского учета в Республике Молдова	181

СЕКЦІЯ 5. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІСКАЛЬНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ 185

<i>Винокурова Т. П.</i> Совершенствование бухгалтерского учета налоговых платежей в Республике Беларусь как учетно-информационного обеспечения управления налогами	185
<i>Кучерява М. В.</i> Поточні тенденції щодо внесення змін до директиви 2013/34/ЄС у частині відображення інформації з податку на прибуток.....	187
<i>Самбурська Н. І., Зубенко А. В.</i> Світові моделі обліку податку на прибуток.....	190

СЕКЦІЯ 6. ОСВІТА ТА ПРОФЕСІЙНА СЕРТИФІКАЦІЯ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ 194

<i>Верига Ю. А.</i> Про підвищення кваліфікації викладачів	194
<i>Деньга С. М.</i> Криза загального методу наукового пізнання	195
<i>Кэпэцынэ С. В.</i> Индивидуальная деятельность студента – основа профессионального развития бухгалтера	198
<i>Моисеева Т. М., Ятченко Л. В.</i> Сертификация студентов высших учебных заведений.....	201
<i>Озеран А. В.</i> Вектори перебудови бухгалтерської освіти	204
<i>Кисельова В. А., Корна О. С., Шмигленко О. Г., Подольська В.О.</i> Чи потрібна нефінансова звітність вищому навчальному закладу?	207
<i>Старков А. Ю., Целикова Л. В.</i> Конкурентоспособность – основа подготовки будущих специалистов в УВО	210
<i>Д. Шкодова Пармова, Кулик В. А.</i> Дистанционное обучение: новые вызовы для образовательных учреждений	212

Наукове видання

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Головний редактор *М. П. Гречук*
Комп'ютерне верстання *Г. А. Бжікян*

*Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 12,7.
Тираж 0 пр. Зам. № 069/1040.*

*Видавець і виготовлювач
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
к. 115, вул. Коваля, 3, м. Полтава, 36014; ☎ (0532) 50-24-81*

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3827 від 08.07.2010 р.*